

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra romanistiky

**Diccionario español-checo de americanismos:
la letra V**

**Spanish-czech dictionary of americanisms:
letter V**

(Magisterská diplomová práce)

Autor: Lenka Peerová

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně pod odborným vedením pana prof. PhDr. Jiřího Černého, CSc. a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci, 2015

.....

Lenka Peerová

Chtěla bych poděkovat panu prof. PhDr. Jiřímu Černému, CSc. za vedení této práce, konzultace a za cenné rady, které mi během psaní mé magisterské práce ochotně poskytl.

V Olomouci, 2015

Índice

1. Introducción.....	5
2. Diccionario.....	6
3. Comentario.....	92
4. Conclusión.....	101
5. Lista de las abreviaturas.....	102
6. Resumen.....	105
7. Bibliografía.....	103
8. Anotación.....	108

1. INTRODUCCIÓN

El trabajo se dedica a la traducción de los americanismos al checo de *Diccionario de americanismos* de *Asociación de Academias de la Lengua Española*¹. Los americanismos son palabras usadas por los hispanohablantes en América Latina. Concretamente traduje todas entradas de este diccionario que empiezan por la letra V. Este trabajo será una parte del proyecto: *Diccionario español-checo de americanismos* de profesor Jiří Černý.

Mi trabajo consiste en la traducción de las entradas al idioma checo, en la búsqueda de los equivalentes checos y en la explicación de algunas expresiones específicas, que son poco conocidas para los checos. Las palabras las buscaba en el diccionario *Velký španělsko-český slovník* de Josef Dubský², también era necesario usar el internet, como por ejemplo *Diccionario de la lengua española* de Real Academia Española³, *wordreference.com*⁴, *google.es*. Otro paso de mi trabajo es añadir las entradas nuevas a los lemas que comienzan por la letra V ya elaborados. Los lemas elaborados son por ejemplo de estos diccionarios: *Diccionario de americanismos* de Augusto Malaret (AM), *Diccionario del español de América* de Marcos Morínigo (MM), *Velký španělsko-český slovník* de Josef Dubský (JD), *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel (BDE), *Diccionario de la lengua española* de La Real Academia Española (RAE) etc.

He elegido este tipo de trabajo, porque me parece útil participar en el proyecto del *Diccionario español-checo de americanismos*. Otra razón, por qué he elegido este tipo de trabajo, es que ya tengo la experiencia con la creación del diccionario de la asignatura Español latinoamericano y me interesó mucho. La creación de un diccionario es un trabajo difícil y largo, que exige mucho tiempo y paciencia. Es muy importante conocer bien la lengua materna, el checo, no solamente el español.

El diccionario contiene también frases y locuciones, los lemas son del ambiente de la vida cotidiana, de la fauna y flora, las entradas propias para América Latina, por ejemplo que se relacionan con las fiestas populares, con la música y con las danzas. Una parte de este trabajo es la lista de las abreviaciones que aparecen en el diccionario. La parte principal de mi tesina es el diccionario. En el comentario me dedico a los problemas con la traducción de las entradas. Otras partes son la conclusión, la anotación y la bibliografía.

¹ Asociación de Academias de la Lengua Española. *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010.

² Dubský, Josef: *Velký španělsko-český slovník*, I, II, 1999.

³ Real Academia Española: *Diccionario de la lengua española*, 22. Ed., Madrid, 2001, versión electrónica

⁴ <http://www.wordreference.com/es/>

2. DICCIONARIO

V8, m. (1) (Kub: exil): rajčatová šťáva; ► kub. je odvozen od zn. rajčatových džusů V8; (DMC).
va (vaya), viz: *ir(se)*; (DA).

va y, viz: *ir*; (RR).

vaca, adj/subst. (1) f. (StřAm, Kol, Kub, Mex, Urug, Ven, Arg, Ekv, Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Dom, Bol, Chil, Kost): peníze vybrané od různých osob, které jdou na nějaký společný výdej; (RAE, MM, DA). • (2) f. (Ekv: Esmeraldas, Manabí): kokosová dužina; (3) f. (Kol): těžkopádná, nešikovná osoba; (4) ~ **huertera**¹ (Ekv): toulavá a pomlouvačná žena; (5) ~ **lechera** (Arg, Per, Portor, Par, Urug): dojnice, dojná kráva; (6) ~ **loca** (Ekv): velký předmět ve tvaru krávy, jehož součástí je kostra z rákosu a kravská kůže; ► zhotovuje se pro speciální ceremonii, kdy se na krávu připevní prskavky, které se později zapálí; (7) ~ **muerta**¹ (Dom): ovlivnitelný člověk; (8) **echar la** ~ (Guat, Ekv): o několika osobách: spojit se a napadnout někoho; (9) **hacer** ~¹ (Per): chodit za školu; viz též: *hacerse (alguien) la* ~; (10) **hacer** ~² (Kol, Guat): dělat společnost; ► především při hře; (11) **ir en** ~ (Arg, Kol, Portor, Dom): žít společensky; (12) **el pago de la** ~ **atascada** (střAm, Arg, Ekv): nevděčnost za dobrý skutek; (13) **no se acuerda la** ~ **de cuando fue ternera** (Ekv, Per): o osobě prostého původu: nevzpomíná si na dobu, kdy se někam začlenila; (AM, MM). • (14) f. (Arg): kudlanka nábožná, viz též: *mamboretá*; ► častěji zdrob.; (15) f. (Kol, Ven): mlékovec užitečný; ► vysoký strom, který má plody podobné lískovým ořechům; (16) f. (Kub): kanic páskovaný; ► malá ryba, která obývá moře u Martiniku a také v JV Asii; (17) f. (Salv): parta zlodějů; (18) **volvérselo a uno la** ~ **toro** (Am): o obchodu: vynaložit velké úsilí než se předpokládalo; o neškodné a krotké osobě: ukázat se v jiném obrazu; (19) ~ **buey** (Kub): viz: *vacabuey*; (20) **hacer** ~³ (Ekv, Mex): shromáždit peníze pro určitý obchod nebo jen tak pro zábavu; (MM). • (21) ~ **que cambia de querencia se atrasa en la parición** (Arg, Mex): neustálé změny bydlení a práce jsou škodlivé; moc změny škodí; (MM, JD). • (22) f. (Am): tlust'och; (23) **cambiar la** ~ **por chiva** (Kub): napálit se, ošidit se; (24) **hacer (una)** ~⁴ složit se, dát peníze dohromady; ► na zábavu aj.; (25) **hacer(se)** ~ (Per): ulejt se ze školy; jít za školu; viz též: *vaquero*; (26) ~ **huertera**² (Ekv): klepna, drbna; (27) **ir en** ~ (Am): jít na holport; (28) ~ **de leche (lechera)**¹: dojnice; (29) ~ **de leche (lechera)**²: dojná kráva; ► o výnosném obchodu apod.; (30) ~ **loca** (Ekv): rachejtle; (31) **meter** ~ (Kol): napálit; (32) ~ **muerta**² (Dom): slaboch, bačkora; (33) **el pago de la** ~ **atascada** (Am): liščí vděk; (34) **ser una** ~ (**echada**) (Kol): nestát za nic, nebýt k ničemu; (35) **ser** ~ **que no da leche** (Mex): být strašný krkoun; (36) **son** ~s (Kol): to jsou kecy, žvásty; (37) **¡se (le) volvió** ~! (Am): ten pěkně dopad!; (JD). • (38) ~ **de agua** (Mex, Ekv): kapustňák; (JD, DA). • **vaca (baca, vaquita)**, f. (39) (Guat, Hond, Kost, Bol, Kub, Nik, Kol, Ekv, Chil, Arg): finanční podíl; ► určité množství peněz, které vkládají různí lidé, když chtějí společně něco zaplatit; př.: *hacer una vaca* (složit se, shromáždit peníze několika osob); (40) m. (Chil, Kost): hlupák; (41) **lengua de** ~, viz: *lengua*; (42) **pájaro** ~, viz: *pájaro baco*; (43) ~ **de agua (vaca marina)** (Ekv): kapustňák, neboli mořská kráva (*Trichechus*); (44) **estar en** ~ **con uno** (Arg): být s někým spiknutý; (RR). • (45) **hacer una** ~⁵ [Š: *hacer una colecta*] (Chil, Mex, Urug, Ven): uspořádat sbírku; ■ Syn.: *hacer una vaquita* (Arg, Mex), *hacer una colecta* (Arg, Mex, Urug), *hacer una coperacha* (hovor.) (Mex); (EEA). • **vaca (vaquita)**, f. (46) [Š: *colecta, cooperación*] (Arg, Bol, Ekv, Guat, Chil, Kol, Mex, Par, Ven): sbírka, sbírání; složení se (na dárek), vybrání peněz; ► v Bol. se používá v množném čísle; př.: *hagamos una vaca para comprarle el regalo de bodas a Emilia*; (47) subst. (Chil): padouch, ničema; př.: *¡hay que ser vaca para maltratar a ese pobre niño!*; ► slang; (RF). • (48) (Kub): tlustá žena, bečka; př.: *María es una vaca*; ■ Syn.: *tanque, tonina*; (49) **cambiar la** ~ **por la chiva** (Kub): udělat špatný obchod, koupit zajíce v pytli; př.: *en esta compra cambiaste la vaca por la chiva*; (50) **comer más que una** ~ **de potrero** (Kub): cpát se jako kdyby mu doma nedali najíst, žrát jako rakovina; př.: *tú comes más que una vaca de potrero*; ■ Syn.: *palear*; (51) **comer** ~ **frita** (Kub): říkat hlouposti; př.: *tú comes mucha vaca frita*; ■ Syn.: *comer cascarita de piña, comer cativía, comer de lo que pica el pollo*; (52) **cualquier** ~ **tiene lechero** (Kub): každá se nakonec vdá – i ta ošklivá; př.: *ella se casa a pesar de lo horrorosa que es, cualquier vaca tiene un lechero*; (53) **cuando la** ~ **está ruina, se come la sogá y rompe la talanquera** (Kub): když někomu nedáme šanci

a zaženeme ho do kouta, tak reaguje agresivně; př.: *tuvo que matarlo, cuando la vaca está en ruina – con ganas de aparearse– se come la sogá y rompe la talanquera*; **(54) darle la ~ una patada al cubo** (Kub): dát někomu podpásovku, ztížit někomu situaci; př.: *nos vamos a pique porque la vaca le dio la patada al cubo*; **(55) hacer una ~⁶** (Kub): založit fond, vybrat peníze, udělat sbírku; př.: *vamos a hacer una vaca para el viaje*; **(56) hay que desvarar la ~**, venkov. (Kub): je třeba se dostat z téhle bryndy; **(57) no comer de la ~ el costillar** (Kub): být umírněný, rozvážný; př.: *no, de la vaca no hay que comer el costillar*; **(58) pasarse para el rabo de la ~** (Kub): povést se někomu husarský kousek; **(59) picar una ~** (Kub): dřít jako mezek; př.: *estoy picando una vaca desde que nació*; **(60) el folletín hiel de ~ de Crusellas** (Kub), viz: *folletín*; **(61) ser alguien ~** (Kub): být někdo dojná kráva, nechat ze sebe neustále tahat peníze; př.: *como da, es una vaca*; **(62) ser una mujer una ~ bomba** (Kub): o ženě: bečka chodící jako ponocná, tlustá žena chodící velmi pomalu; př.: *mi vecina Anita es una vaca bomba y sigue comiendo*; **(63) si no se me atraviesa la ~ en el camino** (Kub): pokud nebudu mít smůlu; př.: *gano este partido si no se me atraviesa la vaca en el camino*; viz též: *favor*; **(64) tener a alguien de ~ en un potrero y hacer fortuna** (Kub): cpát se jako kdyby čtrnáct dní nejedl, žrát jako najatej; **(65) ~ pijotera** (Kub): kráva dávající mléko jen občas; př.: *me negó el dinero, pero me lo da mañana, es una vaca pijotera*; ► kub. je odvozen od druhu krávy (*vaca pitojera*), kt. se dá podojit jen čas od času; ■ Syn.: *pijotero*; **(66) vida ~ lunga** (Kub): bezstarostný život; př.: *es una vida vaca lunga*; (DMC, INF). • **(67) ~ frita** (výchUS, jvUS, Kub): jídlo; př.: *dame una vaca frita*; ► jde o tradiční kub. pokrm z hovězího masa; (DMC, INF, DA). • **(68) una ~ violenta** (Bol): sbírka peněz ke koupi více panáků; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(69) f.** (Mex): peníze, které se shormáždí mezi lidmi za účelem účastnit se (hazardní) hry; př.: *hicimos una vaca para la lotería de Navidad*; **(70) f.** (Mex): zbylé peníze ze sázky, která skončila nerozhodně, a které budou použity pro další sázku; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(71) carne de ~¹**, hovězí maso, viz: *carne de res*; (EEA). • **(72) adj/subst.** (Guat, Hond): těžkopádná, nešikovná osoba, nešika; **(73) f.** (Mex, Bol): obnos peněz na hazard; **(74) f.** (Mex): chlebová placka plněná dušeným vepřovým masem; **(75) f.** (Hond): mražený dezert s kolou; **(76) f., lid.** (sevKol): člověk bez nadání na fotbal; **(77) f.** (Guat, Hond): hlupák, nevzdělanec; **(78) adj., lid.** (Chil): podlý, ubohý člověk; **(79) adj/subst.** (Kost): neschopný člověk (hlavně ve sportu); **(80) f.** (Salv): vrcholní představitelé vlády; **(81) f.** (Nik): spiknutí různých osob; **(82) f.** (Nik): skupina lidí se společným cílem; **(83) f.** (Guat): prázdniny; **(84) ~ muerta³** (Dom): laciná věc; **(85) ~ negra** (Nik): ledový nápoj, koktejl s kolou; **(86) carne de ~²** (Nik): dobře prodávající se věc; **(87) como las ~s** (Kost): ničemu nerozumět; **(88) de a ~** (Ekv): snadno, lehce; **(89) en ~¹** (Guat, Dom): celkově, ve spolupráci; **(90) en ~²** (Guat, Hond): hromadně; **(91) ~ echada** (Guat): budižkničemu; **(92) adj/subst., lid.** (Guat, Hond): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; **(93) ~ patas arriba**, lid. (Salv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; **(94) caer en ~** (Hond): zaútočit na někoho, napadnout někoho skupinově; **(95) echar la ~¹** (Hond, Nik): útočit více lidí na jednu; **(96) echar la ~²** (Hond): pomáhat více osob jedné; **(97) estar como ~en guamil**, venk. (Hond): být jako ryba ve vodě; ► být jistý, spokojený; **(98) ser la ~ que más caga**, lid. (Kol): být nafoukanec, ješita, domýšlivec; **(99) tener la ~ atada** (Arg): mít se jako prase v žitě; **(100) lid.** (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Kub, Dom, Ven, Bol, Chil, Kost, Kol, Ekv, Arg, Urug): peníze, prachy; viz též: *plata*; fráze: **creerse la ~ que más caga**; **dar el pago de la ~ atollada**; **hacer una ~**; **hacer ~**; **hacerse la ~**; **tirarse la ~**; **venderse como carne de ~**; **volverse la ~ toro**; (DA). Viz též: *vacas*.

vacabuey, m. **(1)** (Kub): divoce rostoucí strom čeledi (lat. *dilleniaceae*); ► má jedlý plod a jeho dřevo se využívá ve stavebnictví; (RAE).

vacacionar, intr. (← angl.) **(1)** (StřAm, Arg, Chil, Mex, Urug, Ven, Hond, Salv, Nik, Kost, Kub, Dom, Portor, Kol, Ekv, Per, Bol): trávit prázdniny; př.: *... estas personas acudieron a la terminal... para vacacionar... en alguna ciudad del norte...*; (RAE, BDE, DA).

vacaciones, f., pl. **(1)** školní prázdniny, viz: *receso escolar*; **(2) tomar ~** [Š: *coger vacaciones*] (Chil, Mex, Ven): vzít si volno, jet na dovolenou; ■ Syn.: *pedir ~* (Arg), *disfrutar ~* (Mex), *tomarse licencia* (Urug); (EEA).

vacacionista, m/f. **(1)** (Kub, Salv, Hond, Ven): člověk, který rád cestuje a užívá si prázdnin; (RAE). • **(2)** (← angl.) (Mex, Guat, Hond, Salv, Kost, Kub, Dom, Ven, Ekv, Bol, Arg, Urug, Chil): turista, rekreant; př.: *se calcula que ya hay aquí más de 200 mil vacacionistas...*; (BDE, DA). • **(3)** (Guat): student, študák; ► student, který má prázdninovou brigádu; viz též: *comelibros*; (DA).

vacacocha, ind. jazyk a kmen, viz: *awshiri*.

vacaje, m. (1) venk. (Arg, Urug, Chil, výchBol, Mex): stádo krav; (RAE, RR, MM, DA). • (2) (Mex): stádo otelených krav, které jsou odloučené od býků, aby se zabránilo nechtěnému březí mladých jalovic; pozn.: může být i z jiného důvodu; (MM). • (3) (Am): krávy na žír, žírné krávy; (JD).

vacaloca, f. (1) **meterse en la ~**, lid. (Kol): zaplést se; viz též: *meterse en la grande*; (2) (Mex, Kol, Ekv): zábava spočívající v pronásledování lidí s kravskou hlavou; (3) (Kol, Ekv): rám ve tvaru kravské hlavy, jejichž rohy jsou pokryty látkou namočenou v hořlavině (zábava na různých oslavách); (4) (Kol): náročná situace s řízením, se spravováním; (DA).

vacamuerta, f. (Kol): znásilnění, násilí; (RR).

vacamuchacho, m. (1) (výchPer): pták, který se živí klíšťaty z dobytka; (DA).

vacancia, f. (1) (Ekv, Bol, Chil, Par, Arg): nepřidělená pracovní pozice, nepřidělené místo (ve správě); (2) (Ekv): dočasné přerušování práce; (DA).

vacanería, f. (1) (Dom): namyšlenost, opovážlivost; (DA).

vacano, -a, adj. (1) (Dom, Kol): dle poslední módy (o věci); (2) adj/subst. (Dom): namyšlený, domýšlivce, který si myslí, že je atraktivní; (DA).

vacanyol, adj. (1) (Dom): sympatický, příjemný; (DA).

vacaraí, m. (1) (SvArg): nenarozené tele vytažené z matčina lůna v době její porážky; (RAE, DA).

vacaray, m. (1) (Arg): devítiměsíční tele; (JD). • (2) (Urug, Par, SvArg): viz: *vacaraí*; (RAE, DA). (3) (SvArg): manipulátor, člověk využívající ostatní; (DA).

vacas, f., pl.(1) (Bol): sbírka, vybírání (peněz); př.: *hagamos vaquitas para comprarle el regalo de bodas a Emilia*; ► slang; (2) **como las ~** (Kost): vůbec nepochopit; př.: *nos contaron un chiste y nos quedamos como las vacas*; ► slang; (RF).

vachácata, f. (1) (Mex): strom; viz: *huachácata*; (DA).

vachaché, slož. (← *vas a hacer*) (1) **que le ~** (Arg, Urg): viz: *qué vachaché*; (2) **qué ~** (Arg, Urg): zachovej klid, buď trpělivý; (DA).

vaci, m. (1) (Mex): fláma, flamendr; (JD).

vaciá, f. (1) **darle a alguien una ~** (Kub): říct někomu co na srdci, to na jazyku; říct někomu něco tváří v tvář; říct někomu to, co si o něm myslíte; př.: *le di una vaciá para que sepa a qué atenerse*; (DMC).

vaciada, f., lid. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Pan, Kub, Dom, Nik): průjem, běhavka; viz též: *cagazón*; (2) (Kol): domlouvání, přísna výtka; (3) (szArg): marné úsilí, zklamání; (4) (Nik): hromada chyb; (DA).

vaciado, -da, adj/subst. [Š: *simpático*] (1) f. (Guat): velmi přísný trest; (RAE). • (2) adj., lid. (Mex): sympatický, zábavný, fajn, prima, bezva; př.: *¡qué vaciado hablan mis cuates!*; ► mex. argot *caliche*; (RAE, DEUM, DA). • (3) (Kol): rozmrzelý, špatně naladěný, přesycený; (RR). • (4) (Mex): šikovní, skvělý, úžasný; (AHM). • (5) (Nik): zbabělý; viz též: *culicagado*; (6) (Mex): legrační; (7) **estar ~** (Kol): být na suchu; být dutý, švorc; mít prázdnou kapsu; (JD, BDE, DA). • (8) lid. (Salv, Kol): švorc, bez peněz; (DA).

vaciador, m. (1) (zápBol): vyhazovač, strážce pořádku (v nevěstinci); (DA).

vaciante, f. (1) (Mex, Kost, zápEkv): odliv; (2) (výchPer): snížení průtoku řek (od května do září); (DA).

vaciarse, tr/intr/zvrat. [Š: *reprender*] (1) tr. (Guat): opravit, napomenout; (RAE). • (2) zvrat. (Portor): o pneumatice: píchnout (se); (RAE, DA). • (3) zvrat. (Mex.): o látce: ztratit svoji pevnost, pružnost po častém praní; (4) **¡vacíe!**¹ (Ven): to je lež!; (5) **¡vacíe sapo!** (Ven): až naprší a uschne!; (AM, JD). • (6) **¡vacíe!**² (Ven): ani náhodou!, to teda ne!; ani nápad!; (AM, JD, DA). • (7) tr/zvrat. (Mex): prodřít (se); ► o látce; (8) **~ los aniseros a** (Kol): oddělat, odpravit koho; (JD). • (9) **~ como una tapara** (Ven): žvanit jako koza před smrtí, všechno vyklopit; (JD, DA). • (10) tr., i zvrat., lid. (Hond, Nik): vystrašit (se), polekat (se); viz též: *mariconear(se)*; (DA). • (11) lid. (Guat, Pan, Kol): vyčítat, kárat, zjebat; viz též: *joder*; (12) **~ los porongos**, tr., lid. (Per): souložit; viz též: *jinetear*; (13) intr/zvrat. (Mex, Hond): nechat vykrváct (koho co), zbavit krve; (14) intr/zvrat. (Mex): naplno se něčemu věnovat; (15) intr., vulg. (Hond, Ven, Arg, Per): ejakulovat; (16) tr. (Guat, Pan, Kol): (po)kárat někoho; viz též: *retacar*; (17) intr/zvrat. (Kol): ztratit tvar o oblečení; (18) intr/zvrat. (Hond, Portor): vyprázdnit se, kálet; (19) intr/zvrat. (Dom): být hubený a slabý; (20) **~ el agua a las aceitunas** (Portor): močit, vymočít se; (21) **~ el mocho** (Portor): naostřit mačetu; (DA).

vaciero, -a, m/f., venk. (1) (Mex): pastýř, ovčák starající se o ovce, které nejsou březí; (DA).
vacil, m., lid. (1) (Salv): lež, kecy; viz též: *mentolina*; (2) (Salv): podvod, lest; viz též: *engañada*; (3) (Salv): zábava, příjemná procházka, lenošení; (DA).
vacilada, f., lid. (1) (Kol, Mex, Guat, Hond, Salv, Pan, Kub, Dom, Kost): zábava, sranda, bavení se; ■ Syn.: *vacile, vacilón*; (RAE, DA). • (2) (Mex): flám, povyražení, pitka; (RR). • (3) (Kub): otravování; (4) **dar una ~ a** (Kub): otravovat koho; (JD). • (5) **tírarle a alguien una ~** (Kub): bavit se na cizí účet; př.: *anoche le tiré una vacilada*; (DMC). • (6) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Kol, Ekv, Per): žert, vtip, legrace; viz též: *chistería*; (7) (Guat): tanec (na nějaké oslavě); (8) lid. (Kost): zábavná situace; (9) (Kub): lascivní a neodbytné zírání na osobu; (DA).
vaciladera, f. hovor. (1) (Ven): dělání si z někoho legraci, dobírání si někoho; (RAE). • (2) (Kub): váhavost; (JD). • (3) (Pan, Kub, Dom, Portor): žert, vtip, legrace; viz též: *chistería*; (4) (Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Ven): série vtipů a žertů; (5) (Kub): šprým, klukovina; lascivní pohled; (DA).

vacilador, -ra, adj/subst. (1) hovor. (Mex, Ven, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Bol): o člověku: ten, kdo si dělá legraci z druhých; (RAE, DA). • (2) (Kol; Mex): hýřil, fláma, flamendr, mazavka; (RR, AM, JD). • (3) adj. (Kub): legrační; (4) (Mex): flámující, namazaný; (JD). • (5) m. (Kub): čumil; (JD, DA). • (6) (Kub): zábavný, veselý; (7) (Salv): lhář, podvodník, člověk, který rád lže a podvádí; (DA).
vacilar, tr/intr., hovor. (1) (Kol, Kost, Kub, Guat): bavit se, užívat si, těšit se z něčeho; (RAE). • (2) (Mex, Ven): vyhodit si z kopytka, bavit se, flámovat; (3) (Mex; Kol, Ekv, Kost): dělat si legraci, dobírat si někoho; posmívat se; př.: *no creo en tus palabras, se me hace que sólo me estás vacilando*; (RR, AHM, BDE). • (4) ~ (**basilar, bacilar**) (Portor; Kub, Kost, Pan, Kol, Mex): těšit se, užívat, trávit něco příjemného; flámovat, opít se; (5) tr. ind. (Portor; Kub): líbit se, zamlouvat se; potěšit; (6) tr. (Kub): prohlížet si někoho nevázaným, vychytralým až nemravným způsobem; (RR). • (7) intr., i tr. (Portor; Kub, Kost, Pan, Kol, Mex, Guat): těšit se, užívat, trávit něco příjemného; flámovat, opít se; (RR, AM). • (8) (Mex): udělat si z někoho legraci tím, že ho dotyčný oklame; bavit se na něčí účet; př.: *parecía que traía mucho dinero, pero nos vaciló y tuvimos que pagar nosotros*; (9) lid. (Mex): bavit se; ► žertovat, tancovat, popíjet alkohol; př.: *los muchachos son bien tremendos, algunos se dedican a tomar, a andar en billares, a andar vacilando*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (10) tr. (Per): mít rád; př.: *Rebeca me vacila, lástima que sea una trampa*; ► slang; (11) intr. [Š: *bromear, divertirse*] (Guat, Mex, Per, Portor, Ven): dělat si legraci, žertovat; utahovat si z někoho; př.: *no vaciles con Noelia, ¿no ves que es muy tímida y se avergüenza?*; (12) tr. [Š: *engañar, tomar el pelo*] (Ekv, Guat, Mex, Nik, Per, Ven): oklamat, ošálit, podvést; př.: *me quisieron vacilar tratando de venderme un celular con el interior vacío*; (RF). • (13) tr. (Kub): koukat, zírat; př.: *la vacilé cuando entraba en la casa*; (14) (Kub): s potěšením sledovat nějakou ženu, užívat si pohled na ženu; př.: *le estuve vacilando la cara a Margarita todo el tiempo, la gocé de verdad*; (DMC). • (15) tr., lid. (Guat, Salv, Nik, Par): ošidit, oklamat, podvést; viz též: *empaquetar*; (16) tr/intr., lid. (Dom, Guat, Chil, Kol, Kost, Kub,): slavit, oslavovat, flámovat; viz též: *fiestear*; (17) intr. (Guat, Dom, Chil): tančit; (18) intr. (Chil): účastnit se zábavy (např. tancovat); (19) intr. (Per): líbit se, mít rád; (20) intr. (Guat, Salv): procházet se; (21) intr. (Guat, Salv): ztrácet čas; (22) (Pan): lichotit, složit kompliment někomu; (23) tr. (Guat, Salv, Nik, Pan): úmyslně někoho balamutit; (24) intr. (Ekv): flirtovat, mít s někým milostné dobrodružství; (25) tr. (Kub): zírat na někoho lascivně, nemravně; (DA).

vacile, m. (1) (Kub): legrace; př.: *me formaron un vacile* (udělali si ze mne legraci); (2) (Mex): flákání, flámování; (JD). • (3) lid. (Salv): podvod, lest; viz též: *engañada*; (3) (Ekv): flirt, milostné dobrodružství; (4) (Ekv): milenec; (5) (Guat): flám; (DA).

vacilón, -ona, adj/subst. (1) adj., hovor. (Kost): vtipný, zábavný; (2) m. (Kub, Ven): šprýmař; (3) (Kub): opilost; (RAE). • (4) ~ (**basilón**), m. (Portor; Kub, Kost, Kol, Guat, Pan): mejdan, oslava, flám, zábava; (5) m. (Portor; Kol): žert, legrace, vtip; (6) adj. (Kost; Kol): milý, sympatický, příjemný; (RR). • (7) (Portor): opilý, namazaný; (AM). • (8) (Mex; StřAm): flámující; (9) **andar de ~** (Mex): flámovat; (10) m. (Kub, StřAm; Mex): zábava, legrace; př.: *coger un vacilón* (užít si, pobavit se); (11) (Mex): flám, flámování; (12) (Kub, Mex): fláma, flamendr; (JD; BDE). • (13) (Per): zábava; př.: *las caras que pone Jim Carrey en esa película es un vacilón*; (14) (Per): koníček; př.: *yo soy arquitecto, lo de tocar la guitarra en la banda es sólo mi vacilón*; (15) (Per): náhodná známost; př.: *Hilaria no estaba con su novio anoche, la viste con su vacilón*; ► slang; (RF). • (16)

(Mex): radovánky, hýření, flám; (AHM). • **(17)** (Kub): oslava, večírek; př.: *aquí siempre dan tremendo vacilón*; (DMC). • **(18)** m. (Salv, Nik, Pan): žert, vtip, legrace; viz též: *chistería*; **(19)** lid. (Nik, Pan, Salv): lež, kecy; viz též: *mentolina*; **(20)** (Ven): podvod, lest; viz též: *engañada*; lid. **(21)** (Ven, Per, Salv): schůze, schůzka, setkání; viz též: *concejillo*; **(22)** (zápKol, Per, Bol): vztah (mezi osobami), poměr; viz též: *entretención*; **(23)** m. (Mex, Salv, Kost, Kub, Dom, Portor, Per, Bol, zápEkv): zábava; **(24)** m. (Guat, Dom, Bol, Chil): taneční večírek; **(25)** m. (Portor): povyk, neklid, nepořádek; **(26)** m. (Nik, Pan, Kub, Dom, sevKol, Ven, Ekv): vtipálek, ten, co si dělá z ostatních srandu; **(27)** m. (Ven, Per): drogový večírek; **(28)** m. (Salv, Ven): schůze, příjemná procházka; **(29)** m. (zápKol, Per, Bol): krátkodobý milostný vztah; **(30)** m. (Kub): snadná věc, hračka; **(31) dejar el ~** (Portor): přestat si dělat legraci; **(32) estar en el ~** (Kub): být v balíku; za vodou; (DA).

vacío, -ía, adj/subst. **(1)** adj. (Dom, Kol, Kost): samotný, bez přídavku, bez přísady (o jídle); **(2) pan ~** (Dom): suchý chléb, nenamazaný; ► bez másla a jiné přísady; **(3) beber (comer) ~** (Kost, Kol, Dom): pít samotný nápoj nebo jíst něco bez chleba aj.; př.: *queso vacío*; (AM, MM). • **(4)** m. (Arg, Par, Urug): hovězí pupek, slabina; (MM). • **(5) caer en el ~** (Kub): něco vyjít naprázdno, být bez odezvy; př.: *con lo que él me dijo cayó en el vacío, se creía que yo era tonto*; **(6) saltar en el ~** (Kub): pohořet, neuspět; př.: *no se dio cuenta y saltó en el vacío, eso es todo*; ■ Syn.: *tirarse en una piscina sin agua*; (DMC, INF). • **(7)** adj. (Hond, Salv, Nik, Dom): samotný, bez přílohy (pokrm); **(8)** (Hond, Salv, Nik): tortilla bez ničeho; **(9)** (Kost): káva bez cukru a mléka; fráze: **comer ~**; (DA).

vaco, adj/subst. **(1) pájaro ~**, m., viz: *pájaro baco*; (RR).

vacudo, -da, adj/subst. **(1)** (Salv, szArg): majitel hovězího dobytka; **(2)** (szArg): zajištěný člověk (finančně); (DA).

vacuencia, f. [Š: *vacuo*] **(1)** (Dom): hloupost, pošetilost, naivnost; (AM). • **(2)** (Dom): viz: *vascuencia*; (DA).

vacuencias, f., pl. **(1)** (Dom): prázdné tlachání, plácání; př.: *hablar vacuencias* (plácát nesmysly); (JD).

vacuente, adj. **(1)** (Dom): hloupý, pošetilý, naivní; tlachající, plácající nesmysly; (AM, JD, DA).

vacuna, f. **(1)** (Am): očkování; **(2) prenderle la ~** (Arg, Par): být těhotná; (MM). • **(3)** lid. (Kol): vyděračská organizace (zabraňuje obchodníkům pracovat); **(4)** (Chil): podvod, klamavý člověk; **(5)** adj/subst. (Chil): podvodník; **(6)** (sevArg): welcome drink; fráze: **pedir la ~**; **prender la ~**; (DA).

vacunación, f. **(1) le prendió la ~** (Arg): je v jiném stavu; ► o ženě; (JD).

vacunada, f. **(1)** (Mex, Nik, szArg): očkování; (DA).

vacunado, -da, adj/subst., lid. **(1)** (Chil, Par): podvedený člověk; **(2)** adj. (Pan): bohatý člověk, zbohatlík; (DA).

vacunadura, f. **(1)** (Am): očkování; (JD). • **(2)** (Am; szArg): neštovička; ► po očkování; (JD, DA).

vacunar, tr. **(1)** [Š: *poner en aprietos, perjudicar*] (Arg, Urug): ublížit, uškodit, zneužít; př.: *a Carlo lo volvieron a vacunar esta semana; en vez de dejarlo descansar, lo mandaron a laburar a la provincia*; **(2)** [Š: *tener relaciones sexuales*] (Arg, Urug): mít pohlavní styk, souložit; př.: *al final lograste levantarte a aquella minita ... ¡la vacunaste!*; (RF). • **(3) vacuna (a alguno)** (Kub): tu máš; př.: *me vacunó y le di un palo, a mí nadie me toca el fondillo*; ► kub. je dětské zvolání, které vykřiknou, když kamaráda plácnou přes zadek; (DMC, INF). • **(4)** lid. (Chil): ošidit, oklamat, podvést; viz též: *empaquetar*; **(5)** (Per, Urug): opustit těhotnou ženu; **(6)** (US): vysát prach; **(7)** (Chil, Par): podvést, oklamat, nedostat slíbenou věc za peníze; (DA).

vacunatorio, m. **(1)** (Chil, zápEkv, Arg): vakcinační ambulance; (JD, DA).

vacunatorio, -ra, adj. **(1)** (Chil): očkovací, týkající se očkování; (DA).

vacuno; **(1) carne de ~**, hovězí maso, viz: *carne de res*; (EEA).

vacuum, m. (← angl.) **(1) ~ cleaner** (US, Portor): vysavač; (DA).

vade, m. **(1)** (Kol): podložka na psaní (většinou z plastu nebo z kartonu); (DA).

vadeada, f. **(1)** (Am, Mex, Bol, szArg): brodění; ► řeky aj.; ■ Var.: *vadeaje, vadeo*; (JD, DA).

vadeo, m. **(1)** (Bol, Chil, Arg, Urug): brodění; ■ Var.: *vadeada*; (DA).

vadero, m/f. **(1)** (výchBol): člověk schopný přeplout řeku; (DA).

vadou, viz: *vodú*; (MS).

vaemes, m. **(1)** (Chil): těsto ze strouhaných brambor; ► upravuje se nad parou nebo se vaří ve vodě; ► podává se s medem nebo karamellem; (MM).

vafangulo, citosl. (← it: již. *vaffanculo*) **(1)** (LaPla): jdi k čertu!; (MS).

vaga, f. (1) (Arg): fuchtle; (JD).

vagabundaje, m. (1) (Urug): tuláctví, lenošení; (AM).

vagabundería, f. (1) (Ven, Pan): jednání, které zahrnuje korupční činnost nebo využívání konexí; (RAE, DA). • (2) (střAm, Antil): viz: *vagamundería*; (AM). • (3) (Dom): drzost, opovážlivost; (DA).

vagabundo, -da, adj/subst. (1) (Pan, Dom, Ven): sprostý, drzoun; ■ Var.: *vagamundo*; (DA).

vagabundón, -ona, adj/subst. (1) (Dom, Ven): sprostý, drzoun; (DA).

vagaciones, f. (1) hovor. [Š: *vacaciones*] (Kol, Mex, Bol): dovolená, prázdniny; př.: *nuestras vacaciones en Brasil fueron estupendas*; (RF, DA).

vagada, f. (1) **de una** ~¹ (Portor): najednou, naráz; (2) **de una** ~² (Kub, Portor): na jedno posezení; ► sníst apod.; (MM, JD).

vagallero, m. (1) (Bol): pašerák, který převáží zboží v malých balíčcích; ► bol. argot *coba*; (HB).

vagamunda, f., lid. (1) (Kol): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (DA).

vagamundería, f. (1) (střAm, Antil, Kol): lenošení, tuláctví, toulání, potulování; (AM, DA). • (2) (Pan, Dom): nestydatost, drzost. (DA).

vagamundero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Kol): líný, lenivý; tulácký; (MM). • (2) m. (Kol): tulák; (JD).

vagamundo, -da, adj/subst., lid. (1) m. (Kol): hýřil, člověk, který rád flámuje; (2) m. (Kol): milovník; (3) adj/subst. (Dom): sprostý, drzoun; ■ Var.: *vagabundo*; (DA).

vagante, adj. (1) (Bol): o poli, půdě: málo obdělávaná, neobdělávaná, ležící ladem; (AM, JD).

vaginal, adj. (1) (Kub), viz: *soa*; (DMC).

vágido, m. (1) (Mex, Hond, Salv): mdloba, slabost; (DA).

Vagner, m. (1) **encarnar a** ~ (Kub): být génius; př.: *ese muchacho encarnó a Vagner*; ► odvozeno od jména něm. hudebního skladatele Wagnera; (DMC, INF).

vago, adj. (1) **ser más ~ que el ángel de la guarda de los Kennedy** (Kub: exil): být líný jako veš; ► kub. je odvozen od skutečnosti, že anděl strážný klanu Kennedyů byl nejspíš velmi líný, protože jejich osud dopadl tragicky; (DMC).

vagón, m. (1) ~ **cama**, lůžkový vůz, viz: *carro dormitorio*; (2) ~ **comedor**, jídelní vůz, viz: *carro comedor*; (EEA). • (3) **de a** ~ (Dom): excelentní, mimořádný, skvělý, prima; (AM). • (4) ~ **dormitorio** (Arg): lůžkový vůz; (5) ~ **tanque** (Am): cisternový (kotlový) vůz; (JD). • (6) **yo no soy ~ de ferrocarril** (Kub): nebudeš se mnou orat vláčet; př.: *me despidió porque le dije que yo no era vagón de ferrocarril*; (7) **estar como los ~es de trenes: enganchados**¹ (Kub): být nakažen syfilisem; př.: *desde que fue al barrio de Tolerancia estaba como los vagones de trenes: enganchados*; (8) **estar como los ~es de trenes: enganchados**² (Kub): být jako siamská dvojčata, jeden od druhého se nehnu na krok; př.: *ése con su mamá que está tan enferma está como los vagones de trenes: enganchados y no se puede separar de ella*; (DMC). • (9) (Arg, Urug): velké množství věcí; (10) ~ **de cola** (Kub): vagón na dřevo nebo vodu a uhlí (je připojen k vlaku, který převáží hlavně cukrovou třtinu); (DA).

vagoneta, adj/subst. (1) (Kost): nákladní vozidlo; ► užívané hlavně k přepravě stavebního materiálu či ke sběru odpadů; (RR). • (2) adj. (LaPla, Mex; Bol): líný, lenošný; viz též: *fiacún, garabito*; ► bol. argot *coba*; (HB). • (3) f. (Arg): hloupost, viz: *gansada*. (NET). • (4) adj/subst., lid. (Chil): člověk, který dostal dovolenou (v práci); (5) f. (Kost): nákladní vozidlo; (DA).

vagonetero, -ra, m/f. (1) (Kost): řidič nákladního vozidla; (DA).

vaguada, f. (1) (Hond, Portor, Ven, Ekv, Bol): pokles atmosférického tlaku; (2) ~ **costera** (Chil): pokles atmosférického tlaku od pobřeží; (DA).

vaguear, intr. (1) (Am): lenošit, potulovat se; (MM).

vagüer, f. (1) (Salv): lenost, povalečství; (DA).

váguido, m. [Š: *vaguido*] (1) (Am): trpící závratí, mdlobami; (RAE). • (2) m. (Am; Mex, Guat, Nik, zápVen, Bol): závrať, mdloby; (JD, DA).

vaguinsón, -sona, adj/subst. (1) (Bol): lenivý, flákač; (DA).

vaguncia, f., lid. (1) (Salv): povalečství, lenost; (DA).

vahear, tr. (1) (Ven, Kost, Kub, Guat, Mex): viz: *vajear*; (RR).

vaho, m. (1) (Nik, szKost): pokrm z masa připravený na páře se zeleninou a jinými přísadami; viz též: *bajo*; (RAE, RR, DA). • (2) (Bol, Arg, Urug): silný zápach; (DA).

vai, adj. (← guar.) (1) (Par): ošklivý, špatný; (EEA).

vai, adv. (1) (Kub): snad, možná; př.: *vai que el mes que viene va por allá*; (DMC).

vaiburín, m. (1) (Mex): kotvičnick velkokvětý; ► rostlina vysoká až 1 metr, má žluté květy; *Zygophyllaceae; Tribulus grandiflorus*; (DA).

vaina, f., i citosl. (1) (StřAm, Kub): nepříjemnost, obtíž; (2) (StřAm, Kub): matně známá nebo vzpomínaná věc; (3) **echar ~s¹** (Kub): říkat hlouposti; (4) **echar ~s²**, vulg. (Ven): srát někoho; (5) **ni de ~(s)**, vulg. [Š: *de ninguna manera*] (Ekv, Ven, Kol): ani za nic; v žádném případě; př.: *jni de vainas vas a salir con tus amigas esta noche!*; (RAE, RF). • (6) (Kost; Pan, Kol, Ven, Bol): nesmysl, hloupost, ztřeštěnost, žert, povídačka, slib; ► který se nesplní; (7) (Kost; Kol, Chil, Ven): jakákoliv věc či záležitost; (8) (Dom; Ven): věc (záležitost) či osoba, která způsobila problémy, pohroma, kalamita; (9) (Chil; Kost): pití šampaňského či piva; ► doprovázeno různými pokrmy (pamlsky), jako např. vejci; (10) **¡ah ~!** (**¡buena ~!**; **¡qué buena ~!**), citosl. (Ven): vyj. nedočkavost, nepokoj, neklid; (11) **de ~**, (Ven): náhodou; o vlasek, o kousek; (12) **hacerse el (la) ~** (Kub): dělat se hloupým (hlupákem); (13) **la misma ~** (Kol; Kost): stejné, to samé, na jedno brdo; ► vyj. podobnost, shodu, pravidelnost; (14) **ni de ~(s)** (Kol; Ven): ani dost málo, nestojí to za řeč; (15) **¿qué hay de ~s?** (Kol): co je nového?; (16) **salirse de la ~¹** (Arg; Urug; Mex): být neklidný, netrpělivý, netrpělivě poskakovat; (17) **salirse de la vaina²** (Arg): jít příliš daleko, přehánět, překročit míru, příliš si dovolovat; (RR). • (18) (StřAm, Kub, Portor, Ven): nepříjemnost, obtíž; (RAE, MM). • (19) (Bol, Guat): kožené pouzdro, které se připevní kohoutovi na ostruhu; (20) (Kol): náhoda, neštěstí; (21) napomenutí, pokárání; (22) (Chil: Chiloé): nápoj připravený z vína, pálenky a cukru; ► může se připravit také z piva, koňaku aj.; nikdy však nesmí chybět vajíčka a cukr; (23) (Am): nepříjemný, mrzutý; dotíravý; (24) **correr a uno con la ~** (Arg, Bol): vystrašit někoho, pohrozit někomu; (25) **echar ~s³** (Kol): urazit, zesměšnit; (26) **echarle a uno la ~** (Kol): nechat ztroskotat, zkrachovat, propadnout; (AM). • (27) (Chil): podvod, zpronevěra; (28) (Hond): poutko na pásek; (29) **~ de haba** (Chil): o věci: bezcenný, zbytečný; (30) **ser uno ~** (Mex): být podvodník, být vychytralý, mazaný; (MM). • (31) (Am; Kol, Ven): křáp, krám, věc, věcicka; př.: *pásame esa vaina* (podej mi to); (32) (Kol): náhoda; (33) (Chil): pumpnutí; ► o peníze; (34) (Guat): kožený prst; (35) (Hond): poutko; (36) **correr con la ~ a** (Am): nahnat komu; (37) **echar la ~ a** (Kol): udělat podraz komu; (38) **machete, éstate en tu ~** (Nik): nestrkej nos, do čeho ti nic není; (39) **~ de haba** (Am): bezcenný krám; (40) **hacer ~s** (Mex): provádět (dělat) lumpárny; (41) **hay ~** (Am): to je otrava; (42) **miren la ~ que nos hemos buscado** (Am): to jsme si to zavařili!; (43) **salirse de la ~**: vybuchnout; ► ztratit trpělivost, hlavu; (44) **ser una ~** (Mex): mít za ušima; (45) **ser muy ~** (Am): otravovat, jít na nervy; (46) **es muy (un) ~** (Am): je to otravný chlap; (JD). • (47) (Chil): otravování, vyrušování, obtěžování; př.: *entonces, la vaina es así: solicitud denegada, no hay dónde ir*; (BDE). • (48) (Kub), viz: *flamboyán*; (DMC). • (49) [Š: *cosa, objeto*] (Dom, Hond, Kol, Kost, Kub, Pan, Par, Portor, Ven): předmět, ta věc, tamto; př.: *¿y esta vaina para qué sirve?*; *¿que vaina es esa?*; *¿dónde conseguiste estas vainas?*; (50) [Š: *fastidio, molestia, dificultad*] (Ekv, Guat, Hond, Kanár, Nik, Salv): obtíž, otrava; př.: *es una vaina que hayas perdido el pasaporte; ahora vas a tener que volver hacer los trámites para sacar otro*; (51) (Ven): pracovní náčiní; (52) (Ven): mazec, hustárna; ► něco příjemného či nepříjemného; (53) (Ven): divadelní představení, umělecké dílo, určitý lidský skutek; př.: *¡qué vaina tan buena!*; (54) (Ven): dítě, děcko, syn, dcera; (55) (Ven): auto, autobus, doprava, dálnice; (56) (Ven): teplo, zima, déšť, léto; (57) (Ven): neštěstí, nechut', nelibost; př.: *¡qué vaina tan mala!* (58) (Ven): krasavice, kráska, krásná žena, buchta či škaredka, ošklivka, ošklivá žena; př.: *¡qué vaina tan bella!*; *esa vaina es feísima*; (59) (Ven): láska, nenávisť, atd...; (60) (Ven): oslava, společenská akce, setkání; př.: *vamos, que la vaina va a estar muy buena*; (61) **estar lleno de ~s** (Ven): sršet humorem, sršet vtípem či být bručoun, škarohlíd, morous; ► označuje někoho, kdo je extrovertní se skvělým humorem a charakterem, či někoho, kdo je introvertní, neurotický a odtažitý; (62) **echar más ~s que una mata de frijol** (Ven): sršet humorem, sršet vtípem či být bručoun, škarohlíd, morous; ► označuje někoho, kdo je extrovertní se skvělým humorem a charakterem či někoho, kdo je introvertní, neurotický a odtažitý; (63) **~ seria** (Ven): nepřízeň osudu, smůla; (64) **~ maravillosa** (Ven): skvělá šance, nabídka, obchod; (RF). • (65) (Hond, Salv, Nik, Pan, výchKub, Dom, Ekv, Per, Bol, Chil, Kost, Kol, Ven): neznámá věc nebo událost; (66) m/f. (Guat): mrzout, otrava; (67) (Guat): náročný člověk; (68) (Chil): alkoholický nápoj s vínem, skořicí a se žloutkem; (69) lid. (Salv): penis; viz též: *pinga*; (70) m/f., lid. (Guat): otrapa; ► o nepříjemném člověku; (71) **¡ah ~!** (Ven): fuj!; viz též: *¡ah baile!*; (72) **dar una ~¹** (Pan):

trpět nějakou chorobou; **(73) dar una** ~² (Pan): rozzlobit se, znechutit se; **(74) de** ~¹ (Dom, Ven): náhodou; **(75) de** ~² (Ven): sotva, skoro; **(76) de a** ~ (Pan): náhodou; **(77) dejar esa** ~ (Dom, Portor): přestat obtěžovat; nechat na pokoji; dát někomu pokoj; ■ Var.: *dejarse de vainas* (Dom, Portor, Ekv, Per); **(78) dejarse de** ~s (Dom, Portor, Ekv, Per): nechat někoho na pokoji; přestat obtěžovat; **(79) echar** ~ (Dom): obtěžovat někoho, škodit někomu; **(80) la gran** ~ (Pan): úžasný, neuvěřitelný, nehorázný člověk nebo věc (pro jeho dobré nebo špatné kvality); **(81) ni de** ~(s) (Pan, Kol, Per, Ven, Ekv): ani náhodou; **(82) ni de a** ~ (Pan): ani náhodou; **(83) salirse de la** ~¹ (Arg, Urug): toužit něco říct nebo udělat; **(84) salirse de la** ~² (Arg): mluvit nesmysly, mluvit, co slína na jazyk přinese nebo jednat nerozumně; **(85) toda** ~ (Ven): všechno; fráze: **echarle una** ~; **estallar la** ~; **hacer la** ~; **pasarle las mil y una** ~s; **tirársela de gran** ~; (DA).

vainada, f. **(1)** (Am): ničemnost, lumpárna; (JD).

vainazo, m. **(1)** (Salv, Pan, Kol): hrubá, nevhodná odpověď; (RAE, DA). • **(2)** (Kol): nepřímé vyjádření; ► nepřímý odkaz na cokoli; **(3)** (Pan): vynadání, napomenutí; **(4)** venk. (Hond): rána plochou částí mačety; **(5)** lid. (Pan): velmi silná rána; (DA).

vainear, intr. **(1)** (Mex): provádět lumpárny; (JD).

vainero, m., lid., vulg. **(1)** (Ven): bitka, rvačka, zápas; viz též: *encontrón*; **(2)** vulg. (Ven): velké množství věcí; **(3)** vulg. (Ven): mnoho starostí a potíží; (DA).

vainetilla, f. **(1)** (Per): nepřijemnost; otrava; př.: *¡qué vainetilla!*; viz též: *vaina*; (AM, JD).

vainica, f. **(1)** (Kost): zelená fazolka, fazolové lusky; ■ Syn: *chaucha*; (MM, JD).

vainilla, f. **(1)** (Par): obal (krabička) na náboje; **(2)** (Chil, Arg): určitý druh sušenky prokládané houbovou náplní; (RR). • **(3)** (Am → Š) (Am): vanilka; (BDE). • **(4)** (Arg, Chil, Par, Urug): ažurování; ► vytažení nití na určitém místě látky; (MM). • **(5)** piškot, bábovka, koláč, viz: *plantilla*; **(6) helado de** ~, vanilková zmrzlina, viz: *helado de mantecado*; (EEA). • **(7)** (Arg, Urug, Par): piškotová buchta posypaná cukrem; **(8)** (Par, Chil, Ekv): náboj, kulka; (DA).

vainillar, tr. (Arg, Urug, Chil, Par): ažurovat (látky); (RR, JD, MM, DA).

vainillín, m. **(1)** (Arg): vanilková esence; viz též: *vainillina*; (DA).

vainillina, f. **(1)** (Urug): vanilková esence; viz též: *vainillin*; (DA).

vainillo, m. **(1)** (Mex, Nik): společný název pro luštěnovité rostliny ze třídy *Inga* a *Cassia*; ► mají plod ve tvaru lusků; (MM).

vainillón, m. **(1)** (Kol, Mex, Kost): vanilovník velkokvětý; ► druh americké rostliny z čeledi orchidejovité, vysoký strom s plody ve formě lusků; (MM). • **(2)** (Mex): vanilovník plocholistý; *Vanilla pompona*; (DA).

vainita, f. **(1)** (Dom, Ven, Ekv, Per, Bol): zelená fazolka; fazolový lusk, viz též: *chaucha*; (RR, JD, EEA, DA).

vainoro, m. **(1)** (szMex): malý strom; ► dorůstající až 6 m výšky, povrch bývá ochlupený, dřevo i kůra měkké, hobovitě, křehké a vzpřímené, větve jsou obloukovité nebo převislé, listy jsou řapíkaté, vstřícné nebo téměř vstřícné, květy jsou malé, nazelenalé, umístěné v paždí listů nebo na terminálech; ► *Pisonia capitata*; (DA).

vainoso, -sa, adj. **(1)** (Ven): urážlivý, popudlivý (člověk); (DA).

vaivén, m., lid. **(1) tener** ~ **en la cintura** (Kub): umět se kroutit v pase; př.: *¡qué vaivén tiene esa mujer en la cintura!*; (DMC). • **(2)** (Arg): nůž; viz též: *naifa*; (DA).

vajear, tr. hovor. **(1)** (Ven): o některých hadech: uštknout, uspat, omámit někoho jedem nebo dechem; (RAE). • **(2)** (Ven, Kost, Kub, Guat, Mex): omámit svou oběť chrlením par či vzduchu; omámit, zmást někoho čarováním; ► podle lidové pověsti o určitém druhu hadů; viz též: *bajear*; (RR, MM). • **(3) quedarle a uno vajeando la cabeza** (Kost): říkat hlouposti; (AM). • **(4)** (Kost, Kub, Guat, Mex, Ven): lichterit někomu; (MM). • **(5)** (Kub): ovlivnit sugescí; omámit; vydechovat výpary; (JD). • **(6)** (Kub): štvát nebo pronásledovat někoho za účelem nějakého užitku; **(7)** (szKost): mírně foukat (vítr); viz též: *bajear*; (DA).

vajilla, f. **(1) dar** ~ (Mex): ukrást, šlohnout něco; (DA).

vajillería, f. **(1)** (Bol, Chil, Par): sada nádobí, servis; (DA).

vakiunkliner, m. (← angl. *vacuum cleaner*, „vysavač“) **(1) gustarle a uno un** ~ (Kub: exil): mít rád samotu; př.: *me he dado cuenta que me gusta mucho un vakiunkliner*; **(2) meter el** ~ (Kub): všechno spořádat, vymést talíř; př.: *al almuerzo le metió el vakiunkliner*; **(3) ser alguien un** ~ (Kub: exil):

chce všechno, ačkoli je jen naprostý průměr; př.: *él es un vakiunkliner y no ha escrito nada*; ► kub. je odvozen od skutečnosti, že vysavač je jen prázdný stroj plný prachu; (DMC).

valaca, f. (1) (Kol): stužka do vlasů; (AM).

valde, m. (1) (Guat, Salv): (kapesní) nůž; viz též: *valdemar*; (DA).

valdemar, m., lid. (1) (Guat): nůž; viz též: *naifa*; (DA).

valdivia, f. (1) (Ekv): dravý pták; ► z řádu dravci (lat. *falconidae*); ► živi se hady a jinými plazy; (RAE). • (2) **de** ~ (Chil): zdarma; pro nic za nic; (MM, JD). • (3) (Kol): projímadlo; ► vyrábí se z jedovaté rostliny; (4) **cuando canta la ~ es porque tu muerte está cercana** (Ekv): když zpívá jestřáb dvoubarvý, smrt se blíží (už ti zvoní hrana); proroctví vesničana; ► (AM, JD). • (5) (Kol): *Picramnia valdiviana*; ► rostlina, ze které se získává hořký jed a využívá se v lékařství; (MM). • (6) (Ekv): čimango rudohrdlý, dravý pták; ► *Ibycter americanus*; (DA).

valdiviano, m. (1) (Chil): pokrm ze sušeného uzeného masa a smažené cibule, ke kterému se přidá vařící voda a citrónová šťáva; (RAE). • (2) (Chil): česnekové jídlo; (JD).

valdivieso, adj/subst. (1) **de** ~ (Kol, Per, Portor, Ven): gratis, zdarma; pro nic za nic; (AM, JD).

vale, m./f. (1) ~ (**bale**) (Dom): vesničan, venkován; (RAE, RR). • (2) ~ (**valecito**) (Mex; Ven, Kost, Kol): kamarád, přítel, společník, kolega; viz též: *mano*, m.; př.: *vale corrido* (starý kumpán); *medio vale* (dobrý kámoš); *¿qué hacemos, vale?*; —*no sé.*; (RR, AHM, JD, BDE, DA). • (3) (Chil): pokladniční blok, paragon; (4) (Dom): kmotr; (5) **ser ~ con**¹ (Kol): být zadobře s kým; (6) **ser ~ con**²: mít vliv na koho; (7) **ser ~s** (Dom): jít na holport v čem; (JD; BDE). • (8) (Mex): slušný, skromný člověk; př.: *a ese vale yo lo conozco*; (AHM). • (9) (Dom): výraz, který se klade před vlastní jméno mužského rodu; ► nazývá se tak vesničan, který v konverzaci často používá slovo *vale*; (10) (Dom): vzájemné pochopení, porozumění, vzájemná domluva (dvou osob); (11) ~ **corrido** (Ven): starý dobrý přítel; (12) **ser ~ con alguno** (Kol): být s někým kamarád, přítel; přátelit se s někým; (AM). • (13) adj/subst. (Dom): vesničan, venkovský; (14) **mi** ~ (Ven): kamaráde můj; (15) ~ (sevKol): kámo, kamaráde; (16) ~ **corrido** (Ven): starý dobrý přítel; viz též: *valecito*; (17) ~ **viejo**, adj/subst. (Dom): vesničan, vidlák; (18) **¡no se ~!** (Salv): copak to se dělá?!; ► vyj. výčitku; (19) ~ **en caja** (Chil): těhotenství v nemanželském vztahu; (DA).

valecito, -**ta**, m/f. (1) (Ven): kámoš; viz též: *vale*, *mano*, *vale corrido* m.; (DA, RR).

valedero, -**ra**, adj. (1) (Ven): platný, právoplatný (věc); (DA).

valedor, -**ra**, m/f., hov. (1) (Mex): kámoš, parťák, kumpán; viz též: *mano*, m.; (AM, DA, AHM). • (2) (Ven): obch. ručitel; (JD). • (3) (lid.Mex): týpek; př.: *me gustaría que trajeran a ese valedor para platicar*; (4) (Mex): ochránce; člověk, který poskytuje pomoc, ochranu nebo podporu; ► mex. argot *caliche*; (DEUM).

valedura, f. (1) (Mex): služba, laskavost, přízeň, ochrana, podpora; ► mezi kamarády či známými, za kterou se nevyžadují peníze; př.: *hacer una valeduraa* (udělat, prokázat komu laskavost); (RR, JD, DA). • (2) (Kub): peníze od vítěze; ► daruje je hráči, který prohrál; (3) (Dom): částky vyměňované mezi hráči hazardních her; (AM).

valemadrismo, m. (1) (Mex): nezám, lhostejnost; (DA).

valemadrista, adj/subst. (1) adj. (Mex): apatický, netečný; (BDE, DA); (2) m.: cynik; př.: *en la (Colonia) Jaramillo, la gente más dejada de la mano de Dios, la más brava, la más valemadrista, provenía de Guerrero*; (BDE). • (3) m., hovor. (Mex): nestyda; ► mex. argot *caliche*; (INFO).

valenciana, f. (1) (Mex, Hond): záložka, spodní lem nohavic, který se ohrne; př.: *descubriendo varias menudas manchas de sangre en la valenciana de la pierna derecha del pantalón*; viz též: *botamanga*; (RAE, AM, EEA, BDE, DA). • (2) (Arg, Chil, Urug): krajka; (RR, MM, DA).

valenteada, f. (1) (Mex): podpora, pomoc; (JD, DA).

valentino, m. (1) (Portor): náramek (řetízek) se štítkem a nápisem; ► užíváný jak muži, tak i ženami; (RR). • (2) **el** ~ (Kub): kotlety, licousy; př.: *voy al barbero para que me tiña el valentino*; (3) **el ~ de mi vida** (Kub): moje láska, můj Valentýn; př.: *Juan es el Valentino de mi vida*; (4) **ser ~** (Kub): být zpátečník, být sto let za opicemi; př.: *el es Valentino, no lesagas caso a sus ideas*; ► kub. je odvozen od známého it. herce Rodolfa Valentina, kt. působil v počátcích filmové éry; (DMC).

valentón, m. (1) (Mex): řemen; (JD, DA). • (2) (Ven): viz: *piraiba*; (DA).

valer, tr/intr. (1) intr. [Š: *no importar*] (Guat, Nik, Ekv, Chil, Par; Š): nevadit, nezajímat; být jedno, být ukradené; př.: *nos vale lo que la gente piense de nosotros; me vale si no querés ir conmigo porque yo me voy sola; nos vale que estés cansado, ¡tenés que ir a trabajar!*; (2) ~ **charra** (~

chancleta (Hond): ach jó; škoda; př.: *¡ya valió charra! mis viejos cancelaron su viaje y ahora no voy a poder hacer el charrango que planeaba*; ► slang; (RF). • **(3) ~ huevo¹** (Kol): být jedno, nezajímat; př.: *me vale huevo si le gusta o no el vestido*; ► slang; (RF, DA). • **(4) vale decirlo** (Mex): to stojí za zmínku, stojí za to připomenout; (RR). • **(5) ~ algo un ojo de la cara** (Mex): být velmi drahý, předražené zboží; př.: *esas joyas valen un ojo de la cara*; **(6) ¡válgame (Dios)!** (Mex): panebože! ► vyj. překvapení; znechucení; **(7) ~le algo a alguien** (Mex): nezajímat něco někoho; př.: *esos rumores me valen*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(8) ¡me estará valiendo!** (Bol): je mi to fuk!; **(9) ¡me vale!** (Bol): je mi to fuk!; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(10)** viz: *salir, sale y vale ...*; • **(11) no ~ un cacahuete** (Mex): nestát za zlámanou grešli (za kozí bobek); **(12) no ~ un cacao** (Am): nestát za zlámanou grešli (za kozí bobek); **(13) no ~ ni calé** (Ekv): nestát za zlámanou grešli (za kozí bobek); **(14) ~ cuartilla** (Mex): být za babku; **(15) no ~ un cuerno (un chile)** (Guat): nestát za zlámanou grešli; **(16) ~ un disparate** (Chil): být nekřesťanský drahý; **(17) no ~ una gorda (un gorrión, una guayaba) podrida** (Dom): nestát za zlámanou grešli (za kozí bobek); **(18) no ~ ni nicle** (Ekv): nestát za zlámanou grešli; **(19) más vale pan con amor que gallina con dolor** (Mex): lépe žít v chudobě nežli v porobě; **(20) no ~ una papa** (Am): stát za starou belu; **(21) de los que no vale la pena** (Mex): pořádný, velký; **(22) no ~ una tusa** (Am): nestát za nic (za fajfku tabáku); (JD). • **(23) no se vale** (Mex): je to nespravedlivé; př.: *no se vale que estén haciendo esto a los mexicanos*; **(24) me vale (madre)**: je mi to putna, je mi to šumák (šumafuk); ► vyj. nezám; **(25) me vale gorro (sombrilla)**: je mi to putna, je mi to šumák (šumafuk); ► vyj. nezám; př.: *todo esto vale gorro; las fechas me valen sombrilla—dijo Félix*; (BDE). • **(26) intr.** (Mex, Guat, Hond, Nik, Kost, Bol): nezajímat, být jedno; **(27) intr.** (Mex): přestat fungovat (přístroj); **(28) tr.** (Guat): přemocť někoho, zvítězit; **(29) no ~ ni aca¹** (zápBol, szArg): postrádat dobré kvality (o člověku); **(30) no ~ ni aca²** (zápBol, szArg): strádat, mít něčeho nedostatek; **(31) no ~ un centavo¹** (Mex, Nik, Dom, Per, Urug): mít něco nehodnotného; **(32) no ~ un centavo²** (Mex, Dom, Hond): nezasloužit si úctu od druhých, nestát za to; **(33) no ~ un pucho** (Per, Bol, Par, Arg, Chil): být nehodnotný, nedůležitý (věc, člověk); **(34) no ~ un tlaco** (Mex): být nehodnotný, nedůležitý (věc, člověk); vulg., lid. **(35) ~ callampa** (Per, Chil): nestát za nic; viz též: *valer champiñón*; lid. **(36) ~ champiñón** (Chil): nestát za nic; viz též: *valer callampa*; **(37) ~ chancleta** (Hond): být bezcenný, nedůležitý; **(38) ~ changüira**, lid. (Hond): nezajímat, být jedno; **(39) ~ chapeta**, lid. (Hond): nezajímat, být jedno; **(40) ~ charra¹** (Hond): být bezcenný, nezajímavý; **(41) ~ charra²** (Hond): nezajímat, být jedno; **(42) ~ chonga** (Salv): nezajímat; **(43) ~ como chiches de gallina** (Mex): nemít cenu, být nedůležitý; **(44) ~ como chichis de gallina** (Mex): nemít cenu, být nedůležitý; **(45) ~ galillo** (Hond): nezajímat, být jedno; viz též: *valer changüira, valer chapeta, valer gorra, valer maceta, valer madre, valer moronga, valer pedo*; **(46) ~ gorra** (Hond, Kost): nezajímat, být jedno; **(47) ~ hongo** (Chil): být bezcenný, nedůležitý; **(48) ~ huevo²**, vulg. (Ekv, Chil): být bezcenný, nedůležitý; **(49) ~ maceta** (Hond): nezajímat, být jedno; **(50) ~ madre**, lid. (Mex, Hond): nezajímat, být jedno; **(51) ~ merengue**, lid. (Nik): nezajímat, být jedno; **(52) ~ moronga** (Hond): nezajímat, být jedno; **(53) ~ pedo**, vulg. (Hond, Nik): nezajímat, být jedno; **(54) ~ penca**, lid. (Salv): nezajímat; **(55) ~ pepa** (Salv): nezajímat, přestat se starat; **(56) ~ pija**, vulg. (Hond): nezajímat, být jedno; **(57) ~ puercas** (Hond): být bezcenný, nedůležitý; **(58) ~ puro bolillo** (Mex): být bezcenný (věc nebo člověk); **(59) ~ puro bonete** (Mex): být bezcenný; **(60) ~ reata**, vulg., lid. (Hond): nezajímat, být jedno; **(61) ~ riata**, vulg., lid. (Hond, Salv): nezajímat, být jedno; **(62) ~ sebo** (Pan): být bezcenný, nedůležitý (věc nebo člověk); **(63) ~ sombrero** (Hond, Salv): rozhodnout něco bez uvážení následků; **(64) ~ sorbete** (Mex, Salv): být nedůležitý; **(65) ~ tres lochas** (Ven): být levný, laciný; **(66) ~ un cacahuete** (Mex, Hond): být bezcenný, nedůležitý (věc nebo člověk); **(67) ~ un cacao** (Hond): nezajímat, být bezcenný, nedůležitý; **(68) ~ un cachinflín** (Hond, Nik): být bezcenný, nedůležitý; **(69) ~ un culo** (Bol): být bezcenný, nedůležitý; **(70) ~ un veinte** (Salv): nezajímat; **(71) ~ verga**, vulg. (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Bol): nezajímat, být jedno; **(72) ~le gorro** (Mex, Hond, Bol): nezajímat, být jedno; **(73) ~le madre** (Mex, Guat, Salv, Pan, Bol): nezajímat, být jedno; **(74) ~le miércoles** (Mex, Nik): nezajímat, být jedno; **(75) ~le pito**, lid. (Guat): nezajímat; **(76) ~le sombrilla** (Mex, Salv): nezajímat, být jedno; **(77) ~le todo**, lid. (Guat, Salv): nezajímat, být jedno; **(78) ~le un pernil**, lid. (Bol): nezajímat, být jedno; **(79) ~le veinte**, lid. (Guat): nezajímat, být jedno; **(80) ~le verga**, vulg. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Ekv, Bol, Pan): nezajímat, být jedno; **(81) ~le**

Wilson (Mex): nezajímat, být jedno; **(82) vale decir** (Dom, Ven, Per, Arg, Urug): to znamená; (DA).

valerudo, -da (valorudo, -da), adj., lid. **(1)** (Salv): odvážný, statečný; odvážlivec; viz též: *guapetón*; (DA).

vales, m., pl., lid. **(1)** (Salv): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

valet, m/f. **(1)** (Mex, Per, Chil, Par): obsluha zajišťující parkování; viz též: *valet parking*; (DA).

valet parking, m. **(1)** (US, Mex, Nik, Portor, Per, Chil, Par, Arg, Ven): obsluha zajišťující parkování, viz: *aparcador*; (EEA, DA). • **(2)** m/f. (Mex, Kol, Per, Chil, Par): sluha; (DA).

valeta, f. **(1)** (svArg): škarpa; (DA).

valevergoso, -sa, adj/subst., vulg. **(1)** (Pan): náročný, obtížný, nerozumný člověk; (DA).

valeverguismo, m. **(1)** (Hond, Salv, Nik): nezodpovědnost, nedbalost; **(2)** vulg. (Nik, Kost): nezájem, lhostejnost; (DA).

valeverguista, adj/subst. [Š: *irresponsable*] **(1)** (Salv, Nik, Hond): nezodpovědný, i subst.; (RAE, DA). • **(2)** adj. (Guat, Nik, Kost): apatický, lhostejný člověk; (DA).

valevista, m. **(1)** (Chil): druh šeku; (DA).

valezón, m. **(1)** (Ven): kámoš, přítel, kolega; viz též: *mano*, m.; (BDE, DA).

valido, m. **(1)** (Am): oblíbenec, miláček; (JD).

valiente, m. **(1) pagar con un ~** (Mex): přivítat výběřčího nadávkami; sprostě vynadat; (AM). • **(2)** adj. (Guat): odolávající suchu (o rostlině); **(3) ~ en cocina** (Salv): zbabělý; **(4) ~ en cocina y ~ en sabana** (Salv): zbabělý; (DA).

Valiente, adj. **(1)** (Kub), viz: *Príncipe*; (DMC).

valichú, m. **(1)** (Am): rohatý; ► čert; (JD).

valija, f. (← it.) f. **(1)** iron., hovor., eufem. (Urug): ženská zadnice výrazná svou velikostí; (RAE). • **(2)** [Š: *maleta*] (Arg, Urug): kufřík, příruční zavazadlo; ■ Syn.: *maleta* (Chil, Mex, Ven), *maletín* (Chil), *petaca*, *velis*, *veliz* (Mex); **(3)** zavazadlový prostor, kufr u auta, viz: *baúl*; **(4) armar (hacer) la ~**, sbalit si věci; viz: *empacar*; **(5) desarmar (deshacer) la ~**, vybalit si věci; viz: *desempacar*; (EEA). • **(6)** [Š: *maleta*] (Š <Am) (Urug aj.): kufr; př.: *puso un momento la valija en el suelo*; (BDE). • **(7)** lid. (Hond): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; **(8)** (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Bol, Par, Arg): kufr, velká taška; **(9)** (Bol, Urug): zavazadlový prostor, kufr auta; **(10)** adj/subst., lid. (Kol): zlý, prohnaný člověk; **(11) estar en ~** (Guat): být obtěžkána; být v tom; ► otěhotnět; fráze: **entregar la ~**; (DA).

valijera, f. (N, Par): zavazadlový prostor, kufr u automobilu; (RR, DA).

valijería, f. **(1)** (Am, Arg): brašnářství; **(2)** (Arg): brašnářské zboží; (JD, DA).

valijero, m. **(1)** (Am): brašnář; (JD). • **(2)** lid. (Hond, Nik): kufr u auta; (DA).

valla, f. **(1)** (Kost; Chil, Urug, Arg, Kol, Ekv, Par): fotbalová branka; **(2) ~ (de gallos)**, f. (Kub, svMex): hřiště pro kohoutí zápasy; místo, kde se veřejně provozují kohoutí zápasy; ► je tvořeno kruhovou ohradou, centrálním hřištěm, řadou sedadel a střechou; (RR, DA). • **(3)** (Kub): kurník; **(4) caerse la ~** (Kub): vychvalovat průběh oslavy; (AM). • **(5) se cayó (se hundió) la ~** (Kub): byl tam hrozný kravál; (JD). • **(6) abrir ~¹** (Kub): pelášit, vzít nohy na ramena; př.: *cuando oyó el tiro abrió valla*; **(7) abrir ~²** (Kub): zmizet, vzít roha, zdrhnout; př.: *vernós y abrir valla fue todo*; **(8) abrir ~³** (Kub): zmizet, rychle odejít; př.: *vio a su mujer y abrió valla*; viz též: *bobo*; **(9) dejar avanzar a alguien y matarlo en la ~ chiquita** (Kub): probudit v někom důvěru a pak ho roznést na kopytech; př.: *él siempre hace lo mismo: te deja avanzar y después te mata en la valla chiquita*; **(10) saber pelear en la ~ grande y no en la valla chica** (Kub): umět se utkat pouze v určitém ringu; př.: *como lo atacó por varias partes lo derrotó, él solo sabe pelear en la valla grande y no en la chica*; ► kub. pochází z prostředí kohoutích zápasů, kt. probíhají ve dvou ohradách (malá a velká); někteří kohouti se umějí utkat pouze ve velké; **(11) saltar la ~** (Kub): spáchat zločin, provést nějakou špatnost; př.: *a la mujer y a la yegua hay que mirarlas por la raza, que si no es legítima, salta la valla*; **(12) temblar la ~** (Kub): poskočit srdce radostí, někomu se něco hodně líbit, mít něco velmi rád; př.: *cuando habló, tembló la valla*; (DMC). • **(13)** (Nik, Kub, Dom, Portor): **dvůr v aréně pro kohoutí zápasy**; fráze: **recoger la ~**; (DA).

vallado, m. **(1)** (Portor): vandrák; ► výsměšné pojmenování pro špatně oblečeného návštěvníka vesnice; (AM). • **(2)** (Mex): příkop; **(3)** (Portor): venkovský přivandrovalec; (JD). • **(4)** (Mex):

příkop; žlab, na jehož stranách je hlína; (5) (Kol): žlab, koryto s vodou rozdělující terén; (6) (Portor): naplaveniny (větve, odpad co naplaví voda); (7) (Portor): klestí, větve; (DA).

vallar, m. (1) (Kub): reklamní tabule; ► u silnice aj.; (JD).

valle, m. (1) (Par): kraj; př.: *él es de mi valle* (ten je od nás); (JD, DA). • (2) (Kub), viz: *verde*; (DMC). • (3) m/f. (Par): krajan; (4) ~ **de los calvos** (Hond): hřbitov; (DA).

vallenato, m. (1) viz: *ballenato*; (RR). • (2) (Kol, Ven, Ekv): lidová píseň, která se zpívá za doprovodu harmoniky; (3) (Kol): typický lidový tanec města Valledupar; (DA).

vallenato, -ta, adj. (1) (Kol): vztahující se k městu Valledupar, valleduparský; (DA).

vallenatología, f. (1) (Kol): akademické studium *vallenato*; ► studium lidové hudby; (DA).

vallero, -ra, adj. (1) (Mex): údolní; (JD).

Vallés, m. (1) **ni J.** ~ (Kub): není, kdo by ho překonal; nemůže si k němu nikdo ani čuchnout; př.: *¡qué poema! ni J. Vallés*; ► kub. je odvozen od krejčovství *J. Vallés*, kt. sídlilo v Havaně; (DMC).

vallico, m. (1) (Kol): zrno rýže, které není zbaveno slupky; ■ Var: *casulla, macho*; (AM).

vallino, -na, adj. (1) (Per): údolní; (AM, JD). • (2) adj/subst. (Per): člověk pocházející z údolí; (DA).

vallisto, -ta, adj/subst. (1) adj. (Am): údolní, pocházející z údolí; (JD). • (2) m/f. (Kol, szArg): obyvatel(ka) údolí, dolňák, dolňačka; (JD, DA). • (3) adj. (szArg): krajský; (DA).

valluco, m. (1) (Hond): malé údolí; (DA).

valluno, -na, adj/subst.; (Bol; Kol): obyvatel z údolí, nížin, kotlin (*valles*); dolňák, dolňačka; (2) jakákoli věc pocházející z údolí; (RR, DA, JD). • (3) (Per, Bol): pocházející z údolí; (4) (Per, Bol): údolní, vztahující se k údolí; (DA).

valluno, -a, adj/subst. (1) adj/subst. (B; Kol): obyvatelé z údolí (nížin, kotlin); jakákoli věc pocházející z údolí; (RR). • (2) adj. (Kol): údolní, pocházející z údolí; (3) m/f. (Am): obyvatel(ka) údolí, dolňák, dolňačka; (JD). • (4) m., lid.(Bol): obyvatel oblasti údolí (*valles*); (DA).

valo, m. (1) (Hond): člověk, který nepatří do gangu mladistvých; viz též: *paisa; parco*; (2) (Par): (střešní) okap, žlábek; (DA).

valón, m. (1) (Mex): kožený třmen; (JD).

valona, (← něm.) f. (1) (Am; Kol, Ekv, Ven): vhodně zastřížená hříva, která pokrývá krk koní; (RAE, AM, JD, DA). • (2) (Mex): služba, pomoc; (AM). • (3) (Mex): lidová píseň; (AM, MM). • (4) **hacer la** ~ (Ekv): ostříhat hlavu, přistříhnout hřívu; (5) **hacer la (una) ~ a** (Mex): píchnout komu; ► poskytnout pomoc (ochranu) komu; (JD). • (6) (Mex): laskavost, přízeň, služba; ■ Var.: *valedura*; (AHM, DA). • (7) **hacer a alguien una** ~ (Mex): udělat někomu laskavost; zatajit chybu, pomoci se omluvit; ► mex. argot *caliche*; (DBM). • (8) (Hond, Nik, Kost): koryto; viz též: *saque*; (9) (Hond): dlouhý pás kůže (slouží k naložení cukrové třtiny na záda; fráze: **hacer la** ~; (DA).

valonar, tr. (1) (Kol, Ekv, Ven): stříhat, ostříhat (ovce apod.); (AM). • (2) (Am, Ven): ostříhat; ► hřívu; (JD, DA).

valonarse, zvrat. (1) (StřAm): sklonit se z koňského hřbetu; ► sáhnout býkovi na ocas; vzít ze země nějaký předmět; (AM).

valonear(se), intr/zvrat. (1) intr. (Mex): hodit sebou; ► pospíšit si; (2) zvrat. (Am): sebrat, chytit; ► při jízdě; (JD). • (3) intr.(Mex): sklonit se při jízdě;(DA).

valor, m. (1) ~ **agregado**, m. [Š: *valor añadido*] (Am): přidaná hodnota; (RAE, DA). • (2) **dale** ~ (Kub): už se nezdržuj, padej; př.: *no tedetengasmás, dalevalor*; (DMC). • (3) ~¹ (Chil): to bude dobrý; ► fráze, kterou používají hlavně ženy, aby odlehčily situaci; (4) ~² (Urug): hej, haló; ► užívá se při pozdravu nebo k upoutání pozornosti; (DA).

valórico, -ca, adj. (1) (Chil): týkající se hodnot a ideálů člověka; (DA).

valorización, f. (1) (Am): ocenění, odhad; (JD).

valorizar, tr. (1) (Am): zdražit; (JD).

valorudo, -da, adj., lid. (1) (Hond): odvážný, statečný; odvážlivec; viz též: *guapetón; valerudo*; (DA).

valpino, -na, adj. (1) (Chil): valparaíský; ► Valparaíso je město v Chile; (DA).

vals, m. (1) ~ **criollo**, m. (Per): lidový peruánský tanec; (RR). • (2) **bailar lo mismo el ~ que la Conga** (Kub): být nezávislý; (3) ~ **para un millón** (Kub): treska; př.: *vamos a comer vals para un millón*; ► kub. je odvozen od názvu českého nebo polského filmu, kt. se na Kubě objevil mezi léty 1964-1966, v té době se konzumovala především treska, protože jí bylo nadbytek; viz též: *invitación*; (DMC). • (4) ~ **chilote** (Chil): tradiční tanec; (5) ~ **peruano** (Ekv, Per, Bol): tanec; ► je obvyklý zejména na pobřeží, je doprovázen zpěvem a kytarou; fráze: **no me toquen ese** ~; (DA).

valse, m. [Š: *vals*] (1) (Am): valčík; (RAE, JD). • (2) **¡ah ~!** (Ven): ale jdi, no fuj; (DA).

valseaguado, -da, adj. (1) (Ven): nešikovný, neohrabaný, levý; (2) (Ven): nevýrazný, vybledlý, bledý; (AM). • (3) (Ven): nesmělý, zbabělý; (DA).

valsear, intr. (1) (Mex, Nik, Portor, Ven, Bol, Chil, Par): tančit valčík; (DA).

valuable, adj. (← angl. *valuable*) (1) (Am): cenný, hoden pozitivního ocenění; (2) (Am): ocenitelný, vyčíslitelné, jehož hodnota může být vyčíslena; (MS, JD).

valuador, -ra, m./f. (1) (Mex, Bol): odhadce, člověk, jehož zaměstnání je cenit; (RAE, DA).

valuar, tr. (← angl.) (1) (Mex): ocenit, odhadnout; př.: *sucasa...está valuada en más de 30 millones de pesos*; (BDE).

valumar, tr. (1) (Am): obtěžkat; (JD).

valumia, f. (1) (Am): hromada; (JD).

valumoso, -sa, adj. (1) (Ven): ješitný, samolibý; (2) (Chil, Guat): vadný, defektní, bujný (o rostlině); (3) (Chil, Guat): velký (o semínku rostliny); (AM). • (4) (Am): obrovský, veliký, velikánský; (5) (Am): rozbujelý, rozplevelý; ► o rostlině; (6) (Ven): domýšlivý, pyšný; (JD). • (7) (Mex): nafukující se, rozšiřující se (o věci); (DA).

válvula, f. (1) ~ **check** (Ven): jednocestný ventil; (2) ~ **de cheque** (Hond, Kub): jednocestný ventil; (DA).

valvulero, m., lid. (1) (Hond): distributor pitné vody; (DA).

vamos, m. (1) (Arg): zahájení klusáckých závodů; (2) **desde el ~** (Arg; Urug): od počátku, hned od začátku; (RR). • (3) **dar el ~** (Chil): vyhlásit oficiálně začátek; (4) (Bol, Arg): oficiální začátek; (DA).

vampirar, tr. (1) (Kub): vysát z někoho veškeré výhody; př.: *Juan está vampirando a su jefe*; (DMC).

vampiro, m. (1) (Bol): lékař obchodující s krví; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) ¹ **de la Sagüesera** (Kub): obyvatel jihozápadu Miami; př.: *ya me libré de ese vampiro de la sagüesera*; (3) ² **de la Sagüesera** (Kub): pasák; př.: *es un vampiro de la sagüesera, vive de cinco mujeres*; (DMC). • (4) **matar ~s** (Hond): smrdět někomu z úst; (5) (Mex): nápoj s tequilou, *sangritou* a minerální vodou; ► *sangrita* je nápoj připravený z rajčatové šťávy a pomerančového džusu; (6) (Mex): džus z řepy, mrkve a pomeranče; (7) (Nik, Kol, Bol, Par): netopýr; ► *Phyllostomidae*; *Desmodu srotundus*; fráze: **gustar el pozole de ~**; (DA).

van, m/f. (← angl. *van*) [Š: *furgoneta*] (1) (US, Mex, Guat, Nik, Kost, Dom, Portor, Ekv, Bol Chil): dodávka, dodávkový vůz; viz: *camioneta*; př.: *queremos comprarnos un van, aunque sea usada*; ► slang; (RF, EEA, DA).

vanarse, zvrat. (1) (Kol, Chil, Ven): o plodu a také o květinách a listech: nevyvinout se, uschnout; (2) (Kol: Cauca): nepodařit se, nevyjít; př.: *el negocio se vanó*; ■ Var: *vanearse*; (AM). • (3) (Am): nedozrát; př.: *el fruto se vanó*; (JD).

vandalaje, m. [Š: *vandalismo*] (1) (Am; US, Hond, Salv, Nik, Pan, Kub, Dom, Kol, ven, Ekv, Per, Bol, Par, Arg, Urug, Chil): vandalismus, povalečství; (RAE; DA, JD).

vanear, tr. (1) (Guat, Hond, Nik, Kol): neuzrát; (2) (Hon): uříznout odnože banánovníku; (3) (zápHond): glazovat; ► máčení, nástřik glazury na nádobu; viz též: *lustrar*; (DA).

vanearse, zvrat. (1) (Kol): nedozrát; (2) zhatit se, přijít nazmar; viz: *vanarse*; (JD).

vanero, m. (1) (sevHond): člověk, který ořezává odnože banánovníků; (DA).

vanguardia, m. (1) (Kub): vzorný pracovník; př.: *el vanguardia de la escuela* (vzorný učitel); (JD).

vanidad, f., lid. (1) (Guat, Salv, Nik): pudřenka; viz též: *vániti, vanity*; (DA).

vanidades, f. (1) (Kub), viz: *novelitas*; (DMC).

vanidosa, f. (Kost): pudřenka; (RR).

vanita, f. (1) (Mex): viz: *esquisúchil*; (DA).

vánite, m. (1) (Kub): pudřenka; ■ Var.: *vanity*; (JD).

vániti, m. (← angl. *vanity*) (1) (Kub): pudřenka; (DA).

vánitiqueis, m. (← angl. *vanitycase*) (1) (Kub): krabice nebo pouzdro s různými předměty toaletního kufříku; (MS).

vanitorio, m. (← angl. *vanitory*) (1) (Chil, Arg): umyvadlo; (DA).

vanity, m. (1) (Kub): viz: *vánitiqueis*; (MS). • (2) (Kub): pudřenka; viz též: *vanidad*; (DA).

vano, -na, adj/subst., lid. (1) m., lid. (Dom): slaboch; viz též: *neneque*; (2) m.(Hond): stonek banánovníku; (3) adj. (Dom): slabý, vysílený; (DA).

vapor, m. (1) (Kub): pocit podráždění, hněvu, naštvání; (2) ~ **de la carrera** (Urug): motorová loď na přepravu pasažéru, která má pravidelný a pevný jízdní řád a spojuje přístavy Buenos Aires a Montevideo; (RAE). • (3) **a ~es** (Ven): ve spěchu, v tísní; zejm. ve spojení: *verse a vapores*, lid.: mít naspěch, být v těžké situaci, být pod tlakem; (RR). • (4) (Am): špička tága; (5) (Kub): otravný chlap; (6) **llevar (tener) mucho** ~ (Am): být namazaný (pod párou); ► opilý; (JD). • (7) **coger** ~ (Kub): vztekat se; př.: *enterado cogió vapor*; (8) **echar ~ o tener** ~ (Kub): být velmi naštvaný, dštít síru; př.: *echó (tuvo) un vapor de mil demonios, no le había llegado el pasaporte*; viz též: *barco*; (DMC). • (9) (Kub): nevolnost, obava, rozčilení; (DA).

vaporadora, f. (1) (Portor): parní sušička kávy; ■ Var.: *evaporadora*; (AM, JD).

vaporcito, m. (1) (Mex): závitok ze slepičího, vepřového či žraločího masa, je typický pro kuchyni oblastí Yucatánu; (RAE, DA).

vaporino, m. (1) (Pan, Ekv, Kol: Cartagena.): námořník; ► na parníku; (RR, MM). • (2) (Chil): obchodník plavící se na parníku; ► nakupuje a prodává v přístavech a mezi lidmi na palubě; (3) (Chil): zloděj; ► na tržišti; argot *coa*; (AM). • (4) (zápEkv, Per, Pan, Kol): lodník, námořník; (JD, DA). • (5) (Chil): cestující; ► na parníku; (JD).

vaporizo, m., vulg., lid. (1) vulg. (Portor, Dom: Cibao): pára, výpar; (AM). • (2) (Am): teplo; (AM, JD). • (3) (Mex): pára, dech; (JD). • (4) (jv Mex): pára s léčivými vlastnostmi; (5) lid. (Portor): teplo, především to, které je způsobeno vypařováním; fráze: **hacer un ~**; (DA).

vaporón, m., lid. (1) (Salv, Ven): teplo; (DA).

vapués, adv. (1) (Guat, Hond, Salv, Nik): ano, slouhlas; (DA).

vapuleada, f., lid. (1) (Mex, Kost, Kub, Bol, Par, Arg, Urug, Kol): rány, bití, výprask; viz též: *golpeadura*; (2) (Mex, Pan, Kub, Bol, Arg, Urug, Kol): pokárání, důtka; viz též: *limpiada*; (3) (Hond, Kost, Kub, per, Bol, Par, Arg, Urug, Kol): prohra, porážka (ve sportu); (4) (Per): přísná kritika; (DA).

vaquea, f. (1) (výchBol): shromáždění dobytka; ■ Syn.: *vaqueada*; (DA).

vaqueada, f. (1) (Mex, Ekv, výchBol): sehnání; ► dobytka; viz též: *vaquea*; (JD, DA). • (2) (Mex, Ekv): schůze, schůzka, setkání; viz též: *concejillo*; (3) (Nik, szKost): stádo krav; (DA).

vaqueano, -na, adj. (1) (Am): zkušený; ► v zemědělských pracích; (JD). • (2) (Hond, Salv, Nik, Kost, Dom, Bol, Chil, Par, Urug): znalec určité oblasti; (DA).

vaquear, tr/intr. (1) (Ekv): chovat dobytek, vyhánět ho na pastvu; viz též: *vaqueo*; (RR, MM). • (2) tr. (Arg, Bol, Urug): hledat, shánět zdivočelý dobytek; (AM, MM, DA). • (3) tr. (Kol, Ekv, Pan): shánět dobytek; (4) (Mex): o chovatelích dobytka: uskutečnit prodeje; (MM). • (5) tr. (Am): sehnat; ► zatoulaná dobytčata; (6) tr. (Am): pást; (8) tr. (Mex): zkrotit koho; (JD). • (9) (← angl. *To vacuum*) [Š: *limpiar con aspiradora*], tr. (US): vysávat, vyluxovat; př.: *salte un ratito a jugar afuera porque tengo que vaquear la sala, Eddy*; ► slang; (RF). • (10) tr. (Mex, Pan, výchBol): nahánět dobytek; (11) intr. (Nik, Bol): vyhnat dobytek na pastvu; (12) intr. (Nik): sbírat lesní plody; (DA).

vaqueo, m. (Ekv): sehnání dobytka; viz též: *vaquear*; (RR).

vaquera, f. (1) (Kol, Ven): córdobské jezdecké sedlo; ► vepředu s ocelovým výběžkem, kde se váže konec provazu při honu dobytka; (AM). • (2) (Am): jízdní sedlo; (3) (Am): velká ostruha; (JD). • (4) (Ven): stáj, chlév; (5) (Ekv): dojící přístroj, dojička; (DA).

vaquerada, f. (1) (Mex): honáci; ► dobytka; (JD, DA).

vaquerear, intr. (1) (Per): chodit za školu, ulejšvat se ze školy; (AM, JD).

vaquería, f. (1) (Ven, Nik, Kol, Mex): práce; ► spočívá v nahnání velkých stád z pastvin za účelem okování (označkování) a následném rozdělení mezi majitele; (RR, MM). • (2) (Ven): chycení do lasa; (3) (Mex): rodinná oslava; (4) (Kub, Portor): krávy dojnice; ► jejich mléko je určeno k prodeji; (5) (Kub, Per, Portor): kravín, krajáč; ► nádoba na mléko; (AM). • (6) arch. (Arg, Urug): prodej dobytka; (7) (Mex): venkovský tanec; ► tanečníci jsou oblečení do šatů kovbojů; (MM). • (8) (Am): zacházení s dobyttem; (9) (Am): díž; (10) (Mex): lidová veselice; (JD). • (11) (Mex): yucatánský lidový tanec; (AHM, DA). • (12) (Kol): honák, pasák, kovboj; (13) (Arg): obchod specializovaný na riflové oblečení; (14) (Dom, Portor): stáj; nádoba na dojení; (DA).

vaquerillo, m. (1) (Mex): sedlová brašna; ► kožená, s hlubokými kapsami; používají jezdci; (AM, JD, DA).

vaquerío, m. (1) (Guat): hodně krav; (DA).

vaquero, -ra, adj/subst., lid. (1) m. (Ekv): dojící zařízení; (2) f. (Ven): přístřešek, dvůr nebo statek, kde přebývá dobytek v zimě; (RAE). • (3) m. (Per): chybějící žák, nepřítomný student; (4) ~, -a,¹ adj. (Portor): umíněný, paličatý, tvrdohlavý, troufalý, drzý; a lo **vaquero**, mužský; ► o práci či formě jednání; (5) ~, -a,² adj. (Ven): označení pro koně cvičeného na porážení dobytka; (RR). • (6) m. (Par, Arg): roštěnka, maso od žebra (JD, MM, DUB, DA). • (7) m. (Per): záškolák; (AM, DA). • (8) m. (Ven): bič, provaz, karabáč; (AM). • (9) m. (Am; Mex): sokolec volavý; ► *Herpetothere cahinnans*; dravý pták, který dosahuje délky až 53 cm; má silné tělo zbarvené do bíla, velkou hlavu, krátká černá křídla a kolem očí také černé zbarvení; ■ Syn: *guaco, guaz, güis, halcón reidor, huanchacahui*; (MM; DA). • (10) m/f. (Am): chovatel/ka dobytka; (11) m. (Kub): u příležitosti křestu: výbavička pro děti; (12) (Kub): zástěra, kterou nosily ženy přes sukni; (13) (Mex): kukačka veverčí; ► poměrně velký pták s dlouhým ocasem, který se živý velkým hmyzem; své přizvisko veverčí získal podle svého chování (příliš nelétá, spíše poskakuje po stromech jako veverka); (14) m. (Par): kožený ochranný plášť, který nosí chovatelé dobytka, kočí a další tvrdě pracující osoby; (MM). • (15) m. (Ven): bič; (JD). • (16) adj. (Am): vztahující se k práci chovatelů dobytka (*vaquería*); (MM). • (17) **dejarle a alguien el traje de ~ en bikini** (Kub): dát někomu co proto; př.: *a mi marido yo le dejé el traje de vaquero en bikini*; (18) **un ~ que no cree en película** (Kub): Ronald Reagan, 40. prezident USA; př.: *está bien no tocarlo, ¿viste lo que hizo en Granada? ese vaquero no cree en película*; (DMC). • (19) džíny, viz: *jeans*; (EEA). • (20) **al ratón ~** (Mex): ve chvílce, v okamžiku; ► mex. argot *caliche*; (INFO). • (21) m/f., lid.(Per): student, študák; ► student, který často chybí ve škole; viz též: *comelibros*; (22) m. (Pan): viz: *xup*; (23) m.(Par): marinované, plněné hovězí, vepřové nebo kuřecí maso; (24) ~ **brillante** (Ekv): rohožka; (25) **mejor contame una de ~s** (Hond, Portor, Bol): nelži, neříkej hlouposti; (26) adj/subst. (Guat): nepracující člověk, člověk bez práce; (27) adj. (Portor): (řidič) nerespektující dopravní značení; (DA).

vaquerón, m. (1) (Ven): vak z dobytčí kůže; ve které se uchovává syrovátka v sýrárně; (AM). • (2) (Ven): měch; (JD).

vaquerote, adj. (Portor): tvrdě pracující člověk; viz: *vaquero -a*; (RR).

vaqueta, adj/subst. (1) m. (Kub): nespolehlivý člověk; (2) m. (Kub): podvodník; (AM). • (3) f. (Portor, Kub): pás z juchty; ► pro broušení holičské břitvy; (AM, DA). • (4) f. (Mex, Par): hovězí kůže, která je upravená a vyčištěná; (5) adj. (Kub): podvodný, neseriózní, neslušný; viz též: *vaquetón, -na*; (MM). • (6) f. (Kub): kožená bota, kožená podrážka; (7) f. (Portor): obtahovací řemen; (JD). • (8) f. (Kub): flamendr, paříč; př.: *se emborrachó anoche, es un vaqueta*; (9) f. (Kub): nicka; př.: *siempre fue un vaqueta, nunca cumple*; (10) **no seas ~** (Kub): nebuď blázen, nebuď cvok; př.: *Juan, compártate bien, no seas vaqueta*; (11) **ser un ~** (Kub): být velmi neformální; př.: *el señor que me presentaste es un vaqueta*; (DMC). • (12) f. (Dom, Portor): pouzdro (na revolver nebo nůž); (13) **disparar de la ~** (Portor): střílet od boku; ► mluvit bez uvážení; (DA).

vaquetilla, f. (1) (Mex): tenčí a jemnější kůže než *vaqueta*; (MM). • (2) (Am): jemná teletina; ► kůže; (JD).

vaquetón, -tona, adj/subst. (1) m. (Mex): cynik; (RR). • (2) adj. (Mex): drzý, hubatý, nestydatý, nevychovaný, opovážlivý; (AM). • (3) adj. (Kub): podvodný, neseriózní, neslušný; ■ Var: *vaqueta*; (4) adj. (Mex): o člověku: těžkopádný, bezstarostný, který nikdy nenapomíná ani neurazí; (MM). • (5) (Am): jako vůl; ► pomalý, těžkopádný; (6) m. (Kub): jemná teletina; ► kůže; (7) (Mex): drzoun; (JD). • (8) (Mex): protivný, netečný; (AHM). • (9) adj/subst. (Mex): cynický, líný; nestyda; ► mex. argot *caliche*; (DBM). • (10) adj/subst. (Mex): pomalý, otrava (člověk); viz též: *vaquetudo*; (11) adj/subst.(Mex): troufalý, drzý, nestyda; viz též: *vaquetudo*; (DA).

vaquetudo, -da, adj. (1) (Kub, Mex): drzý; ► jak opice; viz též: *vaquetón*; (AM, JD, DA).

vaquía, f. (1) (Am): zručnost, schopnost, obratnost; ■ Var: *baquía*; (MM).

vaquiano, m. (1) znalec cest, průvodce; viz též: *baquiano*; (MM).

vaquilla, f. (1) (Bol, Chil, Hond, Nik, Per, Guat, Kost, Pan, Par, Arg, Urug): jedno a půlletá až dvouletá kráva; (RAE, AM, MM, DA). • (2) (Am): jalovička; ► kráva; (3) pl. (Arg): amatérské býčí zápasy; př.: *ir a las vaquillas* (jít na býčí zápas); (JD). • (4) (Ekv): tele, které není dostatečně staré na vypálení značky; (5) (Par): kráva, která ještě nebyla březí; (DA).

vaquillón, -ona, adj/subst., vulg. (1) (Arg, Urug): tlustý, robustní; (DA).

vaquillona, f. (1) (StřAm, Nik): jedno až dvouletá jalovice; (2) despekt. hovor. (Urug): tlustá žena; (RAE). • (3) (Arg, Chil, Urug, Par): mladé tele; (AM, MM). • (4) (Am): kráva; (JD). • (5) (Guat,

Nik, Kol, Ekv, Per, Bol, Par, Arg, Urug): dvouletá kráva, která ještě nebyla oplodněná; **(6)** (Chil): dvou až tříletá kráva; (DA).

váquira, f. (← karib.) **(1)** (Ven): viz: *vaquira*; (MM). • **(2)** (Ven): viz též: *báquiro*; (DA).

vaquira, f. **(1)** (Kol): pekari páskovaný; ► druh malého divokého prasete; ■ Var: *pecarí, váquira, báquira*; (MM).

váquiro, m. **(1)** (Ven): viz: *báquiro*; (RR, DA). • **(2)** (Kol): pekari; ► divoký vepř; ■ Var.: *vaquira, váquira*; (JD).

vaquita, f. **(1)** (Guat, Hond, Kost, Bol, Kub, Nik, Kol, Ekv, Chil, Arg): viz: *baca, vaca*; (RR). • **(2) ~ de San José¹** (Arg): *Daulis sanguinea*; ► druh červeného brouka, který má velikost připínáčku; **(3) ~ de San Antonio** (Arg, Urug): *Coccinellafa vofasciata*; ► druh berušky, která při dotyku vylučuje smrdutý sekret, (MM, DA). • **(4) hacer una ~**, uspořádat sbírku, viz: *vaca, hacer una vaca*; (EEA). • **(5) lid.** (Mex, Arg, Urug): peníze, prachy; viz též: *plata*; **(6)** (Mex, Bol, Arg, Urug): sesbírané, nashromážděné peníze; **(7)** (Kol, Arg, Urug): beruška; viz též: *cotorrita azul*; ► *Coccinellidae: Coccinella*; **(8)** (Chil): brouk z čeledi poterníkovitých; ► *Tenebrionidae: Gyriosomus elongatus*; **(9)** (Hond): viz: *tortuguilla*; **(10)** (Portor): brouk z čeledi nosatcovitých; ► *Diaprepes spengleri*; **(11) ~ de los melones** (Arg): slunéčko; ► žlutý brouk; ► *Epilachna paenulata*; **(11) ~ de san José²** (Arg): brouk z čeledi slunéčkovitých; ► *Cycloneada sanguinea*; (DA).

vara, f., lid. [Š: *vara alta*] **(1)** (Per): autorita, vážnost, vliv; **(2) ~ de premio¹**, f. (Kol): tyč potřená mýdlem nebo tukem, na kterou musí děti vyšplhat, aby získaly odměnu; **(3) ~ ensebada¹** (Nik): viz: *varade premio*; **(4) coger alguien la ~**, (Nik): cítit se polichocen; **(5) sobar la ~ a alguien**, (Nik): sesadit či odvolat někoho z funkce, kterou vykoná; **(6) tener alguien tres ~s de hambre**, hovor. (Kub): nemít ani vindru; (RAE). • **(7) ~ de tumbar gatos**, slavn. hovor. (Kub): vysoký, hubený člověk; př.: *parece una vara de tumbar gatos* (je jak bidlo, čára); (RAE, JD, DA). • **(8)** (Kost; Salv): věc, záležitost, otázka; **(9)** (Kost): lež, povídačka, nadsázka; fantazie, fikce; **(10)** (Guat): jednota měny; **(11)** (Per): vliv, moc; protekce; **(12) ~ en tierra¹**, m. (Kub): malý improvizovaný ranč; **(13) cien ~s**, f., pl. (Kost): vzdálenost přibližně 100 metrů; ► v obydlených oblastech se jedná o vzdálenost přibližně mezi dvěma ulicemi; **(14) cigarro de a ~**, viz: *cigarro*; (RR). • **(15)** (Kub): prut; př.: *vara de pescar* (rybářský prut); **(16)** (Am): tyčka; ► hubená osoba; **(17)** (Per): pendrek, obušek; **(18) echarle una ~** (Kub): vyprovodit na poslední cestě; ► nebožtíka; **(19) estar cortando ~s** (Am): koukat do prázdna; **(20) ~ de premio²** (Am): máje; ► stožár na šplhání; **(21) ~ de premio³** (Am): štístko; **(22) ~ de tarea** (Kub): políčko; **(23) ~ en tierra²**: přístřešek; **(24) ~ de topear** (Chil): tyč na uvazování koní; (JD). • **(25)** (Per): ochrana, protekce; př.: *Julián tiene vara con el alcalde de su pueblo*; **(26)** (Kost): výmluva, vytáčka; př.: *dejate de varas y ayudame a lavar los platos*; **(27) írsele la ~¹ (a uno)** (Guat): ztratit nit, utéct někomu myšlenky, zapomenout se; př.: *se me fue la vara y no supe cómo terminó el discurso del candidato*; ► slang; (RF). • **(28) tener ~ alta** (Mex): mít autoritu, moc na určitém místě nebo v určité aktivitě; př.: *mi primo es de los que tienen vara alta en esa oficina*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(29) estar en el ~ en tierra** (Kub): být imunní vůči všem neočekávaným událostem, mít hroší kůži; př.: *conmigo no hay problemas yo estoy en el vara en tierra*; ► kub. je odvozen od úkrytu před cyklonem (*el vara en tierra*), kde venkované tuto událost přechkají, úkryt je trojúhelníkového půdorysu; **(30) no aceptar a nadie aunque llegue con una ~ de nardo** (Kub): nepřijmout někoho ani kdyby se stavěl na hlavu; př.: *no acepto a tu novio aunque venga con una vara de nardo*; ► nepřijme ho tedy, i kdyby byl Sv. Josef s ratolestí líru (*Panocratium maritimum*) v ruce (*con una vara de nardo en la mano*); viz též: *camisa*; **(31) parecer alguien una ~ de matar gatos/ ser una ~ de tumbar gatos** (Kub): být vysoký a hubený, být jako tyčka; př.: *Juan parece una vara de matar gatos*; (DMC). • **(32) lid.** (Nik): penis; viz též: *pinga*; **(33) lid.** (Salv): lež, kecy; viz též: *mentolina*; **(34) lid., pl.** (Guat, Salv): peníze, prachy; viz též: *plata*; **(35)** (Hond): bankovka 1 lempira; viz též: *lempira*; **(36)** (Kol, zápVen): hůl s bičem z kůže nebo z provazu; **(37)** (Guat): tyč člunaře; **(38)** (Guat): dřevo nebo dlouhý stvol na sbírání plodů; **(39)** (Guat): stvol, stonek z kukuřice; **(40)** (Hond): rachejtle, raketa (připevní se k nějaké tyčce); **(41) adj.** (Mex): levný, za babku; **(42)** (Guat, Hond, Dom): jednotka délky 835, 9 mm; **(43)** (Hond, Dom): měrová jednotka 835, 9 mm²; **(44) pl.** (Guat, Salv): bankovky, peníze; **(45)** (Per): autorita, vliv; **(46)** (Nik): otázka; **(47)** (Nik): výmluva, záminka; **(48)** (Salv): lež; **(49)** (Portor): konec, extrém; **(50)** (Kost): neznámý předmět; **(51) fuera de ~** (Kost): určitě, je to pravda; **(52) ~ alta¹** (Dom): vlivný člověk; **(53) ~ alta²** (zápHond): žezlo; **(54) ~ blanca** (Guat, sevHond): rostlina z čeledi hvězdnicovitých; viz též: *tizate*;

► má žluté květy a kopinaté listy; ► *Asteracea; Lasianthaea fructiosa*; **(55) ~ de canasto** (Guat): viz: *carrizo*; **(56) ~ de premio**⁴ (Kol): hra, ve které se musí šplhat po natřené tyči; **(57) ~ de san José**¹ (Mex): topolovka růžová; ► dvouletá bylina, lodyhy jsou přímé, až 3 m vysoké, chlupaté, listy dlouze řapíkaté, okrouhlé nebo vejčité, květy v úžlabí listů po 1 až 3, stopkaté, velké, růžové, červené, červenofialové nebo hnědopurpurové. ► *Althaea rosea*; **(58) ~ de san José**² (szArg): viz též: *polillera*; **(59) ~ de tender** (Guat): stéblo na podepření; **(60) ~ dulce** (Mex): viz: *rosilla*; **(61) ~ en tierra**³ (Kub): šopa, kůlna; **(62) ~ en tierra**⁴ (Hond): ohrada; **(63) ~ ensebada**² (Hond): tyč namazaná mýdlem nebo sádlem; ► součást hry, je třeba vyšplhat po namazané tyči, pokud je tyč horizontálně, je třeba po ní přejít; **(64) ~ prieta** (Mex): viz: *largoncillo*; **(65) baila la** ~¹ (Pan): oportunista, prospěchářský; **(66) baila la** ~² (Pan): přelétavý člověk, člověk často měnící názory; **(67) cortando ~s** (Guat): roztržitě; **(68) ~ de cohete** (Nik): vysoký a hubený člověk; **(69) ~ del alcalde** (Salv): průjem; **(70) ~ parada** (Hond): zeď z propletených tyčí, bahna a kamene; **(71) bailar la** ~¹, lid. (Pan): snažit se každému padnout do oka; moci se přetrhout; **(72) bailar la** ~², lid. (Pan): tancovat podle čí noty; skákat jak kdo píská; ► pro vlastní prospěch; **(73) coger la** ~ (Nik): nechat se oklamat, napálit; **(74) dar** ~¹ (Salv): zesměšnit někoho; **(75) dar** ~² (Hond): vytrvale někoho obtěžovat; **(76) dejar la ~ alta** (Per, Chil): nasadit laťku vysoko; **(77) estar con la ~ de alcalde**, venk. (Nik, Salv): mít běhavku, průjem; ■ Syn.: *estar con las llaves perdidas; estar con las llaves sueltas*; **(78) irsele la** ~² (Kub): mít ekonomické problémy; **(79) irsele la** ~³, lid. (Guat): rozptylovat se, ztrácet koncentraci; **(80) tener tres ~s de hambre** (Kub): nemít na suchý chléb; **(81) tener ~** (Hond): být velká ryba; ► mít velký vliv nebo moc, hlavně v politice; fráze: **agarrar la ~; aguantar ~; andar cortando ~s; bailar la ~; coger la ~; cortando ~s; cortar ~s; dar ~; dejar la ~ alta; estacar con la ~; estar con la ~ de alcalde; hacer la ~; irsele la ~; medir con la misma ~ y una cuarta más; parecer ~ de bajar aguacetes; parecer ~ de hurgar aviones; tener tres ~s de hambre; tener ~; tragarse la ~**; (DA).

varada, f., lid. **(1)** (Kost, Dom, Kol): zastavení vozidla (kvůli poruše); (DA).

varadera, f., lid. **(1)** (Kol): zastavení vozidla (kvůli poruše); **(2)** (Kol): těžká ekonomická situace; (DA).

varadero, m. **(1)** (Am): mělčina; (JD). • **(2)** (výchPer, výchBol): pěšina, cesta; (DA).

varado, -da, adj/subst. **(1)** (Am): o člověku: na mizině, bez prostředků, i subst.; (RAE). • partic., adj. **(2) andar (quedar) ~, -a** (Ekv, Per, Chil): nevýznamný, méně hodnotný; ► označení čehokoli, co díky své hojnosti výskytu ztratilo na významu (na váze); (RR). • **(3) m.** (Chil): osoba bez stálého zaměstnání; **(4) andar** ~¹ (Chil, Per): být bohatý, ale ne vážený; **(5) andar** ~² (Chil, Per): chodit často (bez konkrétního údaje); (AM). • **(6) adj.** (Chil): nezaměstnaný; **(7)** (Hond, Mex, Nik): hamižný; **(8) andar (estar) ~¹** (Arg): nemít prostředky na dokončení projektu, obchodu, apod.; **(9) andar (estar) ~²**: nemít dostatek peněz na dopravu, cestování; (MM). • **(10) adj.** (Am): na suchu; ► bez peněz; **(11) andan ~s** (Chil): je jich plno (habaděj); **(12) estar** ~¹ (Am): být na suchu (švorc); **(13) estar** ~²: zůstat stát; ► o autu; **(14) quedarse ~** (Am): zůstat trčet (stát), uváznout; (JD). • **(15) f.** (Kol): porucha, havárie, závada; př.: *una varada se puede evitar; exija guayas y cables de buena calidad*; (BDE). • **(16) adj.** (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): zastavený (o vozidle); **(17) adj.** (Per, Bol, Chil, Par, Arg): zaseknutý, zapadnutý (ve sněhu, o vozidle); **(18) adj.** (Hond, Salv, Nik, Kub, Ven): zpomalený, zabržděný (člověk); **(19) adj.** (Per, Chil): opuštěný, vytržený z domácího prostředí; **(20) adj.** (Nik, Kost, Kub): přerušovaný (o práci, události); **(20) adj/subst.** (US, Hond, Salv, Nik, Pan, Dom, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Kol): švorc, člověk bez peněz; (DA).

varaduz, m. **(1)** (Mex): keř; viz: *rosilla*; (DA).

varalito, m. **(1)** (Guat): zastaralá kávovníková plantáž; (DA).

varal, m. **(1)** (Arg, Urug): krov z proutí nebo tyčí ve výrobě uzeného masa, na který se věší solené, na vzduchu sušené maso; (RAE). • **(2)** (Arg): stojan; ► na sušení soleného masa; (AM, JD).

varar(se), tr/ intr/zvrat., lid. **(1) intr.** (Am): o automobilu: pokažený; **(2) zvrat.** (Ven): zdržet se kvůli nepředvídaným okolnostem; (RAE). • **(3) zvrat.** (Am): ztroskotat, uváznout; ► o lodí; **(4) zvrat.** (Am): zůstat stát (trčet); ► o autu; **(5) (Am):** být na holičkách; **(6) (Am):** být na dlažbě; ► o zaměstnanci; (JD). • **(7) (Kol):** porouchat, pokazit, poškodit; (BDE). • **(8) intr/zvrat.** (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kol, Ven, Bol, Ekv, Per, Chil): zůstat stát (v zácpě, o vozidle); **(9) intr/zvrat.** (Hond, Ven): zůstat někde stát (někdo); **(10) intr/zvrat.** (Hond, Kost): přerušit, zastavit

(událost, proces); **(11)** tr. (Bol): zastavit vozidlo; **(12)** intr/zvrat., lid.(Kol): nevědět jak dál pokračovat; (DA).

varas, f., pl. **(1) estar uno cortando** ~ (střAm): být myšlenkami jinde; (AM).

varasanta, f. **(1)** (Kol): strom z čeledi rdesnovitých; ► dosahuje výšky až 25 metrů, má kuželovitou korunu a červenožluté polody; ► *Polygonacea: Triplaris duquei*; (DA).

varayoc, m. (← šp. *vara*, ← kič. *yoc*) **(1)** (Per): vůdce; ► v indiánské komunitě; (AM, DA). • **(2)** (Per): žezlo; ■ Var.: *varáyoc, varayok, varáyok*; (DA).

varazón, m/f. **(1)** (Chil, Ven): množství mrtvých ryb vyvržených z moře; (RAE, DA). • **(2)** f. (Chil): mnoho, hodně, spousta; ► o věcech; viz též: *cardumen*; (AM). • **(3)** f. (Kol, Kub, Mex): souprava tyčí nebo i kopí, holí; (MM). • **(4)** f. (Am): tyče; **(5)** (Chil): hejno; ► ryb aj.; př.: *la varazón de pejerreyes*; (JD, BDE). • **(6)** m. (Mex, Pan): konstrukce, rám (pro vytvoření stavby); **(7)** f. (Portor): množství tyček na střešní konstrukci; **(8)** (Chil): uvíznutí lodi na mělčině; (DA).

varbasco, m. **(1)** (Kost, Salv): liána, kterou indiáni užívají k omráčení ryb; **(2)** (Mex): rodový název různých druhů rostlin; (RAE). • **(3)** (Mex, Guat): liána; **(4)** (Salv, Bol): liána na lov ryb; ► používána indiány; ► *Serjania inebrians*; (DA).

vare, m. **(1)** (Ekv): žert, šprým, výsměch, posměch, podvod, oklamání; (AM). • **(2)** (Ekv): napálení; (JD).

vareador, -ra, m/f. **(1)** (Arg, Urug): jezdec pověřený výcvikem závodních koní; (RAE). • **(2)** (Am, Per, Chil, Arg, Urug): trenér; ► koní; (JD, DA).

varear, tr. **(1)** tr. arch. (Arg): pohánět koně po dobu celého závodu; **(2)** (Urug): vzít děti na procházku, aby vydaly energii a uklidnily se; **(3)** tr. hovor. (Urug): vykračovat si s někým, aby se člověk zviditelnil; (RAE). • **(4)** (Arg, Urug, Bol, Per, Chil): trénovat koně za účelem udržení jeho dobré kondice; viz též: *varillar*; (RAE, AM, DA). • **(5)** (Mex): měřit v yardech (91, 4 cm) nebo v metrech; (MM). • **(6)** (Urug, Arg): prohánět, trénovat koně, aby nabral sil do běžeckých závodů; (RR). • **(7)** (Am): trénovat; ► koně; (JD).

varejón, adj/subst., lid. **(1)** m. (And, StřAm): zelený prut; **(2)** m. (Nik): dlouhý, úzký, ohebný prut, který se používá jako bič; (RAE). • **(3)** adj. (Mex; Portor, Guat, Kol): vzrostlý, dorostlý, vysoký; ► označení pro adolescenta; ■ Var.: *varenjocito*; (RR). • **(4)** (Kol): šalvěj; ► rostlina; **(5)** (Mex): holá větev; př.: *echar varejón* (mít holé větve); (JD). • **(6)** m. (Am; Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): prut; (JD, DA). • **(7)** m/f. (Guat): tyčka; i přeneseně: dlouhán; př.: *mi nieta se ha vuelto una varejona; japenas tiene 15 años y ya mide 1,75 m!*; ► slang; (RF). • **(8)** m., lid. (Nik): penis; viz též: *pinga*; **(9)** adj/subst. (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): vysoký (člověk), čahoun; **(10)** m. (Ven): znehybňující úder (v kohoutích zápasech); (DA).

varejonada, f. **(1)** (Mex): rána (švihnutí) holí (tyčí, prutem); př.: *dar una varejonada* (natřít holí, tyčí, prutem); ■ Var.: *varejonazo*; (JD).

varejonazo, m. **(1)** (Guat, Nik): rána prutem; (DA).

varejoneada, f., lid. **(1)** (Guat): rány, bití, výprask; viz též: *golpeadura*; (DA).

varejonear, tr. **(1)** (Mex, Guat, Salv, Nik): šlehat prutem, bičovat; (JD, DA).

varejonudo, -da, adj. **(1)** (Guat): vysoký a štíhlý (člověk); (DA).

vareo, m. **(1)** (Arg, Urug): výcvik závodního koně ve cvalu a trysku; (RAE). • **(2)** (Mex): mlácení fazole a jiné luštěniny holí; ► k oddělení semene od lusku; (MM). • **(3)** (Par, Arg, Urug, Ekv): výcvik koně ve cvalu; (DA).

vareque, m. **(1)** (Am): palisáda; (JD).

varero, -ra, adj/subst. **(1)** adj/subst., venk. (Arg, Chil): tažný kůň; ► umístěný mezi dvěma ojemi kočáru; **(2)** m. (Hond): člověk pověřen k umístění tyčí (na banánových plantážích, na které se připevní zavlažovací systém); (DA).

vareta, f., lid. **(1)** (Kub): tyčka, bidlo, dlouhán; **(2) andar de** ~ (Mex): chodit od ničeho k ničemu, flákat se; (JD). • **(3)** (Kol): marihuana; viz též: *bareta*; ► kol. argot *parlache*; (M01). • **(4)** lid. (Kol): cigareta z marihuany, joint; viz též: *join(t)*; **(5)** (Guat, Ekv): stonek, od kterého se odřezávají pupeny; **(6)** (Salv): barevně odlišný pruh; **(7)** (Portor): řimsa, rám; fráze: **pasar** ~; (DA).

varete, m. **(1)** (Kost): otok, podlitina, boule; (AM, JD). • **(2)** (Kost): odlišně zbarvený pruh tkaniny než je celá látka; (MM).

vareteado, -da, adj. **(1)** (Hond): černobíle pruhovaný (zvíře); (DA).

varetear, tr. **(1)** (Salv): malovat něco barevně (pruhy); (DA).

vareto, f., lid. (1) (Kol): cigareta z marihuany; viz též: *bareto*; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (2) lid. (Kol): cigareta z marihuany, joint; viz též: *join(t)*; (DA).

vari, m. (1) (Chil, Per): krahujec popelavý; ► pták, který pochází z And a většinou je popelavé barvy; v závislosti na věku nebo pohlaví se barva může lišit*; (2) (Mec): *cordia alba*; ► strom, který patří mezi medonosné dřeviny; dřevo se využívá ve stavebnictví*; (MM). • (3) (Chil, Arg): moták popelavý (dravý pták); viz též: *varí, peuco*; ► *Circus cinereus*; (DA).

varí, m. (1) (Am): moták, pilich šedý; ► dravý pták; (JD). • (2) (jvMex): strom, viz též: *masú*; (3) (Per, Chil): pták; viz též: *vari*; (DA).

variante, f. (1) (Kol, Chil): zkratka; ► o cestě; (AM, MM, DA).

varicela, f.(1): plané neštovice, viz: *lechina*; (EEA). • (2) ~ **de mar** (Hond): rudý příliv; (DA).

varicosa, f., lid. (1) (Salv): penis; viz též: *pinga*; (DA).

varieté, f. (← fr.) (1) (Kub): rozdílnost; (MS).

varilaje, m. (1) (Mex): zboží; ► podomního obchodníka; (JD).

varilero, m. (1) (Mex): podomní obchodník; (JD).

varilla, f. (1) (Chil): druh velmi trnitého keře čeledi motýlokvěté (lat. *papilionaceae*); ► dorůstající do výšky 2 až 3 m; (RAE). • (2) **echar esa, la, una** ~; **echar** ~s¹ (Ven): žaloba z důvodu poškození (újmy); (3) **echar** ~(s)² (Ven): žertovat; (4) **hacer** ~ (**pintar la** ~) (Portor): naporovat se, být domýšlivý, chlubit se dobrým oblečením; (RR). • (5) **echar** ~s³ (Ven): pronášet narážky; (6) (Ven): zkouška koňské síly; ► aby se zjistilo, který je nejobratnější; (7) (Ven): nepříjemnost, otrava, obtíž, viz: *vaina*; (8) (Mex): souhrn zboží podomního obchodníka; (9) pl. (Kol): tetanus; ► vážná nemoc, proti které se očkuje již v dětství; (10) **dar (regar) uno una** ~² (Portor): bavit se, zabavit se; (AM, MM). • (11) (Arg, Chil): *Adesmia arborea*; ► ostnatý keř, který se vyskytuje především v Chile; (12) (Hond): dlouhá a tenká kláda; (13) (Mex): *Varilla mexicana*; ► druh mexické rostliny; (MM). • (14) **echar** ~s⁴ (Ven): dělat narážky, napadat někoho; (MM, JD). • (15) (Kol): křeče dětí; (16) (Hond): klíční kost; (17) (Ven): otravování; (18) **dar una** ~ (Portor): zaflámovat si, dát si do nosu; (JD). • (19) hovor. (Mex): souhrn drobného, levného zboží (často textilní galanterie), které prodává pouliční obchodník na cestách; př.: *entre la varilla había listones de diversos colores*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM, DA). • (20) lid. (Kub): 1 peso (bankovka), viz též: *peso*; (21) lid. (Hond): 1 lempira (bankovka); viz též: *lempira*; (22) lid. (Ven): obtěžování, otrava; viz též: *molesta*; (23) (Mex, Salv, Kost, Pan, Dom, Portor, Kol, Ekv, Per): železná tyč; (24) (Ven): událost, situace; (25) (Ven): překážka, problém, otrava; (26) (Ven): otravný nebo problémový člověk; (27) (Per): kovová destička u třmenu; (28) ~ **brava** (Chil): keř, bylina se zpeřenými listy a motýlovitými květy; ► *Adesmia confusa*; (29) **¡ah** ~! (Ven): ale!, sakra!; viz též: *¡qué varilla!*; (30) **ni de** ~ (Ven): v žádném případě; (31) **¡qué** ~! (Ven, Dom): ale!, sakra!; viz též: *¡ah varilla!*; (DA).

varillar, tr./subst. (1) (Ven): trénovat koně; viz též: *varear*; (AM, DA). • (2) m. (Chil): kostra; ► deštníků aj.; (JD). • (3) tr. (Chil): použít tyč (např. k vytáhnutí něčeho); (DA).

varillazo, m. (1) (Kost, Par, Arg): rána holí; (2) (zápKol): štiplavá kritika; (DA).

varillero, adj/subst. (1) m. (Mex): podomní obchodník s drobným zbožím; (RAE). • (2) adj. (Ven): vycvičený pro dostihy; ► o koni; (3) adj. (Portor): odvážný, statečný; (4) m. (Mex): podomní, pouliční; ► o obchodníkovi; (AM). • (5) adj. (Portor): tvářící se statečně nebo velmi vtípně; (6) (Mex): podomní obchodník; (MM, JD). • (7) m. (Portor): chlubil; (JD). • (8) m/f. (Mex): prodejce drobného zboží; (DA).

varillo, m., lid., (1) (Kost): viz: *maría*; (RR). • (2) lid. (střKol): cigareta z marihuany, joint; viz též: *join(t)*; (3) (Hond): viz též: *barillo*; (DA).

variqueque, m., lid. (1) (Salv): penis; viz též: *pinga*; (DA).

varita, subst., lid. (1) m. (Bol; Urug): dopravní policie; (RR). • (2) m. (Arg): pendrekář; (JD). • (3) m/f., lid. (Bol, Arg, Urug): policajt; ► příslušník městské dopravní policie; viz též: *buitre*; (4) ~ **de san José**¹ (Guat, Dom, Bol, Chil): topolovka růžová; ► *Alcea rosea*; (5) ~ **de san José**² (Dom, Chil): květ topolovky růžové; (DA).

varital, m. (1) (Portor): společný název pro několik druhů stromů a rostlin; (MM). • (2) (Portor): strom; viz též: *tabloncillo*; (DA).

variticas, f., pl. (1) (Ven): o osobě: otočky, otáčení kolem své vlastní osy; (AM). • (2) (Ven): otáčení; (JD).

varo, m., lid. (1) **poco** ~ (Kub): ani pětník; (JD). • (2) ~s, pl.: prachy (peníze), viz: *guita*; (EEA). • (3) lid. (Dom, Kub): 1 peso (bankovka), viz též: *peso*; (4) ~s, pl., viz: *baro(s)* (peníze, prachy); (5) lid. (Salv): penis; viz též: *pinga*; (DA).

varón, m., lid. (1) (Chil, Mex): dlouhý a široký trám; (AM, MM). • (2) (Am): kůl, trám; (JD). • (3) (Kub), viz: *caballero, pasito*; (DMC). • (4) (Mex): dlouhý a široký trám; (5) (Hond, Nik): největší palice na vymačkání cukrové třtiny; (6) adj/subst., lid.(Pan, Kol): odvážný; (7) ~¹ (Hond, Salv, Nik, Kost): kamaráde, kámo; (8) ~² (Hond, Nik): milostivý pane; ► zdvořilé oslovení zákazníka; (9) ~³ (Pan): bratře; ► církevní oslovení; (DA).

varona, f. (1) (Kub), viz: *aspiazo, liga*; (DMC).

varonazo, m. (1) (Kost): zastavení vozidla; (DA).

varonera, f. (1) (Kub): žena rodící samé syny; (JD). • (2) lid. (Hond, Arg): dítě, děcko; viz též: *nené*; (3) (Hond, Arg): holčička hrající si více s chlapci; (DA).

varsonia, f. (← *watsonia*) (1) (Kol): *Warsonia rosea*; ► dekorativní rostlina; (MM).

varonila, f. (1) (Guat, Hond): mužatka; (2) (Salv): dívka se zálibou v chlapeckých hrách; (DA).

varonilo, -la, adj. (1) (Salv): člověk, který plodí pouze syny; (DA).

varudo, -da, adj., lid. (1) (Mex, Guat): bohatý; (DA).

vas a seguir, Abigail? (? **vas a seguir, Churris?**), (1) (Kol): věta používaná pro člověka, který ostatní obtěžuje pořád s tím samým; ► slang; (RF).

vasado, m. (1) (Kost, Kol): obsah sklenice; (RAE, DA).

vasadura, f. (1) (Hond): jezdecká přilba; (RAE, DA).

vasallo, m. (1) (Guat): banán; (DA).

vascolet, m. (1) (Arg, Urug): kakao (nápoj); (DA).

vascoso, -sa, adj., lid. (1) (sevMex): docela velký; (DA).

vascuencia, f. (1) (Kol, Dom): nesmysl, pošetilost, hloupost, viz též: *vacuencia*; (AM, DA). • (2) (Kol): nesmysl, hloupost; (JD).

vaselina, f. (1) **dar** ~ (Kub): lichořit; př.: *hay que tener recato hasta cuando se da vaselina*; (2) **déjate de** ~ (Kub): nesnaž se mě přesvědčit, př.: *se lo dije tajantemente: "no me muevo, déjate de vaselina"*; (3) **metérsela a alguien con** ~¹ (Kub): pokusit se někoho přesvědčit; (4) **metérsela a alguien con** ~² (Kub): pokusit se někomu vlichotit a pak ho porazit; (5) **metérsela a alguien con** ~³ (Kub): velmi opatrně od někoho něco získávat; př.: *no se dará cuenta de la jugada porque le estoy metiendo con vaselina*; (6) **metérsela a alguien con** ~⁴ (Kub): dělat něco potají (s přetvářkou); př.: *lo llevé a Francia, para lograrlo se la metí con vaselina*; (7) **metérsela a alguien con** ~⁵ (Kub): potřít si při sexu penis lubrikantem; př.: *es tan chiquitica que se la metí con vaselina*; (8) **metérsela con** ~ **con bergamota** (Kub): být co nejvíce opatrný; ► *la vaselina con bergamota* je parfemovaná vazelína, kt. se prodávala na Kubě, augmentativum tohoto kub. se v kub. šp. tvoří přidáním slova *bergamota*, tím se tedy vazelína zkvalitní a význam kub. zveličí; (9) **ser una mujer como la** ~ (Kub): být velmi elegantní, způsobná, zdvořilá; př.: *jesa mujer tiene unos modales! es como la vaselina*; (10) **singarse a alguien sin** ~¹ (Kub): zničit někoho bez okolků; př.: *en las competencias voy a singármelo sin vaselina*; (11) **singarse a alguien sin** ~² (Kub): zneužít někoho; př.: *me llamó al despacho y me singó sin vaselina, lo menos que me dijo fue cabrón*; (12) ~ **barata** (Kub): pochlebování toho nejhoršího rázu; př.: *es muy barata la vaselina tuya*; viz též: *culo, señorita*; (DMC, INF).

vaselino, m. (1) (Kol): štráfek; ► frajer; (JD).

vasera, f. (1) (Hond): podtácek; (DA).

vaserán, m. (1) (szMex): vyschlé koryto řeky; (DA).

vasero, m. (1) (Kub): stojan; ► na nádobí, na mísy; (JD).

vasito, m. (1) [Š: *tarrina, vaso*] (Arg, Urug, Chil, Mex): zmrzlina, která se podává v kelímku; ■ Syn.: *tinita* (Ven); (RAE, EEA, DA). • (2) (Arg): kelímek z oplatku nebo z nejdleho materiálu; (DA).

vaso, m. hovor. venk. (1) hovor. venk. (Urug): velmi tvrdý lidský nehet; (RAE). • (2) (Dom): rozdělení pastviny; ■ Var: *vaso de potrero*; (AM). • (3) (Kol): hrneček, šálek; ► vyrobený z kůry stromu, která se podobá dýni*; (MM, DA). • (4) ~ **alto** (~ **de tubo**, ~ **jaibolero**, ~ **largo**), vysoká úzká sklenice, viz: *jaibol*; (EEA). • (5) **creerse alguien que los** ~s **son orinales** (Kub): o někom: má sklenice rozmístěné všude po domě, místo aby byly v kuchyni; př.: *aquí se creen que los vasos son orinales*; ► kub. je odvozen od zvyku, kdy dříve bývaly nočníky umístěné ve všech pokojích;

(6) ponerle un ~ al muerto (Kub): setřást smůlu; př.: *hay que ponerle urgente un vaso al muerto*; ■ Syn.: *iluminar al muerto*; ► oba kub. poch. z terminologie spiritualistických praktik; (DMC). ● **(7)** viz: *gota, ser la gota que derramó el vaso*; **(8)** viz: *gota, ser la gota que rebotó el vaso*; **(9)** (Dom): pastvina, ohrazený pozemek; **(10) ~ de cama** (Ven): viz též: *vaso de noche*; **(11) ~ de noche** (Ven, Per, Kol): nočník; viz též: *vaso de cama*; (DA).

vaspa, f. **(1)** (Guat): pánská brašna; (DA).

vastagazo, m., lid. **(1)** (Kost): pád, spadnutí; viz též: *derribada*; **(2)** (Kost): pád na záda nebo na bok; **(3)** (Kost): silný úder; (DA).

vástago, m. **(1)** (Kol, Kost, Ven, Guat, Hond, Salv, Nik, Ekv, Bol): odnož banánovníkovitých rostlin (lat. *musaceae*), jako platanu, banánovníku, kubánského druhu banánu a jiných; (DUB, RAE, AM, DA). ● **(2)** (Ven): kmen banánovníku; (JD).

vastagosa, f. **(1)** (Kol): vor, plavidlo; ► vyrobené ze stonků banánovníku; (AM).

vastaguear, intr. **(1)** (Am): rašit, vyrážet; ► o rostlinách; (JD).

vastaguera, f. **(1)** (Kol): místo, kde rostou platany; (RAE).

vata, f. **(1)** (Guat, Hond, Salv): žena člena gangu; (DA).

vate, m. **(1)** (Kub): kámoš; viz též: *mano*, m.; (DA).

vatefafute, citosl. (← it. již. *vatti fa fottere*) **(1)** (LaPla): jdi k čertu!; (MS).

vaticano, -a, m/f.; i adj., hanl. (Kub): katolík, katolický; (RR).

vatio, m. (← angl. *watt*) **(1)** (Am): watt; ► jednotka výkonu; (MM).

vato, adj/subst. **(1)** adj/subst. (Bol): starý, stařec; ► bol. argot *coba*; (HB). ● **(2)** m. (Hond): borec, viz též: *bato*; (RF). ● **(3)** m. (sevMex, Guat, Hond, Salv): chlapec, muž; **(4)** m. (Hond, Salv): člen gangu; (DA).

vatro, m. **(1)** (Chil): orobinec; ► rákosí; (JD, DA).

váuher, m. (← angl. *voucher*) **(1)** (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Dom, Ven, Ekv, Per, Bol): stvrzenka za poplatek na kreditní kartě; **(2)** (Hond, Salv, Nik, Kost, Bol, Urug, Arg): poukaz; **(3)** (Guat): výplatní páska; (DA).

vauván, m. **(1)** (Chil): chilský laurel; ► strom podobný bobkovému listu; má lehké dřevo a je národním stromem Chile a Argentiny; (MM).

vay¡!, citosl. **(1)** (Guat, Bol): čau; (DA).

vaya¡!, citosl. **(1)** (Am): poslyšte!; **(2) ¡~ si no!** (Guat): ale kde!; (JD). ● **(3)** (Guat, Ekv, Bol): konečně!; **(4)** (Guat, Hond, Salv, Portor): ano, jasně!; **(5)** (Hond, Salv, Bol): pozor; **(6)** (Salv): připraven; **(7) ~** (Salv): výraz pro zahájení pouličního prodeje; **(8) ¡~ pues!**¹ (Salv): čau, nashle; **(9) ¡~ pues!**² (Hond, Guat, Salv, Nik, Ekv, Bol): ano, možná!; **(10) ¡~ a bañarse!** (Guat): ale jdi!, noco!; **(11) ¡~ huevo!** (Hond): ne, nesouhlas; (DA).

ve, f. **(1)** (Urug): vé; ► hláska; **(2) ~ baja (corta)** (Urug): valencijské vé; př.: «*Nena, llegó tu novio, decía la tía, ... pronunciado la ve corta como sólo consiguen hacerlo ciertas maestras de primer grado*»; **(3) ~ chica** (Mex): valencijské vé; viz též: *be alta (grande, larga)*; **(4) doble ~** [Š: *uve doble (w)*] (Am, Arg, Chil, Urug, Ven, Nik, Kub, Ekv, Bol): dvojité vé; ► hláska; př.: *por riguroso turno, todos tienen que limpiar el water; y así, un día el señor Zanetta dirige el conjunto en Hamlet y Norah Rollan, née Fanny Rabinovich, limpia el doble ve-ce; otro día el denominado Zanetta limpia el doble ve-ce...*; ■ Syn.: *doble u* (Mex); (EEA, BDE, DA). ● **(5) ~ corta** [Š: *uve (v)*] (Arg, Chil, Urug, Ven, Kost, Kub, Kol, Bol, Chil, Par, Pan): písmeno v; ■ Syn.: *ve chica* (Mex), *uve* (Urug), *ve de vaca*; (EEA, DA) ● **(6) ~ chica** (Mex, Hond, Salv, Nik, Ekv, Per, Bol): písmeno v; viz též: *ve de vaca*; **(7) ~ chiquita** (Kub, Ven, Ekv, Bol): písmeno v; viz též: *ve de vaca*; **(8) ~ de chivo** (zápVen): písmeno v; viz též: *ve de vaca*; **(9) ~ de vaca** (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Kub, Ven, Ekv, Bol, Kol): písmeno v; viz též: *ve chica, ve chiquita, ve corta, ve de chivo, ve pequeña*; **(10) ~ pequeña** (Ven): písmeno v; viz též: *ve de vaca*; (DA).

ve¡!, citosl., lid. **(1)** (Guat, Hond, Salv, Nik): ty blaho!; to je co říct!; viz též: *¡miércoles!*; **(2)** (Hond, Nik): á!, heč!; (DA).

vea, imp. **(1)** (Guat, Hond): viz též: *veá*; (DA).

veá, imp. **(1)** (Guat, Hond, Salv): vid', že ano; (DA).

veces, f. **(1)** (Kub), viz: *cien, pelota*; (DMC).

vecindad, f. **(1)** (Mex): sousedský dvůr; (MM). ● **(2)** (Mex): patio, dvůr; (JD). ● **(3)** pavlač; př.: *existe una zona de vecindades a la que población llama «La Marranera»*; (BDE).

vecindaje, m. (← fr. *voisinage*) (1) (Arg): občanstvo; obyvatelstvo; občané; (MS). • (2) (Arg): sousedství; (3) (Am): susedé; (4) (Am): domovské právo; (JD).

vecino, m., často pl. (1) často pl. (Per): přistěhovalec; ► příslušník bohatších či vyšších společensko politických kruhů, který se přistěhoval do menšího města; (RR). • (2) (Mex): policajt; (JD). • (3) ~ **del norte** (Mex): U. S. A.; př.: ...*el vecino del norte se compromete a...*; (BDE).

vecoso, -sa, adj. (1) (Chil): stále vlhká; ► o půdě; (AM).

veda, f. (1) (Urug): období, kdy se neobětuje hovězí dobytek, ani se neprodává hovězí maso; viz též: *período*; (DA).

Vedado, m. (1) **estar como la gente del ~** (Kub): být snílek; př.: *tú eres como la gente del Vedado*; ► kub. je odvozen od názvu havanské rezidenční čtvrti *El Vedado*; (DMC).

vedera, f. (Arg): chodník, cesta; (RR).

vedeto, m. (1) (Chil): viz též: *vedetto*; (DA).

vedette, m. (← fr.) (1) (Kub), viz: *alma, mentalidad*; (DMC). • (2) **de ~** (Urug): snažit se být viděn; viz též: *en vedette*; (3) **en ~ vedette** (Urug): viz též: *de vedette*; (DA).

vedetto, m. (1) (Chil): mladý muž hrající v erotických hrách; (DA).

vedil, m. (1) (Chil): mastnota; ► z vlny; (JD).

veedor, m. (1) (Arg, Chil, Urug, Bol, Par): člověk pověřený dohlížením na správný průběh závodu koní; (RAE, DA). • (2) (Kub): hlídač; (JD).

vega, f. (1) (Ven, Chil): mokřina, bažina; (RAE, MM, JD, DA). • (2) (Kub, Ven): půda osetá tabákem; viz též: *pasto*; (RAE, MM, DA). • (3) (Mex): vlhká a úrodná půda; (4) (Mex: Tabasco): rovná půda, která se nachází blízko břehů řek a obvykle se zavlažuje, aby se zde mohl pěstovat tabák; (MM). • (5) (Kub): plantáž; př.: *vega de tabaco* (tabáková plantáž); (6) (Ekv): naplavená půda; ► břehu řeky; (JD). • (7) (szArg): půda nevhodná k pěstování; (8) (výchPer): půda, která je v létě vlhká a v zimě suchá; (9) (Chil): obchod ovoce a zelenina; fráze: **comer en ~**; (DA).

vegada, m/f. (1) f., **a las ~s** (Am): někdy, občas; (JD). • (2) m. (Hond): velká nížina; (DA).

vegas, f. (1) **los demás son ~ y cafetales** (Kub): budoucnost je nadějná; př.: *después de lo que me has dicho, los demás son vegas y cafetales*; (DMC).

vegetal, adj. (1) **huellas ~es** (Kub): otisky prstů; př.: *en la policía, me tomaron las huellas vegetales*; ► jde o šprým; viz též: *venduta*; (DMC).

vegetales, m. pl. [Š: *verduras*] (1) (Portor, Mex, Ven): zelenina; ■ Syn.: *verduras* (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven); (RAE, EEA).

vejigante, m/f. (1) (Portor): viz též: *vejigante*; (DA).

veglioni, m. (← it. *veglione, veglioni*) (1) (LaPla): taneční večírek, ples; (MS).

vegoso, -sa, adj. (Chil): o půdě: stále vlhká; (RAE). • (2) (Chil): vlhký; ► o terénu; (JD, DA).

veguerío, m. (1) (Kub): místo, kde se čteně vyskytují bažiny a mokřiny; (2) vesnička tvořená chalupami rolníků nebo pěstitelů tabáku; (AM). • (3) (Kub): tabákové plantáže; (4) (Am): baráky; ► dělníků na plantáži; (JD).

veguero, m. (1) (Ven): chudý obyvatel nížin; ► který žije pouze z obdělávání vlastního pole; (RR). • (2) (Arg): kvalitní kubánský tabák; (3) kubánský doutník; (4) (Kub, Portor): majitel nebo pěstitel tabákové plantáže; (5) (Kub): obyvatel tabákové plantáže v oblasti Vuelta Abajo; ► hlavní zdroj tabáku pro obyvatele Havany; (MM). • (6) (Kub): pěstitel tabáku; (JD). • (7) (Kub): druh doutníku; př.: *estaba siempre con el veguero en la boca*; (8) **los ~s** (Kub): sklízeči tabáku; př.: *los vegueros (cosecheros) de tabaco trabajan noche y día*; (DMC).

veguino, -na, m/f. (1) (Chil): prodavač ovoce a zeleniny; (2) (Chil): hrubián; (DA).

vecha, f., lid. (1) (Guat): pivo, pivson, pivko; př.: *Gabriel es un fenómeno; ya se tomó ocho vechas y todavía no ha ido al baño*; ► slang; (RF). • (2) lid. (Guat): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

veinte, adj/susbt., čísl., hovor. (1) (Mex): mexická měna o hodnotě dvaceti pesos; (RR). • (2) (Chil, Mex): stříbrná nebo měděná mince; ► její hodnota je 20 centů; ■ Var.: *chaucha*; (AM). • (3) (Am): dvacetník, dvacetnicent; (JD). • (4) adj/susbt., hovor., **caerle el ~ a alguien** (Mex): porozumět něčemu nebo si vzpomenout po usilovném snažení; př.: *le expliqué durante media hora, hasta quele cayóel veinte*» (5) vulg., **¡a ~!** (Mex): hrubá urážka; ► odpověď na předešlou urážku; př.: *¡chinga a tu madre! / -¡a veinte!*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (6) adj., **caer como un ~¹ de mayo** (Kub): překvapit; př.: *caíste como un veinte de mayo*; (7) adj., **caer como un ~² de mayo** (Kub): hodit se; př.: *eso que me dices me cae como un veinte de mayo*; (8) adj., **caerle a alguien un ~¹ de**

mayo explosivo (Kub): nastat něco velkého; př.: *¡qué preocupado estoy! me cayó un veinte de mayo explosivo*; ► augmentativum tohoto kub. se v kub. šp. tvoří přidáním slova *explosivo*; (9) adj., **caerle a alguien un ~² de mayo explosivo** (Kub): nastat velký zmatek; př.: *hoy me cayó un veinte de mayo explosivo*; ► augmentativum tohoto kub. se v kub. šp. tvoří přidáním slova *explosivo*; viz též: *maromas*; (10) **como un ~ de mayo** (Kub): energicky, rázně; př.: *actué contra él como un veinte de mayo*; (11) **clavar los ~ - ~** (Kub): upřít pohled; př.: *me clavó los veinte-veinte toda la noche*; (12) **tener un ~ de mayo** (Kub): mít den blbec, mít špatný den; př.: *hoy tengo un veinte de mayo*; ► kub. je odvozen ode dne 22. května 1902, kdy na Kubě vznikla republika, v tomto kub. je tedy možné vidět republikánský pesimismus, kt. rozebíral esejista Jorge Mañach ve svém článku v časopise *Revista Bohemia*; (DMC). • (13) čisl., **caer un ~ de mayo** (Kub): být tvrdě kritizován nebo potrestán; (14) čisl., **echar los ~** (Portor): obvinít někoho z něčeho, co neudělal; (15) čisl., **ser dos ~¹** (Hond): být popudlivý, prchlivý; (16) čisl., **ser ~²** (Hond): být povolná; ► nechat se snadno přemluvit k sexuálnímu styku; (17) čisl., **caer el ~** (Mex, Salv, Hond): pozdě si něco uvědomit; najednou pochopit něco, co už dávno bylo jasné; dojít někomu něco; (18) m. **dar los ~** (Kost): viz: *rabo, cortarle el ...*; (19) **¡a ~!** (Mex): hrubá urážka; ► odpověď na předešlou urážku; fráze: **caerle los ~**; **faltar el ~ para el tostón**; **valer un ~**; **valerle ~**; (DA).

veintenio, m. (1) (Mex): dvacetiletí; (JD).

veinticinco, adj/subst. (1) m. (Pan): speciální pojmenování majoránky; (AM). • (2) adj., **echar los ~** (Kub): mrknout se, podívat se; př.: *voy a echar los veinticinco a esa mujer*; ► kub. poch. z nepovolené hazardní hry, kt. se na Kubě říká *charada*; (DMC). • (3) **~ y un quemado** (Arg, Urug): výraz pro vyjádření věku osoby (přesně se nespecifikuje); (DA).

veinticuatro, m. (Ven; Kol): velmi jedovatý had patřící do rodu *Patoquilla* (*Thanatophis patoquilla*); (RR).

veinticuatrino, -na, adj/subst., lid. (1) (Per): pařmen; viz též: *veinticuatrino*; (DA).

veinticuatro, f. (1) (Ven): černý mravenec; (DA).

veintidós, adj. (1) (Nik): neodkladný (o události, která se musí rychle uskutečnit); (DA).

veintinueve, adj. (1) **estar a ~ iguales** (Kub): nerozhodně, 0:0; př.: *después de esto estamos a veintinueve iguales*; (DMC).

veintiocho, m. (1) (Bol): kolektivní znásilnění ženy; ► bol. argot *coba*; (HB).

veintitrés, f., lid. (1) (Salv): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (DA).

veintiuna, f. (1) **~ real** (Chil): blackjack (karetní hra); (DA).

veintiúnico, -ca, adj/subst. (1) [Š: *único*] (Arg, Bol, Guat, Chil, Kol, Kost, Kub, Mex, Pan, Per, Urug, Ven, Hond, Ekv, Par, Kub, Dom, Portor): jediný; pouze jeden; ► s použitím tohoto výrazu se dává na srozměnou, že větší počet by byl lepší; př.: *José lavó su veintiúnica camisa y se quedó esperando a que se secara*; (RF, DA). • (2) m., **el ~** (Kub): jediný; př.: *este traje es el veintiúnico*; (DMC).

veintiuno, adj. (1) **estar de ~** (Kub): být spokojený, cítit se spokojeně; př.: *hoy estoy de veintiuno*; (DMC).

vejaminoso, -sa, adj. (1) (Per, Portor, Dom): ponižující, týrající, urážlivý; (AM, DA). • (2) (Per): trýznivý; (3) (Am): ponižující; (JD).

vejanco, adj/subst., lid. (1) adj., lid. (Bol, Arg, Urug, Ekv): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).

vejancón, -cona, adj., lid. (1) (Ekv): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).

vejarano, -na, adj/subst., lid. (1) adj. (Arg, Ekv, Mex, Ven): starý, postarší; (AM). • (2) adj. (Am): staříčkový, prastarý; (JD). • (3) adj/subst., lid. (Mex, Ven): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejerano*; (DA).

vejentud, f. (1) (Kub, Salv, Urug): stáří; (RAE). • (2) (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Kub, Par, Urug, Pan): stáří; (DA).

vejera, f. (1) (Hond): stáří; (DA).

vejerano, -na, adj. (1) (Kub, Mex): starý; viz též: *vejarano*; (AM, DA).

vejestorio, m. (1) (Salv, Ven): stará věc; (RAE). • (2) (Kub): skupinka starých lidí; (DA).

vejeteto, m. (1) (Kub): stařec, starej páprda, starej dědek; př.: *es un vejeto*; (DMC, INF).

vejiga, adj/subst., hovor. (1) f., hovor. (Urug): člověk, kterého lze snadno obelstít; (RAE). • (2) (**de los tabacos, de los cigarros**), f., (Kub): tabatěrka, pouzdro na cigarety či doutníky; ► vyrobeno z měchýře (*vejiga*) zvířat; (RR). • (3) f. (Kub): cimprlinka, mimino; (JD). • (4) m/f. [Š: *niño*]

(Dom, Kub): dítě; př.: *compré estos dulces para los vejigas*; (5) adj. [Š: *joven, pequeño de edad*] (Dom, Kub): mladý, nezralý; př.: *en esos tiempos yo todavía estaba muy vejiga para poder opinar, y me quedé callado*; (6) adj/subst. (Urug): naivka, hlupáček, blbeček, naivní, hloupý; př.: *no entiendo cómo un vejiga como él obtuvo el puesto de gerente de banco*; ► slang; (RF). • (7) adj/subst., lid. (Guat): špatný, zlý, mizerný; viz též: *condenado*; (8) m., lid. (Am): stařec, dědek; viz též: *veterano*; (9) f., **dar** ~ (Guat): udeřit někoho; (10) f. (Guat, Salv, Dom, Ven, jižBol, výchBol): balón plný vzduchu; (11) f. (zápBol, Chil): duše do balónu; (12) f. (Dom): balón z kravského měchýře; ► používá se při karnevalech k udeření lidí; (13) adj/subst. (Guat, zápVen, Arg, Urug): hlupák, hloupý, nešikovný; (14) adj/subst. (Guat): špatný, nevďěčník; (15) adj/subst. (Dom): malý, mrně, špunt (bez zkušeností); (DA).

vejigante, m/f. (← asi *bojigante, bojiganga*) (1) m. (Portor): kostým, který představuje jakoukoli vtípnou postavu; ► jako zbraň má vak, kterým bije muže, kteří ho pronásledují; (AM). • (2) m. (Portor): maškara, strašidlo; (JD). • (3) m/f. (Portor): osoba převlečená za ďábla nebo jinou postavu, která doprovází v průvodu apoštola Santiago; ► v ruce má měchýř, kterým bije a straší děti; (DA).

vejigazo, m., lid. (1) (Salv): doušek, hlt, panák; viz též: *copetín*; (2) (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): silný úder; (3) (Dom, Kost): úder balónem; (4) (Dom): úder, který má ublížit; (5) (Dom): náraz; (6) (Salv): velké množství něčeho; (7) **de un solo** ~ (Hond): rychle; (DA).

vejigo, -a, m/f., i hanl. (1) m/f., i hanl. (Kub; Kol): dítě; (RR). • (2) m. (Kol): tolita, klejicha lékařská, vlašovičnick; ► rostlina; (3) m. (Kub): cimprlínek, mimino, cvrček, cvoček; (JD). • (4) m. (Kub): malé dítě; př.: *tú eres todavía un vejigo y tienes que obedecerme*; (5) m. (Kub): potomek; př.: *tiene cinco vejigos*; (DMC). • (6) m/f., lid. (výchKol, Kub): dítě, děcko; viz též: *nené*; (DA).

vejigón, adj/subst. (1) m. (Kol): plynatá gangréna; ► nemoc dobytka, vyvolaná bakterií *Clostridium chauvoei*; (AM). • (2) adj. (Salv): výborný (člověk); (3) adj. (Salv): odvážný, troufalý (člověk); (DA).

vejucó, -ca, adj/subst. despekt. hovor. (1) adj/subst. despekt. hovor. (Salv, Ven): o člověku: vypadající staře, i subst.; (RAE). • (2) adj. (Ven): staříčkový; (JD). • [Š: *viejo*] (3) adj/subst., lid. (Guat, Salv, Kub, Ven, Chil, Ekv): starý; stařec, dědek, stará vojna; ■ Syn.: *anticuco, apelechado, aturrado, bisco, boyé, cacareco, cacarico, cacarro, cacatúa, cacreco, carca, carranclón, carruco, catano, charcheroso, charchoso, chiraposo, chirril, chochlón, chucho, cocho, cuaco, cucarachoso, cucho, cuelelé, duro, extraviado, fututo, hilachento, juco, karkancho, lekaja, lepiju, maceta, mamotreto, momis, ñampío, ñusco, old fashion, pachichi, pepeshteadó, pipiripago, pure, rosco, ruco, talludo, tanta, uchepa, vejanco, vejancón, vejarano, vejucó, venancio, vencido, vetamax, vetanco, vetarro, véteris, vetisco, viejarunco, viejón, viejuco, viernes, viscarro, vizcailo*; (DA).

vela, f. (1) (StřAm, Dom): bdění; ► u mrtvého; (2) (Mex): napomenutí, výtka, důtka; (3) **aguantar la** ~¹ (Kub, Mex): vystát někoho, tolerovat potrestání; ► bez připomínek; (4) **aguantar la** ~² (Kub): dlouho čekat na někoho; (5) **decirle a uno hasta ~ verde** (Ekv, Per): urazit někoho; (6) **hacer fuerza de ~s** (Chil): dát se do díla, do práce; (7) **muchos cabitos de ~ hacen un cirio pascual** (Per, Portor): vytrvale se snažit, ale neuspět; (AM, MM). • (8) (Arg): otrava, obtíž; (9) (Pan): tzv. „svíčkový strom“; ► *árbol de vela, candle tree*; jedná se o beztrnný strom, který má 30 -130 cm dlouhé, ale jen 2,5 cm silné plody; ► hladké a voskovité, vypadají jako ručně zhotovené svíce*; (10) **¡qué ~!**: to je ale otrava!; (11) **aguantar la** ~³: být obtěžován druhou osobou; (12) **aguantar la** ~⁴ (Kub, Mex): vytrpět si narážky a napadání; (MM). • (13) (Arg): otrava; př.: *¡qué vela!*; (14) pl. (Kub): svíčka; ► u nosu; (15) (Mex): vynadání; (16) **aguantar la** ~⁵ (Arg): mít malér kvůli komu; (17) **aguantar la** ~⁶ (Am): dostat vynadáno; (18) **dar (echar) una ~ a** (Mex): vynadat komu; (19) **estar hecho una ~** (Ekv): být jak hastrman; ► zmáchaný; (20) **hacer fuerza de ~** (Chil): usilovat o co; (21) **tener la ~** (Arg): snášet koho; (22) **venir (volver) con las ~s rotas** (Mex): dopadnout zle; (JD). • (23) **soltar la ~ y coger los timbales** (Kub): začít slavit, začít pařit; př.: *soltamos la vela anoche a las diez y cogimos los timbales*; ► kub. se často také používá v imperativu, je určen pro "nudné kmety": *suelta la vela y coge los timbales Juanito, que me aguas la noche*; viz též: *candela, keik*; (DMC). • (24) jachting, viz: *yachting*; (EEA). • (25) viz: *pendejito a la vela*; (26) (Arg): žáruvzdorná roura u kamen; (27) (Arg): topné těleso (u el. sporáku); (28) (Pan): předvečer svátku; (29) ~ **misionera** (Per): krátká svíčka (většinou slouží k osvětlení svatých obrázků); (30) **hasta que las ~s no ardan**¹ (Bol, Chil, Arg, Urug): v pozdních hodinách; (31) **hasta que las ~s no ardan**² (Arg): dlouho; (32) ~ **de coyote** (Mex): hubeňour; fráze: **amanecer en ~; decir hasta ~ verde**;

decirle la ~ verde; decirle ~s verde; hacer ~; participar en la ~ y en el entierro; prender una ~ a cada santo; (DA).

velación, f. (Mex): náboženský ceremoniál; ► při kterém se věřící klaní svátosti; (RR).

velada, f., lid. **(1)** (Mex): schůze, schůzka, setkání; viz též: *concejillo*; **(2)** (Salv): žebrání; (DA).

veladero, m. (Ven): skryté místo; ► ve kterém lovec čeká na svou oběť; otevřené prostranství; ► ze kterého se hlídá dobytek při pastvě; (RR). • **(2)** (Ven): posed; (JD, DA).

velador, -ra, m/f. [Š: *mesita de noche*] **(1)** (Andy, Chil, Kan, Kost, Arg, Per, Ven, Mex, Ekv, Bol, Portor): noční stolek; viz: *mesade luz*; př.: *al ver aparecer su marido... dejó el pote en el velador...*; (RAE, AM, MM, JD, EEA, DA). • **(2)** f. (Arg): lampička; **(3)** (Mex): noční hlídač; **(4)** (Bol, Mex, Par, Urug): lampa nebo přenosná stolní lampa, která se dává na noční stolek; **(5)** (Ekv, Mex): petrolejová nebo olejová lampička s knotem; **(6)** (Guat, Hond): svíčka; (RAE). • **(7)** m. (Mex): stínidlo; ► na lampě; (AM). • **(8)** f. (Mex): svíčka, která je vždy zapálena u oltáře; (MM). • **(9)** (Mex): stínidlo, koule; ► lampy; (JD). • **(10)** m/f. (Mex, Nik, Pan, Bol, Ven): hlídač, viz: *guardia*; př.: *... del velador... que está al cuidado de las bodegas de...*; (EEA, BDE, DA).

veladora, f. **(1)** (Mex): hřbitovní svíce; ► z parafínu; (AM). • **(2)** (Mex, Guat, Hond, Nik): svíčka, svíce; př.: *debe depositar un peso ... para comprarle una veladora a la Virgen*; (BDE, DA). • **(3)** (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Kol, Ekv): svíce ve tvaru kuželu; **(4)** (Mex, Pan, Bol, Urug, Par, Arg, Ekv): noční lampička; **(5)** (Mex, Guat, Hond, Salv, Ekv): přenosná lampička (na svíci, na olej); **(6)** (Kost): noční stolek; (DA).

velacho, m. **(1)** (střAm): stánek, trafika, krámk; (AM). • **(2)** (Am): bouda; ► kramářská; (JD). • **(3)** (Salv): plachta (na prodejním stánku); (DA).

velamuerto, m. **(1)** (Portor): keř z čeledi bobovitých; ► dosahuje až 4 metrů, má žluté květy; ► *Adipera stahlii*; (DA).

velante, m/f. **(1)** (Bol): truchlíci, člověk bdící u mrtvého; (DA).

velar, tr/intr. **(1)** tr. (Portor): mít na starost (hlídat) svobodnou ženu či partnerský pár; (RR). • **(2)** tr. (Guat): lepit, přilepit se; ► kvůli nečistotě nebo potu; (AM, MM). • **(3)** tr. (Am; Kol, Ekv, Dom): dělat psí oči, doprošovat se; ► pohledem; (AM, MM, JD). • **(4)** tr. (Hond, Nik, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven): závistivě zírat na osoby, které jedí; **(5)** tr. (Ven): hlídat v noci stádo dobytka; **(6)** intr. (Hond): žebrat o jídlo nebo peníze; **(7)** **velársela** (Pan, Kol): otravovat někoho; (DA).

velasco, adj. **(1)** (Kub), viz: *dulce*; (DMC).

velatacú, m/f. **(1)** (výchBol): malé dítě; (DA).

velatón, f. **(1)** (Chil): uctění památky zemřelého; (DA).

velatorio, m. **(1)** (Kub): nudná zábava; (JD).

velay, citosl. [Š: *vedlo ahí*] **(1)** (Arg, Bol, Kol, Chil, Urug): támhle je!, tam je!, viz též: *veley*; ► někdy se pouze používá k vyjádření podpory určitého skutku nebo výroku; (MM). • **(2)** (Am): no ne!; (JD). • **(3)** lid. (szPer, vých a jižBol, Chil, Arg, Urug): ty blaho!; to je co říct!; viz též: *jmiércole(s)!*; (DA).

veley!, citosl. **(1)** (Chil): hele!; (JD).

velejero, -ra, adj. **(1)** (Kol: Riohacha): zlomyslný, škodolibý; (AM).

velero, m. **(1)** (Kol): nádoba, do které se namáčí knot při výrobě svíček; **(2)** (Chil): dřevěný svícen; (MM). • **(3)** (Chil): letlampa, opalovací lampa; (JD).

velerismo, m. **(1)** (Kol, Ven, Bol, Pan, Ekv, Per, Chil, Arg): plachtařský sport, plachtění, plavba; (DA).

velerista, adj/subst. **(1)** m/f. (Kub, Ko, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Pan): plachtař; **(2)** adj. (Kub, Per, Bol, Chil): vztahující se k plachtařskému sportu; (DA).

veleta, f. **(1)** (Chil): tyčka; ► o osobě; (JD). • **(2)** **coger ~** (Kub): vyrazit do ulic; jít na procházku; bloumat po ulicích; **(3)** (Nik): povaleč, nezaměstnaný, toulavý; fráze: **jugar a la ~**; (DA).

veletear, intr. **(1)** (Hond, Nik): procházet se, toulat se; (DA).

veletería, f. [Š: *veleta*] **(1)** (Chil): nestálost, vrtkavost; (MM). • **(2)** (Chil): přelétavost, nestálost, vrtkavost; (JD).

veley!, citosl. **(1)** (Chil): tady to máme, vida; ► vyj. potvrzení; ■ Var: *jvelay!*; **(2)** **~i no** (Mex): nevidíte; **(3)** **~i ta** (Mex): podívej se; (AM).

velís, m. (← fr.) **(1)** (Mex): kufřík, příruční zavazadlo; ■ Var.: *veliz*; př.: *sólo metió en un veliz lo indispensable*; viz též: *veliz, valija*; (RAE, JD, BDE, EEA, DA).

veliz, m. (← angl., fr. *valise*) **(1)** (Mex, US): cestovní taška; příruční zavazadlo; viz též: *velis, valija*; (MS, AM, EEA, DA).

vellón, (← fr.), m. **(1)** (Portor): pěticentová mince dolaru; (RAE). • **(2)** (Portor): mince; ► s hodnotami 5 a 10 centů; **(3)** (Pan): mince; ► hodnoty 10 centů; (AM). • **(4)** ~ **(de cinco)** (Portor): mince 5 centů (dolaru); ■ Syn.: *ficha, níquel*; **(5)** ~ **de diez**, m. (Portor): mince 10 centů (dolaru); ■ Syn.: *daim*; **(6)** **dale** ~!, citosl. (Portor): zapomeň na to, nemá to cenu; nech to tak!; **(7)** **echar** ~, lid. (Portor): vtipkovat; **(8)** **echar un** ~, lid. (Portor): provokovat, obtěžovat někoho; **(9)** **tener un ~ pegao** (Portor): lepit se někomu směla na paty; fráze: **pegar vellones**; (DA).

vellonera, f. **(1)** (Portor, Dom): jukebox; (RR, AM, DA).

velluga, f. **(1)** (Dom): kulička, hrací kulička; (DA).

velo, f. **(1)** **a toda** ~ (Bol): plnou rychlostí; ► bol. argot *coba*; viz též: *a (al, a la)*; ■ Syn.: *a todo chancho*; (HB). • **(2)** ~ **de novia**¹ (Guat, Portor, Bol): viz též: *espuma de mar*; **(3)** ~ **de novia**² (Hond, Salv): chřest; ► *Asparagus tenuifolius*; (DA).

velocidad, f. **(1)** **coger** ~ (Kub): opít se, namazat se, picnout se; př.: *¿viste la velocidad que cogió Pedro en la fiesta anoche?*; **(2)** **confundir la ~ con el tocino** (Kub): splést si pojem s průjmem; př.: *le llamé la atención por su bien pero se sintió ofendido, es que confunde la velocidad con el tocino*; ■ Syn.: *confundir la gimnasia con la magnesia; confundir la gimnasia con la manteca; confundir la peste con el mal olor*; **(3)** **no me pongas esa ~ que te vas pa' (para) abajo sin freno** (Kub): nechod' na mě s takovýma pohádkama; př.: *mira, no me pongas esa velocidad que te vas pa' (para) abajo sin freno*; **(4)** **romper el recor de ~** (← angl. *record*) (Kub): letět jako blesk, chtít zlomit rekord v rychlé chůzi; př.: *iba Juan cuando lo vi, a pie, pero rompiendo el recor de velocidad*; **(5)** **tener alguien mucha** ~ (Kub): kapat někomu na karbid; př.: *Juan tiene mucha velocidad. ¡pobrecito!*; **(6)** **¿venirme con esa ~ a mí?** (Kub): chodit na mě s takovou věcí; př.: *¿qué se ha creído? venirme con esa velocidad a mí*; viz též: *cambio*; (DMC). • **(7)** **standard de ~es**: převodovka, viz též: *sincrónico*; (EEA).

velocista, m. **(1)** (Kub): cyklista; (JD).

velodra, f. **(1)** (Nik): perlivý nápoj; (DA).

velón, -na, adj/subst. **(1)** adj. (Kol, Ekv, Dom): dělající psí oči; prosící pohledem; **(2)** (StřAm): příživnický, podvodnický, gaunerský; **(3)** m. (Chil, Per): velká svíce; **(4)** (Mex): lojová nebo parafínová svíce; ► lehce kuželovitého tvaru; **(5)** **más se aproxima (se afana, se preocupa) el ~ que el dueño de la olla** (Kol, Ekv): neústupně hájit nějakou věc; strkat nos do cizích věcí; (AM, RR). • **(6)** adj/subst., lid. (Hond, Salv, Nik, Pan, Dom, Portor, Ven, Kol): **osoba žadonící pohledem o jídlo**; **(7)** adj. (Hond, Salv, Nik): žebrající; **(8)** adj. (Hond): lichotnický, pochlebovačný; (DA).

velonero, -ra, m/f. **(1)** (Salv): žebrák; (DA).

veloriente, m. **(1)** (Per): účastník smuteční hostiny; (JD).

velorio, m. **(1)** (Antil, Arg, Ekv): nudný večírek, nudná zábava; **(2)** **dan tremendos ~s** (Kub): člověk by se tam uzíval nudou; **(3)** (Ven): krčma, putyka, hospůdka; krámek; **(4)** **¡~!** (Arg, Kol): ale jdi ty!, no tak!; **(5)** **¿~s a mí?** (Am): s tímhle jdeš na mě?; **(6)** **creer, o no creer en ~s** (Kub, Portor): (ne)věřit báhorkám a lžím; **(7)** **¡!**, citosl. (Arg, Kol): no nevím, to snad ne; ► vyj. nedůvěru; **(8)** **ver ~** (Bol): mít vidění, předtuchy; (AM, JD). • **(9)** (Am): smuteční hostina; ► v životě venkovanů má speciální slavnostní význam a je doprovázená modlitbami, besedou, konzumací pokrmů a popíjením nápojů; (MM). • **(10)** ~ **de angelito**¹ (Am; Ven, Chil): smuteční hostina pro zesnulé děti; ► útěcha rodičů, kteří mají jako svého ochránce anděla strážného; (MM, DA). • **(11)** [Š: *velatorio*] (Arg, Dom, Hond, Chil, Kol, Kost, Kub, Mex, Pan, Par, Per, Portor, Urug, Ven): bdění u mrtvého; smuteční hostina; (RF). • **(12)** **cuento de ~** (Kub): lež, pohádka, výmysl; př.: *ése es un cuento de velorio*; **(13)** **eso es aquí y en el otro ~** (Kub): pravda pravdoucí; př.: *lo que me dices es aquí y en el otro velorio*; ■ Syn.: *ser un cuento chino*; **(14)** **¡es muy temprano para ~!** (Kub): proč stahovat kalhoty, když brod je ještě daleko; př.: *vaya a trabajar que es muy temprano para velorio*; **(15)** **estar aquí y en el otro ~** (Kub): je ho všude plno; př.: *ése está aquí y en el otro velorio*; **(16)** **ir hasta ~ de negro** (Kub): zkusit se má všechno; př.: *yo voy a ese baile, no me importa como sea, si yo voy hasta velorio de negro*; **(17)** **¡ni qué ~ de chino de Manila!** (Kub): nechod' na mě s pohádkami; př.: *¡ni qué velorio de chino de Manila, págame!*; **(18)** **nunca está presente para el ~ del muerto** (Kub): o člověku: když ho nejvíc potřebujete, tak není k nalezení; př.: *Pedro nunca está presente para el velorio del muerto*; **(19)** **para el ~** (Kub): opovaž se si stěžovat; př.: *está bueno ya, para el velorio*;

► kub. je složen ze slovesa *parar*; **(20) ser alguien un ~ de Cayro Vidal con caja de pino tea** (Kub): být uspávač hadů, být nudný, nudař; př.: *ella es un velorio de Cayro Vidal con caja de pino tea*; ► kub. je odvozen od názvu havanského pohřebního ústavu *Cayro Vidal*; **(21) ser alguien un ~ de pobre** (Kub): být nejnudnější na světě; př.: *tú eres un velorio de pobre*; ■ Syn.: *tener cara de velorio de pobre*; **(22) ~ Gruyere** (Kub): smuteční hostina muže, kt. podváděl svou ženu; př.: *ése es un velorio gryyere*; ■ Syn.: *cumpleaños*; (DMC, INF). • **(23) ~ de angelito²** (Ekv): bdění u mrtvého dítěte, smuteční hostina s tancem a zpěvem; **(24) ~ de cruz** (Ven): oslava v květnu (na počest kříže); (DA).

veloz, adj. **(1)** (Kub), viz: *lengua*; (DMC).

velutina, f. (← fr. *veloutine*) **(1)** (Mex): jemný pleťový pudr; (MS, JD).

ven acá, **(1)** (Kub): pojď sem; př.: *Pedro, ven acá que te quiero decir algo*; (DMC).

vena, f. **(1) ~s**, f., pl. **(1)** (Ekv): kořeny stromů; stonky pnoucích se rostlin; ► užívané k svazování věcí; **(2) cogerle la ~ a un gallo** (Portor): zranit (zabít) kohouta; ► poškozením krční tepny; (RR). • **(3) estar de ~** (Kub): být v ráži; (JD). • **(4) lid.** (Hond): penis; viz též: *pinga*; **(5) dar en la ~ del gusto**, lid. (Kub, Ven): udělat to pravé pro potěšení druhého; vyjít vstříc; **(6) dar por la ~ del gusto** (Kub, Kol): potěšit někoho; fráze: *coger la ~ del gusto*; *relajar la ~*; (DA).

venada, f. **(1)** (Ven): laň; (RAE). • **(2) estar pariendo la ~¹** (Guat): přihodit se (zvláštní úkaz); **(3) estar pariendo la ~²** (Guat): o slunci: pálit, pražit; (AM). • **(4) está pariendo la ~³** (Guat): svítí slunce a prší; (JD). • **(5)** (Kub): coura, běhna; př.: *esa es una vanada a pesar de que su familia es decente*; (DMC). • **(6) ~ careta** (Hond): bájně zvíře podobající se jelenu; (DA).

venadazo, m. **(1)** (Mex): vražedný výstřel; (DA).

venadeado, -da, adj. **(1)** (Mex, Guat, Hond): postřelený (člověk); **(2)** (Guat, Salv): pronásledovaný, kontrolovaný (člověk); (DA).

venadeante, m/f. **(1)** (Salv): lovec vysoké zvěře; (DA).

venadear, tr/intr. **(1)** tr. [Š: *emboscar*] (Guat): ukrýt skupinu lidí; (RAE). • **(2)** tr. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik): pronásledovat někoho a postřelit jako při lovu; (RAE, DA). • **(3)** tr. (Am): zabít, oddělat, odpravit; (JD). • **(4)** tr. (Guat): zabít někoho na opuštěném místě; **(5)** tr. (Am; Guat): lovit zvěř, vysokou; (AM, RR, JD). • **(6)** tr. (Mex): pronásledovat někoho, stíhat; (AHM). • **(7)** tr. (Guat, Hond, Salv, Nik): zranit nebo zabít někoho kulkou; **(8)** intr. (Hond, Salv, Nik): lovit vysokou zvěř; **(9)** tr. (Salv, Nik): pronásledovat, kontrolovat někoho; **(10)** tr. (Guat): ukrýt, schovat někoho; (DA).

venadeo, m. **(1)** (Mex, Guat): pronásledování, číhání; **(2)** (Guat): smrt; **(3)** (Salv): pronásledování, kontrola; (DA).

venadero, -ra, adj/subst. **(1)** m. (Hond): nájemný vrah, gangster, pistolník; **(2) bala ~a** (Kost): kulka z kulovnice na lov vysoké zvěře; (RR). • **(3)** (Kol, Ekv, Hond; Mex, Guat, Nik, Kost): o psu: cvičený na lov vysoké; (RAE, JD, DA). • **(4)** vhodná pro lov vysoké (o pušce); **(5)** m. (Am): oblíbené místo vysoké zvěře; (JD). • **(6)** m/f. (Nik): novinář vybírající ilegální pohledávky; (DA).

venadillo, m. **(1)** (Kol): duh luskovitého stromu; **(2)** (Mex): mahagon honduraský, svítenie honduraská; ► druh mahagonu z Mexika, který dorůstá do výšky 20 – 45 m a průměr kmene je do 2 m; poskytuje mahagonové dřevo; **(3)** (Par): srnec paraguajský, srnec pocházející z Paraguaye; (MM). • **(4)** (Mex): mahagon; ► strom; ► *Swietenia humilis*; ■ Syn.: *caobilla, cóbano, zopilocahuite, zopilote*; (JD, DA). • **(5)** (Kol): turanka úzkolistá; ► rostlina až 2 m vysoká, má bílé květy; ► *Conyza bonariensis*; ■ Syn.: *matanegra*; (DA).

venadito, m. **(1)** (Chil): jelínek pudu; (MM, JD).

venado, -da, adj/subst. [Š: *enojo*] **(1)** m. (Salv): hněv; **(2) que no lo brinca un ~**, hovor. [Š: *que no se lo salta un gitano*] (Ven): je to velká či nevidaná záležitost; (RAE). • **(3)** m. (Ekv): černý obchod, šmelina; viz též: *chivo*; **(4)** m. (Ven: Trujillo): marináda na maso; ► z mleté papriky, sezamu a mléka; **(5) hacerse el ~¹** (Guat): dělat ze sebe hlupáka; **(6) correr ~** (Guat): chodit za školou; (AM). • **(7) pintar el ~** (Mex): chodit za školou; (AM, JD). • **(8)** m. (Am): společné pojmenování pro více druhů srnců/jelenů; **(9)** m. (Kub): vyčíněná jelení kůže, která je připravená k výrobě obuvi; **(10)** m. (Kub): prostitut, gigolo; (MM). • **(11)** m. (Kub): jelenice; ► kůže; **(12)** m. (Ekv): podloudnictví, pašeráctví; **(13) estar en la cola de un ~** (Mex): viset na vlásku; **(14) hacerse el ~²** (Guat): tvářit se hloupě; (JD). • **(15) andar alguien como el ~** (Kub): být ustrašený, bát se; př.: *tú siempre andas como el venado*; ► kub. poch. z loveckého prostředí; **(16) estar como el ~** (Kub): být ve střehu, mít se na pozoru; př.: *yo no me dejo sorprender, estoy como el venado*; ► kub. poch. z loveckého

prostředí, je odvozen od postoje, kt. má jelen, když se zastaví, tak zvedne nohu a vyčkává; ■ Syn.: *estar como el guineo en el gajo*; **(17) ser alguien un** ~ (Kub): člověk, kt. hodně chodí; př.: *ese cazador es un venado*; ► kub. poch. z loveckého prostředí; (DMC). • **(18)** viz: *sapo, estar en la cola de un venado*; **(19)** m. (Pan): práce, dřina, makačka; viz též: *negreada*; **(20)** m. (Dom, Portor, Chil, Arg): paroháč, podvedený muž; **(21)** m. (Kub): lehká žena; **(22)** m. (Salv): hněv, vztek; **(23)** m. (Nik): ilegální pobírání výplaty novináře; **(24)** m., lid. (Pan): příležitostná práce; **(25)** m. (Pan): levně získaná věc (ilegálně); **(26)** m/f. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Ven, Ekv, Bol, Par): jelínek; ► *Pudu pudu*; ■ Var.: *pudu, pudí*; **(27)** adj. (Guat): mazatenangský; ► město v Guatemale, v části Suchitepéquez; **(28)** m/f. (Hond, Nik): rychlý člověk (v běhu); **(29)** m/f. (Guat): černý pasažér; ► nastoupí např. na nákladní auto na cestě a při vystupování by měl zaplatit řidiči, ale nezaplatí; **(30) ~ caramerudo** (Ven): viz též: *venado cola blanca*; **(31) ~ cola blanca** (Mex, Guat, Hond, Nik, Kost, pan, Kol, Ekv): jelenec běloocasý; ► *Odocoileus virginianus*; ■ Syn.: *cachudo, venado caramerudo, venado coliblanco*; **(32) ~ coliblanco** (Pan, Kol): viz též: *venado cola blanca*; **(33) ~ colorado** (Hond, Nik, Kol, Ekv): mazama červený; ► jelenovitý savec; *Mazama*; ■ Syn.: *corzuela, guazubirá, guazuncho, jurina, sachacabra, soche, urina, venado matlán*; **(34) ~ de campo** (Urug): viz též: *venado de las pampas*; **(35) ~ de las pampas** (Arg): jelenec pampový; ► *Ozotoceros bezoarticus*; ■ Syn.: *venado de campo*; **(36) ~ matacán** (Ven): viz též: *venado colorado*; (DA).

venadril, m., lid. **(1)** (Guat): rum; (DA).

venancio, adj/subst., lid. **(1)** (Salv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; **(2)** (Salv): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; **(3) tranquilo, Venancio** (Arg): buď v klidu!; (DA).

venazo, m. **(1)** (Portor): viz: *tiro de hoya*; (DA).

vencedura, f. **(1)** (svArg, Urug): lidová léčba; (DA).

vencejo, m. **(1) ~ chiquito** (Dom): rorýs kubánský; ► *Tachornis phoenicobia*; **(2) ~ de collar** (Guat, Dom, Kol, Urug): rorýs bělokrký; ► *Streptoprocne zonaris*; (DA).

vencer, tr. **(1)** (Am): kývat se, klonit se; př.: *esta silla se vence del lado derecho*; **(2)** (Chil): opotřebovat se; (JD).

vencerse, intr/zvrat. **(1)** (Chil, Arg, Par, Urug): opotřebovat se, zjistit neužitečnost věci; př.: *la llave está vencida*; (AM, MM). • **(2)** (Mex, Guat, Hond, Kub, Bol, Chil): zkažit se (potravinu); **(3)** (Mex, guat, Hond, Bol, Chil): ztratit elasticitu; **(4)** (Kub): zkažit se (potravinu); **(5)** (Ekv): vyklouznout, vyvléct se; (DA).

vencidas, f., pl. **(1)** (mex, Guat, Ekv, Bol): páka (hra, soutěž); fráze: **jugar** ~; (DA).

vencido, -da, adj., lid. **(1)** (Salv): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; **(2)** (Mex, Guat, Ekv, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom Kol, Bol, Chil, Urug): prošlý, zkažený (potravinu, lék); **(3)** (Hond): rozbitý (hliněná nádoba, která se rozbila při ohřívání nad ohněm); (DA).

vendaje, m. [Š: *añadidura*] **(1)** (Bol, Kan, Kol, Ekv, Hond, Nik): přídavek, useň; viz též: *yapa*; **(2)** (Salv): to, co prodejce přidá navíc; (RAE, AM). • **(3)** (Kol): o prodavači: pověření k prodávání doporučeného zboží; (MM). • **(4)** (Ekv, jižPer, Bol, Kol): provize; **(5)** (Salv, Nik, Ekv, Kost, szArg): dárek k nákupu; ■ Syn.: *feria*; (DA).

vendaval, (← fr.) m. **(1)** (Kub, Nik, Urug): deštivé a větrné počasí; (RAE). • **(2)** (Kub): uličník; (JD). • **(3)** viz: *pujo, ser un pujo de vendaval*; **(4)** (Salv, Nik, Pan, Kub, Bol, Chil, Par, Urug, Portor): období dešťů; (DA).

vendecositas, m/f. **(1)** (Bol): prodejce ve vetešnictví; **(2)** (Bol): člověk prodávající svůj majetek; (DA).

vendedera, f. **(1)** (Nik, Per, Kol): neustálý prodej; (DA).

vendedor, -ra, adj/subst. **(1) ~ de kotencio**, m. (Bol): podvodník; ► v čínské čtvrti v La Paz prodává kašmír podřadné kvality a vydává ho s pomocí kompliců za prvotřídní anglické zboží; bol. argot *coba*; (HB). • **(2) ~ ambulante**, m.: pouliční prodavač, viz: *puestero*; **(3) ~ de lotería**; **(4)** viz: *billettero*; **(5)** prodavač; viz: *cadete*; (EEA). • **(6) ser una mujer ~ de garbanzos**, f. (Kub: exil): žena s malými bradavkami; př.: *no tienen pudor, son vendedoras de garbanzos*; (DMC). • **(7) ~ de chueco**, m/f. (Mex): prodejce kradeného zboží; **(8) ~ de pomada(s)**, adj/subst. (Chil): podvodník, podvodný; (DA).

vendepatria, adj/subst. **(1)** (Dom, Bol): udavačský, práskač; (DA).

vendepomada, subst. **(1)** (Chil): viz též: *vendepomadas*; (DA).

vendepomadas, m/f. **(1)** (Chil): podvodník; viz též: *vendepomada*; (DA).

vender, tr. (1) (Kub): doběhnout, napálit; př.: *le vendí* (doběh jsem ho); (2) ~ **el barco a la escuela**: praštit (seknout) školou; (3) ~ **la cajetilla**: utéct za kopečky (přes moře); ► emigrovat; (4) ~ **dió el cajetín**¹: už je za mořem; ► utekl z Kuby; (5) ~ **dió el cajetín**²: už je pod drnem; ► umřel; (6) ~ **dió el cajetín**³: sekl (praštil) s prací; (7) **te ~do el barco (cajetín)**: kašlu na tebe; (8) ¡**vénde!**: plav!, jdi od toho!, nech toho!; (9) ~ **lista**: sbalit; ► děvče; (10) ¡**vaya a ~ pescado!**: jděte do háje!; (JD). • (11) ~ **estuco** (Bol): podvod spočívající v prodeji balíčků se štukem jako kdyby obsahoval kokain; ► bol. argot *coba*; (HB). • (12) (Kub), viz: *papel, papeleta*; (DMC). • (13) ~ **a precio de guate mojado** (Hond, Nik): levně prodávat; ■ Syn.: *vender a precio de mula tuerta*; (14) ~ **a precio de mula tuerta** (Nik): viz též: *vender a precio de guate mojado*; (15) ~ **achote** (Guat): zastydět se, uvést do rozpaků; (16) ~ **caro el cuero** (Guat): snést porážku; (17) ~ **como pan caliente** (Mex, Guat, Hond, salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Portor, kol, Ven, Ekv, Per, zápBol, Chil, Arg, Urug): rychle něco prodat; (18) ~ **el cajetín** (Kub): nestarat se o povinnosti; (19) ~ **el chancho con todo y charco** (Hond): kohokoliv podvést; (20) ~ **el charque** (Bol): přesvědčit někoho; (21) ~ **el cuero antes de matar el venado** (Guat, Hond, Salv, Nik): unáhlit se, skočit do něčeho po hlavě; (22) ~ **el sofá de don Otto** (Chil): zabránit nejhöršímu; (23) ~ **en aguas** (Hond, Salv): dát něco předem (než něco splní); (24) ~ **la pomada** (Chil): podvést, zatáhnout někoho do podvodu; (25) ~ **servilletas** (Guat): nosit košili vytáhlou z kalhot (z nepozornosti); (26) ~ **su charque** (Bol): přesvědčit; (27) ~ **un buzón** (Arg, Urug): podvést někoho; ■ Syn.: *vender un tranvía*; (28) ~ **un tranvía** (Arg, Urug): viz též: *vender un buzón*; (29) ~ **se como carne de vaca** (Nik): viz též: *venderse con bulla*; (30) ~ **se con bulla** (Dom): rychle se prodávat, jít na odbyt; ■ Syn.: *venderse como carne de vaca*; (31) **a ~ almanques** (Bol, Arg): k čertu; (DA).

vendeta, f. (← it. *vendetta*) (1) (Arg, Kol, Chil, Mex, Pan, Par, Per, Urug, Kub): pomsta; ■ Var.: *vendetta*; (MS).

vendetta, viz: *vendeta*; (MS).

vendido, -a, m/f., hanl. (1) m/f., hanl. (US): poameričtý Mexičan; ► hanlivé (urážlivé) označení mexického Američana, který se v etnických problémech přiklání na anglosaskou stranu; (RR). • (2) m.: stávkokaz, viz: *rompehuelga*; (EEA).

vendimia, f. (1) (Mex): prodej; (DA).

venduta, f. (1) (Kub): obchůdek; (RAE). • (2) [Š: *verdulería*] (Kub, Dom: Cibao): zelinářství; př.: *compra los vegetales en la venduta de la esquina*; ► *venduta* je skromný stánek, kde je velmi malý výběr zeleniny; (RAE, AM, JD, DMC). • (3) (Kol, Kub, Guat, Ven, Mex): bleší trh, dražba; (4) (Portor): podvodný obchod; (AM, MM). • (5) (Kub, Dom): o obchodu: potraviny; (MM). • (6) (Portor): napálení; ► při prodeji; (JD). • (7) (Am; Pan, Dom, Ven, Arg): dražba, aukce, veřejný prodej; (JD, DA). • (8) (Kub): místní obchod; (DA).

vendutero, m. (1) (Am): účastník dražby, vydražovatel; (2) (Kub): zelinář; (JD). • (3) (Ven, Dom): dražitel; (DA).

veneco, -ca, adj/subst., lid. (1) [Š: *venezolano, proveniente de Venezuela*] (Ekv, Kol, Per): venezuelský; pocházející z Venezuely, Venezuelan; př.: *ese año el concurso de Miss Universo lo ganó una veneca*; (RF). • (2) lid. (Ven, Per, Ekv): venezuelský; viz též: *venezolano*; (DA).

venenazo, m. (1) (Guat): štiplavá, nepravdivá poznámka; (DA).

venenero, m. (1) (Salv): odchytač a travič zaběhnutých psů; (2) (Hond): osoba práškující úrodu; (DA).

venenillo, m. (1) (Mex): viz: *mapipitza*; (2) (Pan): viz: *cajón de caballo*; (DA).

veneno, m. (1) (Kub): pokrytec, ničema; př.: *Alicia es un veneno, nadie se fia de ella porque a todos traiciona*; ► slang; (RF). • (2) (Kub), viz: *etiqueta*; (DMC). • (3) (Bol): sklenice alkoholu smíchaného s vodou; ► bol. argot *coba*; (HB). • (4) (Ekv): úžasný, skvělý (věc); (5) ~ **del diablo** (Mex): rostlina z čeledi kulčibovitých; ► rostlina s oválnými listy, bílými květy a kulatými plody; ► *Strychnos tabascana*; fráze: **quitar el ~**; (DA).

venerea, f. (1) (sevDom, Par): kapavka; (DA).

venero, m. (1) (Kub): čistý kousek lesa; př.: *caminamos por el bosque hasta encontrar un venero*; (DMC). • (2) (Hond): velké množství krve; (DA).

venesta, f. (1) (Ekv, Bol): dřevěné desky na kostrukci; (DA).

venezolanismo, m. (1) (Am): španělský výraz používaný ve Venezuele; (MM).

venezolanizar, tr. (1) (Ven): stát se venezuelským, získat venezuelský charakter, i zvrat.; (2) (Ven): získat venezuelské občanství; (RAE).

venezolano, -na, adj/subst. (Am → Š) (1) (Am): venezuelský, (2) m/f. (Am): Venezuelan; ■ Syn.: *llanero veneco*; (BDE, DA). • (3) **más ~ que la arepa** (Ven): venezuelský (člověk se zvyky a chováním typickým pro Venezuelana); ■ Syn.: *más venezolano que la reina pepeada*; (4) **más ~ que la reina pepeada** (Ven): viz též: *más que venezolano la arepa*; (DA).

Venezuela, f. (Am → Š) (1) (Am): Venezuela; př.: *el bello nombre de Venezuela posee connotaciones claramente europeas: se trata de un diminutivo de Venecia - es decir, Pequeña Venecia*; (BDE).

venganza, f. (1) ~ **de Moctezuma**, hovor. (Mex): „Moctezumova pomsta“; ► průjem, kterým trpí turisté po příjezdu do Mexika; (RAE, DA). • (2) ~ **de Atahualpa** (Ekv): žaludeční nevolnost doprovázená průjmem; ► postihující hlavně cizince, kteří nejsou zvyklí na místní stravu; (RR). • (3) (Kub): pokrm ze žraloka; př.: *vamos a comer venganza, te gustará*; (4) **es una ~ china** (Kub): dlouhodobé utrpení, peklo; př.: *vivir con esa mujer es una venganza china*; ► existuje spousta kub. vtípů, ve kt. se objevuje tento kub.; (5) **hacer una ~ china** (Kub): velmi tvrdě s někým zúčtovat, krutě se pomstít; př.: *tanto me atropelló que le hice venganza china*; ► kub. poch. z příběhu: jeden Číňan měl spolubydlícího, který mu pořád něco dělal, Číňan mu odpovídal: "te voy a hacer venganza china", spolubydlící ho stále obtěžoval a Číňan mu pořád opakoval to samé, jedné noci se spolubydlící probudil a uviděl na svém břiše cihlu, začal se smát a řekl: "así que esta es la venganza china?" a vyhodil ji z okna, Číňan mu jeden konec provázku obmotal kolem cihly a druhou kolem varlat; (DMC). • (6) **la ~ es chamuña** (Bol): sladce se pomstít; (DA).

venia, f. (1) (Am): salutování; ► vojenský pozdrav; (MM, DA). • (2) (Am): salutování; (3) **hacer la ~**: vojensky zdravít, salutovat; (JD).

venida, f. (1) (Kub; Kost, Kol): orgasmus, ejakulace; **venirse**: mít orgasmus; (RR). • (2) (Kub), viz: *lechazo*; (DMC).

venir(se), tr/intr/zvrat. (1) **venir + gerundium** (Guat): slouží k zdůraznění slovesa, které je ve tvaru gerundia; (2) ~ **a ver** (Kub): povšimnout si, uvědomit si; (3) viz: *vente tú*; (4) ~**se**, viz: *venida*; (RR). • (5) **vengo como para que me toreen**, intr. (Guat): jsem strašně naštvaný; (JD). • (6) ~ **guango**, tr.(Mex): nezajímat; (7) ~**le a alguien guango algo** (Mex): nezajímat něco někoho; ► mex. argot *caliche*; (DBM). • (8) zvrat.(Kub): udělat se, vyvrcholení muže nebo ženy; př.: *después de mucho rato me vine*; (9) (Kub): být velmi spokojený; př.: *cuando recibió el regalo, se vino*; (10) ~ **sin meterla** (Kub): užít si; př.: *la fiesta fue tan buena que me vine sin meterla*; ► kub. je hrubějšího rázu; (DMC). • (11) intr/zvrat. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ekv, Per, Par): ejakulovat, dosáhnout orgasmu; (12) intr. (Bol): stát se očekávaná událost; (13) **venga venga**¹ (Salv): náklonnost, přitažlivost; (14) **venga venga**² (Hond): lektvar lásky; (15) ~ **a bailar a la casa del trompo**¹ (Kub): nosit dříví do lesa; (16) ~ **a bailar a la casa del trompo**² (Kub): dělat něco někde (co je typické pro to místo); (17) ~ **bajando de la montaña** (Hond): chovat se jako venkovan; (18) ~ **candelita** (Hond, Nik): rychle přijít, přispěchat; (19) ~ **con el sol en la cabeza** (Nik): viz též: *venir con la luna*; (20) ~ **con el tigre dentro** (Nik): mít hlad jako vlk; (21) ~ **con la luna** (Hond, Nik): být velmi naštvaný; ■ Syn.: *venir con el sol en la cabeza*; (22) ~ **con unas largas y otras cortas** (Nik, Pan): zdůvodnit něco lži; (23) ~ **de arrear pijijes** (Guat): být naivní; (24) ~ **forrado** (Nik, Bol): být nasycen, najeden; (25) ~ **hasta el olote** (Nik): být opilý; (26) ~ **la que se bebe** (Pan): bude pršet; (27) ~**le arriba** (Salv, Portor): viz též: *irsele encima*; (28) ~**le con ganas** (Mex): chtít něco rozumně provést; (29) ~**le flojo** (Mex, Guat, Kost): viz též: *venirle guango*; (30) ~**le flores** (Guat): nezajímat (někoho něco), být jedno; (31) ~**le guango** (Mex, Guat): nemít zájem, nezajímat; ■ Syn.: *venirle flojo*; (32) ~**le valiendo** (Mex, Guat): nezajímat; (33) ~**se a pique** (Hond, Salv, Nik, Kost, Kol, Urug): naklonit, vychýlit se, zbořit se; (34) ~**se al humo** (Arg, Urug): rychle a rozhodně se někomu přibližovat (s úmyslem napadnout ho); (35) ~**se las de san Pedro** (Guat): vyhrknout někomu slzy; (36) **¡se viene la maroma!** (Arg): dávej pozor!; (37) **vení acá** (Guat): charisma; (DA).

venosa, f., lid. (1) (Hond): penis; viz též: *pinga*; (DA).

venpermutar, tr. (1) (Kol): nabídnout k prodeji (směně); př.: *venpermuto moto Honda*; (BDE).

venta, f. (1) (Chil): stánek s občerstvením a pitím, který bývá na společenských akcích; (2) (Dom): obchod s potravinami; (AM). • (3) (Mex): obecně: stánek, obchod; (4) (Mex): železo, kterým se značkuje dobytek; (MM, JD). • (5) ~ **al (por) mayor** (~ **por mayor**, ~ **al mayoreo**) (Am): prodej

ve velkém; (6) ~ **al (por) menor** (~ **por menor**, ~ **al menudeo**) (Am): prodej v malém; (9) **poner (dar) en ~ a remate** (Am): vydražit; (JD). • (7) ~ **loca** (Bol): totální rozprodej ukradených věcí překupníkem; ► bol. argot *coba*; (HB). • (8) **recoger la ~** (Kub): dokončit, dodělat; př.: *espérame, enseguida recojo la venta en estas matemáticas*; (DMC). • (9) ~ **al por mayor y al por menor**, viz: *mayoreo, al mayoreo y al menudeo*; (EEA). • (10) (szMex, Nik): označení dobytka, které bylo prodáno; (11) (Salv, Bol): pouliční obchod; (12) (Nik, Dom): obchod s potravinami; (13) ~ **de carpa** (Hond): trh; (14) ~ **de garaje** (Hond, Nik, Kost, Ekv, Bol, Chil, Urug): bleší trh v garáži, garážový výprodej; (15) ~ **de patio** (Pan): bleší trh; (16) ~ **informal** (Kol, Ekv, Per, Bol, Arg, Urug): neoficiální činnost (činnost hlavně pouličních prodejců); fráze: **irse para las ~s del carajo**; (DA).

ventación, f., lid. (1) (Dom): obtěžování, otrava; viz též: *molesta*; (2) (Dom): nadýmání; (DA).

ventaja, f. (1) (Portor): sladkost z pšeničné mouky a medu/cukru; (AM). • (2) (Arg, Chil, Urug): zisk, prospěch z obchodu; př.: *la venta de pan deja buen ventaja*; (3) (Portor): obecně: užitek, prospěch, zisk; (MM). • (4) (Kub): zisk z prodeje; (DA).

ventajar, tr. (1) (Am): mít (získat) výhody, zajistit si výhodu (prospěch); ■ Var.: *ventajear*; (JD).

ventajear, tr. hovor. (1) (Arg, Kol, Guat, Urug, Salv, Par): získat výhodu, předstihnout; (2) tr. despekt. (Arg, Kol, Guat, Urug, Bol, Par): získat výhodu nekalým či nepatřičným způsobem; (RAE, DA). • (3) (Arg, Kol, Guat, Urug): využít někoho z důvodu obchodu nebo jiné činnosti; (MM). • (4) (Arg, Kol, Guat, Urug): předčít, překonat, zvýhodnit; ■ Var.: *ventajar*; (AM).

ventajero, -ra, adj/subst.. hovor. [Š: *ventajista*] (1) (Arg, Portor, Dom, Urug, Mex, Ven, Bol, Chil): prospěchářský; ■ Syn.: *apechado*; (RAE, DA). • (2) adj. (Arg, Chile, Portor, Urug, Mex): mazaný, vychytralý; (AM, MM). • (3) adj. (Am; LaPla): prospěchářský; př.: *los ricos son insensibles y ventajeros*; (4) adj. (Am): prohnaný; (3) m/f. (Am): prospěchář(ka); (5) (Am): filuta; (JD; BDE).

ventajismo, m. (1) (Am.): prospěchářství; (2) (Am): prohnanost; (JD, DA).

ventajita, adj/subst. (1) (Arg, Urug): prospěchářský, prospěchář; (DA).

ventajoso, -sa, adj/subst. (1) (Mex): prospěchář; (RAE, JD). • (2) adj. (Kol, Guat, Mex, Ven, Hond, Nik): lichvářský, prospěchářský; (AM, MM, DA).

ventana, f. (1) (Kost): štola; (2) ~ **miami**¹, viz: *miami*; (RR). • (3) (Kol, Ven): trhlina v hustém stromoví nebo v pralese; (MM). • (4) ~ **miami**² (Am): dílkové sklapovací okno; (5) (Am): mýtina; (6) (Kub): víčko oka; (JD). • (7) **la ~** (Kub): nos; př.: *tiene una ventana grande*; ■ Syn.: *la ñata*; ► oba kub. poch. z jazyka *chuchero*; viz též: *puta*; (DMC). • (8) (Chil): pauza, přestávka (v práci nebo ve škole; viz též: *período*); (9) (Guat, Bol): oko; (10) (Chil): udidlový kroužek; ► u koňského postroje; (11) (Portor): místo mezi řádky (na poli); fráze: **tirar la casa por la ~**; (DA).

ventanazo, m. (1) (Mex): dostaveníčko u okna; (JD).

ventanear, intr. (1) (Am): mít dostaveníčko u okna; (JD). • (2) (Mex, Nik, Bol): špehovat z okna; (3) (Guat): povídat si z okna (snoubenci); (4) (Hond): snažit se dokázat, ověřit to, co jiná osoba říká; (DA).

ventaneo, m. (1) (Am): dostaveníčko u okna; (JD, DA).

ventanero, -ra, m/f. (1) (Chil): podvodník; ► člověk, který se vetřel do úřadu, instituce apod. bez oprávnění, patřičných dokladů apod.; (DA).

ventanillero, m. (1) (Kub): úředník u přepážky; (JD).

ventanita, f. (1) (Dom, Bol): díra v dásni po zubu; (DA).

ventanudo, -da, adj. (1) (Hond): o člověku: s širokými nosními dírkami; (DA).

ventarrón, m. (1) **al ~** (Bol): v prodeji; ► bol. argot *coba*; viz též: *a (al, a la)*; ■ Syn.: *al venteo, al vento, al vineto*; (HB).

ventas, f. (1) ~ **del carajo** (Portor): místo hodně vzdálené; př.: *nadie quiso llevar a Michelle a su casa porque vive en las ventas del carajo*; ► slang; (RF).

vente tú, m. (Portor): oslava (párty, fiesta); ► na kterou se zvou kamarádi a známí; (RR).

venteado, -da, adj. (1) (Per): přehnaně domýšlivý, namyšlený; (AM). • (2) (Kol): rychlý, velmi rychle, s velkou rychlostí; př.: *el Flaco ... pasaba por estas calles venteado en sus motos*; ► kol. argot *parlache* (viz); ■ Var.: *ventiado*; (M01). • (3) **salir ~** (Kol): odběhnout, utéct; (DA).

venteador, m. (1) (výchBol): list palmy; ► díky jeho tvaru slouží k rozdmýchání ohně; (DA).

ventear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Mex): věřit, vyčmuchtat zvíře či osobu; (2) tr. (Hond; Mex, Guat, Nik): označovat prodávající se zvíře (např. dobytek); ► za účelem možnosti zjištění jeho majitele; (3) ~ **la boca**, viz: *boca*; (RR). • (4) tr. (Kol, Portor): ovívat; ► vějířem; (5) tr. (StřAm): cejchovat

dobytek; (6) zvrat. (Kol, Ekv, Per, Portor): pyšnit se, vychloubat se; (7) intr. (Arg, Chil, Per, Portor): vandrovat; (AM). • (8) tr. (Arg, Par): zastráší svého spoluhráče nebo účastníka závodu; (9) tr. (Arg, Par): předběhnout závodníka, zbavit se pronásledovatele; (MM). • (10) tr.: viz: *ventiar*; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (11) tr. (Am): setřást pronásledovatele; (12) intr. (Am): větrat, ovívat, foukat; (13) tr. (Am): označkovat; ► dobytče; (14) zvrat. (Am): být do větru, nezdržet se doma; (15) (Am): nafukovat se; (JD). • (16) tr. (Bol): prodat něco pod cenou; ► bol. argot *coba*; (HB). • (17) intr/zvrat. (Kost, Kol, Bol, Arg): jít se nadýchat čerstvého vzduchu; (18) tr. (Bol, Chil): vytáhnout někoho nebo něco na čerstvý vzduch; (19) tr. (szMex, Nik): cejchovat dobytek; (20) tr. (výchBol): promarnit peníze; (21) ~ **el hocico** (Kost): nevhodně o něčem mluvit; (DA).

venteconmigo, m. (1) (Pan): pronikavý parfém s afrodiziakálními účinky; (DA).

vente, m. (1) **al** ~ (Bol): v prodeji; viz též: *al ventarrón*; ► bol. argot *coba*; viz též: *a (al, a la)*; (HB).

ventero, -a, m/f. (Portor; Mex, Kol, Chil): podomní obchodník, kramář; (RR, DA). • (2) m. (Am): podomní obchodník; (JD).

ventestate, m. (1) **al** ~ (Chil): bez pomoci; (JD).

ventetú, m. (1) (Portor): pozvání na návštěvu, neformální scůzka; (DA).

ventiado, -a, adj., lid. (1): viz: *venteado*; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (2) (Kol): hojný, oplývající (vztahuje se k podst. jménu); (3) (zápKol): rychlý (vůz); (4) lid. (zápKol): opilý; (DA).

ventiar, tr. (1) (Kol): vyhnat, vyhodit, vyrazit někoho; př.: *se ganaron no más un bulto de ropa, porque los ventiaron*; ► kol. argot *parlache*; ■ Var.: *ventear*; (M01).

venticuatrino, -na, adj/subst. (1) adj. (Per): ničemný, zhýralý, zkažený, propadlý neřesti, nedbalý, lajdácký; (AM). • (2) adj. (Per): darebácký; (3) m. (Am): lump, darebák; (JD). • (4) adj/subst. (Per): opilec, pařmen; (DA).

ventichelo, m. (← it. *venticello*) (1) (LaPla): větříček; (MS).

ventila, f. (1) (Mex): větrací okénko; př.: *fue cómodo viajar en el viejo autobús porque tenía ventiladores, ventilas, cortinas y forros en cada asiento*; (BDE). • (2) (Mex): malý otvor ► sloužící k odvětrávání stroje apod.; (3) (Mex): ventilátor; (DA).

ventilador, m. (1) **tener alguien el ~ puesto** (Kub): mít oči všude, mít oči na šťopkách; př.: *él siempre tiene el ventilador puesto*; (DMC).

ventiladora, f. (1) (Hond): větrák chladiče; (DA).

ventilete, m. (1) (Arg, Urug): malé okno trojúhelníkového tvaru v autě ► nachází se mezi čelním sklem a bočním okénkem; (DA).

ventiluz, m. (1) (Arg): obvykle malý otvor podlouhlého tvaru, jež je určený pro větrání a ventilaci kuchyní, sklepů, hal, skladů a dalších prostor s podobným ovzduším ► otevírá se otáčením okolo horní osy; (DA).

ventisho, m. (1) (výchPer): šťáva z kvašené cukrové tětiny; (DA).

ventiúnico, adj/subst. (1) (Guat): jeden jediný; př.: *José lavó su veintiúnica camisa y se quedó esperando a que se secara*; ► slang; (RF).

vento, m. (← it. janov., it. hovor. *vento*) (1) (Arg, Urug, Per, Bol, Chil): peníze; viz též: *plata*; (MS, DA, RR, AM). • (2) (LaPla): výnos z podvodu; ■ Var.: *tovén*; (MS). • (3) (Arg): prachy, mergle; (JD). • (4) **al** ~ (Bol): v prodeji; viz též: *al ventarrón*; ► bol. argot *coba*; viz též: *a (al, a la)*; (HB).

ventola, f. (1) (Mex): nápad; př.: *le ha dado la ventola de (napadlo ho, dostal nápad, že, aby)*; (JD).

ventolada, f. (1) (Portor): vichřice, víchr; př.: *pasado el peligro, y porque la ventolada destruyó su casita...*; (BDE). • (2) (Portor, Bol): vytrvalý silný vítr; (DA).

ventolera, f. (1) (Kub): víchr; (2) (Mex): větry; ► bzdění; (JD). • (3) (Kub): ochlasta, ožralka; př.: *cogió una ventolera con anís*; (4) (Kub): šílenství, bláznovství; př.: *tiene una ventolera terrible*; (DMC).

ventolero, m. (1) (Kost): poryv větru ► náraz silného, přechodného větru; (DA).

ventolín, m. (← it.) (1) (LaPla; Arg, Urug): penízky; viz též: *plata*; ■ Var.: *ventolina*; (MS, DA). • (2) (Kol; Riohacha): podkroví, půda; (3) (Kol): okno; (AM). • (4) (Kol): podkroví; (JD).

ventolina, f., hovor. (1) (Arg, Urug, Chil, Mex): nárazy větru různé síly; (RAE, MM). • (2) (LaPla): viz: *ventolín*; (MS). • (3) (Am): poryv; (JD). • (4) (Pan, sevBol, Chil, Arg, Urug): silnější či slabší poryv větru; (5) (Arg): peníze, viz též: *ventolín*; (DA).

ventorral, m. (1) (Kost): náraz větru, viz: *ventolera*; (DA).

ventorrillero, -a, m/f. **(1)** (Dom): majitelka nebo pověřená osoba tohoto obchodu, který prodává potravinářské produkty; (DA).

ventorrillo, m. **(1)** (Kol, Portor, Ven, Antil, Mex): malý obchůdek; kráček; (AM, MM). • **(2)** (Am): kráček; ■ Var.: *ventorro*; (JD). • **(3)** (zápKol, Ven): pouliční prodej pod širým nebem; **(4)** (Dom, Portor): obchod nebo instituce, která se těší malé nebo žádné prestiži; **(5)** (Dom, Portor): chudý obchod, kráček; **(6)** (Dom): malý obchod, kde se prodává především čerstvé potraviny; **(7)** lid. (Kol): místo, zaměstnání; viz též: *colmena*; (DA).

ventorro, m. **(1)** (Portor): stánek; viz též: *ventorrillo*; (AM).

ventoso, m. **(1)** (Guat, Hond, Salv): prd ► plynatost vyloučena řitním otvorem; (DA).

ventrecha, f. **(1)** **partirle la ~** (Kub): zakroutit někomu krkem, sprovdit ho ze světa; př.: *a ése le partieron la ventrecha*; ■ Syn.: *aparecer con la boca llena de hormigas*; *partirle el carapacho*; *romperlo*; *zafársela*; (DMC).

ventudo, -da, adj/subst. (← it.) **(1)** (LaPla): bohatý; viz též: *cogotudo* (MS). • **(2)** adj/subst. (Arg): bohatý, zámožný (člověk); (DA).

ventura, f. **(1)** (Mex): salašník západní; ► pták, který se vyskytuje na náhorních plošinách Mexika; **(2)** (Portor): letkolusk mámivý; ► luskovitý strom, který roste na Antilách; jeho kůra obsahuje tříslovinu a jed piscidin; domomorodci kůru roztepávají a předhazují rybám do vody, aby se jí omámily a daly se pak snáze chytit; (MM). • **(3)** **es Ventura de la Calle Ocho** (Kub): policie, kt. rozdávala pokuty v exilových začátcích v ulici *Calle Ocho* v Miami; př.: *hoy me cogió el Ventura de la Calle Ocho*; ► kub. je odvozen od příjmení *Ventura*, což byl krutý policista na Kubě za vlády Fulgencia Batisty; (DMC). • **(4)** (Mex): viz: *olototol*; **(5)** (Portor): opadavý strom *Piscidia piscipula*; ► více než 20 m vysoký; má hustou korunu, listy vejčitého tvaru, červené nebo fialové květy jemné vůně, luskovité plody; (DA).

venturero, -ra, adj/subst. **(1)** adj. (Mex): o sklizni: mimosezónní; **(2)** dočasný, příležitostný; (MM). • **(3)** adj. (Mex): mimořádný, nečekaný; **(4)** **mango ~** (Kub): mango dozrálé mimo sezónu; **(5)** **piña ~ra**: ananas dozrálý předčasně (pozdě); **(6)** m. (Mex): trhovce; (JD).

venturosa, f. **(1)** (Kol, Ven): pojmenování pro několik rostlin druhu *Lantana*, mezi něž také patří např. libora měňavá; tyto rostliny se využívají v medicíně; (MM). • **(2)** (Kol): viz: *cariaquito*; (DA).

venuda, f., lid., vulg. **(1)** (Salv): penis; viz též: *pinga*; (DA).

Venus (don Venus), (Mex): zdobnělina jména Venustiano; ► používaná např. u dona Venustiana Carranzy; (RR).

venusterio, m. **(1)** (Per, Chil): speciální místnost ve vězení, která slouží vězňům a jejich partnerům k intimním návštěvám; (RAE, DA).

vequinoto, -ta, adj., i subst. (← it.) **(1)** (LaPla): starý, stařec; (MS).

ver(se), tr/intr/zvrat. **(1)** tr. (Ven): dívat se, prohlížet si; **(2)** **alzar a ~** (Nik, Kost, Ekv): viz: *alzar*; **(3)** **venir a ~** (Kub): viz: *venir*; **(4)** ~ **una** (Chil, Arg): mít štěstí, dobře pořídit, uspět; ► užívá se většinou v negativním slova smyslu; **(5)** **ya te vi** (Ekv): liána s červeným stonkem; **(6)** (Urug, Arg, Kol): viz též: *veremos*; (RR). • **(7)** **en ~emos** (Kol, Kost, Chil, Mex, Per, Portor, Dom, Urug): plánovat dalekou budoucnost; ► používá se také se slovesy *estar* nebo *quedar*; (AM). • **(8)** **por ~** (Antil, Am): jen tak, ze zábavy, ze srandy; ■ Var.: *de por ver*, *de a jugando*; př.: *no te ofendas, que lo dije por ver*; **(9)** **de por ~** (Chil): pro zábavu; (AM, JD). • **(10)** **si te vi (te he visto), no me acuerdo** (Am): nesplnil jsi, co jsi slíbil; (MM). • **(11)** **a ~ si como roncan duermen** (Mex): jen aby!, to bych rád viděl!; **(12)** **no ~ la cara a Bolívar** (Ven): nemít ani vindru; **(13)** ~ **chuelaa** (Mex): dělat si legraci z koho; **(14)** **aún está en ~emos** (Am): to se ještě uvidí, to je ještě hudba budoucnosti; **(15)** **tan tonto que lo han de ~** (Am): je tak hloupý, až to bučí; **(16)** **no veo las santas horas de terminar** (Kub): trvá to věčnost; **(17)** **vea Vd. no más** (Mex): co si to myslíte!; **(18)** **no ~ ni el polvo** (Am): vzít nohy na ramena; **(19)** **quedar en ~emos** (Am): být ještě v daleké budoucnosti; př.: *eso queda en veremos* (to se ještě uvidí); **(20)** ~ **tartas** (Am): vidět strašidla; **(21)** **vengan para que vean** (Ekv): pojd'te se podívat; **(22)** **ahí nos vemos** (Mex): tak se měj zatím dobře; **(23)** ~ **claro** (Am): mít jistotu; **(24)** **se le ve el cobre** (Am): není, jak se dělá; **(25)** **nos vemos mañana** (Am): na shledanou zítra; **(26)** **no se le ve ni el polvo** (Am): ten upaluje!; (JD). • **(27)** **no ~ sol** (Ven): být namol; (JD, DA). • **(28)** ;**viera(s)!** ;**vieran!** ;**hubiera(s) visto!** ;**hubieran visto!** (Mex, Chil): kdybys viděl!, kdybys býval viděl!, Měl(i) bys(te) vidět!; př.: *vieras cómo impresioné a los de Ovando, Federico*; *el padre Azócar me estuvo mostrando los proyectos de la Ciudad del Niño*

¡son preciosos! ¡viera que ventanales!; cuando pienso en mi juventud, tan distinta ... hubieras visto los uniformes que se usaban entonces, aquellos penachos y los cascós; esas calles, ¡hubieran visto!; (29) ~, tr. (Mex): dívat se; př.: ... uno de mis amigos me dio un codazo y me dijo que volteara ... lo hice y encontré todavía al licenciado viéndome; (30) ~se (Chil, Kol): vypadat; př.: ¡qué ridícula te ves con ese vestido con tantos vuelitos!; con la gorra puesta, mi mayor se ve diez años más joven; (BDE). • (31) ¿viste? (¿vio?, ¿vieron?) (Chil, LaPla, Portor, Arg, Urug): víš jak; ► pomocné slůvko, v řeči; př.: estuvo a punto de ofrecerse voluntariamente, pero no lo hizo, ¿viste?; (BDE; DA). • (32) ~ tarros (Bol): dívat se na hýždě ženy; ► bol. argot *coba*; (HB). • (33) ~la fea [Š: estar pasando por penas o problemas] (Guat, Hond, Kost, Mex, Nik, Par, Dom, Kol, Bol, Urug): mít problémy, procházet těžkým obdobím; př.: la vimos fea en el invierno del '56; ► mex. argot *caliche*; (RF, DA, INFO). • (34) echarse algo de ~, hovor. (Mex): být vidět, být jasné, být zřejmé; př.: se echa de ver que estás contento; (35) estar en veremos algo o dejarlo en veremos (Mex): nechat nějakou záležitost nevyřízenou; př.: decisión de construir una nueva presa está en veremos; (36) de buen ~ (Mex): příjemného zevnějšku; př.: una muchacha de buen ver; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (37) ~ en casa: zastihnout doma, viz: *casa*; (38) nos vemos: měj(te) se, ahoj, viz: *bye*; (EEA). • (39) estar enveremos (Dom, Hond, Nik): mít co nevyřízené, neudělané; (40) estar viendo diablos azules (Hond, Nik): mít halucinace, vidiny; (41) estar viendo pasar aviones (Hond): být mrtvý, na onom světě; (42) viz: *calvo*, -va, ser tan calvo que se le ven los sesos; (43) a ~ (Kol): haló; (44) ¿dónde la/lo viste? (Chil, Arg): nevěřím, to není možné, kde jsi to slyšel?; (45) hasta ~ a Dios¹ (Guat): na zdraví! (připitek); (46) hasta ~ a Dios² (Guat): pozvánka k pití alkoholu; (47) hasta ~te, Cristo mío (Bol, Chil): na zdraví! Až do dna!; (48) nos vemos en el espejo (Ven): uvidíme se později, po tvém úspěchu!; (49) ¡vea usted eso! (Per): no, jen se podívej! (vyjadřuje úžas, udivení, vztek); (50) vos veis (zápVen): přemýšlej, je to na tobě; (51) no ~ el sol (Ven): být opilý; (52) no ~ ni la punta del zapato (zápBol): přestat na někoho zírat; (53) no ~la ni cuadrada (Chil, Arg): ukázat svou neschopnost; (54) no vérsele el cachó¹ (Hond, Salv, Nik): být duchem nepřítomný; (55) no vérsele el cachó² (Guat, Hond): dlouho nic nevědět o osobě; (56) no vérsele el cachó³ (Hond): rychle odejít; (57) ~ a Judas calato (Per): cítit velmi silnou bolest; viz též: *ver al diablo calato*; (58) ~ a Linda¹ (Dom): jíst; (59) ~ a Linda² (Dom): souložit; (60) ~ al diablo calato (Per): viz též: *ver a Judas calato*; (61) ~ al diablo en calzoncillos (Hond, Nik): riskovat; (62) ~ animitas (Dom): cítit velmi silnou bolest; (63) ~ burros negros (Chil): cítit bolest; (64) ~ chivos (Bol): cítit bolest; (65) ~ cocuyitos (Pan): cítit velmi silnou bolest; (66) ~ color de hormiga (Mex, Guat, Hond, Nik, Bol): být v nesnázích; (67) ~ como a chucho (Guat): dívat se s nezájmem; (68) ~ como a Nacho Cajón (Guat, Nik): lhostejně se na někoho podívat; (69) ~ como un moco (Kol): opovrhovat někým; (70) ~ de jerga (Guat): podcenit, opovrhovat někým; (71) ~ debajo del agua (Chil, Arg): předvídat nějakou událost; viz též: *ver debajo del alquitrán*; (72) ~ debajo del alquitrán (Chil): viz též: *ver debajo del agua*; (73) ~ diablos azules (Nik, Bol): mít halucinace; (74) ~ el derecho de su nariz (Guat): starat se jen o svoje věci; (75) ~ el sol a cuadros (Hond): být ve vězení; (76) ~ en coca (Bol): věštit budoucnost z lístků koky; (77) ~ feo (Mex, Guat, Hond, Nik, Bol): dívat se na někoho s odporem; (78) ~ gatos aparejados (Guat): viz též: *ver micos aparejados*; (79) ~ la cosa peluda (Guat, Hond, Salv, Nik, Chil): zkomplikovat se; (80) ~ la gloria abierta (Guat): nastat příznivá situace; (81) ~ la luz a cuadros (Guat): být ve vězení; (82) ~ las huevas¹ (Ekv, Bol, Chil): snažit se někoho oklamat; (83) ~ las huevas² (Ekv): neustále někoho otravovat; (84) ~ menos que gato de yeso (Chil): nic nevidět; (85) ~ micos aparejados¹ (Guat, Nik): vidět něco černě, negativně něco soudit (bezdůvodně); viz též: *ver gatos aparejados*; (86) ~ micos aparejados² (Guat): domnívat se to, co není pravda; (87) ~ moros contranchete(s) (Mex): pocíťovat nebezpečí (tam, kde není); (88) ~ panuda (Guat): mít potíže; (89) ~ para el icaco (Nik): být nepozorný, roztržitý; viz též: *quedar mirando al icaco*; (90) ~ ratones en bicicleta (Hond): viz též: *ver tortillas volando*; (91) ~ sombras (Guat): domnívat se to, co není pravda; (92) ~ tortillas volando (Hond): mít hlad jako vlk; viz též: *ver ratones en bicicleta*; (93) ~ verde (Bol, Arg): považovat něco za obtížnou věc; (94) ~la con tongo (Chil): procházet těžkým obdobím; (95) ~la negra (Guat, Salv, Per, Bol, Urug): mít potíže; (96) ~la peluda (Kost, Bol): mít velké potíže; (97) ~la prieta (Guat, Salv): být v nebezpečné nebo těžké situaci; (98) ~la verde (Ekv, Chil): mít velké potíže; viz též: *verlas verdes*; (99) ~las negras (Per): procházet těžkým obdobím; (100) ~las verdes (Bol, Chil): viz též: *verla verde*; (101) ~le el ojo a la papa¹ (Arg): souložit; (102) ~le el ojo a la

papa² (Chil): mít první pohlavní styk; **(103) ~le la cara** (Mex, Guat, Portor, Ekv, Per, Bol): snažit se někoho oklamat; **(104) ~le la puerta** (Mex): předvídat něčí úmysly; **(105) ~le las patas a la sota** (Arg, Urug): domnívat se, začít si všímat dané situace nebo osoby; **(106) ~le patas a la culena** (Nik): viz též: *verle patas a la sota*; **(107) ~le patas a la sota** (Nik): mít halucinace; viz též: *verle patas a la culebra*; **(108) ~se a cuadrillos** (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Bol): nacházet se v obtížné situaci; **(109) ~se a gatas** (Kol): být v nebezpečí, mít potíže; **(110) ~se a palitos** (Guat, Hond, Salv, Kost): mít potíže, procházet těžkým obdobím; viz též: *vérselas a palitos*; **(111) ~ se bajito** (Dom): být v nebezpečí, být na pokraji smrti; **(112) ~se como restrato** (Guat): stále nosit stejné oblečení; **(113) ~se con llerena** (Per): opustit těhotnou ženu; **(114) ~se en alas de cucaracha** (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): být v těžké situaci; **(115) ~se en crujidas** (Guat): mít potíže, být sklíčený; **(116) ~se en figurillas** (Arg, Urug): procházet těžkou situací; viz též: *vérselas en figurillas*; **(117) ~se en las cuatro esquinas** (Guat, Hond): být v nouzi; **(118) ~se en trapos de cucaracha** (Guat, Hond): mít potíže; **(119) vérsela fea** (Arg): mít velké potíže; **(120) vérselas a gatas** (Pan): být v nebezpečí, mít potíže; **(121) vérselas a palillos** (Hond): viz též: *vérselas a palitos*; **(122) vérselas a palitos**¹ (Guat, Hond, Salv): nacházet se v obtížné situaci; viz též: *vérselas tile*; **(123) vérselas a palitos**² (Kost): procházet těžkým obdobím, mít potíže (snaha něco získat); viz též: *verse a palitos, vérselas a palillos*; **(124) vérselas en figurillas** (Bol, Arg, Urug): viz též: *verse en figurillas*; **(125) vérselas tile** (Hond): viz též: *vérselas a palitos*; **(126) a ~ si puso huevos la cocha** (Guat): k čertu; **(127) en veremos**¹ (Mex, Salv, Nik, Kost, Kub, Dom, Kol, Ven, Par): v nejisté situaci; **(128) en veremos**² (Salv, Nik, Kost, Dom, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): v nejistotě; **(129) ¡velo no!** (Pan): proboha!; **(130) ~ si como ronca, duerme** (Mex, Guat, Salv, Nik): důvěřuj, ale prověřuj; (DA).

vera, f. **(1)** (Kol, Ven): strom podobný stromu *guayaco* (*Guayacum arboreum*); **(2)** (Kub): *Antirrhoea granulata*; ► strom čeledi mořenovitých, z jehož dřeva se vyrábí tyče; (MM). • **(3) a la ~ del zume** (Kub): tajně, skrytě, potají; př.: *dame eso a la vera del zume*; **(4) la de ~** (Kub): pravda pravdoucí, fakt; př.: *lo que te digo es la de vera*; ■ Syn.: *de verdura*; **(5) por la ~ del zume** (Kub): opatrně; př.: *dame eso por la vera del zume que no están mirando*; ► všechny tyto kub. i syn. poch. z jazyka *chuchero*; viz též: *achantarse*; (DMC). • **(6)** (Ven): hustě zarostlý strom *Bulnesia arborea* s velmi tvrdým dřevem a se žlutými květy hroznovitého květenství; **(7)** (Ven): klacek udělaný ze dřeva stromu *vera*; **(8) achantarse a la ~** (Kub): přisednout si k někomu; (DA).

verada, f. **(1)** (Ven): osa květenství; ► u pampové trávy; *gynerium*; (AM). • **(2)** (Ven, Hond, Nik, Kost, Pan, Kuba, Kol, Ekv, Peru, Bol, Arg): stéblo, tyčka *Gynerium sagittatum*; ► mohutná tráva, která dorůstá až 10 m; není tak silná jako bambus, ale přesto se používá pro méně namáhané konstrukce; (AM, DA).

veragua, f. **(1)** (Pan, Kost, sevKol): plíseň na šatstvu; ► způsobená vlhkem; (AM, DA). • **(2)** (Pan): fleky, plesnivina; (JD).

veraguarse, zvrat. **(1)** (StřAm, Kol, Pan): plesnivět vlhkem; ► o šatstvu; (AM, JD).

veralca, f. **(1)** (Chil): srst lamy guanako, která se používá jako příkrývka nebo koberec; (MM, JD).

veranada, f. **(1)** (Chil, Arg): pastvina; **(2)** (Chil, Arg): přemístění dobytka na pastvinu; **(3)** (Arg): výkrm dobytka; (DA).

veraneadero, m. **(1)** (Kol): letní pastva; (JD). • **(2)** (Kol): prázdninová destinace; (DA).

veraneado, -da, adj. **(1)** (Ven): sexuálně abstinující člověk; (DA).

veranear, intr. **(1)** (Mex): sedět v chládku, být zabásnutý; (JD).

veranero, -ra, adj/subst. **(1)** adj. (Ven): letní; (RAE). • **(2)** f. (Kol, Pan): viz: *trinitaria*; (RAE, DA). • **(3)** f. (Kost, Kol, Guat, Hond, Salv, Nik): rostlina *buganville*; viz: příloha; (RR, DA). • **(4)** adj. (Am): letní; **(5)** m. (Am): letní pastviště, pastviny; (Ekv): vrabec; (JD). • **(7)** adj. (Nik, Kost, Ven): suchý, týkající se období sucha; (DA).

veranillo, m. **(1)** (Arg, Chil): krátké období blahobytu, (i přeneseně); (RAE). • **(2) ~ de San Juan**¹ (StřAm, Arg, Par, Urug, Kol, Mex): krátké období tepla nebo sucha, které v Jižní Americe přichází koncem června; viz též: *canícula, veranillo, veranito de San Juan*; (RAE, MM, DA). • **(3)** (střAm): období bez dešťů; (MM). • **(4)** (Am): krátké období dešťů; **(5) ~ de San Juan**² (Am; Ekv): babí léto; **(6) ~ del Niño**¹ (Ekv): vánoční sucho; (JD, BDE). • **(7) ~ del Niño**² (Ekv): krátké období horka a přivalových dešťů během vánočních svátků; viz též: *período*; **(8) ~ de las almas** (Ekv): krátké období horka a přivalových dešťů na začátku listopadu; viz též: *período*; **(9) ~ de San Martín**¹ (zápKol): krátké období mezi říjnem a listopadem, kdy obvykle neprší v určitých zemích Jižní

Ameriky; viz též: *período*; **(10)** ~ **de San Martín**² (zápKol): období blahobytu; **(11)** (Hond, Nik): viz též: *veranillo de San Juan*; (DA).

veranito, m. **(1)** (Am): krátké období sucha; př.: *veranito de San Juan* (doba sucha); (JD). • **(2)** ~ **de San Juan**¹ (Pan, Ven, Chil, Arg): viz též: *veranillo de San Juan*; **(3)** ~ **de San Juan**² (Chil, Arg): krátké období blahobytu; (DA).

verano, m. hovor. [Š: *vergüenza*] **(1)** (Arg, Urug): stud, ostuda, hanba, př.: *pasar un verano*; (RAE). • **(2)** (Par): období velkých dešťů; (RR). • **(3)** (Ekv, Mex: Tabasco): období sucha a velkého horka; **(4)** (Mex: Sonora): pěstování melounů na plantážích blízko řek; (MM). • **(5)** (Am): období sucha; (JD). • **(6)** (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kol, Ven): období sucha od prosince do dubna; **(7)** (Ven): dlouhé období bez sexu; fráze: **pasar un ~**; (DA).

veranoso, -sa, adj. **(1)** (Ven): suchý, týkající se období sucha; (DA).

veras, f., lid. **(1)** **de de** ~ (Mex, jižEkv, Bol): opravdu; (DA).

verazo, m. **(1)** (Ven): rána klackem; ► ze dřeva stromu *Bulnesia arborea*; (DA).

verbachina, f. **(1)** (Mex): bylina; viz též: *mazorquilla*; (DA).

verbear, intr., lid. **(1)** (Mex): kecat, tlachat; viz též: *lenguëtear*; (DA).

verbena, f. **(1)** (Am): pojmenování pro několik léčivých bylin, které jsou z různých čeledí a řádů; • **(2)** ~ **negra** (Kol): čistosporýš kajenský; ► 1,5 m vysoký keř s modrými nebo modrofialovými květy; plod je malý a černý; *Stachytarpheta cayennensis*; (DA).

verbear, intr. **(1)** (Nik): odrážet se, zrcadlit se, lesknout se; (DA).

verbo, m. **(1)** (Ven): něco neohraničeného; neurčitého, spolek, sdružení apod.; ► zastupuje nějaké množství; **(2)** ~ **de mujeres**: spolek žen; **(3)** ~ **de ganado**: veškerý dobytek; **(4)** **ingresará en las filas todo ~ de hombres** (Mex): lidé bez rozdílu věku a společenských tříd; **(5)** **hacer ~s**¹ (StřAm): mluvit jak dlaždič; (AM). • **(6)** (Ven): stádo; př.: *verbo de ganado*; **(7)** **hacer ~s**² (Am): nadávat, proklínat, klít; (JD). • **(8)** **echa el ~**¹ (Hond): získat si lásku; **(9)** **echa el ~**² (Nik): urazit, pohanět; fráze: **tirar el ~**; (DA).

verdad, f. **(1)** ¡~ **buena!** (Mex: Guanajato): na mou duši, na psí uši, na kočičí svědomí; ► druh přísahy, ujištění o určité věci nebo určitém faktu; (AM). • **(2)** **una ~ más grande que el Moracana** (Am): pravda pravdoucí; (JD). • **(3)** **la ~ de la milanesa** (Per, Bol, Chil, Arg, Urug): čistá pravda; **(4)** **pa qué más que la ~** (Mex): určitě; (DA).

verde, adj/subst. hovor., lid. [Š: *dólar*] **(1)** m., hovor. (Kub; Mex; Kost, Kol, Urug, Arg): dolar; ► měna USA; př.: *aquí puedes comprarlo todo si tienes suficientes verdes*; (RAE, RR, RF). • **(2)** m. (Ekv): zelená skvrna na pozadí; ► dokládající jedinci, který je míšenec, jeho původní, domorodé kořeny (předky); **(3)** **año ~**, adj. (Arg): viz: *año*; **(4)** **culo ~**, adj. (Ekv): viz: *culo*; **(5)** **estar ~**, adj. (Guat): být ještě zelený, nevyzrálý, v počáteční fázi; ► znamená, že něco potrvá ještě dlouhou dobu, než se to uskuteční (zrealizuje); **(6)** **indio ~** adj. (Ekv): viz: *indio*; **(7)** **ver la verde** (Ekv): špatně snášet, špatně nést, mít s něčím mnoho problémů; (RR). • **(8)** m. (Am; Ekv; Kol): zelený banán; **(9)** m. (Am; Arg): hořký neslazený čaj maté; př.: *tomar un verde* (pít maté); (RR; JD, AM, DA). • **(10)** m. (Portor): venkov; ► v kontrastu s vesnicí nebo městem; **(11)** **tomar un ~** (Arg, Urug): pít maté; ► jihoamerický nápoj z cesmíny, má povzbuzující účinky; **(12)** ~ **pistache** (Kol): modrá skalice; ► síran měďnatý; patří k nejběžnějším sloučeninám mědi, která v bezvodném stavu tvoří bílý prášek (po přidání vody zmodrá); (AM). • **(13)** ~ **viche** (Kol): světlezelený, světle zelená barva; (AM, JD). • **(14)** m. (Arg): salát; **(15)** ~ **nilo** (Arg, Mex): světle zelená barva, viz též: *verde viche*; (MM). • **(16)** m. (Mex, Portor): pole; venkov; př.: *ir al (para el) verde* (jít na venkov); **(17)** m. (Arg): pastvina, pastva; (MM, JD). • **(18)** **entre ~ y seco** (Am): nanicovatý; **(19)** m. (Kub): bažant, ucho; ► o vojáku, vojínovi; **(20)** **le pusieron la ~** (Am): dali mu padáka; ► vyhodili ho; **(21)** **tiene la ~ puesta** (Am): už mu koukají na paty; **(22)** **sigue que tienes la ~** (Am): nezacláněj, jdi o dům dál; **(23)** ~ **olivo**¹, m. (Kub): hovor. voják; (JD). • **(24)** m. (Chil, Bol): policajt, polda, fízl; (JD, DA). • **(25)** **poner ~ a alguien o algo**, adj., hovor. (Mex): špatně o někom nebo něčem mluvit, urážet ho; př.: *cuando se enteró del desfalco, lo puso verde*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(26)** m. (Kub): zelený banán nakrájený na kolečka, rozmáčklý a osmažený jako topinka; př.: *quiero el bistek con verde, no con maduros*; **(27)** **dame la ~** (Kub): dej mi pivo; př.: *oye cantinero, dame la verde*; ► kub. je odvozen od barvy lahví od piva; **(28)** **el ~** (Kub): venkov; př.: *mañana me voy al campo*; **(29)** **entrarle al ~** (Kub): makat jako barevnej; př.: *vamos a entrarle al verde*; ► kub. pich. z jazyka *chuchero*; **(30)** **mandar a alguien para que ~ era mi valle** (Kub): poslat někoho do kriminálu; př.:

a ése lo mandaron para qué verde era mi valle; ► kub. si pohlál s názvem filmu *Qué verde era mi valle*; **(31) trasladar para el** ~ (Kub): někoho zostudit, ponížít, ušít někomu z ostudy kabát; př.: *me trasladaron para el verde*; **(32) poner a alguien más ~ que la verdolaga** (Kub): zostudit někoho vyprávěním různých skutečností; ► kub. šp. jen zesílila spisovný termín *poner verde* přidáním *que la verdolaga*; **(33) ponerle la ~ a alguien** (Kub): umést někomu cestičku, někomu k něčemu pomoci; př.: *cuando me pidieron referencias de Pedro le puse la verde*; ► opozitem tohoto kub. je *ponerle la madura*; **(34) ¡qué ~ era mi valle!** (Kub): to byly časy; př.: *¡cómo recuerdo a Cuba! ¡qué verde era mi valle!*; ► kub. je názvem známého am. filmu; **(35) un ~ olivo** (Kub): nicka; př.: *ése no llega a nada, es un verde olivo*; viz též: *botija, camino, rubia*; (DMC). • **(36) m.** (Bol): uniformovaný policista, četník; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(37) adj.** [Š: *inmaduro, no preparado*] (Arg, Kost, Mex, Nik, Par, Salv, Š, Urug): nedospělý, nedozrálý, nepřípravený; př.: *Rogelio está todavía verde para tocar la guitarra*; **(38)** viz též: *viejo, viejo verde*; **(39) adj.** (Kost): poctivý v učení; př.: *Fabián no quiso ir al cine, vos sabés que es muy verde, tiene examen mañana*; ► slang; (RF). • **(40) f., lid.** (Mex, Nik, Chil): marihuana; viz též: *juana*; **(41) m., lid.** (Arg, Bol, Dom, Ekv, Hond, Kol, Kub, Nik, Pan, Par, Per, Salv, Urug): dolar US (bankovka); ■ Syn.: *divisa, fao, fula, hoja de lechuga, papel papiro, verdolaga* (Kub); **(42) m.** (Guat): quetzal; ► základní guat. měnová jednotka; **(43) m.** (Salv): bankovka 5 kolónů; **(44) m., lid.:** mince; viz: *niquel*; **(45) m., lid.** (Salv): pivo; viz též: *pilsen*; **(46) adj.** (Hond, Nik): káva, kafe; viz: *café verde*; viz též: *bellota*; **(47) oro** ~ (Hond): káva, kafe; ► určené pro vývoz; viz též: *bellota*; **(48) ver** ~, adj. (Bol, Arg): považovat něco za obtížně proveditelné; **(49) verla(s) ~ (s), adj.** (Ekv, Bol, Chil): být v nesnázích; ■ Syn: *verla fea, verla peluda*; **(50) ~ limón**, f., lid. (Salv): marihuana; viz též: *juana*; **(51) darse un** ~, m. (Salv): mít obrovskou radost; **(52) pelar el** ~ (Nik, Salv): zemřít, natáhnout bačkory; viz též: *entregar el equipo*; **(53) adj.** (jižPer, Bol): nafialovělý (část těla, např. po ráně); **(54) m.** (Bol, Ekv): modřina; **(55) adj.** (Ekv): bludný (člověk); **(56) m.** (Urug): člen armády; **(57) m/f.** (Ekv): domorodec; **(58) en** ~¹ (Chil): nezralý (zelenina nebo ovoce); **(59) en** ~² (Chil): nedokončený, nekompletní (o prodeji nebo nákupu bytu); **(60) en** ~³ (Salv): správný (o dokumentu); **(61) ~ biche** (Kol): světle zelený; **(62) ~ cata** (Chil, zápArg): křiklavě zelená; **(63) ~ chartré** (Portor): viz též: *color loro*; **(64) ~ colonial** (Arg, Urug): tmavě zelený; **(65) ~ cotorra** (Arg, Urug): viz též: *color loro*; **(66) ~ loro** (Per, Bol, Chil, Arg, Urug): křiklavě zelená; viz též: *color chartré, color cotorra*; **(67) ~ olivo**², adj. (Hond, Nik): vojenský; fráze: *arrancar* ~, *decirle la vela* ~, *decirle velas* ~s, *fumar* ~, *fumársela* ~, *pasar las* ~s y las maduras; (DA).

verdeado, -da, adj. **(1)** (Per): zelený (o oblasti); **(2)** (zápBol): (kůže) s modřinami; (DA).

verdear, tr/intr. **(1) intr.** (Arg, Urug): popíjet jihoamerický nápoj maté, viz též: *tomar un verde*; (AM, MM, JD, DA). • **(2) intr.** (Urug): pást dobytek, vyhnat dobytek na pastvu; (AM, MM, DA). • **(3) tr.** (Per): vysadit stromy, trávník; (DA).

verdeo, m. **(1)** (Chil, Arg, Urug): pastva pro dobytek; (DA).

verdeón, -ona, adj. **(1)** (Guat, Salv): dozrávající (ovoce); (DA).

verdes, m., pl. **(1) los** ~ (Kub: exil): dolary; př.: *dame los verdes*; (DMC). • **(2)** (Bol): dolary; **(3)** (Bol): vojáci z armády; ► bol. argot *coba*; (HB).

verdín, m. **(1)** (střAm, Mex): stěhovavý pták, který je zbarvený do zelena a je samotář; velmi užitečný v zemědělství, protože požírá škodlivý hmyz; (MM). • **(2)** (Mex): kořalka; ► mátová aj.; (JD, DA).

verdino, m. **(1)** (Guat): pták, který pochází z Guatemaly a má silný, široký zobák kónického tvaru; (MM). • **(2) ~ de corona celeste** (Guat): libohlásek modrohlavý (zelený pták); ► *Chlorophonia occipitalis*; (DA).

verdioso, -sa, adj., lid. **(1)** (Mex): nazelenalý; (DA).

verdolaga, f. **(1) creer algo como la** ~ (Kub): rozrůstá se hodně a všude, rozrůstá se jako rakovina; př.: *el mal crece como la verdolaga*; **(2) darse silvestre como la** ~ (Kub): hojně se vyskytovat; př.: *el canalla se da silvestre como la verdolaga*; viz též: *marabú*; (DMC). • **(3) estar, ponerse o extenderse como** ~ (Mex): být pyšný na něco nebo na někoho; př.: *Luz está como verdolaga con el doctorado de su hijo Luis*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(4) lid.** (Kub): 1 dolar (bankovka); viz též: *verde*; **(5) coger la** ~, zmizet, vypařit se; viz též: *coger brisa*; **(6) adj.** (Bol, Arg, Urug): zelený, nazelenalý (věc); **(7) adj.** (Bol, Arg, Urug): začínající (událost, situace, která ještě nebyla dokončena); **(8) adj.** (Arg, Urug): viz též: *verdón*; **(9) adj.** (Arg): nezkušený; **(10) ~ blanca** (Mex): sukulent z čeledi kosmaticovitých; ► má široké listy a načervenalé květy; ► *Trianthema*

portulacastrum; (11) ~ **de agua** (Mex): zakucelka; ► vodní rostlina se žlutými květy; *Ludwigia peploides*; (12) ~ **de puerco** (Mex): bylina z čeledi laskavcovitých; ► vytváří dlouhé stonky s menšími listy kosočtvercového nebo okrouhlého tvaru, kvete bílými květy; ► *Alternanthera caracasana*; (13) **como la** ~ (Mex, Dom, Ven): rychle; fráze: **regarse como ~**; (DA).

verdolaguilla, f. (1) (Dom): viz též: *bella*; (DA).

verdón, -ona, adj/subst. (1) m. (Kub): kubánský pták; ► asi 14 cm velký, s červeným břichem a ocasem; zadní část je světle zelená a křídla zbarvena do olivově zelené; běžně se chová doma pro jeho zpěv; (RAE). • (2) adj. (Arg): nazelenalý, zelenavý; (AM, JD). • (3) m. (Arg): modřina, opuchlina; (MM). • (4) adj. (Arg, Bol, Urug): o ovoci: nezralý; viz též: *verdolaga*; (MM, DA). • (5) m. (Am): zvonek zelený; ► pták; (JD). • (6) (Pan, Arg, Urug): pták strnavec pampový; ► *Embernagra platensis*; (DA).

verdosoado, -da, adj. (1) **estar** ~, lid. (Portor): mít opici, kocovinu; (DA).

verdoso, m. (1) (Portor): tangara portorická; ► malý pták, který patří mezi endemické druhy ptáků*; (MM, DA).

verdugo, -ga, adj/subst. nad. (1) m. (Ekv): hajzl, sprostáček; (RAE). • (2) m., hanl. (Ekv): indián; ničema, mizera, pobuda; ► pochází z hanl. spojení **indio verde**; viz: *verde*; (RR). • (3) adj. (Kub): načervenalý, narudlý; ► o hovězím dobytku; (AM). • (4) m. (Mex): běžné pojmenování několika druhů ptáku, především pak *Lanius ludovicianus*; ► ťuhýk americký, který požírá malý hmyz a malý plaz; (MM). • (5) **ir de** ~ (svHond): být stále zamilován; (6) adj. (Mex): načervenalý s černými pruhy (o dobytku); (7) (Kost): dvoubarevný (o dobytku, většinou černobílý); (8) m. (Dom, Ekv): zloděj, podfukář; (9) m. (Chil): bachař; (10) m. (Ekv): domorodec; (DA).

verdugón, m. (1) (Arg): shrnutá vnitřní vrstva v botě; ► která nás obtěžuje při chůzi; (RR). • (2) (Bol): dírka na oblečení; (AM). • (3) (Am): puchýř, odřenina, oděrka; (4) (Bol): trhlina, díra; (JD). • (5) (Guat, Hond, Nik, Kost, Pan, Kub, Portor): modřina; (DA).

verdugear(se), tr/intr/zvrat. hovor. (1) tr., hovor. (Arg, Urug): ponížít, trápit někoho; (RAE, DA). • (2) intr/zvrat. (Arg, Urug): trápit se; (3) tr. (Chil): nepřistojně s někým jednat; (DA).

verdular, intr. (1) (Salv): zasévat, sklízet a prodávat zeleninu; (DA).

verdulera, f. (1) (Arg, Urug): typ akordeonu; (RR, DA). • (2) [Š: *mujer muy basta, vulgar, gritona*] (Ekv, Guat, Kol, Mex, Š, Ven): hrubá, sprostá, vulgární žena; drsňačka; př.: *por mucho dinero que tenga ahora, Selma no deja de ser la verdulera de siempre*; (RF). • (3) **sacar la lengua** ~ (Kub): vychrlit snůšku nadávek, mluvit sprostě; př.: *ya empezó a sacar la lengua verdulera*; ► kub. poch. ze spisovné fráze: *ser una verdulera*; (DMC).

verdura, -ita, f. (1) (Urug; Arg): nepodstatná věc; užívá se také ve frázi: **no ser verdura (no ser verdurita)**: nebýt to jedno, nebýt to jen tak něco; (RR). • (2) **de** ~¹ (Kub), viz: *vera*; (DMC). • (3) (Ven): pravda; př.: *sí, es verdura que anoche no vine a dormir*; ► slang; (RF; DA). • (4) pl.: zelenina, viz: *vegetales*; (EEA). • (5) lid. (Per): penis; viz též: *pinga*; (6) (Nik, Pan, Ven): jedlý kořen; (7) pl. (Portor): hlíza; (8) **de** ~² (Salv, Kub): opravdu; (DA).

verdural, m. (1) (Hond): velké množství zeleniny; (DA).

verdurero, -ra, adj/subst. (1) m. (Chil): bedna na zeleninu; (2) m/f. (Guat, Hond, Kost, Bol, Chil): zelinář, prodejce zeleniny; (3) adj. (Chil): zeleninový; (4) f. (Hond): nádoba na zeleninu; (DA).

verdurita, f. (1) (Arg, Urug): tretka, viz též: *chamuchina*. (DA). • (2) (Bol, Arg, Urug): nepodstatná událost; (3) (Bol, Arg, Urug): jednoduchá věc; (DA).

veré, f. (1) **a la** ~ (Kub): vedle; př.: *me senté a la veré de él*; ► kub. poch. z jazyka *chuchero*; ■ Syn.: *a la veré del zume*; (DMC).

vereco, -ca, adj/subst. (1) adj. (Guat, Ven): šilhavý; (AM, DA). • (2) adj/subst., lid. (Hond, Salv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (3) adj/subst. (Guat, Ven): šilhavý; viz též: *vireco*; (4) (Hond, Salv): křivonohý, s nohama do O; (DA).

vereda, f. (1) (StřAm): chodník ulice nebo náměstí; (RAE). • (2) (Kol): administrativní oddělení obce nebo farnosti; (RAE, DA). • (3) [Š: *acera*] (JižAm; Arg, Bol, Ekv, Chil, Pan, Par, Per, Urug): chodník; př.: *Amanda se cruzó a la otra vereda para no saludarnos*; př.: *el tranvía logró detenerse, y el conductor saltó a la vereda*; (AM, RF, JD, BDE, DA). • (4) (Mex): pěšinka ve vlasech; (MM, DA). • (5) (Chil): jízdní dráha; (JD; BDE). • (6) (Kol): správní oblast; př.: *tiene usted una semana para abandonar esa vereda*; (BDE). • (7) **costar algo una ~ tropical** (Kub): stát něco majlant; př.: *cada vez que sale conmigo Pedro me cuesta una vereda tropical*; ► kub. poch. z písně *Vereda*

- vergote**, m. (1) (Ven): něco či někdo velký, veliký; př.: *el vergote ese media como dos metros*; ► slang; (RF).
- vergueado**, -da, adj/subst., hovor. vulg. (1) f., hovor. vulg. (Salv, Hond): nakládačka, bitka; (RAE). • (2) f. (Guat; Mex, Kost): bít někoho holí (býkovicem); výprask, bití; (RR, JD). • (3) f. (Salv, Hond, Nik, Kost, Guat, Mex): naprostá porážka; (RAE, DA). • (4) f., lid. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): rány, bití, výprask; viz též: *golpeadura*; *verguiada*; (5) f. (Hond, Salv): únava, vyčerpání; (6) (Hond, Salv, Nik, Kost): vyčerpáný (člověk); ■ Var.: *verguiado*; (7) (Hond, Salv, Nik): obtížný, těžký (věc, záležitost); ■ Var.: *verguiado*; (DA).
- verguador**, -ra, adj/subst. hovor. (1) (Salv, Hond, Guat, Kost): násilník a bitkař; (RAE, DA).
- verguar(se)**, tr/intr/zvrat., lid., vulg. (1) (Guat, Mex, Kost): viz: *vergueada*; (RR). • (2) intr/zvrat., lid. (Hond, Salv, Nik, Kost): pracovat, makat, dřít (se); viz též: *negrear(se)*, *verguar*; (3) tr., vulg. (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): bít, mlátit někoho; ■ Var.: *verguar*; (4) tr., vulg. (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): porazit někoho; ■ Var.: *verguar*; (DA).
- vergüenza**, f. (1) **mi ~ era verde y se la comió un chivo** (Kub): trému jsem nechala za dvěřmi; př.: *yo nunca me avergüenzo de nada, mi vergüenza era verde y se la comió un chivo*; (DMC). • (2) (Am): viz: *música*, *ser todo música y pocas vergüenzas*; (3) (Portor): viz též: *mantel*; (DA).
- vergueo**, m. hovor., vulg. (1) hovor. (Hond): rozruch, nepokoj; (RAE). • (2) hovor. uráž. (Guat, Hond, Salv, Nik): rvačka, zápas; viz též: *encontrón*; (3) hovor. (Hond): skandální čin; (4) (Nik): dřina; viz též: *negreada*; (RAE, DA). • (5) vulg. (Hond): pozdvižení, hádka, křik; př.: *Marlon le bajó la novia a Joaquín y vieras el vergueo que se armó entre ellos*; (6) (Hond): pařba, kalba, párty, velká oslava; př.: *hey, y ¿cómo estuvo el vergueo en la casa de Karen? ¡macizo, loco! esa maje sí sabe lo que es poner una fiesta*; ► slang; (RF). • (7) lid. (Guat, Hond, Salv, Nik): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (8) vulg. (Hond): válka; (DA).
- verguera**, f. (1) (Salv): flám, opice; viz též: *juerga*; (DA).
- verguería**, f. (1) (Salv): výborná kvalita; (DA).
- verguero**, adv/subst. (1) adv. (Ven): hodně, spousta, hafo; př.: *había un verguero de gente en la playa*; (2) (Ven): chaos, nepokoj, rozruch, neklid; př.: *¡se prendió un verguero cuando se la mentó!* (RF). • (3) m., lid. (Pan, sKol, zVen): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (4) m. (zápVen): neuspořádané místo; (DA).
- vergueta**, subst/citosl. (1) f. (Salv): flám, opice; viz též: *juerga*; (2) ¡~!¹, citosl., lid. (Salv): no nazdar!; ale kdepak!; to zrovna!; viz též: *¡miércoles!*; (3) ¡~!², citosl. (Salv): pche!, heč!; (DA).
- verguiado**, -da, adj/subst., lid. (1) f., lid. (Guat, Hond, Salv, Nik): výprask; viz též: *apaleadura*, -ada; ■ Var.: *vergueada*; (2) adj., vulg. (Guat, Hond, Salv, Nik): viz též: *vergueado*, -da; (DA).
- verguar(se)**, tr/intr/zvrat. (1) tr. (Guat, Hond, Salv, Nik): viz též: *verguear*; (2) intr/zvrat. (Hond, Salv, Nik): viz též: *verguearse*; (DA).
- verguita**, f. (1) (Ven): něco či někdo malý, malinký; př.: *el perro era una verguita chiquita*; ► slang; (RF). • (2) (Nik, Ven): malé množství; (3) (Nik, Ven): malý (věc); (4) **de ~** (Ven): po troše; (DA).
- verguiza**, f. (1) (Ekv, Mex, Salv): výprask; viz: *vergajada*, *golpeadura*; (AM, JD, DA). • (2) lid. (Ekv): soulož; viz též: *chingadera*; (3) (Mex, Ekv): drtivá porážka; (DA).
- veri**, m. (1) (Chil): mastnota a nečistota, která se odstraňuje z vlasy; (MM, JD). • (2) (Chil): mastná špína na těle; (3) (Chil): první voda z namočených luštěnin; (MM).
- verificativo**, m. (1) **tener ~** (Mex): konat se, uskutečnit se; př.: *en la asamblea de la ANUIES que tuvo verificativo en Culiacán ...*; (JD, BDE).
- verífico**, -ca, adj. [Š: *verídico*] (1) (Hond): pravdivý; (RAE, DA).
- veriguación**, f. (1) (Hond): pátrání, vyšetřování; (DA).
- verija**, f. (1) **echar a ~s**, (Arg): způsob svazování zvířat; ► kdy levou nohu zvířete držíme a druhou táhneme dopředu, aby zvíře vyšlo z rovnováhy; (2) **hasta la(s) ~(s)¹** (Arg; Urug): zcela, naprosto, až do dna, až do posledních sil; (RR, DA). • (3) (Am; Arg, Chil, Mex, Nik, Par, Urug, Guat, Kost, Bol, Kub, Ven): koňská slabina; př.: *apretar las verijas a un caballo* (stisknout slabiny koně); ► tříšlo; (MM, JD, DA). • (4) (Arg, Chil, Mex, Nik, Par, Urug): obecně: tříšlo; (MM). • (5) (Kub): stydká kost; ► hovor.; (JD). • (6) (Kub): viz: *patada*; ■ Var.: *vejiga*; (DMC). • (7) (Arg, Urug): hovězí zadní; (8) **hasta las ~s²** (Arg, Urug): plný, přeplněný (místo); (DA).
- verijón**, -na, adj. (1) (Mex, Bol): líný, lenivý; (AM, JD, DA).
- verijudo**, -da, adj. (1) (Hond, Nik): o osobě: s opuchlými tříšly; (DA).

veringo, -ga, adj/subst. **(1)** adj. (Kol): nahý; (AM, JD). • **(2)** m. (Kol): říční bezšupinatá ryba, která má načernalé zbarvení, válcovitý tvar a pochází z Chile; (MM). • **(3)** m. (Kol): viz též: *caloche*; (DA).

veringuearse, zvrst. **(1)** (Kol): (vy)svléci se; (AM, JD).

verlovenir, m. **(1)** ser algo ~ (Kub): výhra, zlatý důl; př.: *ese negocio es un verlovenir, cómpralo*; (DMC).

vermenear, intr. [Š: *verbenear*, „mravenčit, hemžit se“] **(1)** (Portor): hemžit se ve vodě (o červecch); hemžit se červy; (AM; JD).

vermicheli (s), m., pl. (← it. *vermicelli*) **(1)** (LaPla): tenké nudle; ■ Var.: *bermichelis* (s), *vermichelli*; (MS).

vermichelli, m. **(1)** (La Pla): viz: *vermicheli* (s); (MS).

vermouth, m/f. (← fr.) **(1)** **tanda** ~ (Ekv; Kol, Chil, Per, LaPla, Urug): divadelní matiné; ■ Var.: *vermut*, *vermú*; př.: *y me llevó al Solís, a la vermut claro, porque de noche yo me duermo*; (JD; BDE). • **(2)** f. (Per, Bol, Chil, Urug): večerní představení; viz též: *vermut*; **(3)** m. (Ekv): nedělní promítání v kině; (DA).

vermudera, f. **(1)** (Kol): sapan nejkrásnější, sapan nádherný; ► endemická rostlina tropické části Ameriky; jedná se o keř nebo také malý strom, který dorůstá výška až 3 m a má oranžovočervené květy*; (MM).

vermut, f. **(1)** (Arg, Bol, Chil, Par, Per, Urug): představení; ► divadelní, cirkusové nebo promítání v kině, které se pořádá večer po setmění; viz též: *vermouth*; (JD, BDE, DA). • **(2)** **tanda** ~ (Ekv): divadelní představení, které se koná ráno; (MM).

vernífugo, m., lid. **(1)** (Salv): doušek, hlt, panák; viz též: *copetín*; (DA).

veroco, m. **(1)** **ya está de ella hasta los mismos ~s** (Kub): má jí už plné zuby; (JD).

verolís, m. **(1)** (Kost): květ cukrové třtiny; ■ Syn.: *virulí*; (RAE, DA). • **(2)** (Kost): druh velmi tenkého, tvrdého a hladkého rákosu; (AM).

verónica, f. **(1)** (Bol; Chil): závoj, rouška, ženský plášť; (RR). • **(2)** (Am): štetka, dorota; **(3)** (Chil): černý plášť; ► žen; (JD). • **(4)** **estar cagao de la Verónica**, lid. (Portor): mít smůlu; lepit se komu smůla na paty; **(5)** **ser la** ~ (Hond): být lajdák, lenoch, povaleč; **(6)** (Ekv): žena zahalená do krajkového závoje, která se účastní průvodu na Velký pátek; **(7)** (Bol): velký šátek, šál (který nosí ženy do kostela); (DA).

verra, m/f. **(1)** m. (Kub): cvok, blázen, hlupák; př.: *Juan es un verrea*; ■ Syn.: *verrac*; (JD, DMC). • **(2)** f. (Salv): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

verracada, f. **(1)** (Am): pitomost; (JD).

verrac, -ca, adj/subst. **(1)** m./f. hovor. (Kub): nepořádný, bordelářský; **(2)** m./f. hovor. (Kub): hajzl; (RAE). • **(3)** m./f. hovor. (Kub): hlupák, blbec, pitoma; (RAE, JD). • **(4)** adj/subst. (Kol; Ven): cholrický, vzteklý, rozzuřený; **(5)** **verrac (del berraco, del ~)**, adv. (Kol): znamenitě, skvěle, ohromně, báječně; (RR). • **(6)** adj/subst. (Pan; Ekv, Ven, Kol, Dom): statečný, odvážný, udatný; velmi silný; ■ Var.: *berraco, -ca*; **(7)** adj/subst. (Kol): chlippy, nemravný, sexuálně vzrušený; (RR, DA). • **(8)** m. (Kub): divoké prase; **(9)** **estar el ~ en la yuca** (Kub): být v klidu, mít pohodlí; (AM). • **(10)** m. (Kol): plemenný beran, skopec; **(11)** adj. (Per): blond s modrýma očima; ► užívá se jen v některých oblastech Peru; (AM, JD). • **(12)** m. (Kol): kozlí zápach; **(13)** m. (Kub): ryba, která má malý žaberní otvor; **(14)** adj. (Kub, Mex): o člověku: zlobivý a vulgární; **(15)** adj., despekt. (Mex: Tabasco): pasácký; (MM). • **(16)** adj. (Kol): skvělý; **(17)** adj. (Am): pitomý; **(18)** m. (Am): prase; ► i hanl. o osobě; **(19)** **estar como el ~ en la yuca**: mít se jako prase v žitě; (JD). • **(20)** (Kol): výjimečný, neobvyčejný; ► o člověku; př.: *es una vieja verraca; usted es santandereano, usted es verraco*; (BDE). • **(21)** m/f. (Kol): skvělý člověk; př.: *Daniela es una verraca, por eso es tan popular en la escuela*; **(22)** (Per): sprostý, neomalený člověk; př.: *Víctor es un verraco, nadie lo soporta, sobre todo cuando insulta a las mujeres*; ► slang; (RF). • **(23)** (Kub): prase, hovado; př.: *vamos a matar a ese verraco*; **(24)** (Kub): cvok, blázen; př.: *¡qué verraco eres!*; **(25)** **el ~ está en la yuca** (Kub): začíná nám hořet koudel u zadku, nastávají krušné časy; př.: *te digo que aproximan tiempos en que el verraco está en la yuca*; ► kub. je také možné vidět ve tvaru *berraco*; viz též: *lotería*; (DMC). • **(26)** adj/subst., lid. (Kub): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; **(27)** adj/subst. (Pan, Kol): člověk dobře zastávající svou práci; **(28)** adj. (zápVen): pevný, silný (věc); **(29)** adj. (Pan): podfukářský (člověk); **(30)** adj/subst. (jvMex, Ven, jižEkv): sukničkářský, záletník; **(31)** adj., lid.

(Pan, Kol): těžký, obtížný (na rozhodnutí); **(32)** adj., lid. (Kol): znechucený, rozzlobený; **(33)** adj., lid. (Kol): mimořádný, úžasný; **(34)** adj/subst., lid. (Kub, Per): hrubý, sprosták; **(35)** **en pura verraca** (Kol): velmi rychle; **(36)** f. (sevPer): blondýna s modrýma očima; (DA).

verraquear, intr. **(1)** (Kub): chovat se naivně; být bez života; (DA).

verraquera (berraqueera), adj/f. **(1)** (Ven; Kol): výbušnost, násilnost, prudkost; paličatost, tvrdohlavost, umíněnost; (RR). • **(2)** f. (Kub): opice; ► ožralost; (AM, JD). • **(3)** adj. (Kol): skvělý, super; př.: *la música de Shakira es verraqueera*; **(4)** f. (Kol): píle, snaha, úsilí; př.: *trabajé con verraqueera todo el año y me gané un ascenso*; ► slang; (RF). • **(5)** f. (Pan, Kol): energie, nadšení; **(6)** f. (Pan, Kol): hněv, zlost; **(7)** f. (Kol): sexuální vzrušení; **(8)** (Pan): výborný (věc, člověk); **(9)** **¡qué ~!** (Pan, Kol): viz též: *¡qué berraqueera!*; (DA).

verraquería, f. **(1)** (Kub): pitomost, hovadina; (JD).

verraquero, -ra, adj. **(1)** (Kub): o psovi: cvičený k lovu divokých prasat; (MM). • **(2)** m. (Kub): lovecký pes; ► na lov divokých prasat; (JD).

verre (verres, verse), m. **(1)** přehození slabik; hantýrka na území Argentiny a Uruguaye, viz: *vesre*. (DA).

verriondera, f. **(1)** (jvKol): trápení, špatná nálada; **(2)** (jvKol): výborná věc; (DA).

verriondo, -a, adj/subst. **(1)** adj. (Kol): odvážný, smělý, troufalý; prohnaný, chytrácký, mazaný, ničemný; špatně naladěný, smutný; (RR). • **(2)** adj. (Mex): viz: *virriondo*; (MM). • **(3)** adj/subst., lid. (Kol): odvážný, statečný; odvážlivec; viz též: *guapetón*; **(4)** lid. (Mex): člověk vajdřující sexuální přání; **(5)** adj/subst., lid. (Kol): člověk dobře zastávající svou funkci; **(6)** adj., lid. (Kol): rozhněvaný, naštvaný; **(7)** adj., lid. (Kol): těžký, obtížný (úkol); **(8)** m/f. (Kol): nejménovaná osoba; (DA).

verrucosis, f. **(1)** (Guat): onemocnění broskvoní; (DA).

verrucoso, -sa, adj/subst. **(1)** (Per): člověk trpící infekčním onemocněním; **(2)** adj. (Per): týkající se infekčního onemocnění kůže; (DA).

verruga, f. **(1)** (StřAm): výhodná příležitost, koupě; (AM). • **(2)** úspora, šetření, pokladnička; (AM, JD). • **(3)** (Am): šťastná náhoda; (JD). • **(4)** lid. (Salv): peníze, prachy; viz též: *plata*; **(5)** (Per): viz též: *verruga peruana*; **(6)** (Guat): onemocnění dobytka; **(7)** (Salv): úspory, našetřené peníze; **(8)** ~ **peruana** (Per): Oroyská horečka; ► infekční onemocnění, které se projevuje puchýři na kůži, nejčastěji na končetinách; viz též: *verruga*; (DA).

verrugato, m. **(1)** (Kub, Portor): antilská ryba, která v Jižní Americe patří k významným pokrmům; (MM, DA).

verrugosa (berrugosa), f. (Ekv; Kol): velký jedovatý had (*Verrugosa Lachesis*); ► obávaný had amazonského pralesa; po kobře královské druhý největší jedovatý had, až 3 m dlouhý; obvykle žije nočním životem; (RR, NET). • **(2)** (Pan, Kol, Ven, Ekv): křovinář němý; ► je jediný druh chřestýšovitých hadů, který není živorodý, ale klade vejce. *Lachesis muta*; viz též: *cuaima, daya, mapana, pucarara, surrucucú*; (DA).

verruguera, f. **(1)** (Salv): kapsička na opasek; (DA).

verruguiento, -ta, adj/subst. **(1)** (Per): člověk trpící Oroyskou horečkou; **(2)** adj. (Per): vztahující se k nemoci Oroyská horečka; (DA).

verruguilla, f. **(1)** (Nik): dlouhé rydlo (používá se jako zbraň); (DA).

versación, f. **(1)** (Am; Arg, Mex, Ekv, Per, Bol, Chil, Urug, Ven): znalost, zručnost, dovednost, obratnost; (AM, JD, DA).

versada, f. **(1)** (Arg, Guat, Per, Portor, Chil, Urug): básnická sbírka, veršovaný celek; ■ Var: *verseada*; (RR, AM, MM). • **(2)** (Am): veršičky, básnička; př.: *esas versadas suyas*; (JD).

versar(se), tr/intr/zvrat. **(1)** ~**se a alguno** (Mex): vysmát se někomu, oklamat někoho; (AM). • **(2)** intr. (Kub, Portor, Ekv, Bol, Chil): veršovat, skládat verše, přebásnit; (AM, JD, DA). • **(3)** intr., venk. (Kub): mluvit, řečnit, mít proslov; **(4)** intr. (Mex): oklamat, ošdit, podvést; vtípkovat; **(5)** intr. (Mex): servírovat na stůl kávu nebo jiný nápoj; **(6)** intr. (Portor): ne příliš zdařile veršovat; (MM). • **(7)** zvrat. (Mex): dělat si legraci z koho; (JD). • **(8)** tr. (Bol): zveršovat něco; (DA).

versátil, adj/subst. **(1)** adj. (Mex, Hond, Bol, Chil, Par): mnohostranný; ► o umělci; (JD, DA). • **(2)** adj/subst. (Urug): přízřůsobivý, poddajný; (DA).

versatilidad, f. **(1)** (Mex): přízřůsobivost; (JD).

verseada, f. (1) (Arg): veršování; viz: *versada*; ► hanl.; (MM, JD). • (2) lid. (Mex, Chil): básnická skladba, veršovaný celek; (DA).

verseador, -ra, adj/subst. (1) (Bol, Arg): ulhaný, lhář; (DA).

versear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Arg): skládat verše, viz též: *versar*; (MM). • (2) tr/zvrat. (Mex, Arg): dělat si legraci z koho, žertovat; př.: *Dana se lo verseó a David que la comida no era picante para hacerlo caer*; (JD, RF). • (3) tr. (Arg): lhát za účelem získání výhody; př.: *a mí me parece que nos están verseando con eso de que podremos sacar nuestro dinero del banco cuando queramos*; ► slang; (RF). • (4) tr., lid. (Arg, Urug, Par): ošidit, oklamat, podvést; viz též: *empaquetar*; (5) intr. (Bol, Par, Arg, Urug): lhát; (DA).

versero, -ra, adj/subst., lid. (1) m., lid. (Par, Arg, Urug): mluvka, ukecaný člověk; viz též: *blablá*; (2) adj/subst. (Par, Arg, Urug): ulhaný, lhář; (3) adj/subst. (Par, Arg, Urug): netaktní mluvka; (DA).

versicología, f. (1) (Kub): rozhled, sečtěllost, vzdělanost; př.: *mi versicología es extraordinaria*; (DMC).

versito, m. (1) (Kub): hádanka, tajenka; ► kub. odpovídá číslu v zakázané kub. hazardní hře *charada*, každému číslu byla přiřazena nějaká věc, jednička byl *el caballo*, dvojka byla *la mariposa*, čtyřka *el gato boca*, desítka *el presidente*, hádanka (*versito*) se položila takto: *¿a qué va el campesino a La Habana? –númerodiez (presidente)*; (DMC).

verso, m. (1) (Arg): strofa, sloka; (RR). • (2) **echar** ~¹ (Mex, Ven): neustále něco mluvit; (AM). • (3) **echar** ~² (Am): řečňovat, kázat; (JD). • (4) **hacer el** ~ (Bol): balamutit, klamat; ► bol. argot *coba*; (HB). • (5) lid. (Arg, Bol, Par, Urug): lež, kecy; viz též: *mentolina*; (6) (Bol, Arg, Urug): klábosení, opakující se téma; (DA).

vertedero, m. (1) (Arg): svah, sráz; (MM, JD). • (2) (Kub), viz: *tragante*; (DMC).

verteolas, adj/subst. (1) (Chil): zeď držící půdu; (DA).

vertical, adj/subst. (1) adj. (Kub): fajnový, fajn; př.: *eso es vertical* (to je prima); (JD). • (2) m. (Kost, Ekv, Per, Chil): postranní tyč branky (fotbalové apod.); (DA).

verticalazo, m. hovor. (1) (Urug): nařízení, ustanovení vydané nadřízeným; (RAE, DA).

vertiente, f. (1) (Am; Arg, Kol, Chil, Mex, Par, Urug, Salv, Ekv, Bol): pramen; (AM, MM, JD, DA).

vesor, m. (← angl. *bay sore*) (1) (Guat, Hond, Mex): nemoc zranění uší, které si přivodí dělníci, kteří sklízí pryskyřici *chicle* v Belice; (MS).

vespa, f. (1) (Chil): skútr; (JD).

vespasiona, f. (← fr. *vespasienne*) (1) (Arg, Chil): veřejná toaleta; (2) (Per): invalidní vozík s toaletou; (MS). • (3) (Per): židle; ► pro nemocné; (JD). • (4) (Am; Chil): pisoár, veřejný záchodek; (JD; DA).

vesperal, adj. (1) (Mex, Bol): večerní; (DA).

vespertina, f. (1) (Kol, Chil): odpolední divadelní představení nebo filmová projekce; (RAE, DA).

vespertino, m. (1) (Kub): večerník; ► noviny; (JD).

vesre, m. (← *revés*) (1) [Š: *revés*] (Arg, Urug): obrácená strana, rub; (2) (Bol, Urug): naopak; ► slang; (RF). • (3) (LaPlá; Bol, Arg, Urug): přesmyk slabik; hantýrka na území Argentiny a Uruguaye; ► mechanismus sloužící k utváření slov; spočívá v přesmyknutí (metatezi) slabik slova laplatské španělštiny, nebo slova náležejícího do dialektu *lunfardo*; jedná se o hantýrku, která se začala používat z velké části na území Argentiny a Uruguaye poté, co se stala populární díky skladatelům tanga (*tangueros*) na začátku 20. stol.; *vesre* se používá také v Peru (tzv. *vesre peruano*), a to v pobřežní oblasti Limy a ve městech Inca a Piura; př.: *ajoba* ← *abajo*, *drema* ← *madre*, *ñorico* ← *cariño* atd.; ■ Syn.: *verre*, *verres*, *verse*, *resve*; (NET; DA). • (4) **al** ~ (Bol, Arg, Urug): naopak, naruby; (DA).

vétrico, -ca, adj. (1) (Urug, Arg): vztahující se k přesmyku slabik; (DA).

veste, f. (1) (Chil): kabát, sako; (JD).

vesticasa, f. (1) (Arg): domácí plášť; ► pracovní; (JD).

vestidero, m. (1) (Ekv): šatník, šatna; (AM). • (2) (Ekv): oblečení, oděv, šaty; (JD).

vestida, f. (1) ~ **de novia** (Dom, Portor): studený, zmrzlý (láhev od piva); (DA).

vestido, m. (1) ~ **ablusado** (Am): oblek s halenkou; (JD). • (2) (Kol): pánský oblek; (BDE). • (3) **hacerle a alguien un** ~ (Kub): ušít na někoho boudu; př.: *le hicieron un vestido que para qué vamos a hablar*; (DMC). • (4) (Pan, Kol): pánský oblek ušitý z jedné látky; viz též: *vestido de hombre*; (5) (Pan): dámský kostýmek; (6) ~ **de baño** (Nik, Kost, Pan, Kol, Ekv): plavky; (7) ~ **de franco** (Guat,

Hond): voják v civilu; viz též: *franco de servicio*; (8) ~ **de gala** (Nik, Dom, Kol, Per, Par): formální oblečení; (9) ~ **de hombre** (Pan, Kol): viz též: *vestido*; (10) ~ **sastre** (Kol): dámský kostýmek; (DA).

vestido, -da, adj. (1) **dejar ~ y alborotado** (Mex, Guat, Hond, Nik, Dom, Portor, Ven, Per): opustit; nechat na holičkách; (2) **estar ~ de bandera** (Dom): být jak kanárek; ► být barevně oblečený; (3) **estar ~ de cahú** (Mex): být červeně oblečený; (DA).

vestidor, -ra, adj. (1) (Mex, Nik, Chil): dobře padnoucí (oblečení); (2) (Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Ekv, Bol, Par.): zkušební kabinka; (DA).

vestier, m. (← fr. *vestiaire*) (1) (Kol, Ven): šatna, šatník; (MS, JD, DA). • (2) (Kol): zkušební kabinka; (DA).

vestir, tr. (1) (Mex): baštit koho; př.: *él la viste* (je do něj celá pryč (divá), baští ho); (2) ~ **de aceituna (de aguacate)** (Kub): obléct si dvojí sukno; ► jít na vojnu; (3) ~ **de mono** (Am): obléct si dvojí sukno; ► být na vojně; (JD). • (4) ~ **se con ropa ajena** (Salv, Chil, Arg, Urug): přivlastnit si nápady nebo práci někoho jiného, chlubit se cizím peřím; (5) ~ **se de campana grande** (Dom): obléknout se elegantně; (6) ~ **se de viejo pascuero** (Chil): chovat se velkoryse; (7) ~ **se el traje de madera** (Hond): zemřít; (8) **no te vistas, que no vas** (Pan, Portor, Ven, Arg, Urug): hled' si svého; (DA).

vestón, m. (← fr.) (1) (Chil, Bol): sako, kabát, kabátek, bunda; př.: *...usaba vestón... café y polera roja*; viz též: *saco*; (MM, JD, BDE, EEA, DA).

vestuarista, m/f. (1) (Kost, Portor, Ekv, Per, Chil, Arg, Urug): kostymér/ka; (DA).

veta, f. (1) (Ekv): pruh z jednoho kusu hovězí kůže; ► vydělaný a upravený se používá na chytání dobytka do lasa a ke krocení; (RAE, DA). • (2) (Ekv): stuha, páska; (JD). • (3) (Per): výpar plynů z půdy bohaté na rudu; ► výraz se používá především mezi horníky; (AM). • (4) **tener alguien una ~ amarilla** (Kub): být zbabělec, být podělaný strachy; př.: *tienes una veta amarilla de pies a cabeza*; (DMC). • **irse el toro con la ~**; (DA).

vetamax, m/f., lid. (1) (Hond): stařec, dědek, stará vojna, stařena; viz též: *vejuco, veterano*; (DA).

vetanco, -ca, adj., lid. (1) (Hond): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).

vetar, tr. (1) (Am): vetovat; (2) (Am): zakázat, zabránit; př.: *vetar a u.p. para entrar en el territorio* (zakázat komu vstup na území); (AM, JD).

vetarro, -rra, adj/subst. [Š: *viejo*] (1) adj. (Salv, Hond, Mex): strašně starý, letitý; i subst.; (RAE). • (2) m/f. (Mex): stařec, stařena; ► mex. argot *caliche*; (DBM). • (3) lid. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco, viejurgo*; (DA).

vetazo, m. (Ekv): rána řetězem, šlehnutí bičem; důtka, výprask; (RR, DA).

veteada, f. (1) (Ekv): výprask, bití; (AM, JD).

vetear, tr. (1) (Ekv): šlehat bičem, mlátit řetězem; našlehat komu; (AM).

veteco, -ca, adj/subst., lid. (1) (Bol): starý, stařec, dědek; viz též: *veterano*; (DA).

veterana, f. (1) (Ekv): matka; př.: *voz al funeral de la veterana de Tavo*; (2) (Ekv): stařena; ► slang; (RF). • (3) (Kub): o ženě: zralé víno, krásná padesátnice; př.: *voy a salir con esa veterana*; (4) **ser una ~ para que la hagan una medalla** (Kub): ženská, kt. zraje jako víno; př.: *Juana es una veterana para que le hagan una medalla*; (5) **suelta la ~ que tú aún no estás en el ejército** (Kub): prackly pryč od zralé ženy, to není nic pro tebe; př.: *¡chico, si fuera joven está bien! pero suelta la veterana que tú no estás en el ejército*; ■ Syn.: *jamona*; (6) **una ~ averiada** (Kub): vyžilá žena; př.: *no te cases con ella, es una veterana averiada*; (DMC).

veterano, -na, adj/subst. slavn. (1) adj., slavn. (Arg): o člověku: vysloužilý; (RAE). • (2) m. (Chil, Mex): stařec; (3) m. (Nik): pták *Nicteria americana*; ► s dlouhýma nohama; žije na březích jezer; (4) m. (Portor): pták *Habropyga melpoda*; ► šedožlutý pták s červenými skvrnami na obličejí a dalších částech těla; (MM). • (5) m/f. (Kol): zralý, ale stále atraktivní člověk; př.: *la nueva profesora de contabilidad es una veterana*; ► slang; (RF). • (6) adj/subst., lid. [Š: *persona de edad avanzada*] (Mex, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Kol, Ekv, Bol, Par, Arg, Urug): stařec, senior, staroch, dědek, stará vojna, prďola; ■ Syn.: *adulto joven, antigüoño, awicho, bejuco, betamax, caivo, cáncamo, carajito, chipilín, chullpa, don, galleta con gorgojo, goma, güilo, güiro, hechón, joevi, jovato, jurasik park, kaivo, katuwaleada, kisa, mamando, mediotiempo, nazareno, ñaupa, pavo, pedacito de gente, pollón, puro, roco, rocolera, rocolo, roquemis, rosquete, ruco, tacaco, teclo, temba, vejiga, vetamax, veteco, veterano de la guerra, viejardo, viejevo*; (7) ~ **de la guerra**, m/f., lid. (Kub): stařec, dědek, stará vojna; ■ Var: *veterano*; (8) m. (Portor): viz též: *bangalí*; (9) m. (Pan):

panamský voják, který bojoval ve Válce Tisíce Dní proti Kolumbii; **(10)** adj. (Guat, Kol, zápEkv, Bol, Chil, Par, Per): starý; **(11)** m/f. (Kol): starší atraktivní člověk; **(12)** m/f. (zápEkv): otec, matka; (DA).

véteris, adj., lid. **(1)** (Guat): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).

vetevé, m. **(1)** (Kol): kanapátko; (JD).

vétero, -ra, adj/subst. **(1)** (Guat, Pan): starý, stařec; (DA).

vetinoti, m. **(1)** (Urug): víno, vínko; př.: *en este restaurante sirven un vetinoti excelente*; ► slang; (RF).

vetisco, adj., lid. **(1)** (Salv): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).

vetivé, m. **(1)** **darle a alguien el ~ sin pomos** (Kub): dát někomu padáka, vyrazit ho; př.: *en el trabajo le dieron a mi hermano el vetivé sin pomos*; **(2)** **estar entre el ~ y el teboté** (Kub): jít něco od desíti k pěti; př.: *mi marido está entre el vetivé y el teboté*; ► kub. používají ženy jako argument, když se chtějí s mužem rozejít nebo když mají problém s manželem; (DMC).

vetiver, m. **(1)** (Mex): vousatka nardová, vousatice; ► rostlina, která má aromatické kořeny a ty slouží k uchovávaní vůně prádla a také proti hmyzu; (MM). • **(2)** **coge ~** (Kub): padej, maž pryč; př.: *está bien, coge vetiver*; ► kub. je slovní hříčkou slov *vete* a *vetiver*, *el vetiver* je parfém; viz též: *pomito*; (DMC).

vetiza, f. **(1)** (Ekv): viz: *veteada*; (AM). • **(2)** (Ekv): výprask, bití; (JD).

vetoso, -sa, adj. **(1)** (Per): říká se o půdě bohaté na rudy, ze které se uvolňují plynné látky; (AM).

vetuco, -ca, m/f. **(1)** (Ekv): stařec, stařena; (DA).

vetulio, -lia, adj/subst. **(1)** (Ekv): starý, zesláblý; stařec; (AM). • **(2)** adj. (Ekv): moc starý; **(3)** m.: stařík, děda; **(3)** f.: stařenka, babka; (JD).

vez, f. **(1)** **de una ~**, [Š: *al instante*] (Dom): okamžitě, bez prodlevy; (RAE). • **(2)** **en ~** (Pan; Par): na druhou stranu, naopak; **(3)** **toda ~ que** (Bol): pokaždé když, vždycky když; (RR). • **(4)** **cada ~** (Arg, Kol, Per, Portor, Mex, Par): den ode dne, pokaždé, vždy; př.: *te pones cada vez más feo*; **(5)** **entre veces** (Pan): někdy; (AM, MM). • **(6)** **cada ~¹** (Am): den ze dne; **(7)** **cada ~²** (Ekv): pořád; **(8)** **de ~** (Am): občas; **(9)** **entre veces**: často, občas, mnohdy; **(10)** **en esta ~**: tentokrát; **(11)** **¡ni (qué) otra ~!** (Ekv): to je skvělé!, výborné!; **(12)** **~ pasada** (Am): minule, nedávno; **(13)** **en ~ pasada** (Kost): minule, nedávno; **(14)** **toda ~ que** (Am): za předpokladu že ..., pokud ...; (JD). • **(15)** **en veces** (Am; Salv, Nik, Kost, Ekv, Chil): často; (JD, DA). • **(16)** (Per): kdykoli, vždycky když; př.: *vez que le pesco una de esas porquerías, se la echo a la basura; vez que le haga algún dato, yo se lo proporcionaré*; (BDE). • **(17)** (Kub), viz: *colorado, gallo*; (DMC). • **(18)** **de cuando en ~** (Hond, Nik, Dom, Bol, Urug): občas, příležitostně; **(19)** **de ~ en cuanto** (Hond, Salv, Dom): očas, příležitostně; **(21)** **hasta la ~** (Hond, Salv, Nik): až dosud; **(22)** **media ~** (Guat, Salv): když už, jestliže; **(23)** **por veces** (Hond, Salv): někdy, občas; (DA).

veza, f. **(1)** (Mex): bob obecný; ► *Vicia faba*; **(2)** (Mex): plod a semínko bobu obecného; (DA).

VH; **(1)** videorekordér, viz: *videocasetera*; (EEA).

via, f. **(1)** **~ carrozable** (Per): cesta uzpůsobená průjezdu automobilů v těžko dostupných místech a v pralese; (RAE). • **(2)** **llegar a las ~s del hecho** (Am): zmírnit, potlačit, zastavit; ► diskuzi nebo hádku plnou násilí a rán; (MM). • **(3)** **llegar a las ~s del hecho** (Am): dát se do sebe, poprat se; (JD). • **(4)** **una ~** (← angl.) [Š: *sentido único*] (Ekv, US, Salv, Kub, Dom, Bol, Chil, Par, Urug): jednosměrná ulice; **(5)** **doble ~** [Š: *doble sentido*] (Salv, Kost, Pan, Kub, Dom, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): obousměrná ulice; (BDE, DA). • **(6)** [Š: *carril*] (Chil): jízdní pruh; ■ Syn.: *carril* (Arg, Mex), *senda* (Urug), *canal* (Ven); f., pl. **(7)** **~ del tren**: kolej(e), viz: *riel*; (EEA). • **(8)** (Kub), viz: *refrescar*; (DMC). • **(9)** **en la ~** (Bol, Urug): chudý, bez prostředků, švorc; viz též: *fundido*; (NET, DA). • **(10)** **tener la ~** (Kol): mít na křižovatce přednost v jízdě; **(11)** (Hond, Salv): blinkr, signalizační ukazatel; **(12)** (Hond): zadní blinkr; **(13)** **~ arteria** (Kol): hlavní silnice; **(14)** **~ con prelación** (Kol): silnice s předností v jízdě; **(15)** **~s de hecho** (Mex, Dom, Bol): spor, rozepře (vyvrcholí fyzickým násilím); **(16)** **por la ~ rápida del uno, dos tres** (Ven): rychle a účinně; **pedir ~**; (DA).

viada, f. **(1)** **dar ~** (Mex, Per): dát svolení; **(2)** (Per): rychlost; **(3)** (Ekv): pohon, rychlost, která využívá sklon terénu; **(4)** (Ekv): rychlost získaná na určité dráze; **(5)** (Ekv): dát někomu impuls k něčemu (v čem je dobrý); (DA).

viagra, adj/subst. **(1)** (Per): impotent, impotentní; (DA).

viajaca, m. (1) (Kub, Portor): sladkovodní ryba z čeledi vrubozubcovitých; viz též: *dihaca*; ► *Cichlasoma tetracanthus*; (DA).

viajada, f. (1) (Am): cesta; (JD).

viajadera, f. hovor. (1) (Kub Salv, Hond, Ven): cestovní horečka; (RAE). • (2) (Mex, Guat, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Kol, Ven): neustálé cestování z jednoho místa na druhé; (DA).

viajado, m., lid. (1) **de un (solo)** ~ (Kol): jednou; (DA).

viajao, m., vulg. (1) (Kol): přeprava nákladu z jednoho místa na druhé; (AM).

viajatarío, -ría, adj/subst. (1) (Chil): vášnivý cestovatel; (DA).

viajar, intr. (1) ~ **de mosca** (Mex): jet načerno; (2) ~ **de pavo** (Chil): jet načerno; (JD).

viajazo, m. (1) (Kost): mračení, šklebení; (2) (Mex): rána pěstí; bodná rána dýkou; (3) (Kost, Mex, Ven): facka; šlehnutí (bičem); (AM, MM). • (4) (Kost): vynadání; (5) (Mex): odseknutí; (3) (Arg): švihnutí, šlehnutí; (JD).

viajazón, f. (1) (Salv): stálé cestování; (DA).

viaje, m. hovor. (1) (Ven): množství věcí jednoho druhu; (2) **darle ~ a algo** (Nik): začít nějakou činnost; (3) **irse de ~**, [Š: *morir*¹] fr. (Nik): zemřít; (RAE). • (4) **agarrar ~¹**, hovor. (Arg, Par, Per, Urug): přijmout návrh; (RAE, JD). • (5) (Bol): kukuřičná kořalka; ► která se má převézt a prodat; (6) (Arg): jízda taxíkem; ► kdy taxikář veze klienta na určité místo; eufemismus označující práci prostitutky (7) **agarrar ~²** (Guat; Nik, Arg, Urug): podniknout nějaký výlet (cestu); přijmout nabídku (návrh); (8) **de ~¹** (Kost): mimochodem, vedle toho, kromě toho, navíc; (RR). • (9) **de (un)** ~ (Ekv; Kost, Kol, Dom, Arg, Mex, Portor): najednou, naráz, ihned, naplno; naprostý, úplný, celkový; (RR, AM, MM) • (10) (střAm): napomenutí, pokárání, př.: *me echó un viaje*; (11) **hacer ~¹** (Am): věnovat se oddaně něčemu; (AM). • (12) **hacer ~²** (Guat): jíst hltavě; (AM, JD). • (13) **repetió lo mismo cuatro ~s** (Portor, Ven): opakoval to samé čtyřikrát; (14) **echar un ~ a alguien** (střAm): vyčítat někomu něco; (MM). • (15) ~ **redondo** (Am): cesta tam i zpět; (MM, JD). • (16) (Am): vynadání; (17) **de un buen ~** (Am): zároveň; (18) **de un ~** (Am): najednou, jedním vrzem; (19) **largo ~** (Chil): dlouhán, čahoun; (20) **meter un ~ a** (Kub): třísknout koho; (21) **muchos ~s** (Portor): mnohokrát; př.: *lo repetió mucho viajes*; (JD). • (22) **a ~** (Kub): pouze jednou; př.: *lo hizo a viaje*; (23) **de ~²** (Kub): na stopro, tutově; př.: *de viaje este automóvil gasta mucha gasolina*; (24) **mandarle un ~ a alguien** (Kub): dát někomu nakládačku; př.: *Juan le mandó un viaje al policía*; (25) **nada más que un ~** (Kub): jak by ne, jistě, však jo; př.: *te voy a dar un golpe. –nada más que un viaje, ya verás mi respuesta*; (DMC). • (26) (Kub): rána, bomba, nakládačka; př.: *le di un viaje en la cara*; (DMC, DA). • (27) ~ **de arena gruesa** (Urug): (bude to) fuška, oříšek, (dá to) hodně práce; př.: *remodelar esta casa va a ser un viaje de arena gruesa*; ► slang; (RF, DA). • (28) **dar ~¹** (Hond, Salv, Nik): zasvětit někoho do akce; (29) **dar ~²** (Hond, Nik): oprávnit někoho, souhlasit nebo povolit něco; (30) **irse de un ~**, lid. (Chil): udělat něco rychle a unáhleně; (31) (Dom, Ven): velké množství něčeho; (32) (Urug): zvláštní, mimořádná věc; (33) (Urug): složitá, obtížná věc; (34) **(de) a ~** (Kub): naprosto, zcela; (35) **de un solo ~** (Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Ven, Per, Bol, Arg): jednou; (36) **de ~³** (Nik, Kost, Ekv): naprosto, zcela; (37) **para todo el ~** (szArg): navždy; (38) ~ **a la China** (Per): neúspěšné jednání, vyřizování; (39) ~ **chino** (Dom): viz též: *viaje a la China*; (40) ~ **de agua** (Salv): snadno přístupná žena (k sexu); **inventar ~**, **parar de un solo ~**; (DA).

viajero, -ra, m/f. [Š: *viajante*] (1) (Arg, Urug): obchodní cestující; (RAE). • (2) (Chil): sluha, který pochází z malé farmy a má za úkol jezdit na koni do města na nákupy; (3) **¡viajeros somos!** (Ekv): pozor!, dejte pozor!; ► vyjádření ohrožení, hrozby; (AM). • (4) (Chil): poslíček, poselkyně; ► na statku; (5) **se fueron de ~ra** (Kub): už jsou za horama (pryč); (JD). • (6) f. (Kub): volební lístek, kt. se podvádělo při volbách; př.: *en estas elecciones usaron la viajera*; viz též: *nómina*; (DMC). • (7) (Per, Urug, Arg): obchodní cestující, obchodní zástupce firmy; **cantar viajera**; (DA).

vialidad, f. (1) (Mex): ulice, síť ulic, silnice; př.: *por la mencionada vialidad circulaba en dirección al centro de la ciudad*; (BDE).

vianda, (← fr.) f. (1) (Ant, Kost; Dom, Portor, Kub): jedlé hlíznaté plody, které se podávají vařené, např. smlíneček, malanga, banán, atd.; (RAE, DUB, DA). • (2) (Arg, Urug, Chil, Par): koš na studené pokrmy, krabice na jídlo, dortová forma; (AM, MM). • (3) pl. (Kub): zeleninová příloha; (4) m. (Am): nemotora; (JD). • (5) f. (Am; Kol, Chil, LaPlá, Hond, Ven, Bol, Par, Arg, Urug): jídonosič; viz též: *viandera*; ► souprava kastrolků na jídlo; př.: *después de atravesar el pueblo con una vianda que contenía el almuerzo para su papá...*; (RR, JD, DA). • (6) (LaPlá; Hond, Ekv, Bol, Par, Arg,

Urug): oběd, který se bere do práce; (BDE, DA). • (7) **centrarle a una mujer la ~** (Kub): ojet ji, ošukat ji; př.: *a los tres días de conocerla ya le tenía centrada la vianda*; (8) **desde niño tiene esa ~ tan grande** (Kub): od dětství má velké péro, odjakživa má velkého ptáka; (9) **guardar la ~ en la caja de los mojones** (Kub): být teplouš; př.: *hay muchos que guardan la vianda en la caja de los mojones*; viz též: *ganzo*; (10) **hacerse la ~** (Kub): masturbovat, dělat si to; př.: *me hizo la vianda*; (11) **potaje con ~s** (Kub): polévka s jedlými hlízami; (DMC). • (12): plastová krabice na jídlo, viz: *tupper*; (EEA). • (13) **darse vuelta la ~**, lid.(Chil): zvracet z nadměrného požití pití nebo jídla; viz též: *deponer*; (14) (Chil, Par, Arg, Urug): rozvážené jídlo; (DA).

viandaje, m. (1) (Kub): polévka s jedlými hlízami; př.: *¡qué viandaje más rico me comí hoy!*; (DMC).

viandante, m. (1) (Am): chodec, kolemjdoucí; (MM).

viandazo, m. (1) **dar el ~** (Kub): vyhrát, zvítězit; př.: *en todo, siempre da el viandazo*; (2) (Kub): rána; př.: *¡qué viandazo le diste a la mosca*; (3) **darle un ~¹ a una mujer** (Kub): ošukat ji; př.: *le dio un viandazo a la novia y tiene tremendo lío*; (4) **darle un ~² a una mujer** (Kub): dát jí pěstí; př.: *Pedro con su mano derecha me dio tremendo viandazo*; (DMC). • (5) (Chil): protest v práci (pracovníci si nosí jídlo z domu, místo toho, aby jedli v podnikové jídelně); (DA).

viandero, -ra, adj/subst. (1) m/f. (Kub, Portor): prodavač hlíznatých plodů, viz: *vianda*; (2) (Salv): žena roznášející jídlo dělníkům; (RAE). • (3) m. (Kub): zelinář; (JD). • (4) adj. (Kub), viz: *mujer*; (DMC). • (5) m. (Kub): regál, nábytek (na plody, hlízy); (6) m/f. (Bol): pouliční prodavač jídla; (7) f. (Ven, Arg): jídlonosič; (DA).

viarada, f. (1) (Arg): běhavka; ► průjem; (JD). • (2) (Arg): zlost, hněv; viz též: *viaraza*; (DA).

viaraza, f. zast. (1) (Arg, Kol, Salv, Guat, Hond, Urug): náhlý neuvážený tah; viz též: *viarada*; (RAE, DA). • (2) (Guat, Arg, Kol, Urug): hněv, zuřivost, zlost; (AM, MM). • (3) **darle uno a la ~, estar con la ~** (Arg): být naštvaný, podrážděný, rozčilený; (MM). • (4) (Arg, Hond, Salv, Urug): záchvat hněvu; viz též: *viarada*; př.: *le da la viaraza; está con la viaraza* (vzteká se); (JD, DA). • (5) (LaPla, Urug): nápad, myšlenka; př.: *«¿qué dirías vos si dejo el empleo público?» ... «¿y a qué se debe esta viaraza?»*; (BDE).

viaticar, intr. (1) (Kol): obchodně cestovat; (DA).

viático, m. (1) (Nik): peněžítá odměna za určitou práci; (RAE). • (2) (Mex, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Ven, Per, Chil, Par, Arg, Urug): peněžítá podpora, přídavek, diety; (DA).

vibora, f. (1) **~ de la cruz¹** (LaPla, Bol, Arg, Par, Urug): rodový název jedovatých plazů hodně podobného vzhledu (lat. *Bothrops alternatus*); ► měří metr a půl, jsou světle hnědí s tmavším vzorem; živí se obojživelníky, ptáky, vajíčky a drobnými hlodavci; (RAE, BDE, DA). • (2) (Mex, Par): had (lat. *ophidia*); (RAE, DA). • (3) (Mex): opasek s tajnými kapsami na uschování peněz; (4) **~ de la cruz²**, f. (Urug): viz: *crucera*; (5) **hombre de la ~** (Arg): viz: *hombre*; (RR). • (6) **~ que sale al camino, es para que la maten** (Arg): o závistivém člověku: pronásleduje ho nebezpečí; ► byly odhaleny jeho neřesti, zlozvyky; (AM). • (7) **matar la ~ en viernes** (Mex): mít hodně štěstí; (MM). • (8) (Mex): opasek na peníze; (9) **~ de cascabel** (Am): chřestýš; (JD). • (10) **~ de coral** (Bol, Arg, Urug): korálovec, had; viz: *coral*; (11) m/f. (Guat): intrikán, klepna; (12) (Salv): patolízal, lichotník; (13) (Portor): strom; viz též: *gongolí*; (14) (Portor): viz též: *angelón*; (15) **~ ciega** (Arg): viz též: *vibora de dos cabezas*; (16) **~ de coral** (Bol, Arg, Urug): viz též: *coral*; (17) **~ de dos cabezas** (Arg, Urug): kroužkovec nažloutlý (had); viz též: *vibora ciega*; ► *Amphisbaena alba*; (18) **~ verde** (Arg, Urug): viz též: *culebra verde*; **hacer la viborita**; (DA).

viborachado, -da, adj/subst. (1) (výchPer): hadí alkohol, pálenka, ve které je naložen had; (DA).

viborán, m. (1) (StřAm): rostlina čeledi klejichovité (lat. *asclepiadaceae*); ► květy jsou rudé se žlutými tyčinkami; rostlina vylučuje mléčnou tekutinu, která se využívá jako dávidlo nebo lék proti střevním parazitům; (RAE). • (2) (Hond): viz též: *viborana*; (DA).

viborana, f. (1) (střAm): společné pojmenování rostlin, jejichž stonek obsahuje mléčnou šťávu; patří mezi ně např. klejicha kurasavská; (MM). • (2) (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan): trvalka, viz: *pelo de gato*; (DA).

viboreante, adj. (1) (Bol, Arg, Urug): vlnitý; (DA).

viborear, tr/intr. (1) intr. [Š: *serpentear*] (Arg, Urug): plazit, klikatit, vinout se; (RAE). • (2) tr. (Mex; Kub): označit si karty; ► za podvodným účelem; (RR). • (3) intr. (Am): klikatit se, kroutit se; (4) (Kub): intrikovat; (5) intr. (Mex): označit karty; ► pro falešnou hru; (JD). • (6) intr., lid. [Š: *criticar*] (Mex, Bol, Par): *kritizovat, kárat*; ■ Syn.: *charquear(se), charquiuar, chimenear, chusmear,*

comer(se), cortar(se), descuerar, descuerear, desguazar, despepitar(se), desplumar, destazar, espepitar, hartar(se), machetear(se), maletear, mollejonear, palanquear(se), petardear, rajar(se), rayar(se), relajar, tasajear(se), tijerear, tijeretear, tirar(se), trasquilar; (7) intr. (Bol, Par, Arg, Urug): pohybovat se cik cak; (8) intr. (Bol, Arg, Urug): mít mnoho zatáček (cesta, silnice); (DA).

viborero, -ra, m/f. (1) (výchPer): uspávač hadů; (DA).

viborina, f. (1) (Guat): kousnutí hada; (DA).

viborón, m. (1) (szArg): viz též: *boa de las vizcacheras*; (DA).

vibra, f. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Portor, Per, Chil, Arg): pocit, vibrace, dojem (od druhé osoby); (DA).

vibrador, m. (1) (Am): vibrátor; př.: *vibrador de concreto*; (JD).

vibradores, m., pl. (1) [Š: *bandas sonoras*] (Mex, Urug): zvučící vodící pruh na silnici, příčný zpomalovací náliček na silnici, profilovaná krajnice; ■ Syn.: *loma de burro* (Arg), *lomo de toro* (Chil), *despertadores* (Urug), *policías acostados* (Ven); (EEA).

vibras, f., pl. (1) (Mex): vibrace, vlnění; př.: *quiero que éste sea un programa de buenas ondas y buenas vibras*; (BDE).

vibre, m. (1) (Salv): schopnost pocítit dojetí; (DA).

vibrio, m. (1) **echar (volar)** ~ (Mex; Guat): pozorovat, číhat, špehovat, slídit; (RR).

vibropisón, m. (1) (Per, Chil): vibrační deska, pěch (na udusání dlažby); (DA).

vicaria, f. (1) (Kub): rostlina z čeledi klejichovité (lat. *asclepiadaceae*); ► pěstuje se v zahradách a má bílé květy, uprostřed karminově červené; (RAE). • (2) (Kub, Mex): barvínek růžový; ► zahradní rostlina, která má růžové, bílorůžové nebo fialovorůžové květy; jedná se o velmi jedovatou rostlinu; (MM). • (3) (Kub): opuncie růžová; (JD). • (4) (Mex, Kub): rostlina; viz též: *chula*; (DA).

vicariante, m/f. (← fr.) (1) (Kol): zástupce, vikář; (MS).

vicario, -ria, m/f. (1) (Kol): stařec, stařena; (DA).

vicecampeón, -ona, adj/subst. (1) (Ekv, Bol, Chil, Par, Urug, Arg): vícešampión; (DA).

vicecampeonato, m. (1) (Ekv, Bol, Chil, Par, Urug, Arg): titul vícešampióna; (DA).

vicentear, tr. (1) (Mex, Hond, Salv, Bol): vidět, dívat se, pozorovat někoho; (DA).

vicarse, intr/zvrat., venk (1) (Guat): rozkvést, ale neplodit; (DA).

vicio, m.; (1) ~s, pl. (Arg): produkty, které nejsou pro život nezbytné, jako např. alkohol, tabák či čaj maté; (RR). • (2) m., pl., venk. (Arg, Urug): zábava, potěšení, požitek; ► kouření, popíjení maté, vsazení, dostihy apod.; př.: *no tengo para los vicios; deme algo para los vicios*; (3) **de** ~¹ (Arg, Kol, Par): bezdůvodně, bez udání důvodu, nepochopitelně; př.: *me pegó de vicio*; (4) **de** ~²: lenošivý, nečinný, nezaměstnaný; př.: *no quiero estar de vicio*; (MM). • (5) **de** ~³ (Ekv): habaděj; (6) **deme algo para los ~s** (Am): dejte mi na cigaretu; (7) **echar de** ~ (Am): nemít do čeho píchnout; (8) **de por** ~ (Ekv): habaděj; (9) **no tengo para los ~s** (Am): nemám ani na cigarety; (JD). • (10) (Kol): droga, halucinogenní látka; př.: *matan ... al que no paga el vicio*; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (11) **tener alguien el ~ en el esqueleto** (Kub): zloba mu kouká z očí; mít někdo viditelný rys zlé povahy; př.: *él tiene el vicio en el esqueleto*; (DMC). • (12) **irse en** ~¹, lid. (Chil, Guat, Par, Kub, Kol), venk. (Urug): vyrůst mnoho listů na rostlině ale bez květů či plodů; (13) **irse en** ~² (Kub): hodně vyrůst (dítě, adolescent); (14) **meter** ~ (Per): způsobit nepořádek, rámus; (15) **romper** ~ (Portor): přestat fetovat; (16) **saberse los siete ~s del garrote** (Nik): být zhýralec, hříšník, neřestník; (17) lid. (Per): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (18) lid. (Salv): kukuřičné zrno; viz též: *perla*; (19) (Guat, Hond, Salv): mnoho listů na rostlině; (20) venk. (Salv): pěna při výrobě cukru *panela*; (21) **al** ~ (szArg, Urug): bezdůvodně; (22) **de** ~⁴ (Dom, Portor, Par): ve velkém množství; **jugar** ~; **tirar** ~; (DA).

vicioso, -sa, adj/subst. (1) adj. (Bol): narkoman; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) adj/subst. (Per): chuligán, ničemný; (3) adj. (Guat): hustě zarostlý (o rostlině); (DA).

vicks, (1) **echar** ~ (Guat): odmítnout, odehnat někoho; (DA).

vicksear, tr. (1) (Guat): otravovat, nudit někoho; (DA).

Vicky, f., lid. (1) hovor. tvar jmen *Vicenta* (Chil), *Virginia* (Mex, Bol, Chil); (DA).

vico, m. (1) (Guat): alergie; (DA).

victimado, -da, adj. (1) (Mex): zavražděný; př.: *...con otras prendas de los victimados...*; (BDE).

victimar, tr. (1) (Am): zranit, zbit, ublížit; zabít; (MM). • (2) (Am; Mex, Hond, Salv, Nik, Dom, Ekv, Bol, Chil, Ven, Per, Arg, Urug, Kol): zabít, zavraždit; viz též: *ultimar*; (JD; BDE, DA).

victimario, m. (1) (Am): násilník, agresor, útočník; vrahoun; (MM). • (2) (Am): pachatel vraždy, vrah; (3) (Kol, Per aj.): pomocník kněze; ► rozdělával oheň, svazoval oběti a držel je při obětním rituálu; př.: *y como en los crímenes bien planeados, vemos a las víctimas pero no vemos a los victimarios*; (JD, BDE).

Víctor, m. (1) **estar como ~ Hugo** (Kub): dělat fóry s penězi, zdráhat se zaplatit; př.: *chico, paga y no protestes, estás como Víctor Hugo*; ► tento kub. používali studenti filozofické fakulty na předcastrovské Kubě, dnes se již téměř nepoužívá; viz též: *dinero, perro, poeta*; (DMC). • (2) (Hond): vozidlo (v armádě); (DA).

victoria, f. (1) ~ **regia**, f. (StřAm; Ekv, výchPer, Bol, Par): leknínovitá rostlina (lat. *Nymphaeaceae*: *Victoria cruziana*); ► kvetoucí ve stojatých vodách; je nadměrných rozměrů, jedna pouhá rostlina zabírá až 100 m²; má široké kulaté listy o průměru 2 m a velké bílé květy s červeným středem; (RAE, DA). • (2) (Kub): silná bavlněná látka, která slouží k výrobě obuvi; (MM). • (3) (Kol): dýně; (MM, JD). • (4) **no cantes ~ aunque en el estribillo estás** (Kub): neříkej hop, dokud nepřeskočíš; př.: *cállate, trabaja más y no cantes victoria aunque en el estribillo estás*; ► kub. vznikl přidáním *aunque en el estribillo estás* k původnímu spisovnému úsloví *no cantes victoria*; (DMC, INF).

victoriar, tr. (Arg): provolávat slávu, tleskat, uspořádat ovace; (RR).

victrola, f. (1) (Am; Per): gramofon; ► luxusní fonograf; př.: *me gusta, sin embargo, emplear palabras que no he vuelto a oír – al igual que antes dije victrola o foxtrot – y que ahora suenan ridículas*; (2) (Kub): hrací stroj, automat na reprodukovanou hudbu; př.: *victrola automática*; (JD; BDE).

victrola, f. (1) viz: *vitrola*; (MS). • (2) (Hond, Salv, Nik, Pan, Kub, Dom, Portor, Ekv): fonograf; viz též: *vitrola*; (DA).

vicuña, f. (← keč. *vicunna*) (1) (Per, Bol, Kol, Ekv, Chil aj.) lama vikuňa; ► přežvýkavec o velikosti kozla; má dlouhý, vzpřímený krk, kulatější hlavu bez rohů, zašpičatělé rovné uši a velmi dlouhé nohy; tělo je pokryto dlouhou jemnou strstí především rezavé barvy; žije volně ve stádech v Andách v Peru a Bolívii; loví se pro srst, která je cenným obchodním artiklem; př.: *a un metro de distancia ... lo contemplaban los ojos de la vicuña*; ► *Vicugna vicugna*; (RAE, BDE, DA). • (2) (Per, Bol, Chil): vlna z lamy; (3) (Per, Bol, Chil): látka, která se vyrábí z vlny lamy; (RAE, DA).

vida, (1) ~ **capulina**, f. [Š: *buena vida*] (Mex): jednoduchý život; (RAE, JD, DA). • (2) (Arg): u ženy: prostituce; u muže: loupež, vloupání; užívá se hlavně ve frázi: *estar en la vida*; (3) **buscar la ~** (Guat; Kost): vydělávat si na živobytí, živit se; (4) **hacer(se) la ~ de cuadros (de cuadritos)** (Mex): komplikovat (si) život, dělat (si) ho složitějším; (RR). • (5) **pura ~¹** (Kost): výborně, velmi dobře, vyjádření spokojenosti; př.: *¿cómo estás? ¡pura vida! ¿y vos?*; ahoj (může se použít jako pozdrav při setkání či rozloučení); (RR, RF, DA). • (6) **en ~** (Kost): úplně; ► používá se u adjektiv jako zelený a syrový, aby se vyjádřil absolutní stupeň dané vlastnosti; př.: *la fruta está verde en vida; la carne está cruda en vida*; (AM). • (7) (Chil): wira wira; ► bylina, která slouží k lékařským účelům a roste v horách Peru*; (8) (Kub): *Thuya ortusa*; ► jehličnatý strom, který má tvrdé dřevo; (MM). • (9) **como de por ~** (Am): na celý život; (10) **¡por ~ de la chifosca!** (Am): propánakrále!; (11) **en ~** (Kost): úplně syrový, zelený, nezralý; př.: *está verde en vida*; (12) **hacer ~ de amasiato** (Am): žít spolu na hromádce; (13) **¿qué es de su ~?** (Am): jak se vede?; (JD). • (14) **arráncame la ~ con el último beso de amor** (Kub): v jazyce lásky: přitiskni si mě a vem si mě celou; př.: *cuando la fui a besar le dije: arráncame la vida con el último beso de amor*; ► kub. se objevuje v textu známé písně; (15) **más amargo que la ~** (Kub): velmi hořký; hořký jako pelyněk; př.: *este café está más amargo que la vida*; (16) **seguir la ~ como viene el tango** (Kub): brát život tak jak přichází; př.: *hay que seguir la vida como viene el tango, nada puede cambiarla*; viz též: *¡ay, Dios!, cartucho, lolita, paja, toscanini, valentino*; (DMC). • (17) **hacer cantar "La ~ me engañó"** (Bol): obdržet doznání všech trestných činů delikventem; ► bol. argot *coba*; (HB). • (18) **creer que la ~ es moronga** (Hond, Nik): myslet, že život je peříčko, i když to tak ve skutečnosti není; (19) **dejar en la carretera de la ~ y con una llanta ponchada** (Hond): opustit někoho v těžké situaci; nechat ho na holičkách; vykašlat se na něho; (20) **llevar ~ de garrobo** (Hond): nepracovat, žít bez práce, být nemakačenko; (21) **tener ~ de garrobo** (Hond): mít devět životů; ► přežít smrtelně vážné nehody; (22) **por ~ suya** (Guat, Salv, Dom): smím poprosit (zdvořilá žádost); (23) **¡~ para que fuera eterna** (Hond, Nik): ty jsi ale nezodpovědný; (24) **mala ~**, m/f. (Dom, Bol, Par): uvolněný člověk se špatnými zvyky; (25) **misky ~** (Bol): dobrý život; (26) **~ de anaquel** (Hond): doba na prodej

výrobků podléhajících rychlé zkáze; **(27)** ~ **del oso** (Chil): klidný život bez starostí; **(28)** **en qué** ~¹ (Guat, Nik, Bol): kdy; **(29)** **en qué** ~² (Guat): nikdy; **(30)** **pura** ~² (Mex, Kost): skvělý (věc); **(31)** **pura** ~³ (Ekv): půvabný mladě vypadající člověk; **hacerle la ~ a palitos**; **revolver la ~**; (DA).

vidajena, adj/subst., hovor. **(1)** (Pan): o člověku: slídívý, čmuchal; (RAE, DA).

vidajenear, tr. hovor. [Š: *figonear*] **(1)** (Pan): slídit, čmuchat; (RAE, DA).

vidal, m. (← angl. *lifer*) [Š: *prisionero condenado a cadena perpetua*] **(1)** (US): odsouzenec na doživotí; př.: *es un vidal porque mató a una familia entera*; ► slang; (RF, DA).

vidala, f. **(1)** (Arg): místní koleda; **(2)** (Arg: Santiago de Estero): tanec *vidala*; (AM). • **(3)** (Bol, Arg): pomalá melancholický skladba; (DA).

vidalita, f. **(1)** (Arg, Bol, Urug, Chil): lidová píseň; ► obvykle milostná a smutná, doprovázená na kytaru; (RAE, AM, JD, DA).

vidalítá, f. **(1)** ~ (Arg, Urug): láska, můj milý, má milá (výraz, používá se hlavně v lidových písních, pomoci kterého se obrací k milované osobě); ■ Syn.: *vidalítay, viday*; (DA).

vidalítay, f. **(1)** (Bol, Arg, Urug): viz: *vidalítá*; (DA).

viday, f. **(1)** (Bol, Arg, Urug): viz: *vidalítá*; (DA).

videísta, adj/subst. **(1)** (Chil): člověk zabývající se nahráváním na video; (DA).

vidente, adj. **(1)** **no** ~, adj/subst. (Nik, Kost, Kub, Dom, Portor, Ekv, Bol, Arg, Urug): slepý, nevidomý; (DA).

video, m. **(1)** [Š: *videoclub*] (Arg, Urug): videoklub; **(2)** f. (Arg, Kub): video (přístroj); (RAE). • **(3)** [Š: *video*] (Am; US, Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Urug): video; (RAE, DA). • **(4)** (← angl. *video*) (LaPlat): společenství osob, kteří vystupují v televizi, nebo jsou s ní spojeni; (MS). • **(5)** (US, Mex, Hond, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Bol, Chil, Arg, Urug): (*aparato*) videorekordér, viz: *videocasetera*; **(6)** (US, Mex, Hond, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Bol, Chil, Arg, Urug, Salv, Per): (*cinta*) videokazeta, viz: *videocassette*; (EEA, DA). • **(7)** **montarse un**~, lid.(Kol): stavět vzdušné zámky; ► představovat si věci, které nejsou skutečné; **(8)** (US, Salv, Nik, Kost, Kub, Dom, Portor, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg): videoklip; **(9)** (US, Nik, Kost, Pan, Portor, Ekv, Bol, Arg, Urug): videopůjčovna; **(10)** ~ **beam** (Kost, Kub, Kol, Ven): videoprojektor; viz též: *video bin*; **(11)** ~ **bin** (← angl. *Video Beam*) (Kost, Kub): viz: *video beam*; **hacerse un** ~; (DA).

videocasetera, f. **(1)** [Š: *video*, m. (*aparato*)] (Arg, Mex, Urug, Salv, Nik, Kost, Kub, Ekv, Per, Chil, Par): videorekordér; ■ Syn.: *video*, f. (Arg), *video*, m. (Chil), *aparato de video*, *VH* (Ven); ■ Var.: *videocasetero*; (EEA, DA).

videocasetero, m. **(1)** (Urug): viz: *videocasetera*; (DA).

videocassette, m. **(1)** [Š: *video* (*cinta*)] (Ven): videokazeta; ■ Syn.: *video* (Arg, Chil, Mex, Urug); (EEA).

videograbador, m. **(1)** (Arg, Hond, Urug): video (přístroj); (RAE).

videograbar, tr. [Š: *grabar en video*] **(1)** (Mex, Salv, Ekv, Chil): nahrávat na video; (RAE, DA).

video-tape, m. (← angl. *video tape*) **(1)** (Am): nahraná vystoupení vysílaná televizi; (MS). • **(2)** (Am): videopáska, videokazeta; ► slouží k zachycení zvuku a obrazu v televizi; (MM). • **(3)** (Am): televizní záznam; (JD).

vidítay, citosl./f. (← šp. *vidita*, „miláček“, keč. *qu*, „moje“) **(1)** citosl. (szArg, Per, Bol): drahoušku!, zlatíčko!, miláčku!; (MM, JD, DA). • **(2)** ;~! **(3)** (Bol) viz: *palomitay*; (LM). • **(3)** f. (Bol): dobrý život; (DA).

vidón, m., hovor. [Š: *vidorra*] **(1)** (Ven): sladký život; (RAE, DA).

vidoquín, m. **(1)** (Chil): speciální druh brambory; ► na první pohled připomíná českou bramboru, ale při rozkrojení má o něco bělejší barvu a také tvar má spíše ovalný až hranatý; (MM).

vidornia, f. **(1)** (Ven): viz: *vidorria*; (AM). • **(2)** (Ven): nečinný (pohodlný) život; (JD).

vidorria, f., despekt., hovor. **(1)** iron. [Š: *vidorra*] (Ven): sladký život; (RAE). • **(2)** (Am; Kol, Portor, Ven, Dom): mizerný, nešťastný, psí život; (RAE, JD, DA). • **(3)** despekt. (Arg): bohémský, veselý, požitkářský život; ■ Var: *vidurria*; (AM). • **(4)** (Mex, Dom, Ven, Arg): bezstarostný život; (DA).

vidota, m. **(1)** (Kost, Ven): bezstarostný život; (DA).

vidriado, -da, adj. **(1)** (Chil): skelný (oči); (DA).

vidriante, m. **(1)** (Mex, Ven): napodobenina diamantu; (DA).

vidriar, tr. **(1)** (Arg): dát polevu; (JD).

vidriazo, m. (1) (Bol): krádež klenotnictví rozbitím skel ve vitrínách; ► bol. argot *coba*; (HB).

vidriera, f. (1) (Kub): stánek nebo přístavek, kde se prodávají cigarety, tabák, levné kovové předměty, imitace šperků apod.; (2) (**estar en la ~ de colores**, [Š: *en candelero*] (Arg): být na koni, na vrcholu; (RAE). • (3) [Š: *escaparate*] (Am; Per, Arg, Urug, Ven, Nik, Kub, Chil, Mex, Par): výkladní skříň, výklad; př.: *se detenan en cada tienda, en cada vidriera*; ■ Syn.: *vitrina* (Chil, Ven), *aparador, escaparate* (Mex); (JD; MM, BDE, EEA, DA). • (4) (Kub): kiosek nebo stánek, kde se na Kubě prodává tabák, známky a jiné drobnosti; př.: *cómprame un cigarro en la vidriera de la esquina*; ► stánek podobný trafice získal svůj název podle skleněné výlohy; (JD, BDE, DMC). • (5) ~ **de tabacos** (Kub): prodejna tabáku na Kubě; př.: *cómprame eso en la vidriera de tabacos*; ► stánek podobný trafice získal svůj název podle skleněné výlohy; (DMC). • (6) ~s, pl. (LaPlá): dalekohled, viz též: *embrocantes*. (NET). • (7) **en la ~¹** (Arg, Urug): slavně; (8) **en la ~²** (Arg, Urug): veřejně; (DA).

vidriería, f. (1) (Bol): výkladní skříň; (DA).

vidrierista, m/f. [Š: *escaparatista*] (1) (Arg, Urug, Ekv): aranžér výloh; (RAE, DA). • (2) (Arg): Urug): aranžér, aranžérka; (RR).

vidriero, m. (1) (Bol): zloděj šperků schopný vyříznout otvor ve výkladu klenotnictví a ukrást vystavené šperky; ► bol. argot *coba*; (HB, DA).

vidrio, m. (1) (Arg): láhev od alkoholického nápoje; (2) (Kub, Portor): pilea; ► bylina s drobnými květy, která roste v tropické oblasti JV Asie; (3) slang. (Mex): oko; (4) **industria del ~** (Arg): opilost, opice; (MM). • (5) (Arg; Kol, Chil, Mex, LaPlá): okenní tabule; př.: *el último tramo hasta Puerto Montt fue en un transbordador de vidrios rotos por donde se metía con aullidos el viento polar*; (6) pl. (Mex): kukadla; (7) **echar ~** (Am): koukat; (JD; BDE). • (8) (**ahí nos ~s** (Guat, Hond, Per, Mex, Nik, Kost, Kol, Ekv, Bol): uvidíme se, na viděnou; tak zatím, čau; viz: *nos chequeamos*; ► slang; (RF, HB, DA). • (9) ~s **eléctricos** (Ven): elektrické ovládání oken; viz též: *alzavidrios eléctrico, levantavidrios eléctrico*. (DMC, EEA). • (10) **cortarse con ~ inglés** (Kub): šlápnout do hovna; př.: *fui al campo y me corté con vidrio inglés*; (DMC). • (11) ~ **inglés** (Kub, Dom): hovno; př.: *mira, vidrio inglés*; (DMC, DA). • (12) ~ **de atrás (~trasero, ~posterior)**, zadní okno u auta, viz: *medallón*. • (13) (Mex, Hond, Dom, Bol, Par): okna auta; (14) (Hond, Nik): vitrina; (15) (Pan): čočka (u brýlí nebo dalekohledu); (16) (Guat): láhev s likérem; (17) adj. (Guat): nedůtklivý (člověk); (18) (Dom): viz: *espinito*; (19) ~ **catedral** (Ekv, Per, Bol, Chil): barevná sklíčka (ve vitrážích); (20) **creerse que comió ~** (Hond, Nik): haló, přestaň na to zírat!; **comer ~**; **dar duro al ~**; **subir los ~s**; **volar ~**; (DA).

vidriola, f. (1) (Chil): ryba; viz též: *perico*; (DA).

vidrioso, -sa, adj. (1) (Kol): vláknitý, tvrdý a bez šťávy (o plodech, rostlině); (DA).

vidurria, f., hovor. [Š: *vidorra*] (1) (Arg, Urug): sladký život; viz: *vidorria*; (RAE, DA). • (2) (Kol): psí život; (JD).

vieira, f. (1): hřebenatka, viz: *ostión*; (EEA).

vieja, adj/subst. (1) f. (Mex): špaček; ► doutníku; (2) **hacer ~s** (Am): dělat kotrmelce; (3) **¡va la ~!** (Am): hergot!; (4) **matar la ~** (Am): ukojit hlad; (5) **meter la ~** (Kol): sprostě nadávat; (JD). • (6) f. (Am; Chil, LaPlá, Ven, Mex): máma, mutra; př.: *mi pobrecita vieja nunca se quejó, nunca me pidió nada*; (JD, DA). • (7) f. (Mex): ženská, buchta, baba; př.: *tendría harta lana si no fuera por las viejas y el bailecito*; (BDE). • (8) f. (Chil, LaPlá, Ven, Mex, Hond): manželka; př.: *... porque tengo que recoger a mi vieja en casa de su hermana, mi cuñada pues*; (BDE, AHM, RF). • (9) f., pl. (Mex): ženy; (AHM). • (10) [Š: *mujer*] f., hanl. (Hond, Kol, Kost, Kub, Mex, Par, US): ženská; př.: *conocimos a unas viejas en la discoteca, Lalo siempre presume que las viejas lo encuentran irresistible*; ► slang; (RF). • (11) adj/subst. (Bol): důvěrná kamarádka (používá se jenom mezi ženami); ► bol. argot *coba*; (HB). • (12) f. (Mex, Hond, Kost, Bol): žena; (13) f. (Ven): viz: *cupaneca*; (14) f. (Chil): tloušťovka černá (ryba); ► *Graus nigra*; (15) f. (Portor): chrochtal surinamský (mořská ryba); ► *Anisotremus surinamensis*; (16) f. (Pan): kančík černopásý (ryba); ► *Vieja maculicauda*; (17) f. (Chil): raketa rotující po zemi; (18) **la ~ Inés** (Mex, Nik, Pan, Ven): odpověď, která se používá mezi známými, když se někdo zeptá kdo je ta osoba; (19) ~ **de agua** (svArg): viz: *vieja del agua*; (20) ~ **del agua** (Arg, Urug): palorikárie (sladkovodní ryba); viz též: *vieja de agua*; ► *Paraloricaria*; (21) ~ **del monte** (Pan): bájná postava; viz: *llorona*; **pasar la ~**; (DA).

- viejada**, f. (1) lid. (Mex, Guat): skupinka starců; (2) (Guat): zastaralá věc, stará třetka; (3) (Salv): čin typický pro staré lidi; (DA).
- viejal**, m. (1) (Salv): velká skupina starců; (DA).
- viejardo**, -da, adj/subst., lid. (1) (Arg, Urug): stařec, dědek; viz též: *veterano*; (DA).
- viejarunco**, -ca, adj., lid. (1) (Salv): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).
- viejazo**, -za, adj/subst. (1) **dar el** ~¹ (Mex): rychle zestárnout; ► mex. argot *caliche*; (DBM). ● (2) **dar el** ~², lid. (Mex, Arg): projevit známky vysílení a zestárnutí v nevhodný čas; (3) (Mex, Bol, Chil, Arg, Urug): rychlé stárnutí (fyzické i duševní); (DA).
- viejera**, f. (1) (Portor): zastaralá věc k ničemu; (RAE). ● (2) [Š: *vejez*] (Ar, Nav, Portor, Ven, Hond): stáří; (RAE, MM, JD, DA). ● (3) (Portor): starý krám (křáp); (JD, DA). ● (4) (Kost, Ven): stařecká choroba; (DA).
- viejero**, -ra, adj. (1) (Mex): vyšlý z módy; př.: *su compadrito es como la fregada de viejero, galán y bebedor*; (BDE).
- viejero**, m. (1) (Mex, Guat, Kost, Kol, Bol): skupinka žen; (2) (Bol, Chil, Urug): skupinka starších osob; (DA).
- viejervo**, -va, adj/subst., lid. (1) (Dom): stařec, dědek; viz též: *veterano*; (2) (Dom): starší osoba, která se chce chovat jako mladý; (DA).
- viejita**, f. (1) (Kost): házení žabek (kamínků po vodní hladině); (2) (Nik): malá taštička plněná sladkou náplní a sýrem; (RAE, DA). ● (3) (Am): stařenka; viz též: *viejito*, -ta; (4) **hacer la** ~ (Kub): nabírat, natahovat moldánky; (JD). ● (5) (Salv): nedopalek cigarety, špaček; viz též: *bacha*; (6) (Hond, Salv): doutník; viz též: *nicotinoso*; (7) (Kol): kurimata magdalenská (sladkovodní ryba); ► *Curimata magdalenae*; (8) (Ven): velmi jedovatý had, dosahuje délky až 1,80 metru; ► *Bothrops medusa*; (9) (Hond, Salv): ručně balená cigareta; (10) (Salv): dort (z mouky); (11) (Salv): omeleta plněná vajíčkem; (12) (Salv): zralé mango; **hacer una** ~; (DA).
- viejito**, -ta, adj/subst., citosl. (1) m/f. (Am; Ven): stařeček; stařenka; (2) ¡!, citosl. (Am): drahoušku!; (JD). ● (3) m. (Chil): kamarád; př.: *no lograba zafarse del abrazo pegajoso de Rivera; «tú me comprenderás, viejito...»*; (4) adj. (Ven, Per): starý a milý; ► o člověku; př.: *como la vieja y yo estábamos viejitos ya...; ¿se llamaba Fabio Cuesta el gobernador?; sí, un viejito simpático*; viz též: *viejo*; (BDE). ● (5) **cuela** ~, m. (Kub): je to na tobě; př.: *cuela viejito, ya esperaste bastante*; ► kub. se vztahuje k Dr. Enriquemu Huertasovi, kt. předsedal velkému lidovému shromáždění proti prezidentu Batistovi v místě Muelle de Luz, mezi řečníky se nacházel i jeden z představitelů kub. republiky Dr. Cosme de la Torriente, kt. byl již téměř na prahu smrti, ale ostatní řečníci na něj nebrali ohled a nenechali ho mluvit, Dr. Huerta to viděl a křikl na Cosmea svůj dnes již slavný výkřik: "*cuela viejito*", a Dr. Cosme se tak dostal ke slovu; (6) **poner a alguien como un ~ guaschangüear** (← angl. *wash and wear*) (Kub): vyždímat někoho při sexu, odrovnat někoho při sexu; př.: *esa mujer tan joven pone a ese hombre como un viejito guaschangüear*; ► kub. je odvozen od označení angl. "wash and wear", kt. bývá na oblečení z látek, kt. se nemusí žehlit, ve skutečnosti se ale v pračce dost pomačkají; (7) **ser un hit pareid de ~s** (← angl. *hit parade*) (Kub): schůzka "klubu duchodců"; př.: *esto es un hit pareid de viejitos*; ► kub. je odvozen od názvu am. hudební hitparády; (8) **tomar un ~ aún la sopa en botella** (Kub): ještě nebýt zcela ve své kůži; nebýt ještě zcela zdrav; př.: *ese pobre viejito aún toma la sopa en botella*; (9) ~ **guaschangüear** (Kub): vrásčitý stařeček; př.: *¡pobrecito, si es un viejito guaschangüear!*; (10) ~ **sopita** (Kub: exil): stonavý stařec; př.: *ése es un viejito sopita*; ► kub. je odvozen od polévky, což je to jediné, co se nemocným podává; (DMC). ● (11) ~ **pascuero** (Chil): viz: *viejo pascuero*; (DA).
- viejo**, -ja, adj/subst. (1) subst., pl., hovor. [Š: *padres*] (Am): rodiče; (2) f. hovor. (Mex): oslovení ženy, i mladé; (RAE). ● (3) m/f., hovor. (Am; Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Kub, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): používá se jako oslovení matky, otce, manželky a manžela, nebo mezi přáteli; (RAE, DA). ● (4) m/f. (Mex; Kost): dospělý člověk jakéhokoli věku; (5) (Arg): oslovení: človče! chlape! kamaráde!; (6) **¡esto (eso) es ~ en Colombia!** (Ekv): to je všem jasné, to ví každý, to je stará písnička; (RR). ● (7) adj/subst. (Portor; Mex, Kost, Urug, Arg, Kub, Guat, Kol, Chil): starý, stará; ► způsob jak se oslovují manželé, partneři či milenci na venkově, i když se jedná o mladé lidi; (RR, MM). ● (8) f. (Chil): prskavka, ohňostroj; (9) (Chil: Chiloé): petarda; (10) (Mex): nedopalek doutníku; (11) (Ven): pečený banán, který se poté ještě smaží na vepřovém sádle; (12) (Kub): poslední tah ve hře; (13) **hacer viejas** (střAm): dělat žabky; ► házet placaté kamínky tak,

aby se odrážely od hladiny a skákaly; **(14) hacer la ~** (Guat): předstírat nemoc; **(15) matar la ~** (Kub, Portor): ukojit své chutě a touhy; **(16) irse ~; llevárselo ~** (Mex): dosáhnout něčeho, co si přejeme, bez překážky a bez většího úsilí; (AM). • **(17) f.** (Kub, Portor): velký hlad; **(18) f.** (Mex): žertovné pojmenování vojákovy manželky; **(19) ~ de(l) agua,** (Arg, Par, Urug): palorikárie vetchá; ► ryba, která má tělo pokryté kostěnými štíty a ty obvykle jsou hladké nebo také naježené; dorůstá až 30 cm a vyskytuje se v ústí řeky Platy a také na pobřeží Argentiny*; **(20) m/f.** (Mex): druh kaktusu, který má bodliny a šedivé štětinky; **(21) derecho ~** (Arg, Urug): bez uvažování, bez rozjímání; př.: *me vio y derecho viejo me pidió que le pagara*; **(22) el que va para ~, va para pendejo** (Mex): stáří snižuje duševní schopnost; (MM). • **(23) derecho ~, m.** (Am): rovnou; př.: *derecho viejo me lo pidió* (rovnou si o to řekl); **(24) el que va para ~, va para pendejo** (Mex): starému koni zuby padají; **(25) es más ~ que un tacaco** (Kost): je už předpotopní; **(26) ¡~!** (Am): starý brachu!; **(27) ~ cañengo** (Kub): starý páprda; (JD). • **(28)** (Chil, LaPla, Ven): táta; př.: *mi pobre viejo se la tuvo que aguantar ... pero la vieja cuando él se murió... empezó a chiyar (= chillar) como loca*; **(29) mis ~s** (Chil, LaPla, Ven, Arg): moji rodiče; př.: *me vine para casa a saludar a mis viejos*; **(30) (mi) ~** (Arg): kamarád; př.: *haceme acordar en casa que te lea la confesión de Ivonne Guitry, viejo ...*; **(31) ~ viejito de Pascua (Viejito Pascual, Pascuero)** (Chil): Santa Claus; př.: *yo hace tiempo que dejé de creer en el Viejo de Pascua*; (BDE). • **(32) m/f.** (Arg, Bol, Chil, Par, Per, Š, Urug, Ven): matka; otec; pl.: rodiče; př.: *mi viejo se acaba de jubilar y no sabe qué hacer con su tiempo libre*; **(33) ~ verde** (Arg, Chil, Kol, Par, Portor, Š, Urug, Ven): seladon, starý proutník; ► starý muž, který se dvoří mladším ženám; př.: *el viejo verde de mi jefe creyó que iba a poder seducirme con regalos*; (RF). • **(34) m/f.,** hovor. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Ekv, Bol, Chil, Arg, Urug): starej, stará; ► manžel, manželka; př.: *mi viejo se rompió una pierna*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM, DA). • **(35) m.** (Mex): manžel; **(36) pl.** (Mex): muži; (AHM). • **(37) a los ~s, teteras** (Kub): nech si zajít chuť dědku; př.: *¿te enamoró ese viejo? –sí, y le grité: "a los viejos, teteras"*; ► kub. se používá, když nějaký starý chlípák pokukuje po mladé holce; **(38) caminar como el ~ Chichí** (Kub): chodit shrbeně; př.: *el camina como el viejo Chichí, parece que se va a caer*; ► kub. je odvozen od postavy starce *Viejo Chichí*, kt. působil v kub. burlesce a později i v televizi; **(39) estar un ~ como los antiks** (Kub): mít za sebou plastické operace; př.: *no le da pena a ese viejo estar como los antiks*; ► *antiks* je kub. forma výslovnosti slova *antique* (*mueble viejo*); **(40) ser un ~ que mea fuera del inodoro** (Kub): být starý jako Metuzalém; př.: *ése es un viejo que mea fuera del inodoro*; **(41) más ~ que el palmar de Acosta** (Kub): mít už svůj věk; př.: *ese hombre es más viejo que el palmar de Acosta*; **(42) ser ~ y con patilla** (Kub): být velmi starý; př.: *Juan es viejo y con patillas, aunque no lo parece*; **(43) ser un ~ salsa** (Kub): být starý chlípák; př.: *ese viejo es salsa*; **(44) ~ de manigua** (Kub): veterán z války o nezávislost Kubu; př.: *¡respétalo, que además de viejo, es un viejo de manigua!*; **(45) ~ útil** (Kub): stařec vydržující si milenku; př.: *me han dicho que Perico es una viejo útil*; viz též: *cosita*; (DMC). • **(46) m.** (Mex, Hond, Salv, Nik, Kub, Bol, Chil): kámoš; viz též: *mano*, m.; **(47) caite ~,** adj. (Hond, Nik): odporný člověk, zmetek; viz též: *hijueputa*; **(48) ser más ~ que el Morro** (Kub): být starý jako Metuzalém; **(49) ser más ~ que préstame medio** (Hond): být v pokročilém věku; **(50) ser un ~ Pedro para un cabrero**, lid. (Portor): nenaučit starého psa novým kouskům; **(51) adj.** viz: *goma, estar como goma vieja*; **(52) m.** (Gut, Dom): viz: *viejo de la bolsa*; **(53) ~ de la bolsa** (Arg, Urug): bubák; vymyšlená postava, kterou se straší děti, aby poslouchaly; viz též: *viejo, viejo del saco*; **(54) ~ de Pascua** (Chil): viz: *viejo pascuero*; **(55) ~ del saco** (Nik, Kost, Chil): viz: *viejo de la bolsa*; **(56) ~ pascuero** (Bol, Chil): Santa Claus; viz též: *pascuero, viejito pascuero, viejo de Pascua*; **(57) ~ rabo verde** (Mex, Guat, Nik, Dom, Bol): starý chlípák; viz též: *viejo verdolaga*; **(58) ~ verdolaga** (Arg, Urug): viz: *viejo rabo verde*; **(59) m/f.** (Mex, Guat, Salv, Per, Bol, Chil, Kol): mladý muž nebo žena; **(60) m/f.** (Mex, Hond, Salv, Nik, Kub, Bol, Chil): blízký kamarád; **(61) m/f.** (Kub): manžel/ka pokročilého věku; **(62) m/f.** (Bol, Arg, Urug, Chil): učitel/ka; **(63) adj/subst.** (Guat): pán, šéf; **(64) más ~ que andar a pie** (Kub, Kol): velmi starý; viz též: *más viejo que el Morro, más viejo que la injusticia, más viejo que la moda de andar a pie*; **(65) más ~ que el frío** (Portor): velmi starý; **(66) más ~ que la injusticia** (Arg, Urug): viz: *más viejo que andar a pie*; **(67) más ~ que la moda de andar a pie** (Kub): viz: *más viejo que andar a pie*; *vestirse de ~ pascuero*; (DA).

viejolo, -a, adj/subst. **(1)** adj.(Portor): vyšlý z módy, zastaralý, nemoderní; (RR). • **(2)** adj/subst. (Portor, Dom): zestárlý, (vypadat) starší (než je jeho věk); (DA).

viejón, -jona, adj/subst., lid. **(1)** adj., lid. (Mex, Nik, Kol, Guat, Arg, Urug, Per, Chil): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (MM, DA). • **(2)** adj. (Am): postarší; **(3)** m/f.: postarší osoba; (JD). • **(4)** adj/subst. (Guat, Nik, Arg, Urug): osoba v pokročilém věku, starší; **(5)** adj. (Guat, Nik, Arg): zastaralý (věc); **(6)** adj/subst. (Per, Chil): velmi starý (věc nebo člověk); **(7)** **gran** ~ (Guat): důležitá a vážená osoba; (DA).

viejonazo, -za, adj/subst., lid. **(1)** (Per): nevyzrálý (člověk), člověk chovající se nepřiměřeně ke svému věku; (DA).

viejota, f. **(1)** (Kol): velký had s velkou hlavou, který se plazí ve větvích stromů; (MM).

vieuca, f. **(1)** (Kub): mutr; ► matka; (JD).

vieuco, adj/m. **(1)** m. (Kub): fotr; ► otec; (JD). • **(2)** adj., lid. (Hond, Nik, Pan, Kub, Dom, Bol): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).

vieujo, -ja, adj/subst. **(1)** adj. (Chil): moc starý; **(2)** m/f.: děda, babka; ■ Var.: *viejucho*; (JD). • **(3)** (Chil): postarší; (DA).

viejurgo, -ga, adj. **(1)** (Hond): o člověku: starý, i subst.; (RAE, DA).

vieia, f., lid. **(1)** (Hond, Bol): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

viena (de), f. **(1)** (Bol, Arg, Urug): viz: *silla de viena*; (RR). • **(2)** **pan de** ~: rohlík, viz: *pan de hotdogs*; (EEA).

vienesá, f. **(1)** (Per, Bol, Chil): klobása; (DA).

vientito, m. **(1)** (Arg): vánek, větřík; př.: *y ese vientito suave se mezclaba con la tibieza del auto*; (BDE).

viento, m. **(1)** ~ **blanco**¹, m. (szArg): sněhová a dešťová přeháňka; (RAE). • **(2)** (Per; Portor, Pan): průvan; revmatické bolesti; př.: *escupí sangre; no me cuidé; ése fue mi error; cogí un viento; padecí dos semanas*; **(3)** **mal** ~ (**mal-**, **mal-viento**), m. (Ekv): nemoc projevující se bolestmi hlavy, zvracením, průjmy; ► člověk ji prý může dostat, když se pohybuje v roklích, soutěskách či jiných ponurých místech, kde se údajně vyskytují škodlivé látky atd.; př.: *con el silencio se oía cerquita la náusea seca del brujo que esperaba la noche para curar a alguien del mal-viento o de la ojiada*; **(4)** **cama (catre) de** ~, viz: *cama, catre*; (RR). • **(5)** (Pan, Portor): bolest při revmatismu; **(6)** ~ **huracanado**¹ (Arg): kordilerský vítr, který přináší sněhové a dešťové přeháňky; **(7)** venk. ~ **con sangre** (Portor, Dom): velká bolest, u které je těžké najít přesné místo vzniku; **(8)** **tomar** ~ (Chil, Portor): udržet papírového draka ve vzduchu; (AM). • **(9)** venk. ~ **colado** (Kost): kolika; **(10)** ~ **de agua** (Kol, Portor, Dom): vítr, který přináší déšť; **(11)** **hacer el** ~ (Mex): způsobit malou škodu; (AM, JD). • **(12)** (Kol): šnůrka nebo provázek, za který se drží papírový drak; (MM). • **(13)** ~ **platanero** (Kub): silný vítr, který poráží banánovníky; (MM, JD, DA). • **(14)** (Kub): nemoc; ► lid.; **(15)** (Pan): revma; ► nemoc; **(16)** **dar ~ a** (Per): ovívat co; **(17)** **me hace (puro)** ~ (Am): kašlu na něj; **(18)** ~ **huracanado**² (Arg): sněhová bouře; (JD). • **(19)** ~ **blanco**² (Arg, Chil): sněhová bouře; (JD, DA). • **(20)** **al** ~ (Bol): v prodeji; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *al ventarrón*; (HB). • **(21)** **lo que el ~ se llevó** (Kub): to co zabavil Fidel Castro; př.: *todo eso es lo que el viento se llevó*; ► kub. je také názvem filmu; **(22)** **¡llévate! ~ de agua!** (Kub): dej si odchod, odprejskni; př.: *por ahí viene tu cuñada. -¡llévate! viento de agua!*; **(23)** **se la lleva un ~ platanero** (Kub): je tak hubená, že ji odnese vítr; př.: *¡tienes que alimentarla, que se la lleva un viento platanero!*; ► **viento platanero** je slabý poryv větru; **(24)** **se unieron el ~ y la candela** (Kub): dva blázni se dali dohromady; př.: *la que se formó, figúrate que estaban Carlos y Pedro, es unieron el viento y la candela*; **(25)** **ser un** ~¹ **platanero** (Kub): být slabý; př.: *lo que sopla es un viento platanero*; viz též: *peo*; **(26)** **ser un** ~² **platanero** (Kub): slabý a tichý prd; př.: *cochino; pero si es un viento platanero!*; viz též: *luz*; (DMC). • **(27)** **dar le** ~ (Hon, Salv): býtoprávně něco dělat nebo to začít dělat; **(28)** ~ **de Cuaresma** (Kub): silný vítr z jihu; ► na Kubě mezi únorem a březnem; **agarrar ~ en la camiseta; beberse el ~; beberse los ~s; soplar ~s de fronda; tomar ~ de cola**; (DA).

vientos, adv/citosl., lid. **(1)** adv. (Mex, zápKol): dobře; **(2)** **¡~!**, citosl. (Mex): to je skvělý!; (DA).

viente, m. **(1)** **por ~ y lomo** (Chil): ze strany otce i matky; (AM, JD). • **(2)** (Ekv, Urug): březí samice; (DA).

vieras;!, citosl. **(1)** (Pan, Bol): jo?; sleduješ mě?; (DA).

viernes, m. (1) **hacerse el del otro** ~ (Bol): předstírat nevolnost; (RR). • (2) **estar** ~ (Mex): být starý; (3) **no ayunarle a uno los** ~ (Chil): nevěřit někomu, co říká; mít na něho špatný názor; (AM). • (4) **estar hecho en** ~ (Am): být moc starý; (5) **está como un V~ Santo a las tres de la tarde** (Kub): sedí jako boží umučení; (JD). • (6) ~ **cultural** (Pan, Kol): schůze, schůzka, setkání; viz též: *concejillo, viernes de colorete, viernes del soltero*; (7) ~ **social** (Portor): schůze, schůzka, setkání; viz též: *concejillo*; (8) adj., lid. (Mex, Guat): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejucó*; (9) **salir con ~ trece** (střBol, zápBol): překvapit něčím nečekaným; (10) ~ **chiquito**, lid. (Kol, Ekv): oslava, slavnost ve čtvrtek; (11) ~ **de colores** (Dom): den, kdy děti a studenti nemusí nosit školní uniformy; (12) ~ **de colorete** (Pan): viz: *viernes cultural*; (13) ~ **del soltero** (Bol): viz: *viernes cultural*; (DA).

Vieta, f. (1) (Kub), viz: *análisis*; (DMC).

Vietnam, m. (1) (Kub), viz: *funeraria*; (DMC). • (2) (Salv): slunečné místo (na fotbalovém stadionu); (DA).

vietnamero, adj., m. (Portor): o portorikánských veteránech války ve Vietnamu; př.: *un veterano vietnamero ... le garantiza la mitad de su pensión*; (RR).

vietnamita, adj. (1) (Chil): povolná (žena v sexu); (DA).

viga, f. (1) **echarle a alguien la ~**, hovor. [Š: *reprenderlo*] (1) (Mex): peskovat někoho; (RAE, JD). • (2) **echar la ~** (Mex): urazit, potupit, hanět, napadnout; (RR). • (3) (Salv): obtížný člověk, člověk, se kterým je těžké vyjít; (4) (Salv): obtížná, složitá situace; (5) (Dom): těžce získatelný obrázek (pro jeho výjimečnost); (DA).

vigear, tr. (1) (Hond, Salv, Ven): pozorovat, sledovat; (DA).

vigésimo, m. (1) (Mex, Nik, Chil, Kost): část loterijního lístku (jeho hodnota je jedna dvacatina z celého lístku); (DA).

vigía, f. (1) (Kub), viz: *carnaval*; (DMC).

vigíada, f. (1) (Hond, Salv, Nik, Kost): sledování, zírání; viz též: *vigiadera*; (DA).

vigiadera, f. (1) (Salv, Kost): viz: *vigíada*; (DA).

vigiar, tr. (← port.) [Š: *espíar*] (1) (Salv): špehovat, sledovat; (RAE, DA). • (2) (Hond): dívat se na někoho překvapeně; (DA).

vigiazón, f. (1) (Salv): sledování, neustělá zírání; (DA).

vigil, m. (1) (Arg): dozorce, hlídač; (DA).

vigilador, -ra, m/f. (1) (Arg, Urug, Bol): strážný, dozorce; (DA).

vigilante, m. (1) **postre del ~** (Arg), viz: *martín fierro*; (RR). • (2) hlídač, viz: *guardia*; (EEA). • (3) lid. (Arg): policajt; viz též: *buitre*; (4) (zápEkv): dopravní policie; (5) (Arg, Urug): viz: *postre vigilante*; (6) (ARg): bezpečnostní řetězek na dveře; (DA).

vigilia, f. (1) **ser ~** (Kol): škudlit; (JD).

vigión, -na, adj. (1) **a la ~** (Hond): o člověku: pozorný, bedlivý; (RAE). • (2) (Hond): ten, kdo někoho sleduje za určitým cílem, i subst.; (RAE, DA). • (3) m/f. (Hond, Salv, Nik): čumil; (4) m/f. (Salv): policejní donašeč; (DA).

vigiona, f. (1) (Salv): hráč, který se přiblíží k protihráči; (DA).

vigo, m. (1) (Hond): náplast, obklad, obvaz; (AM, JD).

vigornia, f., lid. (1) (Salv): penis; viz též: *pinga*; (DA).

vigorón, m. (Nik; Kost, US): jídlo pocházející z Nicaragui; ► z pečeného vepřového masa, juky a syrového nasekaného hlávkového salátu; (RR, SUS, DA).

viguá, m. (1) (Arg, Urug): viz: *mbiguá*; (DA).

vigueta, f., i adj. (1) (Kub): strom s velmi tvrdým dřevem (*Exostema floribundum*); přeneseně: velký, ohromný, strašný, pořádný, příšerný, komplikovaný; př.: *el escándalo era vigueta*; (RR). • (2) adj. (Kub): obrovský; př.: *eso es la destrucción vigueta*; viz též: *jodedor*; (3) (Kub): hodně; př.: *aquello era una falta de educación vigueta*; viz též: *singueta*; (DMC). • (4) adj/subst. (Kub): velikost, obrovský; (DA).

vihuela, f. (1) **una cosa es con ~ y otra cosa con rabel** (Chil): to jsou prázdné řečičky, ale skutek utek; (JD). • (2) (Hond): velká kytara; (DA).

vicha, f. (1) (Nik): pivo; (DA).

vichaco, m. (1) (Ven): míra, která slouží k určení váhy kakaa a rovná se 27 librám; při vážení kávy se rovná 28 librám a u kukuřice 30 librám; (AM).

vichada, f. (← port.) (1) (LaPla): špehování; (MS). • (2) (Arg, Urug): letmý pohled; (DA).

vichadero, -ra, adj/subst. (← port.) (1) f. (Arg, Bol, LaPla): rozhledna; (MS). • (2) adj., viz: *espejo vichadero*; (RR). • (3) m. (Arg): strážní věž, která se obvykle nacházela ve vesnicích blízko pamp a plání; (AM). • (4) (Arg): hlídková věž; (JD). • (5) (Arg): tajné místo k pozorování; (DA).

vichador, -ra, m/f. (← port.) (1) (LaPla): špion; ■ Var.: *vicheador*; (MS, MM, JD). • (2) (Am): hlídka; (JD). • (3) pl. (Arg): oči, viz též: *carozos*; (NET, DA). • (4) (Bol, Arg): pozorovatel, stráž; (DA).

vichar, tr/intr., hovor. (← port. *vigiar*) (1) (Arg, Bol, Urug): špehovat, sledovat někoho; ■ Var.: *bichar, bichear, vichear*; (RAE, MS, MM, JD, DA). • (2) (Arg, Urug): obhlížet vystavené zboží buď s hraným, nebo skutečným nezájmem; (RAE). • (3) (Am): uvidět, zpozorovat; (JD). • (4) intr. (Urug): prohrabávat, prohledávat zboží v obchodě; (DA).

viche, adj/subst. (1) (Mex): nahý, holý; (JD). • (2) (Kol, zápEkv): nezralý, zelený; ► o plodu; (JD, DA). • (3) (Kol): o vinné révě, olivovníku a dalších rostlinách: nezralý; (AM). • (4) (Kol): o zvířatech, rostlinách nebo o nějaké události: nevyvinutý, nedospělý, vzdálený ■ Var.: *biche*; (5) (Mex): holý, holohlavý; (MM). • (6) m. (← keč. *wich'i*, „velký džbán s širokým otvorem“) lid. (Bol: Valleg): velký džbán; ► je vyrobený z hlíny a má široký otvor; (7) m., lid. (Bol: Valleg): míra vážení pšenice; ► odpovídá váze něco málo přes 11,5 kg; (LM). • (8) (Kol): nevyzrálý (člověk); (9) (zápEkv): nevykvetlý (rostlina); (DA).

vicheador, m. (1) (LaPla): viz: *vichador*; (MS). • (2) (Am): špeh, zvěď; (JD). • (3) (Bol): pozorovatel, dozor; ► bol. argot *coba*; (HB).

vichear (bichear), tr/intr. (1) (Par, Arg): pozorovat a (nebo) potají poslouchat; viz též: *espejo vichadero*; (RR). • (2) (LaPla): viz: *vichar*; (MS). • (3) tr. (Am; Arg): špehovat; (MM, JD). • (4) tr. (Bol): pozorovat, dohlížet; ► bol. argot *coba*; (HB). • (5) tr. (Bol, Par): tajně pozorovat, dávat pozor, být na stráži; (DA).

vichenzo, -za, adj/subst. (1) (Arg): hloupý, hlupák; viz též: *estaso, pamela*; (AM, DA).

vicherizo, -za, adj. (1) (Arg): praštěný, trhlý; ► o člověku; (JD).

vichi, m. (← kič.) (1) (Per): jílovitá nádoba se širokým hrdlem na pití; (AM, JD, DA).

vichiro, m. (1) (Kol): penis; (DA).

vichishovo, m. (1) (jižMex): viz: *garambullo*; (DA).

vicho, m. (1) *dar el ~*, hanl. (Nik): o ženě: přistoupit na soulož; (DA).

Vicho, m., lid. (1) hovor. tvar jmen *Vicente* (Chil), *Victor* (Bol, Chil); (RR, DA).

vichoco, -ca, adj. (1) (Arg, Chil): neužitečný, neschopný (práce); (AM). • (2) (Arg, Bol, Chil, Urug): viz: *bichoco*; (MM). • (3) (Am): na smrt utahaný; (2) (Am): utahaný, starý; ► o koni; (JD).

vichón, -ona, adj/subst. (1) (Arg): čumil, zvěďavec, zvěďavý; (DA).

vichucha, f. (1) (Nik): pověst, sláva; (DA).

vichunga, f. (1) (Am): viz: *vinchuca*; (MS).

vijao, m. (1) (Dom, Portor, Ekv): dekorativní květina; (DA).

vijúa, f. (1) (Kol): sůl kamenná; (AM, JD).

vi, f., lid. (1) (Nik): pivo; viz též: *pilsen*; (2) **Viki, Viky** (Ven, Bol, Arg): hovor. tvar jména *Virginia*; (DA).

vikingo, m. (1) (Kub): paroháč; ► manžel; (JD).

vilancha, f. (1) (Chil): obřad obětování lamy; (DA).

vilca, f. (← keč.) (1) (Bol, Per): luskový keř nebo strom (*Piptadenia grata*); ► má malé někdy trnité listy a drobné bílé, žluté nebo zelené květy; plodem jsou blanité nebo kožovité lusky obsahující semena; (2) (Bol, Per): projímadlo vyrobené ze semínek této rostliny; (MS, NET). • (3) (← aim. *willca*) (Per): zastřešená chodba; (AM).

vilela, m. (1) (Arg): indiánský kmen, který obývá severní část Argentiny blízko řeky Bermejo; ► mluví jazykem *tomocoté*; (MM). • (2) (Arg): ind. kmen (*los vilelas*); jeho příslušník; (3) příslušné adjektivum; (4) ind. jazyk; ► hrozí mu zánik; (EA).

villa, f. (1) ~ **miseria**¹ (Dom, Par, Arg): velmi nuzná chudinská čtvrť bez základní infrastruktury; (RAE, DA). • (2) ~s **miseras** (Arg; LaPla): nouzová kolonie; (3) ~ **miseria**² (Mex): nouzová kolonie; ► tvůrce pojmu je Bernardo Bervitsky (=Verbitsky), označují se tak chatrná obydlí ve středu města; (JD; BDE). • (4) *dar ~*¹ (Kub): rozloučit se s někým; př.: *a Juan le dieron villa en el trabajo*; (5) *dar ~*² (Kub): dát někomu padáka; př.: *en el trabajo le dieron villa*; (6) *dar ~*³ (Kub): dát

někomu kopačky; př.: *la novia le dio villa*; (7) **lo llevaron a V~ Marista** (Kub): dali ho do vězení; př.: *al patriota lo llevaron a Villa Marista*; ► kub. je odvozen od domu *Villa Marista*, kde původně sídlili bratři Maristé, kub. marxistická vláda toto sídlo proměnila v místo utrpení a mučení, kub. se používá obecně ve smyslu vězení; (DMC). • (8) sídliště, viz: *fraccionamiento*; (EEA). • (9) (Par, Urug, Arg): viz: *villa miseria*; (10) (Bol): čtvrť vzdálená od centra; (11) ~ **cariño** (Par): temné a málo frekventované místo (k milostným hrátkám); (12) ~ **de emergencia** (Arg): viz: *villa miseria*; (13) ~ **s y castillas** (Kub): těžko dosažitelná přání; (DA).

villaclara, f. (1) (Kub), viz: *calabaza*; (DMC).

villalba, f. (1) **ser uno de ~** (Portor): být drzý/arrogantní/nestydatý; (AM).

villalla, f/adj. (1) **ser alguien ~¹** (Kub): aktivka; př.: *tu hijo es villalla*; (2) **ser alguien ~²** (Kub): nezbeda; př.: *mi hermano pequeño es un villalla*; (DMC).

Villalobos, m. (1) (Kub), viz: *llano*; (DMC).

villalonga, f. (Arg): vůz tažený koňmi; ► slovo odvozené od dopravní společnosti; (RR).

villamarquín, m. (1) (Kol): vrtačka; (DA).

villamelón, -lona, adj/subst. (1) (Mex): chytrolín, chytrolínský; (DA).

villanazo, m. (1) (Kub): lstivý, vychytralý; př.: *ese hombre es un villanazo*; (2) **ser un ~¹** (Kub): slídič/ děvkař/ kšeftař; př.: *es la cuarta mujer, es un villanazo*; ► kub. se používá vždy, když je někdo v něčem nej; (3) **ser un ~²** (Kub): tyran žen; př.: *se fugó de nuevo de la cárcel, es un villanazo*; (DMC).

villano, m. (← angl. *villain*) (1) (Am): padouch, zloduch; ► představitel divadelní hry, filmová postava nebo televizní postava; (MM, JD). • (2) **botarse de ~** (Kub): babař, holkař; viz též: *botarse*; (DMC).

villarán, m. (1) (Portor): tanec *jíbaro*; ► typický portorický tanec, který tančilo šest lidí (tři ženy a tři muži), kteří stojí naproti sebe; jednalo se o tanec převážně veselý; (AM).

villegas, m. (1) (Kub), viz: *bernaza*; (DMC). • (2) lid. (Mex, Kol, Per): peníze, prachy; viz též: *plata*; (RF, DA).

villero, adj/subst. (1) adj. (Portor): o ceně slaměného klobouku: desetimentimový, *vellón* (stará španělská měděná mince); (AM). • (2) m. (Portor): klobouk vyrobený ze slámy a balzového dřeva; ► nejměkčí a nejlehčí dřevo ze všech dřevin; (MM, JD). • (3) m/f. (Par, Arg): člověk z chudinské čtvrti; (4) adj. (Arg): chudinský, vztahující se k chudinské čtvrti; (5) adj/subst. (Arg): chudinský, člověk z nižší třídy; (6) m/f. (svArg, Urug): pašerák, šmelinář; (DA).

villismo, m. (Mex): revoluční hnutí vedené Pancho Villou; př.: *aquella fue la jornada máxima del villismo heroico*; viz též: *villista*; (RR).

villista, m/f.; i adj. (Mex): přívrženci Pancho Villi; př.: *el mejor de los generales villistas; quisiera no acordarme, carrancistas y villistas nos traían ...*; viz též: *villismo*; (RR, DA). • (2) (Mex): vztahující se k revolucionáři Franciscu Villovi; (DA).

villorisco, m. (1) **hacer ~** (Dom): dělat zázraky; (AM, JD).

vilo, m. (1) **levantar en ~** (Kub): vyhodit do povětří; (JD).

vilordo, -da, adj. (1) **estar ~** (Portor): být užaslý/udivený/ohromený/uchvácený; (AM). • (2) (Portor): jako praštěný palicí; př.: *está vilordo* (je jako praštěný); (JD). • (3) **estar ~**, lid. (Portor): být napnutý jak struna; ► žít v nejistotě, být v napětí; (DA).

vilote, adj/subst. (1) m. (Arg): zbabělec; (MM, JD). • (2) adj. (Am): zbabělý;

vilque, m. (← kič. *huirqui*, *wirki*, „džbán se širokým hrdlem“) (1) (Arg): velká nádoba, která se používá k propírání kukuřice nebo pšenice; ■ Var: *bilque*, *huillqui*, *virque*; (AM, MM, DA).

viña, f. (1) (Mex): smetiště; (MM).

vina, f.; i adj. viz: *vino -a*; (RR).

vinagrar, tr. (1) (Kol): octovat; (JD).

vinagre, m. (1) **ser alguien un ~ Élite** (Kub): být vždy za bručouna; př.: *tú eres un vinagre Élite*; ► kub. je odvozen od kub. octa *el vinagre Élite*; (DMC).

vinagrera, f. [Š: *acedia*] (1) (StřAm; Ekv, Par): lenost, pohodlnost; (RAE, DA). • (2) (Arg, Bol, Kol, Ekv, Chil, Per, Kub): překyselení žaludku; (AM, MM, DA). • (3) (Kub, Mex, Portor): běžné pojmenování několika rostlin, které se vyskytují na Kubě, v Mexiku a také v Portoriku; (MM). • (4) (Am): pálení žáhy; (JD). • (5): viz: *aceitera*; (EEA). • (6) (Ekv, Par): smutek; (DA).

- vinagreta**, f/m. **(1)** **ser una** ~ (Kub): být totálně nesympatický; př.: *Juan es un vinagreta*; (DMC). • **(2)** **a la** ~ (Ekv, Urug): modrofialový (oko); (DA).
- vinagrilla**, f. **(1)** (Kub): druh divoce rostoucí rostliny; viz též: *vinagrillo*; (MM).
- vinagrillo**, adj/subst. **(1)** m. (Am; Kub, Portor, Ekv, Per, Chil, Arg, Urug): šťavel; ► rostlina z čeledi šťavelovité (lat. *oxalidaceae*); má až dvacetimetrové stonky obsahují kyselinu šťavelovou; viz též: *macachín*; (RAE, DUB, JD, DA). • **(2)** m. (Arg): šťovík, šťavel menší; (DUB, RAE, DA). • **(3)** m. (Mex): *Thelyphonus giganteus*; ► druh velkého škorpona, který vydechuje kysele páchnoucí vzduch; (MM, DA). • **(4)** m. (Dom): viz: *flor de Jamaica*; **(5)** m. (Arg): nekvalitní červené víno; **(6)** adj/subst. (jižPer): špatný (člověk); (DA).
- vinacho**, m. (← it. *vinacio*) **(1)** (LaPla): nekvalitní víno; (MS). • **(2)** lid. (Kost, Bol, Chil, Arg, Urug): víno; (DA).
- vinal**, m. **(1)** (Arg, Ekv): strom měřící mezi 3 až 7 m; ► má až 30 cm dlouhé ostny, které se využívají v tesařství; ► *Prosopis ruscifolia*; (RAE, DA). • **(2)** (Arg): rohovník; ► rostlina; (JD).
- viñal**, m. **(1)** (Arg): vinice; (MM, JD).
- viñamarino, -na**, adj. **(1)** (Chil): pocházející z místa Viña del Mar; ► o člověku aj.; př.: *ambulancias viñamarinas tienen servicio de radio*; (BDE).
- vinapón**, m. **(1)** (Per): druh piva, které se vyrábí z kukuřice; (AM, JD).
- vinatería**, f. **(1)**: vinný sklep, sklípek, viz: *licorería*; (EEA).
- viñatero, -ra**, adj/subst. **(1)** [Š: *viñero*] subst. (Arg, Chil): vinař, vlastník vinice získané dědictvím; (RAE). • **(2)** m. (Arg, Chil, Per, Urug): vinař, pěstitel vína; (RAE, AM, MM, JD). • **(3)** (Arg, Chil, Per, Urug): průmyslový výrobce vína; (MM). • **(4)** (Am): hlídač na vinici; (JD).
- vinazo**, m. **(1)** (Kost): klep, pomluva; (DA).
- vinca**, f. **(1)** (Mex): barvínek menší; ► listnatý a stále zelený keř, který je plazivý a kvete světle modře; (MM). • **(2)** (Am; Mex): nopál, opuncie; ■ Var: *nopal*; (MM, JD, DA).
- vinculado, -da**, adj. **(1)** (Am): týkající se čeho, vztahující se k čemu, související s čím, spojený s čím; **(2)** (Mex): závazný; př.: *disposiciones vinculadas* (závazná ustanovení); (JD).
- vincular**, tr. **(1)** ~ **a u.p. en un asunto** (Kub): namočit koho do záležitosti; ► hanl.; (JD).
- vineada**, f. **(1)** (Kost): slídění, čmúchání; (DA).
- vinear**, tr. **(1)** (Kost): slídit, čmúchat; ■ Syn.: *chepear*; (DA).
- vinel**, m. **(1)** (Per): pojmenování listů stromu *Prosopis ruscifolia*; ► strom z ostny a luskovitými plody a zároveň se tak označují listy koky; (AM). • **(2)** (Per): listy stromu *vinel*, které slouží jako náhrada listů koky; (MM).
- vinería**, f. **(1)** (Am; Arg, Bol, Chil, Per, Urug): vinárna, vinný sklípek, kinotéka; viz: *licorería*; (AM, MM, JD, EEA, DA).
- vinero, -ra**, adj/subst. **(1)** adj. (Chil): vínový, vinný; **(2)** adj. (Am): vinařský; (JD). • **(3)** adj/subst., lid. (Per, Bol, Chil, Urug): milovník vína, milující víno; **(4)** adj/subst., lid. (Per, Bol, Chil): vinař, vinařský; (DA).
- vincha**, f. (← keč. *wincha*) **(1)** (Arg, Bol, Kol, Ekv, Per, Urug, Hond, Salv, Kost, Pan, Chil, Par): elastická čelenka, stuha do vlasů, stužka; ■ Var: *bincha, güincha, huincha, uincha* (RAE, AM, MS, DA). • **(2)** (Am; Bol, Kol, Chil, Ekv, Per, LaPla): páska, stuha; ► na čele Indiánů; př.: *Alicita es morocha, con el pelo no negro, castaño limpito y las ganas de tocarle el pelo, con la vincha blanca ancha, de seda; que brilla la vincha y brilla el pelo*; viz též: *huincha*; (JD; BDE). • **(3)** [Š: *diadema*] (Arg, Bol, Chil, Par, Per, Urug): čelenka; ■ Syn.: *cintillo*, (Chil, Ven), *diadema* (Mex), *tiara* (Urug); př.: *en Japón las vinchas se llaman hachimaki*; (RF, EEA). • **(4)** (Per, szArg): páska přes čelo; (EA). • **(5)** (Ekv): sponka do vlasů; (DA).
- vinchar**, v. (← keč.) **(1)** (Arg, Bol, Chil, Per): uvázat pásku; **(2)** (Am): ovázat páskou; **(3)** (Arg): bandážovat; (MS).
- vinchuca**, f. (← keč.) **(1)** (Am; Bol, Chil, Per, LaPla): šipka; (RAE, JD, BDE). • **(2)** (Arg, Bol, Chil, Urug, Ekv, Per, Par): polokřídlý hmyz (lat. *hemiptera*); ► černé nebo hnědé barvy; má různobarevné skvrny; je asi 3 cm dlouhý a živí se krví; žije ve střepech a zdech chudých venkovských obydlích z nepálených cihel a přenáší infekční nemoci; ► *Triatoma infestans*; ■ Syn.: *chinchorro, pepa de zambo*; (RAE, DA). • **(3)** (Arg, Bol, Chil, Ekv, Per): hmyz (*Triatona infestans*); ► polokřídlý hmyz; délka až 15 mm; vypouklé oči; ploché tělo hnědé barvy s okraji z příčných proužků hnědé a světlé barvy; žije ve střeších a zdech chudých vesnických domů; **(4)** ~

colorada (Urug): hmyz (*Triatoma rubrovaria*); ► polokřídlý hmyz; délka až 3 cm; černé barvy s červenými skvrnami na hřbetu; okraje na břiše tvoří černé a červené pásy; ■ Syn.: *vinchuca de las piedras*; (5) (Chil, Ekv): větrník (hračka); (6) (Ekv): podprsenka; ■ Var: *vichunga*; (MS, DA). • (7) (Chil): šipka, která slouží k házení na terč; (AM). • (8) (szArg, Chil): *Conorhynus infestans*; ► noční hmyz, který má kolem 2 cm, černá křídla a saje krev; kousnutí je velmi bolestivé a přenáší se tak Chagasova nemoc, často známá jako Americká trypanosomóza; (MM). • (9) (Am): americká štěnice; (JD; BDE). • (10) (← keč. *winchuka*, „druhy hmyzu“) (Bol): noční hmyz *Rodnius*; ► přenašeč; měří 3 cm; bodá a saje krev; jeho tělo je eliptické, má černou barvu se žlutými nebo červenými fleky; mohou způsobovat spavou nemoc; (11) lid. (Bol: LP): příživník; (LM). • (12) ~ **de las piedras** (Urug): viz: *vinchuca colorada*; (DA).

vinillo, m. (1) (Ekv): pálenka s nízkým obsahem alkoholu (poslední vypálený alkohol z destilačního přístroje); (DA).

viníó, tr. [Š: *vino*] (1) (Bol: Yungas): přišel; ► chybný tvar vytvořený analogicky (pravidelně) od nepravidelného slovesa *venir*; dialekt *afro-yungueño*; (ABS).

viniso, -sa, adj/subst. (1) (LaPla): opilý; viz též: *enfarolado*; ► slang *lunfardo*; (NET).

vino, -na, adj/subst., lid. (1) ~ **carlón**, m. (Arg; Urug): červené víno pěstované v Argentině; (RR). • (2) ~, adj/subst. (**Vino, -na**) (Kost): klepařský, pomlouvačný; slídlil, čmuchal; př.: *en Costa Rica no podría tener lugar una guerrilla, ni campesina ni urbana; las Vinas la descubriría inmediatamente*; (RR, RF). • (3) **palma de** ~ (Kol): palma kokosová; (MM). • (4) ~ **de campanilla** (Mex): agávéové víno; (MM, JD, DA). • (5) ~ **de chorrera** (Mex): alkoholický nápoj z agáve; (MM, JD). • (6) ~ **conaca** (Kub): žabí víno; ► voda; (7) ~ **seco** (Kub): jemný vinný ocet; (JD). • (8) m. (Kost): drb, klep, pomluva; př.: *les vengo a contar un vinazo que acabo de oír sobre Rosaura*; ► slang; (RF). • (9) **ser un ~ cachimir bouquet**, m. (Kub): výborné, lahodné; př.: *este vino es cachimir bouquet*; ► kub. je odvozen od zn. jemných pudrů *Cashmire Bouquet*; (DMC). • (10) ~ **arreglado**, m., lid. (Chil): víno s perlivým nápojem (často se doplňuje pálenkou a ovocem); (11) ~ **chinche**, m. (Arg): víno z révy americké; (12) ~ **de coyol**, m. (Hond, Nik, Kost): alkoholický nápoj z mízy palmy vinné; (13) ~ **de palma**, m. (Pan): alkoholický nápoj z palmy královské; (14) ~ **patero**, m. (Bol, Arg): domácí víno; (15) ~ **rojo**, m. (Ekv): červené víno; (1) adj., lid. (Kost): slídlilský; (DA).

vinorama, f. (1) (szMex): akácie, viz: *aromo*. (DA).

vinoso, -sa, adj. (1) (Chil): kreolský (původ); (DA).

vinotería, f. (1) (Am): obchod s vínem; viz též: *vinería*; (AM, JD).

vinotinto, m. (1) (Ven): pták rodu *Cotinga*; ► pochází ze střední a tropické Jižní Ameriky; (MM).

vinten, m. (← port. *vintem*) (1) (LaPla): měna, která v dnešní době již neexistuje; (MS).

vintén, m., i pl. (← port. *vintem*) (1) (Urug): niklová mince v hodnotě dvou centimů; (2) (Urug): pl. málo peněz, př.: *esto cuesta unos vintenes*; (MM, JD, DA). • (3) **estar sin un** ~, být bez peněz, nemít ani floka, viz: *seco, estar seco*; (EEA). • (4) **ni un** ~ (Urug): ani cent; (5) **sin un** ~ (Urug): bez peněz; (DA).

vintenero, -ra, adj/subst., hovor. (1) (Urug): šetřivý, mající zájem i o získání i té nejmenší dohody nebo obchodu; i subst.; (RAE, DA).

vintenes, m. pl. (1) (Urug): minimální obnos peněz; (RAE).

vinteniár, tr. (← port.) (1) (Urug): využívat, vykořisťovat; (MS).

vinter, f., lid. (1) ~ **ya** (Chil): inteligence, důvtip; (DA).

viña, f. (1) (Mex): skládka, smetiště; (DA).

viñatero, -ra, adj/subst. (1) m/f. (Mex, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): vinař/ka; (2) m/f. (Mex, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): majitel vinohradu; (3) adj. (Ekv, Per, Bol, Chil, Arg): vinařský; (DA).

viola, f. (1) **hacerse la** ~ (Kol): zklamat se, seknout se, uříznout si ostudu; (2) ; **la** ~! (Ven): sprosté slovo, nadávka, do prdele!; (AM, JD). • (3) **la** ~ (Kub): hra, která spočívá v tom, že se jeden z chlapců ohne a ostatní jej přeskakují a říkají říkanku: *a la una, mi mula, a las dos, mi reloj*... až do šestnácti, kdy ten kt. je na řadě v přeskakování běží za ostatními a ten, koho chytne, se zase ohne (*de burro*); př.: *vamos a jugar a la viola*; (DMC). • (4) (LaPla; Arg, Urug, Bol): kytara; viz též: *encordada*; ► bol. argot *coba*; (HB, DA). • (5) **echar la** ~ (Hond): napadnout někoho, zahnat ho do úzkých; (6) (Hond, Salv): pupek, břicho; (7) (Hond): těhotenské břicho; (8) (Hond): kulička; (DA).

violación, f. (1) ~ **de domicilio** (Mex, Kost, Dom, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): nelegální vstup (do domu); (DA).

violatorio, -ria, adj. (1) (Am; Mex, Salv, Nik, Kost, Kub, Dom, Ven, Ekv, Per, Bol, Par, Arg, Chil, Urug): porušující zákon, dohodu, nařízení, slib, atd., př.: *medida violatoria de los derechos humanos*; (RAE, DA).

violencia, f. (1) **con** ~ (Mex): rychle, honem; (JD). • (2) (Kol): období násilí; ► období mezi lety 1948 a 1953, kdy docházelo v Kolumbii ke střetům mezi stranami liberálů a konzervativců s cílem ovládnutí politické moci; viz též: *periodo*; (BDE, DA).

violentar, tr. (1) (Mex): (za)mrzet, nepotěšit, rozzlobit; př.: *no vuelva a violentar a mi mujer*; (BDE).

violentismo, m. (1) (Chil): zmitání (se), kolébání (se), sociální nepokoje; př.: *en la página editorial de «El Mercurio» del 12 de febrero de 1970 hemos encontrado las palabras «violentismo», «violentista» como neologismos que se desean emplear para describir un estado permanente de violencia y para señalar a los partidarios y a los actores de la violencia*; (BDE).

violentista, adj/subst. (1) m. (Chil, Urug): buřič, štváč; př.: *... dijo de grupos minoritarios de violentistas han tratado de crear una falsa imagen...*; (2) adj. (Chil, Urug): podvrtný, pobuňující, štvoucí; př.: *... hay parlamentarios que en otras épocas fueron violentistas, cometieron delitos...*; (BDE). • (3) adj/subst. (Per, Chil, Ekv): povstalec, přívrženecký; (DA).

violento, -ta, adj., lid. (1) (Pan, Portor, Kol): skvělý, výborný; viz též: *barbarazo*; (2) (Kol): obrovský, nadměrný; (DA).

violero, -ra, m/f. (1) (Arg): kytarista, viz též: *guitarrero*; (DA).

violeta, m. (1) (Kub): teplouš, buzík; (JD). • (2) f. (Mex, Nik, Par): anoda hřebenitá; ► rostlina dosahující až 1 m, má fialové květy; ► *Anoda cristata*; (3) ~ **cimarrona**¹ (Mex): tučnice; ► masožravá rostlina; ► *Pinguicula moranensis*; (4) ~ **cimarrona**² (Dom): strom; viz též: *guarapo*; (5) ~ **de agua** (Mex): tokozelka nadmutá; ► vodní hyacint; ► *Eichhornia crassipes*; ■ Syn.: *bora, jacinto de agua, lirio de agua, tarope*; (6) ~ **de los Alpes** (Mex, Kol, Ekv, Bol, Chil, Arg, Urug): brambořík evropský; ► okrasná rostlina; ► *Cyclamen europaeum*; (DA).

violetilla, f. (1) (Arg): lidový název pro vanilku; (MM).

violetina, f. (1) (Kub, Mex: Tabasco): duranta; ► trvalá rostlina, která se pěstuje jako letnička v květináči nebo v zimní zahradě; má fialovomodré květy a na podzim se na ní objevují oranžové plody*; (MM). • (2) (Mex): viz: *celosa*; (DA).

violía, f. (1) (Hond): skládací žehlicí prkno; (RAE).

violín, m. (1) (Salv): dlouhý a úzký stůl na žehlení prádla; (2) (Ven): nepříjemný tělesný zápach; (3) ~ **en bolsa**, hovor. (Arg, Urug): používá se k vyjádření potřeby vyvléknout se z něčeho, př.: *meter o poner violín en bolsa*; (RAE). • (4) (Urug): bažant (nádobu k odběru moči nemocného uvázaného na lůžko); (RAE, DA). • (5) **tocarle el** ~ a **alguien** (Arg): přivodit někomu pomalou smrt podříznutím; př.: *tiene buen pescuezo para el violín; tócale el violín*; (RR). • (6) **tocar** ~ (Bol, Ekv, Chil, Per): přihlížet výlevu milostných citů, dělat křena; př.: *a buscar ñatas nomás vienen y a veces se toca violín sin querer*; (RR, AM). • (7) **embolsar el** ~ (Ven): pokračovat v běhu; (8) **hacer un** ~ (Mex): dělat neplechy; (9) **meter** ~ **en bolsa** (Arg, Bol): viz: *embolsar el violín*; (AM). • (10) (Am; Ven): kulečnickové tágo; (7) (Ven): nepříjemný zápach z úst; př.: *fulano tiene violín*; (11) **de** ~¹ (Mex): zbuřdarma, zbytečně; (12) **una cosa es con ~ y otra cosa es con guitarra** (Bol, Kol, Kub, Portor): to jsou řečičky, ale skutek utek, varování, výstraha; ► napomenout člověka, který se vychloubá něčím, co neudělal; pozn.: v Chile se použije fráze: *una cosa es con vihuela y otra cosa con rabel*, ve Venezuele: *una cosa es con guitarra y otra cosa es con bandola*; (AM, JD). • (13) (Am): hubená herka; (14) **de** ~² (Am): gratis; ► zadarmo; (15) **embolsar (meter) el ~ en bolsa** (Am): sbalit fidlátka, odtáhnout s dlouhým nosem; (16) **estar hecho un** ~ (Mex): být kost a kůže; (17) **hacer un** ~ (Am): provést uličnictví (ničemnost); (18) **tiene** ~¹ (Ven): smrdí mu z pusy; (19) **tiene** ~² (Am): je namazaný; (JD). • (20) (Kub): necky; př.: *se rompió el violín, se sale el agua*; (21) **si me cae otro moco dejo el ~ y no toco** (Kub): pokud mě nepřestanou štvát, tak nebudu pokračovat v tom, co dělám; (22) **tocar el** ~¹ (Kub): prát prádlo; př.: *Juana está tocando el violín*; (23) **tocar el** ~² (Kub): žehlit; př.: *tengo que ir a tocar el violín que mi hijo necesita una muda de ropa*; ► kub. je odvozen od pohybu, kt. dělá houslista při hraní, je o tentýž pohyb jako při žehlení; ■ Syn.: *darle al violín*; viz též: *forro, orquesta*; (DMC). • (24) **dar** ~ (Mex): znásilnit někoho; (25) **darse** ~ (Kub): podrábat se na prstech u nohou; (26) **dar como a ~ prestado** (Kol): špatně nakládat; (27) **meter ~ en bolsa**, lid. (Arg, Urug): sbalit fidlátka; ► zanechat nebo neplést se do nějaké záležitosti nebo situace; (28) **sacar el** ~ (Kost): rozvzlykat se, rozbrečet se; (29) (Mex): násilník; (30) (Ven): nepříjemný zápach z

podpaží; (31) (Guat, Hond): oděrka na penisu; (32) (Hond, Salv): žehličí prkno; (33) (Guat): vyhublé a nemocné zvíře, chcípáček; fráze: **hacer ~es**; **pintar un ~**; **pintar ~es**; (DA).

violina, f. (1) (Guat): viz: *dulzaina*; (DA).

violineta, f. (1) (Guat): viz: *dulzaina*; (DA).

violinista, m. (1) (Bol): člověk, který pasivně pozoruje sexuální akt; ► bol. argot *coba*; (HB). ● (2) m/f., lid. (Nik, Pan, zápEkv, Bol, Per, Chil, Kol): křen, otravný člověk, který nenechá zamilovanou dvojici o samotě; př.: *yo no te acompaño a visitar a tu pelada, no me gusta ser violinista*; (RF, DA).

violón, m. (1) (Dom): preventivní zadržení; pozn.: termín, který pochází z Haiti; (AM).

viorisi, m., neprav. (1) (Arg): viz: *ñorse*; ► postupně: *señor* → *ñorse* → *ñorsi/niorsi* → *viorisi*; (NET).

viopil, m. (1) (Am): viz: *huipil*; (MS).

viqui, f. (1) (Bol): kolo; ► bol. argot *coba*; (HB).

virabarquín, m. (1) (szArg): ruční vrtačka; (DA).

viracambota, f. (1) (svArg): kotoul, kotrmelec; (2) (svArg): změna (hlavně v rozhodnutí); (DA).

viraclavos, m. (1) (Kub): pan nikdo; př.: *yo tú no me ofendo, es un viraclavos*; (DMC).

viracochoa, adj/subst. (← keč. *firakocha*, „jméno boha v incké mytologii“) (1) m. (Am): dle Inků - španělský dobyvatel; (RAE). ● (2) m. (Bol, Chil, Ekv, Per): bůh inků; ► významné incké božstvo; (3) m. (Ekv): pojmenování španělských dobyvatelů inky; (BDE). ● (4) m. (Bol) viz: *wiracochoa*; (LM). ● (5) adj/subst. (jižPer): běloch; (6) ~, m. (Bol): vážený pane (zdvořilé oslovení muže); (DA).

virado, -da, adj. [Š: *veloz*] (1) (Salv): rychlý; (RAE). ● (2) adj., lid. (Pan, Dom): zženštilý, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (3) m., lid. (Pan, Dom): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (4) adj. (Hond, Salv): rychlý (vozidlo, osoba); (5) adj. (Ekv): přeběhlík, člověk, který změnil názor nebo se přidal na druhou stranu; (6) adj. (Ekv): obrácený (starý oblek, oblečení); (DA).

virador, m. (1) (Portor): přístroj (v cukrovarenském průmyslu, slouží k vyklápění kamionů s cukrovou třtinou); (DA).

viraguarse, intr. (1) (Kost): plesnivět (oblečení); (DA).

viracho, -cha, adj. (1) (Chil): šilhavý; (AM, JD).

viraje, m. (1) (Kub): změna počasí; (JD).

viralata, adj/subst. (1) (Dom): toulavý pes; (DA).

viraperé, m. (1) (svArg): strom, dřevo; viz: *grapia*; (DA).

virar(se), tr/intr/zvrat. (1) zvrat., hovor. (Chil): nečekaně odejít odněkud nebo se vyvléct z povinnosti; (RAE). ● (2) intr., zvrat. (Pan, Kub): změnit názor, být proti někomu; (3) tr. (Kub): znepřátelit (někoho s někým); (RAE, DA). ● (4) ~ (birar), tr. (Kub): zabít, zavraždit, trýznit, mučit; př.: *refirio ... el número de los cangrejos (avaros) que había birado*; (5) **virar(se)**, tr/intr/zvrat. (Pan; Kub, Mex): otočit (se), obrátit (se) na druhou stranu, změnit; př.: *¡por favor, vira el disco!*; *virate, o te mato*; (RR). ● (6) tr. (Am): převrátit, převrhnout do sebe sklenku; (7) ~ **para atrás**: udělat čelem vzad; ► otočit se; (8) ~ **por la calle** (Am): zahrnout do ulice; (9) ~ **la cara**: otočit se; (10) **mandar ~ un traje** (Ekv): dát si obrátit šaty; (11) ~ **en retaguardia** (Kub): dát se na ústup; ► jít zpět, otočit se; (12) zvrat. (Kub): změnit se; (13) (Am): obrátit se proti komu; (14) (Am): otočit se ke komu; př.: *virar de espaldas* (otočit se zády); (15) (Am): převrhnout se; (16) (Am): vykládat; ► v kartách; (17) (Am): odejít na onen svět; ► zemřít; (JD). ● (18) intr. (Kub): vrátit se; (JD, DA). ● (19) tr. (Kub): bičovat; (MM). ● (20) zvrat. (Kub): zemřít; př.: *se viró Pedro a los cincuenta años*; ■ Syn.: *cantar el manisero*; *guardar el carro*; *ñampiarse*; *partirse*; *ponerse el chaquetón de pino tea*; *romperse*; (DMC). ● (21) tr., lid. (Kub): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (22) intr/zvrat., lid. (Chil): odejít, odjet, zmizet; viz též: *zambar(se)*; (23) tr., i zvrat., lid. (Pan, Kub): odmítnout, postavit se (proti); viz též: *descualificar*; (24) intr/zvrat. (Chil): odejít někam jinam; (25) intr. (Kub): změnit směr; (26) tr. (Kub): otočit se určitým směrem; (27) intr. (Kub): obrátit se, otočit se na určité místo; (28) tr. (Kub): rozlít tekutinu; (29) intr. (Kub): rozlít se; (30) tr. (Kub): odmítnout něco a vrátit to; (31) tr. (Kub): obrátit oblečení naruby; (32) tr. (Kub): obrátit jídlo, které se vaří, smaží; (33) ~ **en u** (Portor): otočit se, obrátit se; (34) ~ **la boca** (Pan, Portor): křivit pusu (z nechuti); (35) ~ **la página** (Ekv): považovat, prohlásit za skončené; (36) ~ **las cutarras**¹ (Pan): zakopnout a spadnout; (37) ~ **las cutarras**² (Pan): zemřít; (38) ~ **los cañones** (Kub): projevit, dát najevo nepřátelské chování; (39) ~ **los ojos** (Kub): obrátit oči v sloup; (40) ~ **tallos**, lid. (Pan): viz: *dar tallos*; (41) ~ **se la tortilla** (Kub): udělat z příjemné situace nepříjemnou, nebo naopak; (DA).

viraró, m. (← guar.) (1) (Arg, Urug): druh rostliny čeledi **trubačovitě Bignoniaceae**; (2) (Par, sevArg): druh stromu čeledi rdesnovité **Polygonaceae**; ► značně veliký; má tmavošedou kůru a červenožluté květy; ► *Pterogyne nitens*; ■ Var.: *biraró*; ■ Syn.: *palo mortero*, *tipilla*; (RAE, DA). • (3) (Par, sevArg): dřevo ze stromu viraró; ■ Syn.: *tipilla*; (4) (Par, Urug): strom z čeledi rdesnovitých; ► *Ruprechtia*; (DA).

viravira, f. (← keč. *wirawira*) (1) (Arg, Bol, Chil, Ekv, Per, Ven, StřAm): protěž (*Gnaphalium*); ► celá rostlina je pokryta bílým chmýřím; odvar se používá k uvolnění dýchacích cest; (RAE, MS, JD, DA). • (2) (Arg, Urug): bylina z čeledi hvězdicovitých; ► *Gamochaeta filaginea*; (3) (Portor): sled událostí; (DA).

vira-vira, f. (1) (← keč. *wira wira*, „léčivá rostlina“) lid. (Bol: Valleg) viz: *wira wira*; (LM). • (2) (Kol, Bol): bylina z čeledi hvězdicovitých; ► dosahuje výšky až 1,5 metru, má žlué květy; ► *Achyrocline bogotensis*; (3) (Kol, Bol): bylina z čeledi hvězdicovitých; ► dosahuje výšky až 50 cm, má bílé chmýří a používá se v medicíně; ► *Gnaphalium elegans*; (4) (Urug): viz: *marcela macho*; (DA).

vira-y-vira, m. (1) **es un** ~ (Portor): o oslavě, párty: je živá; ► s tancem, kde se popíjí hodně skleniček likéru; (AM).

virazón, m., f. [Š: *velocidad*] (1) f. (Salv): rychlost; (RAE). • (2) f. (Kol): hbitý, mrštný; pečlivý, snaživý; (AM). • (3) m. (Hond, Portor): zatočení vozidla; (4) m. (Salv): závod, rychlost, silnice; (5) m. (Pan): severní vítr; (DA).

vire, m. (1) **dar el** ~ (Ekv): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (DA).

vireco, -ca, adj. [Š: *estrábico*] (1) (Hond, Ven, Nik): šilhavý; ■ Var.: *vereco*, *virengo*, *vireto*; (RAE, DA).

virengo, -ga, adj/subst. (1) (Ven): viz: *vireco*; (2) adj. (Ven): šilhající (oči); (DA).

vireto, -ta, adj/subst. (1) (Ven): viz: *vireco*; (2) adj. (Ven): klikatý, křivolaký; (DA).

virgada, f., lid. (1) (Salv): hloupost, pitomost, blbost; viz též: *pendejada*; (DA).

virgen, f. (1) ~ **cartucha** (Kub): neposkvrněná panna; (JD). • (2) **estar** ~¹ **y mártir** (Kub): ztělesněný anděl; př.: *mi prima está virgen y mártir*; (3) **estar** ~² **y mártir** (Kub): naříkat, stěžovat si; př.: *hace cuatro meses que no camina y está virgen y mártir*; (DMC). • (4) **salirle la** ~ (Nik): dostat se do problémů, do nesnázi; (5) **día de la** ~ (Salv): den splatnosti; (6) **la** ~ **amarrada en un trapito** (Chil): nečekený zisk; (7) ¡ ~ **del agarradero!** (Kol): bože! (citoslovce strachu); fráze: **deberles a las once mil vírgenes**; **hacerse que la** ~ **le habla**; (DA).

virgencita, f. (1) (zápBol): vlaštovka; (DA).

virgílica, f. (1) (Salv): panna; (DA).

virgilio, -lia, adj/subst. (1) m. (Bol): starý mládenec; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) adj/subst. (Salv, Bol): panna, panic; (DA).

virginal, adj. (1) **la** ~ (Kub): první směna v baseballu; ► kub. poch. z úst novináře Víctora Muñozze; (DMC).

virginia, f. (1) (Mex, Salv): panna; (2) (Mex): viz: *mal de ojo*; (DA).

virginiano, -na, adj. (1) (Arg, Salv, Urug, Nik, Bol, Par): o člověku: narozený ve znamení Panny, i subst.; (RAE, DA).

virginio, m. (1) (Mex): viz: *donjuán*; (DA).

virginita, f. (1) (Kol): viz: *angelita*; (DA).

virgo, -ga, adj/subst. (1) m. (Arg, Chil, Portor): o loterii: první číslo, které hráč označí nebo zůstane jediné v řadě; (MM). • (2) m. (Kub): panenský věneček; (JD). • (3) f., lid (Hond): holčička; viz též: *chiquito*; (4) adj. (Hond, Salv): nový (věc); (5) adj/subst. (Hond): člověk, který nevyzkoušel drogu; (6) adj. (Guat): dobrý; (DA).

viriguar, tr. (1) (Mex): zjistit; ► mex. argot *caliche*; (DBM).

viril, m., lid. (1) (Hond): penis; viz též: *pinga*; (2) (Pan): bageta, podlouhlý chléb; (DA).

viringo, -ga, adj/subst. (1) adj. (Kol, Ekv, Esmeraldas): nahý; viz: *biringo*; (AM, JD, DA). • (2) adj. (Kol): holohlavý; oholený; (MM). • (3) adj. (Am): oloupaný; (4) adj. (Am): holý; (JD). • (5) m. (Kol): larva brouka; (6) m. (Per): viz: *perro calato*; (DA).

viroca, f. (1) (Chil): závažná chyba, velký omyl; (MM).

virola, adj/subst. (1) f. (Mex): špička kulečnickového tága; (MM). • (2) f. (Mex): kůžička; ► na špičce tága; (JD). • (3) f. (Am; jižBol, Arg, Urug, Mex, Par): stříbrná ozdoba; ► koňského postroje; (AM,

MM, JD, DA). • (4) f., lid. (Salv): penis; viz též: *pinga*; (5) adj/subst., lid. (Arg): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (6) f. (Arg, Urug): kovový kroužek, který zpevňuje nádobu; (7) adj/subst. (Bol, Arg): šilhavý; (8) m., pl. (Hond): oči; (DA).

virolear, intr. (1) (Guat): jít se bavit; (DA).

viroleño, -ña, adj/subst., lid. (1) m/f. (Bol): obyvatel správního střediska depart. La Paz; (DA).

virolo, -la, adj. (1) (Kol; Mex, Ven, Ekv, Bol, Arg): šilhavý; př.: *con los ojos virolos por la nefanda acción del pozole...*; (JD; BDE, DA).

virón, m. (1) (Am; Portor): otočení, zatočení; (AM, JD). • (2) **dar un ~** (Kub): udělat čelem vzad; (JD).

vironay, m. (1) (Dom): hra: kostky; (DA).

vironcha, adj/subst., lid. (1) f. (zápKol): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (2) f. (zápKol): zženštilý, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (3) adj., lid. (zápKol): nežádaný (člověk v nějaké skupině); (DA).

virósico, -ca, adj. [Š: *viral*] (1) (Arg, Urug, Bol, Par): virový; (RAE, DA).

virosis, f. (1) (Guat): choroba (u brambor); (DA).

virotada, f. (1) (Ven): hloupost, pošetilost; (AM, JD, DA).

virote (birote), adj/subst. (1) m/f.; i adj. (Ven): hloupý, neškodný člověk; (RR). • (2) m. (Am; Kol, Ven, Mex): hlupák, blbec; (AM, MM, JD). • (3) m. (Nik): zapomenutá věc; (MM). • (4) adj. (Mex; Ven): hloupý; viz též: *babosas, güevón*; (MV; DA). • (5) m. (Am): viz: *babotas*; (DBM). • (6) m. (Mex): určitý typ chleba, houska; ► mex. argot *caliche*; (DBM, DA). • (7) adj/subst., lid. (Ven): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (8) m. (Nik): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (9) m., lid. (Portor): hůl, tyč, kůl; viz též: *poste*; (10) m., lid. (zápHond, Nik): penis; viz též: *pinga*; (11) m. (výchPer): šipka do foukačky (zbraň indiánů); (12) m. (Per): viz: *virote zancudo*; (13) m. (výchPer): učarování, uhranutí; (14) adj/subst. (Ven): naivní, naivka; (15) m. (Hond): prodloužený konec něčeho; (16) m. (Hond): odnože banánů k rozmnožování; (17) m. (Hond): stonek banánovníku (spojuje plod s trsem); (18) ~ **zancudo** (Per): komár; ► *Aedes aegypti*; ■ Syn.: *nao nao, virote*, (DA).

viroteado, -da, adj. (1) (Kub, Portor): špatně položený, křivý (věc); (2) (Kub): o člověku: křivonohý, křivoruký; (DA).

virotear, tr. (1) (Kub): kroutit; př.: *virotear los ojos* (kroutit očima); (JD). • (2) (Kub): naklonit se, sklonit se do jiné polohy; (DA).

virque, m. (← keč. *wirkhi*, „velký džbán se širokým otvorem“) (1) (Arg, Bol): džbán, velká nádoba; viz též: *vilque, bilqui, virqui*; (AM, MM, JD, DA). • (2) lid. (Bol: Tj) viz: *wirqui*; (LM).

virqui, m. (1) (Bol, szArg): viz: *virque*; (2) (jižBol): velký džbán (do kterého se nalévá alkoholický nápoj *chicha* k dokončení fermentace); (DA).

virquina, f. (1) (← keč. *wirkhi*, „velký džbán se širokým otvorem“) lid. (Bol: Valleg): džbán viz: *wirqui*; (LM, DA).

virreina, f. (1) (Mex): viz: *mercadela*; (DA).

Virreinato, m. (1) ~ **del Río de la Plata** (Arg, Urug aj.): Místokrálovství La Plata; ► zal. koncem 18. stol.; př.: *a fines del siglo XVIII, se establece el Virreinato del Río de la Plata con capital en Buenos Aires*; (EA).

virreondo, m. (1) (Guat): muž, který má každé dítě s jinou ženou; (DA).

virria, f. (1) (Pan): hněv; (2) (Pan): odpad, svinstvo, veteš, krámy; (AM).

virringo, -ga, adj. (1) (Kol): nahý, holohlavý, viz též: *virringo, -ga*; (MM).

virriondo, -da, adj. (1) (Mex): o osobě: nadržený; o zvířeti: v říji; (MM). • (2) (Salv): chlípny, smilný (muž); (3) (Guat): nadržený; ■ Var.: *birriondo*; (DA).

virrioso, -sa, adj. (1) (Pan): neřestný, hříšný; věrný, oddaný; (AM, JD).

virsíuchil, m. (1) (výchMex): viz: *cacalichuche*; (DA).

virtiente, m., venk. (1) (Salv): pramen, zdroj; (DA).

virtud, f. (1) (Kub): penis; (AM). • (2) (Hond, Dom): magická energie míst, rostlin a zvířat; (DA).

Virtudes, f. (1) **tener muchas ~, pero también muchos Galianos** (Kub): mít hodně předností, ale také spoustu chyb; př.: *él tiene muchas Virtudes, pero también muchos Galianos*; ► kub. je odvozen od dvou havanských ulic *Virtudes* a *Galianos*; (DMC).

virueco, -ca, adj. (1) (Pan): zakroucený, zakřivený, vymknutý (kotník); (AM). • (2) (Pan): zkroucený (věc, předmět); (JD, DA).

viruela, f. (1) ~ **negra**, f. (Arg): pravé (černé) neštovice; (RR). • (2) lid. (Guat, Hond, Nik, Urug, Pan): neštovice ptáků; (3) (Dom): plané neštovice; (4) ~ **de la lechuga** (Huat): choroba salátu; (DA).

viruchado, m. (1) (Arg): označení pro zvíře kousnuté upírem; (MS).

viruchar, tr. (1) (Arg): pít zvířecí krev (upíři); (MS).

virucho, m. (←keč.) (1) (Arg): upír; (MS).

virulana, f. (1) (Bol, Par, Arg, Urug): drátěnka, viz: *esponja*; (EEA, DA).

virulí, m. (← *huira*, „kořen slova *caña dulce*“, *li*, „kvalitativní přípona“) (1) (sevPer): stéblo cukrové třtiny; (AM, DA). • (2) (Pan): viz: *verolís*; (3) (Pan): hubeňour, vysoký a štíhlý člověk; (4) lid. (Pan): bambusová tyč; (5) a **la** ~, lid. (Chil): jakkoli udělaná věc, nedbale vytvořená věc; (DA).

virulilla, subst. (1) m. (Kub): malicherný člověk, smutný člověk, bezvýznamný člověk; (AM). • (2) m. (Kub): usmrkánek; (JD). • (3) (Kub): nezdvorač, bez způsobů; př.: *ella es una virulilla/ ése es un virulilla*; ■ Syn.: *cambiando por globo se pierde el aire; cambiando por mierda se pierde el envases*; (4) **elemento** ~ (Kub): chudina, lůza; př.: *ella es un elemento virulilla*; (5) **tabaco** ~ (Kub): nekvalitní tabák; př.: *ese tabaco es virulilla*; (DMC). • (6) f. (Kub): povolná žena (k sexu); (7) f. (Kub): málo peněz; ■ Syn.: *viruta*; (DA).

virundela, f. (1) (Urug): sklenka alkoholu; (DA).

viruña, subst. (1) m., pl. (Kol): ďábel, čert, rohatý; (AM, JD). • (2) f. (Kol): mrňous, skrček; (JD).

virusa, f. (1) (Kol): levná věc, věc nízké hodnoty, tretka; (AM, JD). • (2) (Am): hnůj; (JD). • (3) (Ekv): dřevěná pilina; (DA).

virusco, -ca, adj. (1) (Hond): čilý, čiperný; (DA).

virusquiar, intr. (1) (Salv): flirtovat; (DA).

viruta, f. (1) (Arg): tlachání, vtipkování; (2) **fresca** ~ (Arg): příjemný život, volná chvíle, přestávka, oddech; (3) **meter** ~ (s) (Mex; Kost): klamat, lhát, předstírat; (RR). • (4) (Kol): hnůj; (5) (Kost): lež, žvást, klam, podvod; (MM, JD). • (5) **hablar** ~ (Kub): říkat špinavosti; př.: *ése lo que habla es viruta*; (DMC). • (6) **sacarle** ~ **al piso** (Bol, Arg, Urug): pořádně to na parketu rozjet; ► tančit zkušeně, nadšeně a energicky, hlavně tango; (7) (Kol, Ekv, Bol, Arg, Urug): drátěnka, smirkový papír (na dřevo); (8) (Kub): málo peněz; (DA).

virutear, tr. (1) (Kol, Arg): hoblovat podlahu; (DA).

virutilla, f. (1) (Chil, Bol): koště z jemných drátků, kterým se leští dřevěné podlahy; (RAE, DA). • (2) (Chil): ocelová vlna; ► tenké vlákno z oceli, využívá se pro drnutí podlahy; (BDE).

virutillado, m. (1) (Bol, Chil): uklizený a vyčištěný povrch podlahy; (DA).

virutillar, tr., lid. (1) (Bol, Chil): čistit podlahu; ■ Var.: *virutillear*; (DA).

virutillear, tr., lid. (1) (Bol): viz: *virutillar*; (DA).

viruza, f. (1) (Hond): úzká hůl; (DA).

visa, m/f. (← angl.) (1) f. (Am): získání víza; (MM). • (2) (Am): vidování; (JD, BDE). • (3) (Am; Mex, US, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Chil, Ven, Ekv, Per, Bol, Par, Arg, Urug): vízum; př.: *visa de tránsito* (průjezdní vízum); *en la ciudad de México hizo la conexión con American Airlines, a Houston; tenía visa para múltiples entradas al territorio norteamericano...*; (RAE, JD, BDE, DA). • (4) (Chil): uznán platnosti dokumentu; (5) ¡~! (Salv): počkej chvílku!; (DA).

visacara, f. (1) (szArg): plec; (DA).

visación, f. (1) (Am): vidování; (JD). • (2) (Chil, Urug): vízum; (DA).

visagra, f. (1) (Kub): podpaží; př.: *te huele la visagra*; (2) **engrasar las** ~s (Kub): nastříkat se deodorantem; př.: *oye, dile a ése que tiene que engrasar las visagras*; (3) **tener la** ~ **corrompida** (Kub): smrdět někomu podpaží; př.: *no te le acerques que tiene la visagra corrompida*; (4) **tener las** ~¹s **oxidadas** (Kub): chodit pomaloučku; př.: *apúrate, parece que tienes las visagras oxidadas*; (5) **tener las** ~²s **oxidadas** (Kub): mít už pár křížků za sebou, být starý; př.: *ese hombre tiene las visagras oxidadas y mira, nadie lo ayuda*; (6) **trabársele a alguien la** ~ (Kub): mít problém s obratlem; př.: *socio, tengo trabada una visagra*; ► kub. poch. z jazyka *chuchero*; ■ Syn.: *ala*; (DMC).

visaje, m. (1) **dar** ~ (Kol): zapůsobit na někoho upoutáním pozornosti; ► kol. argot *parlache*; (M01, DA). • (2) lid. (Mex, zápKol, jzKol): exhibiciosmus; (3) (Ven): letmý pohled; (DA).

visajear, intr., lid. (1) (zápKol, jzKol): předvádět se; (DA).

visajoso, -sa, adj. (1) (zápKol, jzKol): chlubitivý, domýšlivý; (DA).

vis-à-vis, m. (← fr.) (1) (Arg): kočár; (2) (Arg): protistranně spojená křesla, židle, lavice, atd.; (3) (Per): naproti; (4) **hacer** ~ (Arg): být tváří v tvář; (MS).

viscacha, subst. (1) m. (Bol): překupník; viz *alberto*; (HB). • (2) f. (Bol, Chil, Arg, Urug): činčila ušatá, *savec*, viz: *vizcacha*; (DA).

viscachazo, m. (1) (Bol): pohled, viz též: *embroque*, *vizcachaso*. (DA).

viscachear, tr. (1) (Bol): koupit a prodat ukradené věci; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) (Bol, Arg): tajně pozorovat, viz též: *carpetear*, *vizcachear*. (DA).

viscachera, f. (1) (Bol, Arg, Urug): nora činčily ušaté; ■ Var.: *vizcachera*; (DA).

viscarro, adj/subst., lid. (1) (Guat): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).

viscera, f. (1) **tiene ~s de macho** (Kub): je to chlap jak se patří; (JD).

visco, m. (1) (Arg): bobovitý strom (lat. *leguminosae*); ► dorůstá až 12 m; má velmi košatou korunu, s kulatými žlutavými květy; jde o okrasnou rostlinu, která se využívá v truhlářství; (RAE). • (2) (Arg): *Acacia visco*; ► druh akácie; jedná se o velký strom s kvalitním dřevem, jehož kůra obsahuje tanin (organickou sloučeninu, která je součástí tříslovin); (3) (Mex): americké jmelí; ► parazituje na velkých stromech; ■ Syn.: *viscote*, *yapán*; (MM, DA).

visconversa, f. (1) **a la** ~ (Mex, Guat, Hond, Kost, Ven): naopak, opačně; (DA).

viscote, m. (1) (Arg): strom; viz: *visco*; (DA).

viscoyol, m. (1) (Kost): viz: *jahuacte*; (2) (Kost): jedlé výhonky této palmy; (DA).

visera, f. (1) pl. [Š: *anteojeras*] (Am; Kub, Portor, Mex): (postranní) klapky na oči; ► u tažných zvířat; i přeneseně (o lidech) (RAE, AM, JD, DA). • (2) [Š: *gorra (con visera)*] (Arg, Ven): čepice se štítkem, kšiltovka; ■ Syn.: *yoqui*, *yoquey* (Chil), *cachucha* (Mex, Ven), *gorra* (Mex, Urug, Ven); (EEA). • (3) pl. (Mex, Chil): kus pevné látky (u zvířete, aby nevidělo do stran); (DA).

viserazo, m. (1) (Ekv): svévolný řád, pořádek; (DA).

visgüis, m. (1) (Hond): tráva, bylina; viz: *chimichaca*; (DA).

visión, f. (1) **hacer ~es** (Mex): šklebit se; (JD).

visionar, tr. (1) (Hond, Salv, Nik, Dom): představit si (co se stane v budoucnosti); (DA).

visionero, -ra, adj. (1) (Mex): směšný; ► oblečením; (2) vizionářský; (JD).

visionista, adj/subst. (1) (Kub): snílek, fantasta; (DA).

visionudo, -da, adj. (1) (Mex): směšně oblečený, směšný; (AM, JD, DA).

visita, f. (1) **la** ~ (Kol, Guat, Hond, Pan, Dom, Kub, zápBol, Par): menstruace; př.: *estar con la visita*; (RR, JD, DA). • (2) (Per, Portor): klystýr; (AM, JD). • (3) **cuadro de** ~ (Kol): mužstvo hostí, hosté; (4) ~ **de galleta** (Kub): nepříjemná návštěva; (JD). • (5) **la** ~ **se va y el gallo se pelará** (Kub): až odejde návštěva, tak ti povím, zač je toho loket; ► kub. se říká dětem, když neposlouchají; (DMC). • (6) **tarjeta de** ~, navštívka, viz: *tarjeta (de presentación)*; (EEA). • (7) ~ **de almas** (Bol): den, kdy lidé očekávají příchod duší zemřelých; (8) ~ **de doctor**, lid. (Guat, Nik, Dom, Ekv, Bol, Urug): krátká návštěva; ■ Syn.: *visita de médico*; (9) ~ **de médico** (Guat, Nik, Dom, Ekv, Bol, Urug): viz: *visita de doctor*; (DA).

visitado, -da, adj. (1) (Hond): vykradený, oloupený (místo, člověk); (DA).

visitador, m. (1) (Am): výplach, klystýr; (JD). • (2) (Urug), prodavač, viz: *cadete*; (EEA). • (3) (Bol): zloděj ► vydává se za elektrikáře či instalatéra, oklame služebnictvo a s komplicem pak vykradou dům; bol. argot *coba*; ■ Syn.: *visitante*; (HB).

visitadora, f. [Š: *enema*] (1) (Hond, Portor, Dom, Ven): provedení výplachu či klystýru; (RAE, DA). • (2) lid. (Per): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (3) (Dom): nástroj k zavádění; (DA).

visitaflor, m. (1) (Pan): kolibřík; ► *Therenetes*; (DA).

visitar, tr. (1) (Hond): ukrást; (DA).

visitante, m. (1) (Bol): zloděj ► vydává se za elektrikáře či instalatéra, oklame služebnictvo a s komplicem pak vykradou dům; bol. argot *coba*; (HB).

visnaga, f. (1) (Mex): viz: *biznaga*; (DA).

visnal, m. (1) (Arg): viz: *vinal*; (DA).

viso, m. (1) (Mex, Par, Urug): spodní prádlo; (2) (Chil): melír; (DA).

visón, m. (← franc.) (1) (SevAm): norek americký, mink; ► masožravý savec z čeledi lasicovitých, který se vyskytuje v Severní Americe a má srt, která je velmi oceňována*; (MM).

visor, m. (1) (Bol): brýle; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) (Hond, Salv, Ekv, Per, Bol, Chil, Par): dveřní kukátko; (DA).

víspera, f. **(1)** **adelantar ~s** (Mex): o snoubenci: zneuctít svou nastávající před svatbou; podle mexického rčení; ▶ př.: *quien visperas adelante, que puje, cumpla y se aguante*; **(2)** **cantar ~** (Guat): viz: *adelantar visperas*; (AM). • **(3)** **por las ~s se sacan los días** (Mex): po činu poznáte je; (JD).

vista, f. **(1)** (Guat; Arg): film; **(2)** **hacerse de la ~ larga** (Portor): ignorovat, nevšímat si; dělat, že nic nevidí; (RR). • **(3)** (Mex): podšívka; (JD). • **(4)** **darse una ~** (Kub): blýsknout se před nějakou ženou; př.: *¡miralo cómo se da vista con esa mujer!*; ▶ kub. poch. z jazyka *chuchero* přidáním *una*, výraz zlidověl, původní spisovné úsloví bylo *darse vista*; (DMC). • **(5)** **hacer la ~ gorda** [Š: *fingir no darse cuenta de algo*] (Arg, Bol, Dom, Ekv, Guat, Hond, Chil, Kol, Kost, Kub, Mex, Nik, Pan, Par, Per, Portor, Salv, Š, Urug, Ven): dělat jakoby nic; dělat se slepým; zavírat oči před něčím; dělat mrtvého brouka; nevšímat si; př.: *los que tenemos conciencia no podemos hacer la vista gorda ante las injusticias*; ■ Var.: *hacerse (el/la/los/las) de la vista gorda*; př.: *los soldados se hicieron los de la vista gorda cuando pasó el general borracho con dos prostitutas*; (RF). • **(6)** **tener ~ de múcaro** (Portor): mít zrak jako kočka; ▶ vidět dobře potmě; **(7)** ~ **de pato macho**, adj., lid. (szVen): skvělý, výborný; viz též: *barbarazo*; • **(8)** pl., lid. (Hond, Kol, Ekv, szPer): oči; **(9)** pl. (Ekv): film; **(10)** (Hond): kartička s obrázkem (k hrám nebo sběratelství); **(11)** ~ **fija** (Dom, Bol): diapozitiv; **(12)** ~ **fuerte**, lod. (Guat, Hond, Nik, Urug): pohled (který způsobí uhranutí); viz též: *fuerte*; **(13)** **a ~ y paciencia**¹ (Kost, Ekv, Per, Bol, Chil): pod dozorem; **(14)** **a ~ y paciencia**² (Bol): přede všemi; (DA).

vistada, f., hovor. **(1)** (Hond): hledět na někoho; (RAE). • **(2)** (Hond): letmý pohled; **(3)** (Kost): panoramtický výhled; (DA).

vistas, f. **(1)** **hay ~ que tumban cocos y funden bombillos** (Kub): o člověku: nosí smůlu; př.: *huye de él, hay vistas que tumban cocos y funden bombillos*; ■ Syn.: *hay vistas que tumban cocos y matan jicoteas a la orilla del río*; (DMC).

visteador, adj/subst. **(1)** (Arg): šikovní muž v soubojích s noži; (DA).

vistear(se), tr/intr/zvrat., hovor. **(1)** intr. (Arg, Urug): předstírat šarvátku s nožem jako ukázkou své zručnosti a hbitosti; (RAE, DA). • **(2)** intr., viz též: *visteo*; (RR). • **(3)** tr. (Ven): prohlížet si se zájmem, se zaujetím; (RR, DA). • **(4)** intr. (Arg, Urug): odvrátit pohled, odporovat; **(5)** (Ven): ohrožovat druhou osobu; (AM). • **(6)** zvrat. (Arg): bojovat; ▶ cvičně; (JD). • **(7)** tr. (Ven): vybrat si, zvolit; (DA).

visteo, m. (Arg): napodobení souboje na nože holýma rukama; (RR).

vitilla, f. **(1)** (Kub): výborný zrak; **(2)** (Dom): zátka, uzávěr; viz: *vitilla*; **(3)** (Dom): hra; viz: *vitilla*; (DA).

visturía, f. [Š: „celník“] **(1)** (Guat): zápisová kancelář na celnicích, především na pozemních hranicích; (AM).

visúa, f. **(1)** **echar una ~** (Kub): mrknout se, podívat se; př.: *voy a echar una visúa al periódico*; (DMC).

visual, f. **(1)** (Kub): kukuč, čumáček; př.: *tiene una visual que le ronca* (má prima čumáček); **(2)** (Mex): přehled o čem; (JD). • **(3)** **echar la ~** (Hond, Salv): mrknout na někoho, na něco; **(4)** (Hond, US, Urug): zrak, pohled; (DA).

visualización, f. (← angl. *visualization*) **(1)** (Am): vizualizace; (MM). • **(2)** (Am): spatření, uzření; (JD).

visualizar, tr. (← angl. *to visualize*) **(1)** (Am): zviditelnit, představit si (zrakově), vybavit si (v duchu); (MM). • **(2)** (Am): uvidět, spatřit, hledět nač; (JD). • **(3)** (Kub): vidět věci jasně; př.: *no sé pero en este asunto no visualizo*; (DMC).

vitafón, m. **(1)** (Kub): nahlas, hlasitěji; př.: *no se oye, vitafón*; ▶ kub. poch. z kina, když nejde v kině zvuk, lid zakřičí: "*vitafón*"; **(2)** **subir el ~** (Kub): mluvit víc nahlas; př.: *sube el vitafón para oírte mejor*; (DMC).

vital, adj. **(1)** (Kub), viz: *caramelo*; (DMC).

vitalización, f. **(1)** (Am): oživení; **(2)** (Am): renovování; **(3)** (Am): protektorování; ▶ pneumatik; (JD).

vitalizar, tr. **(1)** (Am): povzbudit, probudit život ve člověku, který je skleslý; **(2)** oživit, posilnit, posílit; (MM). • **(3)** (Am): renovovat, obnovit; (MM, JD). • **(4)** (Am): oživit, učinit schopným života; **(5)** (Am): protektorovat; ▶ pneumatiky; **(6)** (Am): vidět v duchu; **(7)** (Am): omladit; (JD).

vitamina, f., lid. (1) (Hond): marihuana; viz též: *juana*; (2) (Hond): viz: *cabadura*; (DA).

vite, m. (1) (Kol): při těžbě; ► bláto, které se usadí na drtičích po šrotování zlatonosného materiálu; (2) (Ekv: Esmeraldas): úlomky starobyklých hliněných sošek; (AM).

vitela, f. (1) (Kol): obrázek s Kristem, svatými a Pannou Marií; (RAE).

vitoligo, m. (1) (Mex, Hond, Kost, Kub, Dom, Ven, Ekv, Bol, Urug): onemocnění kůže (nedostatek pigmentu); (DA).

vitilla, f. (1) (Dom): uzávěr, špunt; ■ Var.: *vistilla*; (2) (Dom): hra na způsob baseballu; (DA).

vitiviti, m. (1) (Kol): mazamorra; ► druh jídla, které se připravuje z fermentované kukuřice; (2) výborné jídlo, pochoutka; (AM). • (3) (Kol): kukuřičná kaše; (4) (Am): břečka; (JD).

vito, citosl. [Š: *vítor*] (1) (Par): hurá!, jupí!, juchů!; ► citoslovce nadšení, radosti při oslavování křestu; (MM).

vitoco,-ca, adj/subst. (1) adj. (Ven): domýšlivý, ješitný; ■ Var: *vitoqueado*; (AM, JD). • (2) m. (Ven): ješita, namyšlený a kultivovaný člověk; (DA).

vitola, f. (1) (Portor; Kub, Mex): velikost či tvar doutníku, klobouku, nebo také nějaké osoby; (RR). • (2) (Kub): kostra, tyčka; ► hubená žena; (3) (Ven): nafoukanost; (4) **darse** ~: nafukovat se; (5) **son de la misma** ~ (Mex): jsou jeden jako druhý; (JD). • (6) (Kub): druh kub. doutníku; př.: *hoy me fumé una vitola*; (7) **ser alguien** ~ (Kub): být vychrtlý, být jako vyžle, být jako Twiggy; př.: *esa mujer es vitola*; ► kub. je odvozen od velmi štíhlé mex. herečky, kt. se jmenovala *Vitola* a jejímž heslem bylo: *Vitola, la que se defiende sola*; (DMC). • (8) (Hond): kovový měřicí kroužek na doutníky; (DA).

vitoqueado, -da, adj. (1) (Ven): pyšný, namyšlený; (DA).

vitoquear, intr. (1) (Ven): viz: *bitoquear*; (RR).

vitoquismo, m. (1) (Ven): namyšlenost, pýcha; (DA).

vitoria, f. (1) (Kol): dýně/tykev, která slouží jako hlavní přísada k výrobě sladkých pokrmů; (MM).

vitrales, m., pl. (1) (Bol): brýle; ► bol. argot *coba*; (HB).

vitraux, m. (← fr.) (1) (Chil, Arg, Urug): vitráž; (DA).

vitreo, m. (1) (Salv): mozek; (DA).

vitrina, f. (← fr.) (1) **darse** ~ (Kub): naparovat se; (JD; BDE). • (2) (Am; Arg, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Portor, Kol, Ekv, Bol, Chil, Par): výkladní skříň, výklad, výloha; př.: *me prohibían cruzar continuamente de una vereda a otra para mirar las cosas más insignificantes en las vitrinas apenas iluminadas*; (JD, BDE, EEA, DA). • (3) (Bol): dámské kalhotky; ► bol. argot *coba*; (HB). • (4) **dar** ~ (Kub): předvádět se, dávat na odiv, produčirovat se; př.: *es tan tonto que se pasa el día dando vitrina*; viz též: *mujer*; (5) **ser una** ~ (Kub): být pyšný, ješitný; př.: *es tan tonto que es una vitrina*; (DMC). • (6) **darse** ~ (Kub): ukázat se na veřejnosti za účelem něco předvádět; (7) (Ekv, Chil): přehlídka, výstava; (8) (Ven): arogance, povýšenost; (DA).

vitrinazo, m. (1) **tirarse un** ~ (Kub): vytahovat se s čím; př.: *quiere tirarse un vitrinazo conmigo* (chce se se mnou ukazovat); (JD).

vitrineador, -ra, m/f. (1) (Chil): člověk, který se rád dívá do vitrín; (DA).

vitrinear(se), intr. (1) (Chil, Guat, Salv, Nik, Kol, Ekv, Bol): obhlížet výlohy místních obchodů; ■ Var.: *vitriñar*; (RAE, DA). • (2) lid. (Chil, Ekv): předvádět se (k dosáhnutí něčeho); (3) lid. (Chil): usilovně hledat; (DA).

vitrinero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Kol): namyšlený, domýšlivý; (2) adj/subst. (Chil): člověk, který rád obhlíží vitríny; (DA).

vitriñar, intr., lid. (1) (Kol): viz: *vitriñar*; (DA).

vitrinismo, m. (1) (Ekv, Chil): dekorování, zdobení vitrín (práce); (DA).

vitrinista, m/f. (1) (Chil): dekoratér vitrín; (DA).

vitriñoso, adj. (1) (Kub): předvádivý, model; př.: *¡qué tonto el vitriñoso ése!*; ■ Syn.: *ser una vitrina*; (DMC).

vitriola, f. (1) (Kub): huba nevymáchaná, hlásná trouba, kecka; př.: *Juan es una vitriola*; ► kub. je odvozen od jukeboxu, kt. pouštěl písničky za dvacet pět centávů; ■ Syn.: *hablar más que un loro colgado de una jaula*; (DMC).

vitriolo, m. (1) **ser alguien** ~ (Kub): být zlý člověk; př.: *no quiero tratos con él pues es vitriolo*; (DMC).

vitro, m. (← fr.) (1) (Chil, Arg): vitráž; (DA).

- vitrola**, f., hovor. [Š: *gramola*] (1) (Kub): gramofon, který funguje na mince; (RAE). • (2) f. [Š: *tocadiscos*] (Am; Kub, Mex, Nik, Per, US, Bol, Chil, Par, Arg, Urug, Ekv, Hond, Salv): gramofonová skříň, gramofon; př.: *se acabó lo que se daba – gritó la ronda, con tres palmadas sonoras; paró la vitrola*; viz též: *victrola*; (RAE, JD; BDE, DA). • (3) (← angl. *victrola*) (Arg, Mex, Par, Urug, Chil, US): gramofon se speciální ozvučnicí; ► ve formě ozdobného nábytku; (MS). • (4) (Kub): jukebox; (DA).
- vitrovén**, m. (1) (Per): tabule skla, hladké a úzké sklo; (DA).
- vitualla**, f. (1) (sokol, výchVen): porce zeleniny; (2) pl. (Bol, Chil, Arg): souhrn složek (potřebných k nějaké aktivitě); (DA).
- vituperio**, m., lid. (1) (Chil): schůze, schůzka, setkání; viz též: *concejillo*; (2) (Chil): alkoholický nápoj (servíruje se na schůzce, shromáždění); (DA).
- viuda**, adj/f. (1) f. (Ekv): zlověstný pták, sýček; (2) f. (Ven): opička, viz: *viudita*; (3) f. (Arg): folklórní panák (strašák); ► stojí na chůdách, zahalený od hlavy až k patě v černém závoji a nahání hrůzu; (RR). • (4) f. (Ekv, Per, Arg, Per): duch, přízrak, klam, přelud; (5) f. (Guat): hovězí panenka; (6) f. (Kol): pokrm připravený z čerstvé ryby; jídlo z regionů Tolima, Huila, Cundinamarca; (AM, MM). • (7) f. (Kost): jiné pojmenování ptáka *choví*; (8) f. (Kost): pojmenování pryskyřníkovitých rostlin; (9) f. (Kub): papírový drak bez třásní; (10) f. (Kost): mezi kapesními zloději: peněženka; (11) f. (Mex): název pro různé druhy ptáků z více oblastí Mexika; (12) f. (Mex): poslíček, který slouží hráčům karetní hry *tresillo*; (13) f. (Portor): plazivý keř; (14) ~ **loca**¹ (Arg): *Plegadis garauna*; ► černý pták, který se svou velikostí podobá slepici; žije na březích řek a bažin; (MM). • (15) f. (Ven): čtvrták; ► mince; (JD). • (16) adj/f. (Kub): viz: *cochinilla*, *meao*; (DMC). • (17) f. (Mex): brodivý pták, viz: *tero*, *viudita*, *gallito de agua*; (18) **salir la** ~ (Arg): mít neočekávané problémy; (19) f. (Mex): keř; viz: *gallardete*; (20) f. (Mex): vlhovec aztécký; ■ Syn.: *oropéndola mayor*, *zacua*; ► *Psarocolius montezuma*; (21) f. (Arg): viz: *carau*; (22) f. (Portor): viz: *tero real*; (23) f. (Per): karnevalová postava: žena v černém; (24) f. (Ekv): silvestrovská postava; ► převážně muž převlečený za ženu, který tančí a vybírá peníze před půlnocí; viz též: *viuda loca*; (25) f. (Arg): peněženka; (26) f. (Guat): telecí zadní; (27) **la** ~ (Bol, Chil, szArg): duch, který má podobu ženy v černém; ► zjevuje se cestovatelům; (28) ~ **alegre** (Hond): keř; viz: *gallardete*; (29) ~ **de pescado** (výchKol, sevKol, svKol): pokrm z brambor, banánů a juky; ■ Var.: *viudo de pescado*; (30) ~ **loca**² (Ekv): postava; viz: *viuda*; (DA).
- viudedad**, f. (1) (Arg, Chil, Mex, Per, Portor): stáří; (MM).
- viudita**, f. (dimin. od Š: *viuda*, „vdova“) (1) (Arg, Chil): pták s bílým peřím, na okrajích černým, který má špičatý ocas; (RAE). • (2) (Kost): běžně se vyskytující modročerný pták (*Tanagra cana*); ■ Syn.: *azulejo*, *cuadrillero*, *charrúa*, *chobí*, *chopí*, *chorí*, *viuda*; (3) (Ven): malá opička (*Callicebus torquatus*); ► tmavohnědá až černá, s hubeným tělem i končetinami a dlouhým ocasem; má široký bílý pruh na krku; žije v amazonském pralese a v povodí Orinoka; ■ Syn.: *tití de collar*, *huicoco*, *socayo*, *zogue*, *tocón negro*, *viuda*; (RR, NET). • (4) (Kub): papírový drak s třásněmi; (AM). • (5) (Kol, Ven): malý černý ptáček s bílou náprsenkou; (6) (Nik): malý pták popelavé barvy; (7) (Mex): mořský pták, který má peří zbarvené do čokoládově hnědé barvy; (MM). • (8) (Am; Arg, Par): malý zelený papoušek; ■ Syn.: *monjita*; (9) (Kol): světýlko, bludička; (MM, JD). • (10) (Chil, Arg): pták z čeledi tyranovitých, mezi něž patří např. tyran královský; ► 23 cm velký stěhovavý pták; viz též: *monjita*; (MM, DA). • (11) (Bol: Yungas): tajemná ženská postava, která se v noci údajně zjevuje pocestným a straší je; ► dialekt *afro-yungueño*; (ABS). • (12) (jvMex): pták ostnák trnitý; viz: *viuda*; ► *Jacana spinosa*; (13) (Hond): pták tigon černohrdlý; viz: *viuda*; ► *Trogon rufus*; (14) (Urug): hnědý pták, velký až 15 cm; ► *Elaenia*; (15) ~ **blanca** (Arg, Urug): pták tyranovec bílý; ■ Syn.: *monjita blanca*, *nievecita*; ► *Xolmis irupero*; (16) ~ **blanca grande** (Urug): pták tyranovec černobílý; ► *Heteroxolmis dominicanus*; (17) ~ **copetona** (Arg, Urug): pták tyranovec chocholatý; ► *Knipolegus lophotes*; (DA).
- viudo**, **-da**, adj/subst. (1) m. (Kol): určitý způsob přípravy říční ryby; (RR). • (2) m. (Kol): jídlo, které se připravuje z ryby a banánu a balí se do listů; (AM). • (3) adj/m. (Kub), viz: *muñecón*; (DMC). • (4) ~ **de pescado** (Kol): jídlo; viz: *viuda de pescado*; (4) m/f. (Mex, Chil): dočasně osamocen; (5) ~ **de verano** (Chil): slaměný/á vdovec/vdova; vdaná osoba, která zůstává doma, zatímco rodina jede pryč; (DA).

viva, adj/f. (1) **estar a la ~** (Kub): starat se o všechno, bdít, „být na stráž“; (RR). • (2) **estar a la ~** (Kub): být ve všem; př.: *ése está a la viva*; (3) **estar en la ~**¹ (Kub): dělat to co se má k dosáhnutí výsledků; být vždy připraven; př.: *siempre está en la viva, por eso triunfa*; (4) **estar en la ~**² (Kub): být vždy o krok napřed; př.: *es muy activo y por eso está en la viva*; (5) **estar en la ~**³ (Kub): mít přehled; př.: *ese hombre tiene mucho éxito porque siempre está en la viva*; viz též. *paso*; (6) **estáte en la ~**¹ (Kub): využij situace; př.: *Juan, estáte en la viva*; (7) **estáte en la ~**² (Kub): být ve střehu, být ostrážitý; (DMC). • (8) f. (Mex, Hond, Bol, Par): výkřik; aplaus; (9) f. (Hond): pravá ruka; (10) adj., lid. (Kost): hodně tvrdý (kámen); (11) **a la ~** (Kub): všímavý, pozorný (co se děje okolo); ■ Syn.: *en la viva*; (12) **en la ~** (Kub): viz: *a la viva*; (DA).

vivac, m. (1) (Kub, Mex): strážnice; ► policejní; (JD).

vivaceto, -ta, adj/subst. (1) (Chil): šikovný, mazaný; ■ Syn.: *vivaldi*; (JD, DA).

vivalpepa, adj/subst. (1) (Guat, Ven, Bol): bezstarostný, lehkomyšlný; (DA).

vivaldi, adj/subst. (1) (Chil): viz: *vivaceta*; (DA).

vivanco, -ca, adj. (1) (LaPla; Arg, Urug, Chil): prohnaný, lstivý; ► slang *lunfardo*; viz též: *gilí*; (NET, DA).

vivandero, -ra, m/f. (1) f. (Nik): žena prodávající na trzích s potravinami; (RAE). • (2) m/f. (Hond; Nik, SřAm, Per, Ekv, Bol): prodejce potravin na tržištích; (RR, DA). • (3) m/f. (Am): trhovec, trhovkyně; (JD). • (4) (Guat): kuchař (v armádě); (DA).

vivar, tr. [Š: *vitorear*] (1) (Am; Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Dom, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): aplaudovat, provolávat slávu; (RAE, JD, DA).

vivaracho, -cha, adj/subst. (1) f. (Mex): čipernost, rozpustilost; (JD). • (2) adj. (Chil, Kost, Pan, Dom, Par, Arg): mazaný, vykutálený; (JD, DA).

vivazo, -za, adj/subst. (1) m. (Kub): chytrák, lišák; př.: *Juan es un vivazo*; (DMC). • (2) adj/subst. (Kost, Pan, Ven, Per, Bol): šikovný, mazaný; (DA).

vive, m. (1) (Hond): způsob života bez práce a plný podvodů; (2) (Hond): zábava, užívání; (DA).

vive - bien, m. (1) (Kub): spokojený člověk; př.: *es un vive – bien* (ten si žije jak paša); (JD).

vivebién, m. (1) (Kub), viz: *muñecón*; (DMC).

vivenciar, tr. (1) (Nik, Kost, Kub, Dom, Ekv, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): dělat tak, že se to změni ve zkušenost, přeměnit se v životní zkušenost; (2) (Nik, Kub, Urug): pamatovat si událost; (DA).

viveres, m., pl. (1) (Dom): obecné pojmenování kořenů a jedlých hlíz; (AM). • (2) (Dom): luštěniny, zelenina; (JD). • (3) **empatarse con los ~** (Kub): najíst se; př.: *por fin me empaté con los viveres*; (DMC).

viveristas, f. (1) (Kub): rybáři se sádkami; př.: *en esta playa hay muchos viveristas*; (DMC).

viveza, f. (1) (Ven): bystrost a připravenost využít všech možných prostředků; (RAE). • (2) **jugar ~** (Kub): uplatnit svou zručnost, upotřebit svou obratnost; př.: *me jugó viveza y no pude probarle nada*; viz též: *jugar*; (DMC). • (3) **~ criolla** (Ven, Ekv, Per, Bol, Arg, Urug): podlost, šibalství; (DA).

vivián, adj/subst. (1) adj/subst. (Salv, Hond, Nik, Guat, Ven): prospěchářský; př.: *no se lo darán a muchos de los necesitados pero en cambio lo disfrutarán muchos «vivianes» que no lo merecen*; ■ Var.: *viviani*; ■ Syn.: *vivón*; (RAE, BDE, DA). • (2) adj., lid. (Guat, Hond): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; (3) adj/subst. (Guat, Hond): chytrý, bystrý; (4) m. (Hond): zvíře využívající jídla nebo doupěte ostatních zvířat; (5) adj. (Hond, Nik): příživující se na cizí práci; (DA).

vivianear, intr. (1) (Salv): využívat někoho, parazitovat na někom; (DA).

viviani, adj/subst. (1) (Ven): prospěchářský, vypočítavec; viz: *vivián*; (DA).

vivida, f., lid. (1) (Hond): podvod, lest; viz též: *engañada*; (2) (Hond): posměch, výsměch; (DA).

vividizo, -za, adj/subst. (1) adj. (Mex): příživnický; (2) m/f. (Am): příživník, příživnice; (JD).

vividor, -ra, adj. (1) (Am): pohodlný, přízpůsobivý, bezcharakterní; ■ Syn: *vivillo*; (MM). • (2) m. (Kub): příživník revoluce; (JD). • (3) (Hond): koblouk; viz: *aludo*; (DA).

viviente, m. (1) (Ekv): pracovník na soukromé venkovské farmě; (AM). • (2) (Ekv): deputátník; (JD).

vivijagua (bibijagua), f. (1) (Ant): rodový název různých druhů mravenců; ► patřících do taxonu mravencovití (lat. *formicidae*); vyskytují se na Kubě; jsou velcí a velmi pracovití; škodí v zemědělství; (2) hovor. (Kub): aktivní a snaživý člověk; (3) **saber más que las ~s**, [Š: *saber más*

que Lepe] (Kub): být chytrý jako liška, mít za ušima; (RAE). • **(4) (Pan, Portor): mravenec; viz: zompopo; (DA).**

vivillo, -lla, adj/subst. (1) m. (Arg): šibal, podšívka, chytrák; ► získávající podvodně výhody; (RR). • (2) (Arg, Urug): viz: *vividor, -ra*; (MM).

viviña, f. (1) (Ekv): druh šplhavého papouška; (MM).

vivío, m. (1) (Kub): veget; způsob života bez práce; př.: *¡qué vivío tiene ese tipo!*; (2) **buscarse un ~ (Kub): hledat způsob jak nepracovat; př.: *con la enfermedad se buscó un vivío*; (3) **inventar un nuevo ~** (Kub): vymyslet způsob jak se uživit bez práce; př.: *ya inventó un nuevo vivío*; (4) **traerse un ~** (Kub): vymýšlet si pohádky o životě bez práce; př.: *se trae un vivío que es insoportable*; (5) **tener un ~¹** (Kub): mít komfort bez práce; př.: *como no vas a ser feliz, tú sabes el vivío que tú tienes*; (6) **tener un ~²** (Kub): mít teplé místo v práci; mít zaměstnání, ve kt. se člověk nenadře; př.: *¡qué vivío tiene Pedro en ese ministerio!*; (7) **tener un ~³** (Kub): žít si blaze po aplikaci nápadu jak se uživit a nepracovat; př.: *con lo de la locura tiene tremendo vivío*; (DMC).**

vivir(se), tr/intr/zvrat. (1) ~ los años del tabaco (Chil): mít už pár křížků na krku; (2) ~ arrimado (Kub): žít nadivoko (na hromádce); (3) ~ como Carmelina (Am): válet se na břiše; ► nic nedělat; (4) ~ de golilla (Ven): žít na útraty druhého; (5) ~ por la libre (Kub): žít nevázaným životem; (6) ~ como un macho (Am): žít jako prase (jako dobytek); (7) ~ de las mechass (Ven): být na suchu; (8) ~ de panza (Kub): válet se na břiše; ► nic nedělat; (9) ~ como pasajero (Mex): bydlet přechodně kde; (10) ~ de pie (Am): být usazený kde; (11) ~ en (casa de) las quimbambas (Kub): bydlet až v horoucím pekle (až ve Zlámané Lhotě); (12) ~ a tira y jala (Ven): být na suchu; ► bez peněz; (JD). • (13) ~ de guagua (Am; Guat): nechat se živit, žít na cizí útraty; viz: *vivir de choto*; (JD, DA). • (14) **recógete al buen ~ (Kub): zklidni hormon, dej si pohov; př.: *préstame cinco pesos. – recógete al buen vivir*; (15) **retirarse al buen ~** (Kub): nedělat nic navíc; př.: *ya no trabajo los sábados, me retiré al buen vivir*; (16) **vive la intriga y no la indagues** (Kub): neptej se tak hloupě; př.: *chico, ya te lo dije, sobre eso, vive la intriga y no la indagues*; (17) ~ **alguien del drai clinin** (← angl. *dry cleaning*) (Kub): umět se neukázat v pravém světle; ► *drai clinin* znamená "praní nasucho"; ■ Syn.: *saber nadar y esconder la ropa*; (18) ~ **montado en el fon** (← angl. *fun* „zábava“) (Kub): uživat si, bavit se; (DMC, INF). • (19) **hacer ~** (Bol): učit kamaráda rozvíjet se ve světě zločinu; (20) (Bol): sexuálně uspokojit dvojici; ► bol. argot *coba*; (HB). • (21) **intr. (Am): viz: flor, estar de viva (la) flor**; (22) **intr. (Am): viz: gana, ser solo las ganas de vivir y el mosquero atrás**; (23) **intr/zvrat. (Dom, Per, Bol): žít spolu**; (24) **intr. (Guat): žít v manželství**; (25) **intr/zvrat. (Hond): využívat někoho**; (26) **intr/zvrat. (Hond): vysmívat se, posmívat se někomu**; (27) **tr. (Kub): oplzle na někoho zírat**; (28) ~ **a la pura quien vive** (Guat): žebrat, přizívat se na někom; ■ Syn.: *vivir de rancho y gancho*; (29) ~ **como chivo sin ley** (Dom): žít bez respektování zákona; (30) ~ **como escopeta de hacienda** (Nik): často být těhotná; (31) ~ **como un bacán** (Arg, Urug, Kol): žít okázale, žít jako král; (32) ~ **con el moco caído** (Nik): být smutný; ■ Var.: *estar con el moco caído*; (33) ~ **coyol quebrado, coyol comido** (Hond, Nik): mít jen to potřebné k přežití; (34) ~ **de choña** (Nik): viz: *vivir de choto*; (35) ~ **de choto** (Guat, Hond, Salv): přizívat se na někom; ■ Syn.: *vivir de choña, vivir de grolis, vivir de guagua, vivir de hache*; (36) ~ **de grolis** (Guat): viz: *vivir de choto*; (37) ~ **de hache** (Guat): viz: *vivir de choto*; (38) ~ **de la caza** (Guat): žít tak, jak se dá; (39) ~ **de la manga** (Bol, Arg): mít užitek z ostatních; (40) ~ **de la pera** (Bol): získat beneficium, výhody (člověk nebo politická strana); (41) ~ **de la sinhuoso** (Hond): pomlouvat, drbat; (42) ~ **de rancho y gancho** (Nik): viz: *vivir a la pura quien vive*; (43) ~ **de viva la flor** (Guat): žít na cizí účet, žebrat; (44) ~ **del invento** (Kub): využít všech možných prostředků pro získání obživy; (45) ~ **en la verga grande**, vulg. (Hond): být daleko (člověk); (46) ~ **las del perro** (Hond): trpět hladem; (47) ~ **lejos** (Guat): mít velký penis; (48) ~ **mal** (Ekv): žít na hromádce; (49) ~ **por la chinchada grande** (Guat, Hond, Salv, Nik): žít, bydlet daleko; (50) ~ **la grueso** (Hond): uživat si, bavit se; (51) **vivirselo** (Hond): podvést, oklamat někoho; (DA).**

vivitongueo, m. (1) (Kub): navštívení, návštěva; př.: *no acepto el visitongueo de tu familia*; (DMC).

viviyo, -ya, adj. (1) (LaPlá): prohnaný, lstivý; ► slang *lunfardo*; viz též: *gilit*; (NET).

vivo, -va, adj. (1) (Am): chytrý, bystrý; (MM). • (2) (Chil): koketní; př.: *una mujer viva*; (3) **estar en la ~¹ (Kub): vědět si rady, vědět co a jak; (4) **estar en la ~²** (Am): mít obě oči otevřené; (5) ~ **del ojo** (Chil): moc čiperný, mazaný; (6) **¡ponte en la ~!** (Kub): vem oči do hrsti!; (7) **saco con ~s de piel** (Mex): kabát s kapsami obšitými koží; (JD). • (8) (Kub), viz: *color*; (DMC). • (9) **jugar de ~****

(Kost): dělat ze sebe chytráka; př.: *Emma quería jugar de viva y ahora está pagando caro*; ► slang; (RF). • **(10)** (LaPla): prohnaný, lstivý; ► slang *lunfardo*; viz též: *gilí*; (NET). • **(11) ponerse ~** (Hond): mít se na pozoru, dávat si pozor; **(12)** (Salv, Kub, Ven, Bol, Chil, Par): živě, přímý přenos, přímé vysílání; **(13) de ~** (Bol, Arg, Urug): drzý, výsměšný; **(14) ¡qué ~!** (Nik, Kost, Pan, Bol, Arg): ne, ani náhodou!; **(15) todo el ~** (Dom): všichni; fráze: **jugar ~**; (DA).

vivón, -na, adj/subst. **(1)** adj. (Hond): o člověku: živý, bystrý; i subst.; (RAE). • **(2)** adj/subst. (Hond): prospěchářský; viz: *vivián*; **(3)** adj/subst. (Hond): vyžírka; viz: *alagartado*; (DA).

vivonada, f. **(1)** (Hond, Kost): živost, čilost; (DA).

viyaya, adj/subst. **(1)** (Kub): zlobivý, neposeda; (DA).

viyuya, f., lid. **(1)** (jižBol, Arg, Urug): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

viyuyera, f. **(1)** (Arg): peněženka; (DA).

vizcacha, f. (← keč. *wisk'acha*, „viskača“) **(1)** adj/subst. (Urug): osoba schraňující nepotřebné věci; (RAE, DA). • **(2)** (Per, Bol, Chil, Arg, Urug): viskača ► hlodavec o velikosti 80 cm s nočními zvyky žijící v koloniích na pampách; má zavalité tělo a velkou širokou hlavu; je tmavošedý s bílým břichem; vyskytuje se v Peru, Bolívii, Chile a Argentíně; ► *Lagostomus maximus*; (RAE, LM, BDE, NET, DA). • **(3)** lid. (Bol: LP): nákupčí kradených věcí; **(4)** lid. (Bol: LP): rychle chodící osoba; ■ Syn.: *piqui chaqui, pata de perro*; (LM). • **(5)** adj/subst. (szArg, Urug): šilhavý; **(6) ~ de la siera** (szArg, zápArg, kižArg): viz: *chinchillón*; (DA).

vizcachazo, m. **(1)** (← keč. *wisk'acha*, „viskača“) lid. (Bol: alt/vall): šmírování druhého pohlaví; ■ Syn.: *vizcacheada, chequeada*; (LM). • **(2)** (Bol): pohled; (DA).

vizcacheada, f. **(1)** (← keč. *wisk'acha*, „viskača“) lid. (Bol): milostná schůzka; **(2)** (Bol) viz: *vizcachazo*; **(3) dar una ~**, lid. (Bol: alt/vall): hlídat, střežit; ■ Syn.: *condorear, echar una vizcachada, aguaitar, chequear, dar una aguaitada, dar una chequeada, dar una lenteada, dar una vichada, echar una aguaitada, echar una chequeada, echar una lenteada, echar una vichada, lентear, vichar*; **(4) echar una ~**, (Bol) viz: *dar una vizcacheada*; (LM).

vizcachear, tr/zvrat. **(1)** (← keč. *wisk'acha*, „viskača“) lid. (Bol: LP): obchodovat s kradeným zbožím; ■ Syn.: *albertear*; **(2)** lid. (Bol: alt/vall): hlídat, střežit; ■ Syn.: *aguaitar*; **(3)** lid. (Bol: Bn): obhlížet, slídit, čmuchar; **(4)** lid. (Bol: StaCr): šmírovat druhé pohlaví; **(5)** zvrat., lid. (Bol): nahřívát se na slunci; (LM). • **(6)** (výchBol, Par, Arg): tajně sledovat; ■ Var.: *viscachear*; (DA).

vizcachera, f. **(1)** (Arg): místnost plná kusového nábytku; **(2)** (Chil): u koní: pytlíky vyrobené z usně; ► upevňují se na každou stranu sedla a jsou součástí vojenské výstroje; (AM). • **(3)** (střAm): nora hlodavce viskača; ► hlodavec o velikosti 80 cm žijící v koloniích na pampách; má zavalité tělo a velkou širokou hlavu; je tmavošedý s bílým břichem; (AM, LM, DA). • **(4)** (Arg): kumbál; **(5)** (Chil): jízdni brašna; (JD).

vizcacheral, m. **(1)** (Arg): oblast plná nor činčil; (DA).

vizcachero, -ra, m/f., lid. **(1)** (Par): kapsář; (DA).

vizcachón, -a, adj/subst. **(1)** (← keč. *wisk'acha*, „viskača“) lid. (Bol: alt): pozorovatel, pozorovatelka, pozorující; (LM). • **(2)** (Arg): samec činčila; (DA).

vizcaílo, -la, adj., lid. **(1)** (Guat): starý, stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).

vizcaíno, m. **(1)** (Kub): značka pistole; (RR). • **(2) cualquiera lleva un ~ arriba partido al medio** (Kub): možné je všechno; od žen se dá čekat cokoli; př.: *yo te lo dije: "¿qué me preguntas? cualquiera lleva un viscaíno arriba partido al medio"*; ► *el vizcaíno* je syn. pro *revólver*; ■ Syn.: *cualquiera pica un cake; cualquiera pica un pan*; viz též: *revólver*; (DMC).

vizconde, m. **(1)** (Am): šilhoun; (JD).

vizcoyol, m. **(1)** (Kost): palma; viz: *huiscoyol*; **(2)** (Kost): výhonek; viz: *huiscoyol*; (DA).

viznaga, f. **(1)** (Mex): viz: *biznaga*; (DA).

vizadorro, m. **(1)** (Bol): liška patagonská; viz též: *camaque*; (LM).

vocación, f. **(1)** (Kol): zvracení; (JD).

vocacional, adj/f. (← angl. *vocational*) **(1)** adj. (Am): odborný, profesní; (MM). • **(2)** f. (Mex): polytechnická škola; ► odborná; př.: *... estudiantes y maestros de la Vocacional 5...*; (BDE).

vocales, f. **(1) ninguna de las ~ le viene bien** (Kub): nic jí nevoní; př.: *a ese individuo, ninguna de las vocales le viene bien*; (DMC, INF).

vocalizar, intr. **(1)** (Dom): popíjet, pít; (JD).

voceador, -ra, m/f. (1) (Ekv, Mex, Nik, Kol, Guat, Bol): kamelot, pouliční prodavač novin; viz: *diariero*; př.: *Gladys no podía hablar de las fritangas y los gorros de papel de los voceadores*; (RAE, AM, JD, BDE, EEA, DA).

vocear, tr. (1) (Nik, Ekv, Bol, Mex): ohlašovat (křikem) prodej novin; (2) (Nik): vyjet, obořit se na nadřízeného; (DUB, RAE, DA). • (2): hlásit tlampačem, viz: *parlantes, llamar por los parlantes*; (EEA).

voceo, m. (1) (Hond, Bol): hlasité vyvolávání něčeho; (RAE, DA).

vocería, f. [Š: *representación*] (1) (Š < Am) (Kol aj.): pozice mluvčího; př.: *Gobierno asume vocería en diálogos con narcos*; (BDE).

vocero, -ra, m/f. [Š: *portavoz*] (1) (Š < Am) (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven): mluvčí; ■ Syn.: *portavoz*; př.: *Wiliam Powell, vocero oficial del Secretario de las Naciones Unidas, declaró ...*; (BDE).

vocerón, m. [Š: *vozarrón*] (1) (Hond, Guat, Kost): velmi silný hrubý hlas; (RAE, DA).

vocerrón, m. (1) (Am; Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Ven, Chil): hrubý/silný hlas; (RAE, JD, DA).

vociferador, -ra, adj/subst. (1) (Mex): sprostý, nadávající; (2) m. (Am): sprosták; (JD).

vociferamentoso, -sa, adj/subst. (1) (Mex): křikloun, uřvaný; (DA).

vodú, m. (← afr.) (1) (Dom): rituální tanec, jehož choreografie připomíná praní prádla v řece; (NET); ■ Var.: *jodú, judú, vadou, vudú*; (MS). • (2) (Kub aj.): vúdú; ► synkretistické náboženství s katolickými prvky pocházející z Haiti; př.: *pero la ceremonia Vodú no se detuvo por eso*; (BDE, NET, MS).

voduismo, m. (← afr.) (1) (Am): praktiky a uctívání afroamerických modlářů; (MS).

vocho, m. (1) (Mex): Volkswagen Brouk (auto), viz: *beetle*; (EEA).

voi, mark. (← guar.) + **luego**(1) (Par): ujišťuji tě + určitě; ► oba markátory (guar. + šp. ← guar.) posilují tvrzení; př.: *le dije voi luego para no ir allá* (ujišťuji tě, že jsem mu určitě říkal, aby tam nechodil); (EA).

voile, m. (← fr.) (1) (Kub): síťka, závoj; (MS).

volá, f. (1) (Kub): záležitost; př.: *no se puede perder tiempo en esa volá*; ► možná také forma kub. *bolá*; (2) **ser algo ~ de trueque** (Kub): volá to po změně; chce to změnu; př.: *eso se resuelve, eso es volá de treque, y él ya cambió*; (DMC).

volada, f. (1) (Kost): nespočet činností (dějů); ► které jsou blíže určeny následujícím dodatkem; viz: *volar*; (2) (Arg): příležitost, příčina, situace; užíváno např. ve frázi: *aprovechar la volada*; (3) **bajar, subir a la ~** (Per): vyběhnout či seběhnout ve spěchu; (RR). • (4) (Ekv): past, léčka, podlost, krádež; (5) (Arg): úder tágem do biliardové koule; ■ Var.: *bolada*; (AM). • (6) (Mex): kachna; mezi novináři: vymyšlená zpráva; (AM, JD). • (7) (Kol, Mex, Bol, Chil): létání; (MM, DA). • (8) (Am): událost, příhoda; (9) (Am): podfuk; (10) (Am): koketa, lehká holka; (11) **a las ~s¹** (Am): letem, ve vzduchu; (12) **a las ~s²** (Am): v jednom letu; (13) **¿cuál es la ~?** (Kub): o co kráčí?; ► co je?; (JD). • (14) (Am): viz: *todo, -da, ser como todo en la volada*; (15) **irse en la ~**, lid. (Chil): nadechnout se, nechat se něčím unést; (16) (Ekv, Per, Bol, Chil, Arg): výskok brankáře; (17) (Hond, Salv, Bol): let kohouta; (18) (Ven, Arg, Urug): situace, příležitost; (19) (Kol, Bol): škodolibý čin; (20) (Bol, Chil): důvtipná myšlenka; (21) lid. (Chil): ztráta vědomí (vlivem drog nebo alkoholu); (22) (Guat): laskavost; ■ Var.: *volado*; (23) **a la ~**, lid. (Per, Bol): rychle, nedbale; (24) **de ~**, lid. (Mex, Ekv, Bol): rychle; fráze: **hacerle una ~**; (DA)

voladear(se), intr/zvrat. (1) (Salv): dělat cokoliv; (2) (Salv): zničit, zbourat; (DA).

voladeque, m. (1) (Salv): viz: *volado*; případ, otázka; (DA).

voladera, f. (1) **la ~** (Kub): obuv; př.: *me voy a poner la voladera amarilla*; ► kub. poch. z jazyka *chuchero*; (DMC). • (2) (Guat): propadnutí studentů u zkoušky; (3) (Guat): zbavení úřadu mnoha zaměstnanců; (4) (Chil): let hejna ptáků nebo mnoho věcí najednou; ■ Var.: *voladero*; (5) (Hond): skok kohouta; (DA).

voladero, m. (1) pl. (Kub): ohňostroj; (JD). • (2) **poner del ~** (Hond): někoho znervózňovat nebo ho držet v úzkých; (3) (zápKol): sráz, útes; (4) (Chil): let hejna ptáků; ■ Var.: *voladera*; (5) (Hond): stůl na trénování kohoutů; (6) (Hond): místo na trénování kohoutů; (7) (Chil): létání mnoha věcí; ■ Var.: *voladera*; (DA).

volado, -da, adj/subst/adv., hovor. (1) adj. (Kub): o člověku: jednající zbrkle a ukvapeně z rozrušení či nedočkavosti; (2) m. [Š: *cosa*] (Salv): věc, záležitost; (3) **estar alguien ~**, hovor. [Š: *estar distraído*] (Per): být mimo, rozrušený; (RAE). • (4) **~ de genio** (Salv): o člověku: vznětlivý a zbrklý ve svém

jednání; (RAE, DA). ● **(5)** adj. (Kub, Ekv, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): o člověku: zfetovaný, zdrogovaný, i subst.; př.: *en esa discoteca todo el mundo anda volado*; (RAE, RF, DA). ● **(6)** ~ **(vola(d)o, -da)**, m. (Salv; Kost): záležitost, věc, motiv, otázka; viz též: *balado*; **(7)** m. (Guat; Mex, Nik): milostná pletka; **(8)** adv. (Kost): chvátavě, prudce, popuzeně; **(9) volado, -a**, adj. (Kol): vyčnívající, význačný, vynikající, prominentní; (RR). ● **(10)** m. (Arg; Urug, Ven, Ekv, Bol, Par): volán; ■ Syn.: *vuelo* (Chil, Urug), *olán* (Mex), *volante, faralado* (Ven); (RR, MM, JD, EEA, DA). ● **(11)** adv. (Kost, Kol, Guat, Mex): chvátavě, prudce, popuzeně (RR, MM). ● **(12)** f. (střAm): fáma, povídka, báchorka, historka; **(13)** subst. (Mex): španělská hra *cara o cruz*; ► házení s mincí; vyhrává ten, kdo uhádne, jestli padne pana nebo orel; **(14)** adj. (Mex, Kub, Guat): velmi zamilovaný, poblázněný; př.: *luis anda muy volado con María*; **(15) amores ~s** (Dom): milostné románky, flirtování; **(16) tener un ~** (Mex): mít milostné románky, flirtovat; (AM, MM). ● **(17)** m. (Nik): nesprávný, nečestný obchod; (AM, MM, DA). ● **(18)** m. (střAm): povídačka, báchorka, fáma; **(19)** adj. (Kost): sázka; (MM). ● **(20)** adj. (Arg, Mex, Pan, Kub, Kol, Ven; adj/subst. Portor): rozčilený, podrážděný, naštváný; ■ Syn.: *chivateado, farruco*; (MM, DA). ● **(21)** adj. (Am): vystouplý, vystupující; př.: *nalgas voladas* (vystupující boky); **(22)** adj. (Am): prudký; **(23)** adj. (Am): zblázněný do koho; př.: *estar volado por una muchacha* (být zblázněný do děvčete); **(24)** adj. (Kol): rozložbený; **(25)** adj. (Dom): přelétavý; ► v lásce; **(26) venir ~** (Am): přicválat v jednom letu; **(27)** m. (Am): žvást, kachna; **(28)** m. (Am): dobrodružství; **(29)** m. (Mex): sázka; př.: *echar un volado* (riskovat); **(30)** m. (Chil): velikost; (JD). ● **(31)** adj. (Chil, Hond, Bol): roztržitý, nepozorný, zmatený; (JD, DA). ● **(32)** adv. (Kol, Mex): ihned, bezprostředně; př.: ... *tienes que venir... él se vino volado...*; *luego me fui volado para arriba*; (BDE). ● **(33)** m/f. (Chil): narkoman, feťák; př.: *echaron al volado del local porque estaba molestando a la clientela*; **(34)** adj. (Kub): pěkný, skvělý; př.: *la foto que le tomaron a Violeta está bien volada*; **(35)** adj. (Kub): opilý, zdrogovaný; př.: *Antonio siempre llegaba a clases bien volado*; ► slang; (RF). ● **(36)** m. [Š: *favor*] (Guat, Hond, Salv, Nik): službička, laskavost; př.: *Manolo, haceme un volado, prestame dinero*; ■ Var.: *volada*; (RF, DA). ● **(37)** hovor., **andar ~** (Am): viz: *ahogado, -da*; (INFO). ● **(38)** m. (Mex, Bol): hod mincí; (INFO, DA). ● **(39) coger un ~** (Kub): popadnout někoho amok, vztekat se; př.: *con la pregunta, cogió un volado*; (DMC). ● **(40) echar un ~** (Mex): hodit si mincí; viz: *sello (echar al cara y sello)*; ► mex. argot *caliche*; (EEA, DBM, DA). ● **(41)** m., lid. (Hond, Nik): soulož; viz též: *chingadera*; **(42) salir ~** (Mex, Salv, Nik, Urug): rychle opustit nějaké místo; **(43) estar ~**, lid. (Bol, Hond, Per): létat hlavou v oblacích; **(44)** adj., lid. (Kost, Kol, Ven, Per, Bol, Chil): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; **(45)** m. (Kol): balkón; **(46)** (Bol, Chil): výčnělek ve zdi; **(47)** m. (Hond, Salv, Nik): pěkná a lehká žena; **(48)** m. (Salv, Nik): píle, úsilí, příkaz; **(49)** m. (Hond, Nik): soulož; **(50)** m. (Salv): jakákoli věc nebo předmět; ■ Syn.: *volancheje, volancheque, volanchete*; **(51)** m. (Salv): případ, otázka; ■ Syn.: *voladeque*; **(52)** m. (Portor): vepřový škvarek (hodně vypečený); **(53) de ~** (Salv): rychle, letmo; **(54)** adj. (Kost, Kol, Ven, Per, Bol, Chil): neuvažující (člověk); **(55)** adj. (Guat, Salv): prudký, vznětlivý; prchlivý; **(56)** adj. (Portor): pohotový (člověk); **(57)** adj. (Kub): opilý, omámen alkoholem; **(58)** adj. (guat, Hond, Salv): rychlý (člověk); **(59)** adj. (Kub): hladovějící (člověk); **(60)** adj/subst. (Bol): kokain, který vypadá jako hmota mouky; **(61)** adj. (Hond): vyhozený z práce; fráze: **cantar el ~, coger el ~, irse en la volada**; (DA).

volador, -ra, adj/subst. [Š: *molinete*] **(1)** f. (Dom): oblíbený malý autobus veřejné dopravy se stanovenou trasou; (RAE). ● **(2)** m., lid. (Dom): homosexuál, gay, teplouš; zženštilec; viz též: *culero*; (RAE, DA). ● **(3)** m. (And, Portor, střAm, Kol): větrník (dětská hra); (RAE, MM) ● **(4)** m. (Ven, zápBol): papírový drak; (AM, DA). ● **(5)** f. (Kub): volant, velké kolo; (AM). ● **(6)** adj. (Ekv): důmyslný, důvtipný, vynalézavý, chytrý; **(7)** m. (Guat): facka; (AM, JD). ● **(8)** m. (Kol, Kost, Kub, Mex): velký strom, jehož dřevo je bílé a používá se k výrobě cajonů, skříněk nebo šuplíků; **(9)** m. (Kol, Kost): lagetta plátenková; ► strom druhu lýkoců, který roste v Indii a jehož lýko se využívá jako gáza; **(10)** m. (Kub): druh divoce rostoucí liány; ► strom, který má plody podobné bramborám; **(11)** m. (Mex): mexický prehispanický sport; ► spočíval v tom, že čtyři lidé se přivázali na provaz ke dřevěnému sloupu, který měl nahoře čtyřhranou konstrukci, která mohla rotovat; uváděl ji do pohybu jeden člověk a hrál přitom na flétnu; účastníci se tak točili kolem dokola jako na kolotoči; dodnes se praktikuje v určitých oblastech státu Veracruz*; **(12)** m. (Hond): tabák nízké kvality; (MM). ● **(13)** m. (Portor): větrníček; ► hračka; **(14)** m. (Ven): dětský drak; **(15)** f. (Kub): setrvačnick; **(16)** m. (Hond): knastr; (JD). ● **(17) ser alguien un ~¹ de a peso** (Kub): být

nezodpovědný; př.: *no le des nada que hacer que es un volador de a peso*; **(18) ser alguien un ~² de a peso** (Kub): o muži: být flamendr, hýřil; př.: *él es un volador de a peso con las mujeres*; **(19) ser alguien un ~³ de a peso** (Kub): o ženě: snadno dostupná; př.: *no te cases con ella que es un volador de a peso*; viz též: *palenque, tackle*; **(20) el ~** (Kub): ohňostroj; př.: *el volador estalla en el aire*; **(21) salir como un ~ de a peso** (Kub): vystřelit jako raketa; zmizet jako pára nad hrncem; př.: *Juan, al oírte, salió como un volador de a peso*; (DMC). • **(22) m.** (Bol): narkoman; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(23) m.** (Mex): viz: *jutamo*; **(24) m.** (Mex): viz: *cuachalalate*; **(25) m.** (Kol): okrasná rostlina, keř; ► má malé, bílé květy; ► *Spiraea argentea*; **(26) m.** (Pan): strom; viz: *alcarreto*; **(27) m.** (Mex): člověk zavěšený na tyči hlavou dolů; ► jde o součást náboženského rituálu; **(28) m.** (Pan, Kol, Ven, Ekv): rachejtle na tyčce; **(29) m.** (Per): sladký koláč z mouky plněný sladkým mlékem; **(30) m.** (Salv): tužka; **(31) m.** (Portor): viz: *escribano*; **(32) ~ de luces¹** (Chil): ohňostrojová raketa; **(33) ~ de luces²** (Chil): pomluva, klep; **(34) como un ~ de a peso** (Kub): rychle (odejít z místa); **(35) adj/subst., lid.** (Bol, Chil): feťák, zdrogovaný; **(36) adj., lid.** (Chil): rychlý (o droze, svými účinky; (DA).

voladora, f. **(1)** (Guat): facka; př.: *a Valentina le dieron sus voladoras por volver tan tarde de la calle*; ► slang; (RF, DA). • **(2) la ~** (Kub): volební lístek, kt. se použije několikrát; př.: *aquí funciona la voladora*; ■ Syn.: *la viajera*; (DMC). • **(3)** (Kol, Ven): motorový člun; **(4)** (Hond, Nik, Ekv, Bol): kopanec (do výše pasu); **(5)** (Ekv): rachejtle; **(6)** (Dom): malý autobus; **(7)** (Salv): plnicí pero; **(8)** venk. (Hond): ozubené kolo; **(9)** (Hond): slovní útok; **(10)** (Hond): tabák nízké kvality; **(11)** (jzChil): čarodějnice; ► která se, dle pověstí, umí přeměnit v ptáka; (DA).

voladores, m. **(1)** (Kub): druh ohňostroje; př.: *¡mira como tiran voladores!*; **(2) gustarle a alguien jugar con los ~** (Kub): hrát si rád "s ohněm"; mít rád nebezpečí; př.: *a él le encanta jugar con los voladores*; **(3) quedarse para ver los ~** (Kub): podívat se problému na kobylku, podívat se na jádro věci; př.: *había tensión en casa y me quedé para ver los voladores*; **(4) tirar ~** (Kub): být šťastný jako blecha; př.: *ella me llamó y estoy tirando voladores*; ► kub. je odvozen od *el volador*, což je druh ohňostroje; **(5) tirar los últimos ~** (Kub): udělali možné i nemožné; vystřelili všechny náboje; př.: *ellos tiraron los últimos voladores y perdieron*; ► kub. se shoduje se spisovnou frází: *quemar el último cartucho*; (DMC).

voladura, f. **(1)** (Chil, Urug): nepřičetnost, vyšinutí (mysli); (DA).

volamiento, m. **(1)** (Mex): velká zamilovanost, pobláznění; (AM). • **(2)** (Mex): potrhlost; (JD).

volán, m., venk. **(1)** (jvMex): spřežení, tažný vůz (zvířetem); (DA).

volancoché, m., venk. **(1)** (jvMex): viz: *volán*; (DA).

volanda, f. **(1) a las ~s¹** (Am): ve vzduchu, letem; (JD). • **(2)** (Per, Bol): podložka (pod matici); **(3)** (Chil): vůz (s motorem nebo bez) tažený mulami; **(4) a las ~s²** (Ekv): rychle; (DA).

volancheje, m. **(1)** (Salv): jakákoli věc; viz též: *volado*; (DA).

volancheque, m. **(1)** (Salv): věc; viz: *volado*; (DA).

volanchete, m. **(1)** (Salv): věc; viz: *volado*; (DA).

volanchín, m. **(1)** (Salv): služba, spolupráce; (DA).

volanta, f. **(1)** (Mex): automobil celníků, kteří dohlíží na silnice; (RAE, DA). • **(2)** (Kol, Portor): volant, velké kolo; **(3) arch.** (Kub, Portor, Mex): povoz s dvěma sedadly a pouze jedním místem na sezení; **(4)** (Mex): malé auto; **(5)** (Arg, Urug): kočár; (AM, MM). • **(6) tener flojas las ~** (Kub): mít nohy jako párátka, mít slabé nožičky; př.: *no puede correr porque tiene las volantas flojas*; ► kub. poch. z boxerského prostředí; (DMC). • **(7)** (Arg, Urug): zastřešený kočár s dvěma místy k sezení; **(8)** (Chil): povoz; viz: *volanda*; **(9)** (Salv): plnicí pero; (DA).

volante, adj/subst. **(1) m.** (Arg, Urug): ve fotbale: záložník; (RAE). • **(2) m.** (Kub, Urug, Arg): zručný řidič; **(3) m.** (Arg, Kub, Urug, Mex, Guat, Hond, Salv, ven, Chil, Par): leták; (RAE, DA). • **(4) m.** (Portor, Par; Arg): řidič jakéhokoli dopravního prostředku; (RR). • **(5) m.** (Chil; Urug, Portor, Kol, Arg, Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Ven, Ekv, Per, Bol, Par): agitační leták; ■ Syn.: *flyer*; (RR, DA). • **(6) m., arch.** (Am): frak; (MM). • **(7) adj.** (Am): neosedlaný; **(8) m.** (Kub): dvojkolka; **(9) m.** (Per): krovky; ► frak; (JD). • **(10) m.**: volán, viz: *volado*; **(11) m.**: řídítka (na kole), viz: *manubrio*; (EEA). • **(12)** (Hond): kámoš; viz též: *mano*; **(13) m., f.** (Chil): profesionální řidič; **(14) m.** (Arg): fotbalista (útočník i obránce); (DA).

volanteada, f., lid. **(1)** (Hond): parta; viz též: *ganga*; **(2)** (Mex, Hond, Salv, per, Bol, Arg, Urug): roznášení letáků; (DA).

volantear, tr/intr. (1) tr. (Urug): šířit něco buď pro vlastní nebo všeobecný prospěch; (RAE). • (2) (Arg, Salv, Urug): roznášet letáky, viz: *volante*; (RAE, DA). • (3) intr. (Kost, Per, Bol, Arg): hrát fotbal, zahrát (z půlky hřiště); (DA).

volanteo, m. (1) (Hond, Salv, Per, Bol, Chil, Arg, Pan): roznášení letáků; (DA).

volantero, -ra, m/f. (1) (Mex, Bol): roznašeč letáků; (DA).

volantín, m. [Š: *armazón*] (1) (Hond, Nik, Mex, Kost, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol): salto, přemet ve vzduchu; (RAE, MM, DA). • (2) (ZArg, Chil, Kub, Portor, Ven, Bol, Urug, Mex, Par): papírový drak; viz: *barrilete, paloma*; př.: ... *niños con orzuelos que encumbran volantines...*; (RAE, AM, MM, EEA, JD, BDE, DA). • (3) (Mex): symbolická lidová hra aztéků; (4) (Mex): kolotoč, pouťová atrakce; (5) (Bol): raketa, ohňostroj; (6) **dar** ~¹ (Mex): létat, vznášet se, nadchnout se pro něco; (AM). • (7) (Kub, Mex): společný název několika druhů rostlin; (8) (Mex): dlouhý provázek s háčkem, který slouží k rybolovu v hlubokých vodách; (MM). • (9) (Bol): rachejtle; ► světlice; (10) (Mex): kolotoč; (JD; BDE). • (11) (Guat, Hond, Nik): akrobat na hrazdě v cirkuse, viz též: *maromero*; (12) **dar** ~² (Hond): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (13) (Portor): rostlina luštěnice pěttilistá; ► *Cleome pentaphylla*; (14) ~ **chupete** (Chil): menší drak bez ocasu; (15) ~ **de cuero** (Chil): lakomý, chamtivec; fráze: **enredarse el** ~; (DA).

volantínada, f. (1) (Chil): drakiáda; (DA).

volantinear, tr/intr. (1) tr. (Per): vyfouknout; ► ukrást; (JD). • (2) intr. (Hond, Nik): udělat salto; (DA).

volantínero, -ra, adj/subst. [Š: *volatínero*] (1) m. (Hond, Bol): provazochodec; (RAE, DA). • (2) adj/subst. (Chil): osoba, která vyrábí a prodává draky; (3) adj. (Chil): dračí; vztahující se k papírovým drakům; (4) adj/subst. (Chil): nadšenec, milovník papírových draků; (DA).

volantinesco, -ca, adj. (1) (Chil): dračí, vztahující se k papírovým drakům; (DA).

volantinismo, m. (1) (Chil): výroba draků, pouštění draků; (DA).

volantón, -na, adj/subst. (1) m. (Arg, Kol, Mex): dítě, které se cítí příliš vyspěle; (MM). • (2) adj. (Ekv): tulácký, vandrácový, potulný; (MM, JD). • (3) adj. (Mex): nedospělý; (4) m. (Am): mladíček, holobrádek; (5) m. (Ekv): tulák, pobuda; (JD). • (6) m/f., lid. (sev, stř a svKol, Ven, Mex): chlapeček, holčička; viz též: *chiquito*; (7) adj/subst., lid. (sevKol, svKol, Kol, Ven): mladík, mladý; (8) adj., lid. (sokol, jzKol): lehkomyšlný (v sexu); (DA).

volantuso, -sa, subst. (1) f. (Bol, Chil, Ekv, Per): prostitutka; (AM). • (2) f. (Ekv, Per, Bol): žena bez zábran (sexuálních); (3) m., f. (Per): nepozorný člověk, nedbale oblečený; (DA).

volantuzo, -za, adj/subst. (1) adj. (Per): dbající na hezké oblečení, upravený, slušně oblečený; (2) adj. (Am): nechápavý, nerozumný, nesoudný; (AM). • (3) adj. (Per): švihácký, frajerský, hejskovský; (4) m. (Per): švihák, frajer, hejsek; (5) f. (Am): běhna; (JD).

volar(se), tr/intr/zvrat. [Š: *engañar*] (1) tr. [Š: *robar*] (Mex): okrádat, krást; (RAE). • (2) intr/zvrat., lid. (Nik): lhát, podvádět, klamat; viz též: *empaquetar*; (3) intr. (Per, Bol): být pod vlivem halucinogenní drogy; (RAE, DA). • (4) tr. (Kol; Portor): nechat letět, pouštět; př.: *volar cometa*, „pouštět draka“; (5) tr. (Kost; Hond, Guat, Nik): zabít, skolit, zastřelit; (6) (Am): ve vazbě s podstatným jménem znamená vykonávat činnost, která je jím specifikována, např.: *volar caite, volar fuego, guayabo, hacha, lengua, lente, machete, ojo, orines, pala, pata, pico, plomo, verga, vidrio*; viz: *caite, fuego, guayabo, hacha* atd.; (7) ~**se**, zvrat. (Per): rozzlobit se, rozčítit se, namíchnout se; př.: *me volé, no pude aguantar tanta porquería*; (8) ~**sele a uno los pájaros**, viz: *pájaro*; (RR). • (9) intr., i zvrat., lid., vulg. (Hond, Salv, Nik, Kost): souložit; viz též: *jinetear*; (RR, DA). • (10) tr. (Mex): nadchnout se pro něco; (11) tr. (Am): mezi novináři: vymyslet si zprávu; (12) (střAm): označují se tak všechny události, které stále pokračují a nebyly přerušeny; (13) **a** ~, **que hay chinchas** (Arg): tak už běžte pryč!, no honem, běžte!; ► způsob vyhnání několika lidí z určitého místa; (14) **a** ~, **que el sol cambea**¹ (Portor): změnit téma; (15) **estar volando espalda**¹ (Guat): spát na zádech; (16) ~**se de rabia** (Arg, Chil, Mex, Portor): rozzlobit se; (AM). • (17) ~ **lengua**, lid. (Am; Guat, Hond, Nik, Kost): povídat si, kecat; (18) ~ **vidrio** (Guat): čumět, koukat, dívat se; viz: *volar lente*; (19) ~ **pata** (Guat, Salv, Nik, Kost): chodit, kráčet, šlapat, putovat; (AM, JD, DA). • (20) ~ **espalda**¹ (Am): natáhnout bačkory, zemřít; (21) ~ **ojo**¹ (Am): čumět, špehovat; (22) ~ **bala** (Am): střílet; (23) **irse a** ~ **pichones** (Portor): ztratit se, zmizet; (24) intr. (Mex): flirtovat; př.: *Pedro anda volando a Juana; Fulana se voló con Zutano en cuanto lo conoció*; (25) ~ **reata**¹ (Am): šlehat bičem, bičovat; (AM, JD). • (26) intr/zvrat. (Am; Nik, Kol, Bol): utéct, zmizet,

ztratit se; (MM, JD, DA). • (27) intr. (Am): házet, pohazovat si s čím; (28) tr. (Bol): šlohnout; (29) tr. (Mex): vyfouknout komu co; (30) (Mex): vymýšlet si; (31) **andar ~ando a una muchacha** (Mex): běhat za děvčetem, namlouvat si; (32) ~ **antejo**¹ (Guat): valit oči; (33) ~ **bajito**¹ (Ven): nestát za nic; (34) ~ **bizcocho** (Kost): čutat; (35) ~ **del caimán** (Kub): odejít z Kuby; (36) ~ **canilla**¹ (Am): tancovat; (37) ~ **el cartucho a una chica** (Kub): připravit děvče o věnec; (38) ~ **cincha** (Am): našlehat řemenem; (39) ~ **corto** (Ven): nestát za nic; (40) ~ **cuchalo** (Kost): píchnout; (41) ~ **chililla** (Am): našlehat bičem; (42) **estar ~ando espalda**² (Guat): ležet na zádech; (43) **está que vuela** (Am): je jak tyčka; (44) **a ~ que hay chinchas** (Arg): koukejte, kde nechal tesař díru; (45) ~ **hacha**¹ (Kost): štípat, sekát; (46) ~ **pluma**¹ (Am): čmárat rychle; (47) ~ **la valla**¹ (Am): šlápnout vedle; (48) **ya vuela** (Am): je jak tyčka; (49) intr. (Am): zbláznit se do koho; (50) tr. (Mex): štípnout, vyfouknout komu co; (51) **se le ~on los pájaros (patos)** (Am): naštvat se; (JD). • (52) ~ **la valla**² (Kub): udělat díru do světa, mít úspěch, mít spoustu ohlasů; př.: *él, con esa poesía voló la valla*; viz též: *aceite, intrumento*; (JD, DMC). • (53) ~ **canilla**² (Guat): hnát se, pádit; viz: *volar caite*; (54) tr. (Dom, Guat, Hond, Nik, Kost, Per, Bol, Arg, Urug): vyhodit z práce; (55) ~ **diente** (Am; Guat, Nik): baštit, cpát se; (56) ~ **máquina**¹ (Guat): ťukat na stroji; šít na stroji; (JD, DA). • (57) zvrat. (Kub): opít se, zdrogovat se; př.: *a Pablo le gusta volarse de vez en cuando*; ► slang; (RF). • (58) tr/zvrat., lid. (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): zabít; viz též: *ultimar*; př.: *se volaron a don Andrés mientras iba por la calle*; ► slang; (RF, DA). • (59) **la ~¹ó**, intr. (Kub): dal to, povedlo se mu to; př.: *al resolver el problema la voló*; ■ Syn.: *tener un gran éxito*; (60) **la ~²ó**, intr. (Kub): to podělal, udělal botu; př.: *la voló cuando dio aquella opinión*; ■ Syn.: *meter la pata*; (61) **la ~³ó**, intr. (Kub): konečně se mu rozsvítilo; př.: *tan bruto y la voló diciendo que cambiáramos los fusibles*; ► kub. *la voló* znamená v baseballové terminologii *llevarse la cerca*; ■ Syn.: *llevarse la cerca*; (62) ~ **alguien** (Kub): teplit se, být teplouš; př.: *ese muchachito vuela*; (63) ~ **alto una pareja** (Kub): ohmatávat se a líbat na veřejnosti; př.: *la policía les puso una multa porque volaban alto*; (DMC). • (64) intr. (Bol): zdrogovat se; (65) (Bol): chovat se pod vlivem drog; ► bol. argot *coba*; (HB). • (66) tr. (Mex): zamilovat se; (AHM). • (67) ~ **cachucha**, intr., lid. (Guat, Salv): souložit; viz též: *jinetear*; ■ Syn.: *volar huevo, volar sombrero, volar verga*; (68) ~ **cometa**¹ (Am): viz: *cometa*; (69) ~ **paloma**, intr., lid. (Guat): souložit; viz též: *jinetear*; (70) ~ **rejo**, intr., lid. (Kost): souložit; viz též: *jinetear*; (71) intr., i zvrat., lid. (Hond, Nik, Bol): propadnout (u zkoušky); viz též: *desaprobar*; (72) tr/zvrat., lid. (Mex, Bol): krást, okrást; viz též: *ladronear*; (73) **estar volando**, intr., lid. (Dom): potit se jak kůň; ► být komu velké horko; (74) **echarse a ~**, tr. (Guat): směle se do něčeho s nadšením pustit; (75) **mandar a ~¹** (Mex, Guat, Salv, Dom, Bol): rozejít se s někým, poslat k šípku; (76) **mandar a ~²** (Mex, Guat, Salv, Nik, Bol): vyhodit někoho z práce, vyrazit; (77) **mandar a ~³** (Mex, Guat, Salv, Nik): odmítnout, zamítnout, neschválit někomu něco; (78) ~ **la paja** (Am): viz: *paja*; (79) intr/zvrat. (Mex, Salv, Kub, ven, szArg): naštvat se, rozzlobit se; (80) intr/zvrat. (Mex, Kost): jednat bez uvažování; (81) tr., venk. (Guat, Hond, Salv, Nik, Ekv, Bol): uříznout někomu končetinu; (82) tr. (Hond, Salv): udeřit někoho; (83) intr. (Guat): vyčerpat, spotřebovat; (84) tr. (Hond): porazit, zabít; (85) intr. (Hond): zemřít; (86) intr. (Hond): ztratit práci; (87) tr. (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Bol): ostříhat si vlasy; (88) tr., lid. (Guat, Hond, Salv): zbavit se něčeho; (89) intr. (Pan, Kub, Bol): brát kokain, nebo jinou drogu; (90) tr. (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): vše sníst a vypít; (91) intr. (Guat): dobrat, spotřebovat; (92) tr. (Hond, Nik, Bol): vyhodit někoho od zkoušky; (93) intr. (Guat): viz: *reprobar*; (94) tr. (Kub): sexuálně se vzrušit; (95) tr. (Hond, Bol): vyhodit něco; (96) intr. (Hond, Nik): zůstat od začátku do konce na schůzce; (97) intr. (Dom): pokazit se, nevydařit se; (98) intr., lid. (Kost): pracovat s náradím; (99) intr. (Kost): bičovat, bouchnout; (100) **no ~ ni con cohete**¹ (Kub): zachovat klid; (101) **no ~ ni con cohete**² (Kub): být k ničemu; (102) ~ **a las andadas** (Guat): znovu se dopouštět stejných chyb; (103) ~ **antena** (Guat): slyšet; (104) ~ **antejo**² (Hond): střežit, hlídat; (105) ~ **atrás** (Guat): odvolat, stáhnout (co); (106) ~ **bacalao**¹ (Hond): žvanit; (107) ~ **bacalao**² (Hond): slovně někoho napadnout; (108) ~ **bajito**² (Dom): rychle se pohybovat; (109) ~ **bajo** (Hond, Nik, Ekv, Bol): procházet těžkým obdobím; (110) ~ **banca** (Guat): marně na někoho čekat; (111) ~ **caite**, venk. (Guat, Hond, Nik, Kost): jít rychle; ■ Syn.: *volar canilla*; (112) ~ **candela**, lid. (Hond): mluvit o někom špatně; (113) ~ **capirucho** (Salv): souložit; (114) ~ **cometa**², vulg. (Pan, Per): masturbovat; (115) ~ **como Matías Pérez** (Kub): neznát místo bydliště někoho; (116) ~ **con las trompetas destempladas** (Guat): vrátit se poražený, ztroskotaný; (117) ~ **con sus laureles** (Guat): obhajovat své dobré jméno; (118) ~ **copo** (Hond): rychle něco spotřebovat; (119) ~

cuero (Hond): bičovat, udeřit někoho; (120) ~ **cumbo**¹ (Hond, Salv): zalichotit; (121) ~ **cumbo**² (Salv): zamilovat se; (122) ~ **el cartucho** (Kub): připravit o panenství; (123) ~ **el turno** (Kub): přestat se koupat; (124) ~ **en fiebre** (Guat, Ven, Ekv, Per): mít vysokou teplotu; ■ Var.: *volarse en fiebre*; (125) ~ **espalda**² (Guat, Hond, Kost): ležet v hrobě; (126) ~ **fajina**, venk. (Kost): vykonávat zemědělské práce pomocí mačety; (127) ~ **fuego**¹, lid. (Kost): zapálit hořlavinu; (128) ~ **fuego**², lid. (Kost): uvařit, vařit; (129) ~ **hacha**² (Hond): praštit soupeře (ve sportu); (130) ~ **hacha**³ (Kost): hrát tvrdě (ve fotbale); (131) ~ **huevo** (Guat): viz: *volar cachucha*; (132) ~ **la cabeza**¹ (Hond, Nik, Dom, Ekv, Bol): vyhodit někoho z místa; (133) ~ **la cabeza**² (Hond, Dom, Portor): zabít; (134) ~ **la gallina**¹ (Hond, Nik): vyhodit z práce; (135) ~ **la gallina**², lid. (Hond): okrást někoho; (136) ~ **lata** (Hond): žvanit, říkat hlouposti; (137) ~ **lente**, lid. (Guat, Kost): dívat se, zírat, pozorovat; ■ Syn.: *volar vidriera*, *volar vidrio*; (138) ~ **leña** (Hond, Salv): praštit soupeře (ve fotbale); (139) ~ **leño** (Guat): udeřit někoho; (140) ~ **lima** (Kost): hrát tvrdě (ve fotbale); (141) ~ **lujo** (Hond): vkusně se oblékat a nosit drahé šperky; (142) ~ **maceta**¹ (Hond): kritizovat někoho; (143) ~ **maceta**² (Hond): udeřit, praštit někoho; (144) ~ **machetazo** (Hond): zranit, zabít (někoho); (145) ~ **machete** (Guat): odseknout něco mačetou; (146) ~ **máquina**² (Guat): slyšet; (147) ~ **mejenga** (Nik): udeřit někoho; (148) ~ **mierda al zarzo**, vulg. (zápKol, jzKol): prasknout skandál; (149) ~ **ojo**² (Guat, Hond, Salv, Kost): hlídat, kontrolovat; (150) ~ **penca** (Guat, Hond, Salv, Nik): praštit, udeřit někoho; ■ Syn.: *volar reata*; (151) ~ **pico** (Hond, Kost): žvanit, plácát hlouposti; (152) ~ **piedra** (Guat): (u)kamenovat; (153) ~ **pija**¹, vulg. (Guat, Hond, Nik): slovně nebo fyzicky někoho napdnout; (154) ~ **pija**² (Guat): bít se; (155) ~ **pija**³ (Guat): střít se; (156) ~ **plomo**, lid. (Guat, Hond, Nik): vystřelit po někom; (157) ~ **pluma**² (Guat, Hond, Salv, Nik): psát; (158) ~ **plumas** (Chil): nastat nepříjemná skutečnost; (159) ~ **pupila** (Hond): hlídat, střežit; (160) ~ **raja**, lid. (Chil): porazit někoho, zabít; (161) ~ **reata**² (Guat, Hond, Nik): viz: *volar penca*; (162) ~ **reata**³ (Hond, Nik): těžce pracovat; (163) ~ **seso** (Hond): intenzivně na něco myslet; (164) ~ **sombrero** (Guat): viz: *volar cachucha*; (165) ~ **tapa** (Nik): dlouze si povídat; (166) ~ **tijera**¹, lid. (Guat, Hond, Nik): ostře někoho kritizovat; (167) ~ **tijera**² (Guat): stříhat látku; (168) ~ **tiros** (Hond): vystřelit po někom; (169) ~ **tranca**¹ (Guat): prát se s někým; (170) ~ **tranca**² (Nik): nerespektovat zákony; (171) ~ **verga**¹ (Guat, Hond, Salv): statečně bojovat proti někomu; (172) ~ **verga**² (Hond, Salv, Nik): hodně pracovat; (173) ~ **verga**³, lid., vulg. (Guat): viz: *volar cachucha*; (174) ~ **verga**⁴, lid., vulg. (Hond): slovně někoho napdnout; (175) ~ **vidriera** (Guat): viz: *volar lente*; (176) ~ **se en fiebre** (Kub): viz: *volar en fiebre*; (177) ~ **se filo** (Kost): říkat narážky; (178) ~ **se la barda**¹, venk. (Nik, Hond, Mex): mít nečekaný úspěch; ■ Syn.: *brincarse la barda*, *saltarse la barda*; (179) ~ **se la barda**² (Nik): překročit hranice; ■ Syn.: *volarse la cerca*; (180) ~ **se la cerca** (Nik): viz: *volarse la barda*; (181) ~ **se la chaqueta** (Salv): viz: *volarse la paja*; (182) ~ **se la paja**, vulg. (Guat, Salv): masturbovat; ■ Syn.: *volarse la chaqueta*, *volarse la puñeta*, *volársela*; (183) ~ **se la puñeta** (Guat): viz: *volarse la paja*; (184) ~ **se la ropa** (Guat): svléct se; (185) ~ **se las chapas**, lid. (Arg, Urug): ztrácet vlasy; (186) ~ **se paja** (Salv): viz: *volarse la paja*; (187) **volársela**¹, lid. (Mex): nechat si utéct příležitost; (188) **volársela**², lid. (Salv): viz: *volarse la paja*; (189) **volársele los pájaros** (Arg, Urug): vnímat podráždění; ■ Syn.: *volársele los patos*; (190) **volársele los patos** (Arg): viz: *volársele los pájaros*; (191) **volando bajo** (Chil): neopatrně; (192) **a ~, que el sol cambea**² (Portor): nejlepší bude zmizet; ► o někom, kdo raději odchází z těžké situace; (DA).

volástica, f. (1) **a la** ~ (Per): rychle a nedbale; (DA).

volate, m. (1) (Kol, Ven): zápletko, pletka; význam, lež; (2) (Kol): mnoho věcí; (AM). • (3) (Ven): zoufalost; (MM). • (4) lid. (Kol): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (5) (Kol): zmatená situace; (DA).

volatería, f. (1) (Ven): přechod mezi koňským klusem a cvalem; (2) (Ekv): ohňostroj; (RR). • (3) (Ekv): obchod s pyrotechnikou nebo také továrna, kde se pyrotechnika vyrábí; (AM). • (4) (Ekv): rachejtle; (JD). • (5) (Ven): koňský cval; (6) (Ekv): pyrotechnika; (DA).

volatero, m. (1) (Ekv): raketa; ► ohňostroj; (AM, JD).

volátil, adj. (1) **ser** ~, lid. (Portor): být homosexuál; viz též: *culero*; (DA).

volatín, -na, adj/subst. (1) adj. (Guat): opilý; viz též: *enchichado*; (AM, JD, DA). • (2) m. (Per): provazochodectví; (MM). • (3) m. (Am): mazavka; (4) (Per): provazolezecké představení; (JD). • (5) **dar** ~¹ (Hond): nechat něco zmizet; (6) **dar** ~² (Hond): někoho zabít; (7) m., f. (Guat): akrobat; (DA).

volazón, f. (1) (Guat, Hond): hromadné propuštění zaměstnanců; (2) (Hond): hromadné vyhození žáků ze zkoušky; (3) (Hond): drtivá porážka; (4) (Hond): chyba, omyl; (DA).

volcada, f. (1) (Ekv): převrácení vozu; (JD). • (2) (Ekv, Arg): hod na koš (v basketbalu); (DA).

volcador, m. (1) (Arg, Urug): viz: *volcadora*; (DA).

volcadora, f. (1) (Urug): sklápěcí automobil; viz též: *volcador*; (DA).

volcadura, f. (1) (Ekv, Per, Bol): převrácení (auta na stranu); (DA).

volcameria, f. (1) (Mex): blahokeř obecný; ► *Clerodendron fragans*; (JD, DA).

volcamiento, m. (1) (Mex): vydávání peněz; př.: *volcamiento de divisas al exterior* (vydávání deviz do ciziny); (JD). • (2) (Ekv): převrácení vozidla; (DA).

volcán, m. (1) (Portor): silný a matoucí hluk; př.: *¿qué volcán es ése?*; (AM). • (2) (Guat, Hond, Portor): hromada, spousta, množství; př.: *tengo un volcán de cosas que decirle*; (AM, JD). • (3) (Arg, Bol, Kol): letní příval; ► velký proud vody, který s sebou unáší bahno, stromy a jiné předměty; (AM, DA). • (4) (Am): bystřina; (5) (Am): zřícení domu aj.; (6) (Kol): propast; (7) (Portor): randál, kravál; (JD). • (8) (Am): viz: *apagado, -da, estar más apagado que el volcán Cosigüina*; (9) (Hond, Salv, Kost, Pan, Urug): rachejtle vulkán; (10) (Hond, Salv): mnoho neuspořádaných věcí; (11) (Nik, Portor): uher (na tváři); (12) (Salv): ňadro; děloha; (DA).

volcanada, f. (1) (Chil): vdechnutí, nadechnutí; (2) silný zápach; (AM). • (3) (Guat): mnoho věcí, hromada; viz též: *volcán*; (AM, JD). • (4) (Chil): obláček, kotouč; ► dýmu; (JD).

volcanarse, zvrat. (1) (Kol): zhroutit (skácet, svalit) se; (JD).

volcanera, f. (1) (Mex): holub domácí; (JD).

volcar(se), tr/intr. (1) tr. (Mex): oddělat, odpravit; (JD). • (2) intr., lid. (Salv, Nik, Ekv, Per, Bol, Chil, Urug): přijít mnoho lidí na určité místo; (3) ~ **la tortilla** (Bol): změnit okolnosti; (DA).

volco, m. (1) (zápKol): nákladní prostor malého nákladního auta, kufr; (DA).

volconada, f., venk. (1) (Guat, Hond, Salv): velké množství věcí; (DA).

voleado, -da, adj. (1) (Salv, Bol): oblý (nábytek se zakulacenými rohy); (DA).

volear(se), tr/intr/zvrat., venk., lid. (1) intr., zvrat., venk. (Arg, Urug): o koni: převalit se na záda poté, co se kůň vzepjal; (RAE, DA). • (2) tr. (Kub): pinkat; ► volejbal; (3) tr. (Mex): roztočit; ► laso; (JD). • (4) tr. (Mex, Kol, Chil): (vy)hodit; (JD, DA). • (5) intr/zvrat., lid. (Kol): pracovat, makat, dřít (se); viz též: *negrear(se)*; (6) ~ **pata**, lid. (Kol): ujít velkou vzdálenost; (DA).

voleibol, m. (1) (Am; Mex, Per, Bol, Chil, Urug): volejbal; odbíjená; viz též: *volley-ball*; viz též: *voley*; (MM; JD; EEA, DA).

voleibolista, m/f. (1) (Am): volejbalista, odbíjenkář; viz též: *volley-ballista*; (MM; JD).

voleo, m., hovor., lid. (1) (Urug): kopnutí nebo bouchnutí za trest nebo pro výstrahu; (RAE). • (2) lid. (Kol): nepořádek, binec, randál; viz též: *quilombo*; (3) lid. (Kol): práce, dřina, makačka; viz též: *negreada*; (4) (Arg, Urug): kopnutí, kopanec; (DA).

volera, f., lid. (1) ;**qué ~!** (svKol): ne! fuj!; (DA).

voley, m. (1) [Š: *voleibol, balonvolea*] (Arg, Mex, Urug): volejbal; ■ Syn.: *voleibol* (Chil), *volibol* (Mex), *volleyball* (Urug, Ven), *voleybol* (Ven); (2) ~ **de playa** [Š: *voley playa*] (Arg, Urug): plážový volejbal; ■ Syn.: *voleibol, voleibol de playa* (Chil), *beachvoley, volibol playero, volibol de playa* (Mex), *volleyballde playa* (Urug), *voleybol de playa* (Ven); (EEA).

voleybol, m. (1): volejbal, viz: *voley*; (EEA).

voli, m. (1) (Per): volejbal; (DA).

volibol, m. (1) (Mex): odbíjená; (BDE, EEA).

valido, m. (1) **pegar un ~** (Mex): upláchnout; (JD). • (2) (Am; Guat, Salv, Arg): let, létání; (JD, DA).

volfo, m. (1) (Dom): skok; (DA).

volley-ball, m. (← angl.) (1) (Am): volejbal; ■ Var: *voleibol*; (MM).

volleyball, m. (1): volejbal, viz: *voley*; (EEA).

volley-ballista, m/f. (1) (Am): volejbalista; ■ Var: *voleibolista*; (MM).

volón, m. [Š: *empujón*] (1) (Nik): postrčení, drcnutí, strčení; (RAE, DA). • (2) (Ven: Trujillo): neoslazená káva; (AM). • (3) ;**qué ~!** (Kub): těbůh!; (JD). • (4) (Chil): *halucinace (z užívání drog)*; (DA).

volque, m. (1) (Ekv): převrácení auta; (DA).

volqueta, [Š: *volquete*] f. (1) (Bol, Kol, Ekv, Hond, Chil): vyklápěcí auto, sklápěcí vozík; (RAE, JD, DA). • (2) (Urug): kovová nádoba na odpad; (DA).

volquetada, f. (1) (Hond, Kol, Ekv, Bol): množství stavebního materiálu (které se nakládá na auto); (DA).

volta, f. (← it. *volta*) (1) **¡un altra ~!** (**¡nata vota!**, **¡anata vota!**) (LaPla): znova; ještě jednou; (MS).

voltaje, m. (1) **bájale el ~ al motor** (Kub): zklidni hormon; př.: *Felipe, bájale el voltaje al motor*; (2) **caerle a alguien el ~** (Kub): mít depku, padnout na někoho deprese; př.: *a Juan se le cayó el voltaje*; (DMC). • (3) (Kub): vysoká životní úroveň; (DA).

voltario, -ria, adj. (1) (Chil): tvrdohlavý, náladový, rozmarový; (2) vyparáděný, vyšňořený, vyfešákováný; (AM). • (3) (Chil): umíněný; (JD). • (4) (Mex): nestálý, rozmarový, vrtkavý (člověk nebo věc); (DA).

volteada, f. (1) (Arg, Bol, Mex): překlopení, otočení, povalení na zem; (2) (Arg): při práci na venkově: povalení a zkrocení zvířete; • (3) **caer alguien en la ~¹**, hovor. (Arg, Urug): cítit se dotčen situací, do níž se člověk nechtěně dostal; ■ Syn.: *caer la bolada*; *caer la boleada*; *caer la colada*; (RAE, DA). • (4) **~ (voltiada)**, (Arg): chytání (zahnání) zvíře; shromažďování věci či osob; (5) **caer en la ~²** (Urug; Arg): stát se náhodně a nevině obětí nějaké křivdy, újmy, ublížení, výčitky; př.: *perdone, usté no cae en la voltiada* („promiňte, Vás se to netýká, Vy za to nemůžete.“) (RR). • (6) (Arg, Urug): zkrocení dobytka a nahnání na určité místo; (AM, MM). • (7) (Chil, Guat, Mex, Nik): přejít k jiné politické straně; (8) **caer en la ~³** (Am): dostat se do zvláštní situace; (MM). • (9) (Am): oddělení dobytčete (stáda); (10) (Am): přeběhnutí, zrada, odpadnutí; ► v politice; (11) **caer en la ~⁴** (Am): padnout do léčky (do zajetí); (JD). • (12) **mano ~**, m., lid. (Hond, Nik): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (13) (Mex, Hond, Bol): otočení, obrat; (14) (Bol, Arg): svázání zvířete; (15) (Salv): změna ideologie, politické strany, náboženství nebo pohlaví; (DA).

volteadero, m. (1) (Chil, Arg): hanbinec, hodinový hotel; (JD, DA).

volteado, -da, adj/subst. (1) adj. (Kol): prchavý, zběhlý; (AM). • (2) m. (Kol): přeběhlík; (JD). • (3) m., lid. [Š: *hombre homosexual*] (Kol, Mex, Salv, Pan, Per, Dom, Ven): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; př.: *... los dos son volteados...*; (BDE, RF, DA). • (4) m., lid. (Salv, Kol): zženštilec, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (5) (Mex, Nik): homosexuál, lesba; (6) adj. (Kol): prospěchářský (politik měnící strany podle výhod); (7) adj. (Portor, Per, Bol): obrácený zády; (8) adj. (Guat, Hond): roztlučený a osmažený na pánvi (fazole); (DA).

volteador, -ra, m. (1) m. (Am): drobné peníze; (2) m. (Kol): přeběhlík; (JD). • (3) m. (~ **de muñecos**) (Bol): zloděj okrádající opilce; viz: *lek'entero*; ■ Syn.: *voltique*; (HB). • (4) m. (Chil, svArg): dřevorubec; (5) m., venk. (Bol, Chil): dobytkař (poválí dobytče); (6) m., f., lid. (Chil): proutník, holkař, záletnice; (7) adj/subst., lid. (Chil): svůdník, milovnický; (DA).

volteadora, f. (1) **a repicar con ~** (Guat): hlučně, hřmotně; př.: *... y con esa dulce fatiga que da reírse mucho a repicar con volteadora*; (RR). • (2) **dar a la ~** (Hond): pozvratet se; (JD). • (3) (Guat): zvon; (4) (Guat): facka; (DA).

voltear(se), tr/intr/zvrat., venk., lid. (1) [Š: *doblar la esquina*] tr. (Ven): zatočit za roh; (2) hovor. (Ven): o ženě: být nevěrná manželovi; (3) intr. (Mex, Ven): zaklonit, i zvrat.; (RAE). • (4) intr. (Ven, Per): o autu: převrátit se; (5) zvrat., lid. (Mex, Hond, Salv, Nik, Kol, Per, Bol): změnit si pohlaví; (6) zvrat. (Bol, Kol, Nik, Per, Portor, Mex, Hond, Salv, Kost, Pan, Dom, Ven, Ekv): změnit politickou stranu; (RAE, DA). • (7) **~(se)**, tr/zvrat. (Guat; Ven): otočit se, ohlédnout se, obrátit se na, otočit hlavu (tvář, celé tělo) za něčím; př.: *terminó de teclear y se volteó a su compañero*; (8) **voltearsele a alguien** (Per): vzepřít se někomu, odepřít někomu poslušnost; (9) **voltear montaña(s)** (Kost): lézt po horách; zbavovat terén pomocí mačety křoví, stromů a rostlin; (RR). • (10) intr. (Guat, Kol, Kub, Mex, Nik, Pan, Per, Ven): otočit se; př.: *entró en el portal; los indios voltearon a verla*; př.: *voltear la espalda a* (otočit se zády ke komu); (RR, JD, RF). • (11) tr., lid. [Š: *derribar*] (Arg, Bol, Chil, Urug, Mex): povalit, srazit k zemi; (RAE, MM, DA). • (12) zvrat. (Mex, Kol, Portor, Hond): vrátit se, jít zpátky; př.: *posible que al voltear hacia la casa no viera a los dos hombres*; (RR, MM, BDE, DA). • (13) intr. (Arg, Portor, Dom): prozkoumat, prohledat (terén); (14) tr. (Mex): převrhout, převrátit, rozlít (něco); (AM). • (15) tr. (Am): shánět zprávy o čem; (16) tr. (Am): přesvědčit, přemluvit; (17) tr. (Arg): objíždět; ► stádo; (18) tr. (Mex): schraňovat; ► peníze; (19) **~ chaqueta** (Am): přeběhnout k nepříteli, zradit; (20) **~ a decir** (Am): opáčit; (21) **~ la esquina** (Ven): zajít za roh; (22) **~ la hoja** (Am): obrátit list, načít z jiného soudku; (23) **no tener para donde ~** (Mex): nemít kam se vrtnout; (24) zvrat. (Am): změnit názor; (JD). • (25) tr. (Mex, Kol): obrátit (se); př.: *... y él, al voltear el rostro para seguir la mirada del indio, encontró el rostro*

*inmóvil de su mujer...; voltearon la estera, y el sudor salía del otro lado; (26) tr. (Chil): převrátit; př.: ... destripando los colchones, volteando el contenido de los armarios...; (27) intr. (Mex): zabočit; př.: -Oye, tú, niño, ¿dónde queda el correo? -Camina usted diez cuadras y luego volteas a la izquierda; (28) (Mex): převrátit se; př.: ... un autobús... se había volteado poco antes de llegar a Nuevo Laredo; había un muerto y varios heridos; (BDE). • (29) zvrat. (Per): rozmazlit se; př.: a Miguel lo mandaron a la escuela militar porque su viejo tiene miedo que se esté volteando; (30) ~ **la tortilla** (Nik): být homosexuál; viz též: *tortilla*; ► slang; (RF). • (31) ~ **la cara** (~**el culo**, ~**la cola**) (Kol, Guat, Mex, Hond, Pan, Portor, Bol, Chil): ignorovat, otočit se zády, opovržlivě odmítnout; př.: iba a saludar a mi ex novia, pero la desgraciada me volteó la cara; (RF, DA). • (32) ~ **a alguien**, tr. (Kub): přemoci někoho, porazit někoho; př.: en la batalla, los ingleses voltearon a los turcos; (DMC). • (33) tr. (Bol): okrádat opilce; (34) tr. (Bol): ukrást, opřít se o cizí věc, aniž by o tom majitel věděl; (35) tr. (Bol): akce, při které si policisté nechávají zabavené drogy i peníze ve vlastní prospěch; (36) tr. (Bol): znásilnit; ► bol. argot *coba*; (HB). • (37) tr/zvrat., lid. (Bol): krást, okrást; viz též: *ladropear*; (38) tr/zvrat., lid. (Chil): zamilovat (si, se); viz též: *enganchar(se)*; (39) [Š: *abandonar*] tr/intr., zvrat., lid. (Pan): opustit, zanechat, zmizet, zvednout kotvy; ■ Syn.: *amurar*, *botar(se)*, *cuitear*, *desabandonar*, *desmanchar(se)*, *desteñir(se)*, *destripar*, *droppear(se)*, *dropiar(se)*, *encuetar(se)*, *espantar(se)*, *espichar(se)*, *kitarse*, *mariconear(se)*, *patear(se)*; (39) intr., (zvrat.) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): otočit hlavu, otočit se; (40) intr. (Mex, Guat, Hond, Nik, Pan, Kol, Ven, Per, Bol): převrátit auto; (41) intr. (Guat, Nik, Kost, Bol, Chil, Par): lehnout si na břicho; (42) tr. (Mex, Nik, Kol, Ven, Per, Bol): zabočit za roh, přejít ulici; (43) intr. (Nik, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol): změnit směr (auto nebo osoba); (44) intr., lid. (Kol): jít z jedné strany na druhou; (45) tr., venk. (Kost, Bol, Chil): (po)kácet stromy; (46) tr/zvrat. (Mex, Nik): zradit, podvádět; (47) tr. (Ven): být nevěrný; (48) intr/zvrat. (Pan): opustit (někoho) bez vysvětlení; (49) tr/zvrat., vulg. (Bol, Arg, Urug): vyspat se, souložit; (50) tr., vulg. (Chil): souložit; (51) tr. (Nik, Kol, Ekv): listovat novinami; (52) tr. (Arg, Urug): nepříjemně páchnout; (53) tr., lid. (Chil): (z)působit závratě někomu; (54) tr. (Bol): krást (především policista, který využívá svého postavení); (55) tr. (Hond): vyložit třtinu z kamiónu; (56) ~ **a la uña**, venk. (Arg): skolit a svázat zvíře; (57) ~ **el salero** (Guat): umřít; (58) ~ **la página**¹ (Mex, Nik, Bol, Chil, Par): změnit téma; (59) ~ **la página**² (Per): zapomenout to, co bylo špatné; (60) ~ **la página**³ (Ekv): začít od nuly; (61) ~ **los caites** (Hond): být poražen (ve válce); (62) ~ **los ojos** (Hond): dosáhnout orgasmu; (63) ~ **se el chirrón por el palito** (Mex): zmařit očekávání; (64) ~ **se el santo** (Guat, Hond): stát se pravý opak (od očekávaného); (65) ~ **se la chaqueta** (Salv): změnit stranu, přeběhnout; (DA).*

voltearepas, adj/subst. (1) m. (Kol): dezertér, uprchlík; (AM). • (2) m. (Kol): vrtkavec; (JD). • (3) adj/subst. (Kol): člověk, měnící názory, politik měnící strany podle výhod; (DA).

volteo, m. (1) (Portor): pokárání, hubování, výtka; př.: *echar un volteo*; (AM). • (2) (Am): zrada, odpadnutí; (3) **echar un ~ a** (Portor): vyhubovat komu; (JD). • (4) (Bol): krátká vycházka; (5) (Bol): viz: *voltear*; (6) ~ **fijo** (Bol): žena, která určitě svolí k sexuálnímu naléhání; ► bol. argot *coba*; (HB). • (7) (Am): viz: *camión de volteo*; (BDE). • (8) (Mex, Kub, Dom, Ven): vyklápěcí auto; (9) (Mex, Bol): otočení; (10) (Dom): velké množství servírovaného jídla; (DA).

volteón, m., lid. (1) (Mex): procházka, návštěva nějakého míst; (DA).

voltereta, f. (1) (Chil, Urug): nečekaná změna názoru; ■ Syn.: *voltereta en el aire*; (1) ~ **en el aire** (Chil): viz: *voltereta*; (DA).

voltiada, f. viz: *volteada*; (RR).

voltijo, m., venk. (1) (Per): balík; (DA).

voltique, m. (1) (Bol): zloděj okrádající opilce; ► bol. argot *coba*; (HB).

voltura, f., lid. [Š: *vómito*] (1) (Guat): zvracení; ■ Syn.: *abocación*, *buitreada*, *buitreo*, *chuñada*, *gato*, *gavilán*, *guacala*, *guajardo*, *guasqueada*, *pasmo*, *zupe*; (DA).

voluble, adj. (1) (Am): pitomý; (JD).

volumen, m. (1) (Kub): zadek; př.: *¡qué volumen tiene esa mujer!*; (2) **ese ~ no tiene Carlota** (Kub): tahle holka ani nemá žádný zadek; př.: *de cara muy bella, pero su volumen no tiene Carlota*; ► kub. je slovní hříčkou, na Kubě existuje píseň, ve kt. se zpívá *¡Qué volumen tiene Carlota!* nebo také *¡qué trasero más grande tiene Carlota!*; (3) **ser algo el ~ de Carlota** (Kub): být větších rozměrů, být něco velké; ► kub. je slovní hříčkou, na Kubě existuje píseň, ve kt. se zpívá *¡Qué volumen tiene*

Carlota! nebo také *¡qué trasero más grande tiene Carlota!*; (4) **el ~ de Carlota** (Kub): zadek, zadnice; viz též: *cajón*; (DMC).

voluntad, f. (1) (Kub), viz: *gusta*; (DMC).

voluntaria, f. (1) (Kol): markytánka; prostitutka; (AM).

voluntarioso, -sa, adj. (Guat): zatvrzelý, neústupný, svéhlavý, tvrdošijný, umíněný; (RR).

volvedor, -ra, adj/subst., venk. (1) adj., venk. (Arg, Kol, Urug, Guat): o koních: kteří se vracejí na volná pastviště, kde vyrostli; (RAE, MM, DA). • (2) m. (Kol): přídavek, spropitné; (AM). • (3) adj. (Am): jankovitý; ► o koni; (4) m. (Kol): přídavek, přivažek; (5) m. (Kub): obraceč třtiny; (JD).

volver(se), tr/intr/zvrat. (1) (Bol): ve vazbě s adj. znamená: navrátit se k něčemu, co je dále specifikováno; př.: *pobre no quiere volver*; (2) ~ **a ver**, tr. (Salv; Nik, Kost, Pan): dívat se, hledět, pohlízet na, koukat se, podívat se na; (RR). • (3) ~**se ojo de hormiga** (Mex): vypařit se; ► zmizet; (JD, DA). • (4) ~ **el estómago** (Mex): zvracet; př.: *-Ni modo, son órdenes superiores, va a volver el estómago...*; (BDE). • (5) **irse a ~**, lid. (Ekv): odskočit si na moment pryč; (6) ~**se chacalinada**, viz: *chacalinada*; (7) ~ **a foja(s) cero** (Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): začít od začátku; (8) ~ **a la picada** (Dom): zkusit znovu něco dokončit; (8) ~ **chicha** (Ven): zničit, poškodit; (9) ~ **chicuca** (Kol): viz: *volver mierda*; (10) ~ **mierda**, vulg. (Pan, Kol, Ven, Bol): zničit; ■ Syn.: *volver chicuca*; (11) ~ **por los laureles** (Guat, Pan): znovu získat dobrou pověst; (12) ~**se bromas** (Ven): rozbít se na malé kousky; (13) ~**se breco** (Hond): změnit se k horšímu (situace); (14) ~**se chacalinada**, vulg. (Salv): masturbovat; (15) ~**se chicha** (Ven): rozbít se; (16) ~**se etcétera** (Dom): zbít, fyzicky někoho zničit; (17) ~**se humo** (Kol): zmizet, vypařit se; ■ Syn.: *tirar bomba de humo*; (18) ~**se la vaca toro** (Arg): chovat se provokativně, neposlušně; (19) ~**se mono**¹ (Par, Arg, Urug): usilovat o něco; (20) ~**se mono**² (Chil): rozčílit se; (21) ~**se mono**³ (Hond): unavit se hledáním něčeho; (22) ~**se pura lengua** (Mex): chlubit se; naslibovat hory doly; (23) ~**se puro cuento**, lid. (Kost): porušit slib; (24) ~**se un etcétera** (Portor, Ven): viz: *volverse un ocho*; (25) ~**se un ocho** (Pan, Portor, Kol, Ven, Bol): splést se, zamotat se; ■ Syn.: *volverse un etcétera*; (26) ~**se sereta**, lid. (Ven): rozbít se; (27) ~**se una mantequilla** (Pan, Chil): chovat se poslušně; (28) ~**se una mogolla** (Portor): splést se; (DA).

vomitada, f. (1) (Mex, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Ekv, Per, Bol, Chil, Urug): zvracení; (DA).

vomitadera, f. (1) (Kub, Salv, Hond, Mex, Guat, Nik, Kost, Pan, Dom, Portor, Ven, Ekv, Per): nepřetržitě zvracení; (RAE, DA). • (2) (Kol, Guat): zvratky; ■ Var.: *vomitada*; (AM, JD). • (3) (Am): zvracení; (4) (Am): pozvracené místo; (JD).

vomitár, tr/intr. (1) ~ **como aura**, tr. (Kub): být slepičí prdelka; (JD). • (2) ~**se**, intr. (Mex, Nik, Kost, Ven, Bol): zvracet; (DA).

vomitel, m. (1) (Kub): strom z čeledi brutnákovité (lat. *boraginaceae*); ► jeho dřevo se používá v truhlářství; (RAE). • (2) (Portor): keř z čeledi brutnákovitých; ► *Cordia*; (3) (jvMex): viz: *saccopté*; (DA).

vomitera, f., slavn. (1) (Kub, Portor): viz: *vomitadera*; (AM). • (2) (Kub): blití; (JD).

vómito, m. (1) ~ **negro** (Mex; Bol, Kol): žlutá zimnice; př.: *... se llama... fiebre amarilla o vómito negro, porque el individuo vomita negro, que es la sangre digerida, que la vomita...*; (JD; BDE). • (2) **ser alguien un ~ de aura** (Kub): být nesympaťák; př.: *ese individuo de quien me hablas es un vómito de aura*; (DMC). • (3) (Nik, Portor, Arg, Urug): šereda; (DA).

vomitorio, m. (1) (Kub): vlez; ► dveře; (JD).

vóngole, m. (1) (Am): viz: *bóngoli*; (MS).

voqui, m. (← map.) (1) (Chil): lidový název pro divoce rostoucí liány; (MM).

voracear, tr. (1) (Arg): silně provokovat; (AM). • (2) intr. (Arg, Bol): chvástat se, vychloubat se; (JD, DA). • (3) intr. (Bol, jižArg): křičet; (4) tr. (Bol, jižArg): odporovat, vyhrožovat; (DA).

voracero, -ra, adj/subst. (1) (Arg): haštěřivý, hádavý; (DA).

voraz, subst/adj. (1) m. (Kub, Mex): růžicha šedá, ružich šedý; ► šedá ryba s růžovými až načervenalými odlesky; je součástí pokrmů a vyznačuje se velmi dobrou chutí*; (2) adj. (Mex): drzý, troufalý, odvážný; (MM).

vos, osob. zájm. (1) (Arg, Bol, Kost, Salv, Nik, Par, Urug, Ven): tvary druhé osoby čísla jednotného; ► plní funkci podmětu, vokativu a doplňku; slovesné paradigma se rozlišuje podle různých oblastí užití, i venk. Mex; (RAE). • (2) (Am; LaPlá; Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Kol, Ven, Ekv, Bol, Par, Arg, Urug, Chil): ty; ► zájmeno je součástí běžné mluvy v Argentíně, Paraguayi a Uruguayi, také se nachází v hovorové mluvě většiny hispánských zemí Ameriky; př.: *vos te*

acordarás de mí; (JD; BDE, DA). • (3) (Ekv): Vy; ► Kečuánci mluvící španělsky někdy používají jako zdvořilé oslovení; př.: *Vos doctora, ojalá puedas venir visitar*; (EA). • (4) ~¹ (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Ven, zápBol, Par, Urug): oslovení mezi přátely; (5) ~² (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, zápBol, Par, Ekv): oslovení podřízeného nebo dítěte; (6) ~³ (Mex, Hond, Salv, zápBol): oslovení starší osoby nebo nadřízeného; (7) ~⁴ (Salv, Nik, výchBol, Par, Arg, Urug): oslovení mezi vrstevníky; (DA).

vosalón, -na, m/f. (1) (Ekv): domorodec; (DA).

voseo, m. (1) (LaPla): používání zájmena *vos* místo *tú*; (BDE).

vosotros, zájm., 2. os., pl. (1) (Š > Am): vy; ► vyučováno ve školách, ale v hovor. jazyce se prakticky nevyskytuje; nahrazováno běžně zájm. *ustedes*, i když se všem osloveným jedincům tyká; (EA).

vosotroyos, pron. (1) (Kub): vy; př.: *vosotroyos sabéis que sois buenos*; ► kub. humorně používala známá postava (Gallego Sopeira) folklórního programu *Chicharito y Sopeira a El Gallego y el Negrito*; (DMC).

vosticar, tr. (1)no ~ palabra(Am): ani nemrknout; (JD).

votada, f. (1) (Hond): hlasování; (DA).

votado, -da, adj/subst. (1) (Per): pyšný, namyšlený, ješita; (DA).

votar, intr. (1) ~ en la plancha (Pan, Ekv, Bol): dát hlas, volit; (DA).

votivo, -va, adj. (1) (Mex): volební; (JD).

voto, m. (1) en ~ aclamatorio (Mex): (zvolit) aklamací; (2) **no dar ni voz ni ~** (Kub): ani nepípnout; (3) **¡~ a nadie!**¹ (Portor): na mou duši!; (JD). • (4) **¡~ a nadie!**² (Portor): nedávám hlas nikomu!, pro nikoho nehlasuji!; ► obvyklá reakce venkovanů, aby tak vyjádřili svou vůli; (AM). • (5) ~ **cantado** (Bol, Arg, Urug): veřejný hlas; (6) ~ **castigo** (Nik, Pan, Ven, Bol, Par, Urug): zveřejněné hlasování voličů (aby potrestali polit. stranu); (7) ~ **premio** (Bol): zveřejněné hlasování voličů (aby podpořili určité politiky); (8) ~ **salvado** (Kost, Ven): hlas proti většině; fráze: **salvar el ~**; (DA).

votri, m. (1) (Chil): *Sarmienta repens*; ► chilská národní rostlina; jedná se o endemický druh, který má červené květy připomínající rostlinu zvanou fuchsie*; (MM).

voucher, m. (← angl.) (1) (Kub): dokument opravňující příjem peněz, cenných předmětů apod.; (2) (Kub): potvrzení; (MS). • (3) (US, Mex, Hond, Salv, Kost, Kub, Portor, Ekv, Bol, Chil, Arg): poukaz; (4) (US, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Dom, Portor, Ven, Ekv, Per): doklad k transakci s kartou; (DA).

vovi, adj. (1) (LaPla): prohnaný, lstivý; ► slang *lunfardo*; viz též: *gillí*; (NET). • (2) lid. (Hond): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; (3) (Hond): chytrý; (DA).

vovina, adj. (1) (LaPla): prohnaný, lstivý; ► slang *lunfardo*; viz též: *gillí*; (NET).

voy, f. (1) voy contigo (Kub): dobrovolná dárkyně, ta co dá všem; př.: *allí va ésa voy contigo*; viz též: *dale*; (DMC).

voyován, m. (1) (Kol, Kub): prověření (výměnného) obchodu; (2) (Kol): švindl, podvod; (AM).

vóytelas!;!, citosl. [Š: ¡Caramba!, ¡Toma!] (1) (Mex): hrome!, jé!; ► vyj. překvapení, údiv; př.: ... *salí al escenario y ¡vóytelas! ¡que el público me canta las mañanitas!*; (BDE, AHM, DA).

voz, f. (1) buzón de ~, hlasová schránka, viz: *correo de voz*; (EEA). • (2) **sacar la ~** (Chil): promluvit po dlouhé době, ozvat se; (3) **ser la ~**, lid. (Per): být v módě, v kurzu; (4) ~ **de tarro** (Ekv, Chil): pronikavý a nepříjemný hlas; (5) ~ **microfónica** (Chil): příjemný, vhodný hlas; (DA).

vozalón, -na, m/f. (1) (Ekv): domorodec; (DA).

Voz de Aztlán, internetový časopis, viz: *Aztlán*.

vudú, m. (← afr.) (Am → Š) (1) (Kol aj.): vudú; př.: *la supervivencia del „vudú“ y la proliferación de diversas sectas protestantes*; viz též: *vodú*; (BDE, MS).

velacerca, f. (1) (Hond, Kub): viz: *jonrón*; (DA).

velacumbo, m., lid. (1) (Salv): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

vuele, m. (1) (Kub): flám, opice; viz též: *juerga*; (2) lid. (Kub): obtěžování, otrava; viz též: *molesta*; (3) (Kub): vyšinutí mysli (pod vlivem drog); (DA).

vuelear, tr. (1) (Hond): udělat tělo nádoby (v hrnčířství); (DA).

vuelo, m. (1) (Kub, Ekv, Chil): volán, viz též: *volado*; (RAE, DA). • (2) (Kub): závoj, závojíček; (3) **con ~** (Ekv): s rozběhem; ► přeskočit aj.; (4) **de este ~** (Chil): takovýhle; (JD). • (5) (Bol): rozpouštědlo nebo lepidlo, které se používá ke zdrogování; (6) **de alto ~** (Bol): drahá (prostitutka); ► bol. argot *coba*; (HB). • (7) **yo no me voy a posar, hay que tirarme al ~** (Kub): ani si nebudu

sedat, protože budu muset rychle „vystřelit“; ► pochází z loveckého prostředí; (DMC, INF). • **(8)** zkušenost, viz: *esquina*; **(9) cazar al ~** (Urug): rychle něco pochopit, snadno se zorientovat v rozhovoru; viz též: *agarrar al vuelo*; (EEA). • **(10) darse ~** (Mex): vydat se tou nejvhodnější cestou; **(11) darle ~ a la hilacha¹**, lid. (Mex): nevázaně se bavit; **(12) darle ~ a la hilacha²**, lid. (Mex): přehánět to sexuálně; **(13) darle ~ a la hilacha³**, dělat něco bez zábran, s velkou chutí; **(14) (Nik): zásilka, objednávka; (15) (Nik): krátká procházka; (16) ~ de cabotaje** (Arg, Urug): vnitrostátní let; **(17) a ~ de pájaro** (Mex, Nik, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): obecně; (DA).

vuelta, adv. **(1)** (Ekv): naproti tomu, pro změnu; kromě, s výjimkou; př.: *los demás naturales de Q. ni hicieron caso ... , vuelta los profesores del colegio...*; (RR). • **(2) lid. (Ekv): znovu; (DA).**

vuelta, f. **(1) ~ al mundo** [Š: *noria*] (Arg): ruské kolo (v zábavním parku); **(2) ~ olímpica¹** (Arg, Urug): vítězný průvod družstva podél sportovního hřiště; ► oslavuje se jím výhra na šampionátu; **(3) buscar a un problema la ~** (Kub, Urug, Ven): snažit se najít řešení problému; **(4) buscarle la ~¹** (Kub, Urug, Ven): snažit se něčemu dostat na kobytku; **(5) buscarle la ~²** (Urug): snažit se vyjít se složitou osobností; **(6) cogerle a alguien la ~** (Kub): znát někoho jako vlastní boty a využít toho ve svůj prospěch; **(7) sacar la ~¹**, hovor. (Per): podvést s jinou osobou; **(8) sacar la ~²** [Š: *hacer trampa*] (Per): napálit; oklamat; nastražit léčku; (RAE). • **(9) ~ olímpica²** (Arg): oslavný průvod studentů; ► v některých vzdělávacích zařízeních se tak slaví ukončení studií; (RAE, DA). • **(10) dar ~ a** (Kost): oklamat, podvést manžela (manželku), partnera (partnerku), být nevěrný; př.: *tengo un año de vivir juntada con el papá de mis hijos, pero él me dio vuelta con una joven de 16 años*; **(11) dar una ~ a** (Ven): dávat pozor, postarat se, dbát, podívat se, dohlížet na; př.: *yo había entrado a darle una vuelta a papá, antes de ir a prepararle la comida, porque desde esta mañana estaba muy hundido*; **(12) dar(se) ~** (Par, Arg): otočit se dozadu, obrátit (se); př.: *los hombres y aun las mujeres daban vuelta la cabeza para mirarla; sintió miedo y fascinación, miedo de darse vuelta y un fascinante deseo de hacerlo*; **(13) dar ~ la pisada** (Arg, Urug): rozříznout nemocnému zvířeti nožem část končetiny u kopyta, aby se uzdravilo; ► jedná se o magický proces; **(14) darse ~ la tortilla** (Chil; Arg): pokazit se, nevyjít (o něčem, co původně začalo dobře); př.: *...murmuró el cabo irónicamente, se les dio vuelta la tortilla; aludía al poco éxito de la fuga*; **(15) de~ y media**, adv. (Kost): plný nadšení, elánu (o někom); skvělý, velkolepý, nádherný (o něčem); př.: *es que voy a ser padrino, ... aquello va a estar de vuelta y media*; **(16) no haber ~ (que darle)** (Arg): být něco jasné, zřejmé, evidentní; nebýt o tom pochyb; př.: *no hay vuelta, che, ... sos un genio*; **(17) otra ~**, adv. (Ven): opětovně, zase, znovu, ještě jednou; ■ Var., lid.: *otragüelta (güerta)*; **(18) sacar la vuelta³** (Mex): otočit se zády k někomu (něčemu), ignorovat, nevímat si; př.: *yo cada vez que veo uno (un intelectual) le saco la vuelta*; **(19) tener más ~sque un cacho** [Š: *tener más conchas que un galápago*] (Ven): být všemi mastmi mazaný, prohnaný; vědět všechno nejlíp ze všech; (RR). • **(20) la ~ del músico** (Ekv): nepozorný, nedbalý člověk; **(21) la ~ del conejo** (Ekv): neplánovaný návrat; **(22) buscarle la ~ al palo** (Portor): hledat způsob, jak něco udělat; **(23) jugarle la ~** (Guat, Portor): vysmívat se někomu, oklamat ho, ošidit ho; (AM). • **(24)** (Ven): směna; řada, pořadí; **(25) runda**; ► pozvání na skleničku (obvykle v baru nebo hospodě); př.: *esta vuelta pago yo; esta vuelta me toca a mí pagarla*; **(26) buscar la ~¹** (Arg, Dom, Par, Portor, Urug): hledat, jak na to; ► hledat způsob, jak vyřešit určitý problém; **(27) malas ~s** (Arg, Dom, Par, Portor, Urug): o člověku: nekomunikativní, nespolutracující, nedostupný; ► těžce se s ním jedná; **(28) estar de ~** (Arg, Dom, Par, Portor, Urug): být v obraze; uhádnout úmysly druhého člověka; **(29) darse ~¹** (Arg, Dom, Par, Portor, Urug): být schopný, průbojný; umět si poradit; umět v tom chodit; (MM). • **(30)** (Kub): vlna vlasů; **(31)** (Mex): hned za rohem; **(32) dar la ~ a** (Chil): odpravit, oddělat koho; **(33) darle ~ al charqui**: dvořit se; **(34) dio ~ al poncho** (Am): obrátil na čtyřáku; **(35) dar toda una ~ a** (Bol): obejít dokola; **(36) darse ~²** (Am): obrátit se, otočit se jako korouhvička; ► změnit názory; **(37) darse ~³** (Mex): vrátit se; **(38) darse ~ con** (Chil): zachovat se pěkně ke komu; **(39) darse ~ la chaqueta** (Am): obrátit na čtyřáku; **(40) darse tres ~s** (Mex): poslechnout a ani nepípnout; **(41) de ~¹** (Mex): podruhé; **(42) estar de ~ y media** (Ekv): být v časové tísní; **(43) hacer varias ~s** (Kol): vyřídit si různé záležitosti; **(44) otra ~** (Am): ještě jednou; ► lid.; **(45) poner a u.p. de ~ y media** (Ekv): zahrnout do kouta koho; **(46) ¿qué ~?** (Kub): o co kráčí?, o co běží?; **(47) ser dado ~** (Arg): být obrácen naruby; **(48) tener más ~s que una cabuya (un caracol)** (Mex): být jak falešná pěťka; **(49) un kilo no tiene ~** (Kub): co tam to tam; **(50) ~ y vuelta** (Ekv): zas a zas; **(51) de vuelo y ~** (Kub):

polosyrový, málo propečený; př.: *freír un bistec (de) vuelo y vuelta; una tortilla (de) vuelo y vuelta*; (JD). • **(52) ~ de gato** (Am; Guat, Hond, Salv): kotrmelec; (JD, DA). • **(53)** (Kub); viz: *kilo*; **(54) yo esa ~ no la doy** (Kub): tohle nedělám; **(55) estar de ~y ~¹** (Kub): být fyzicky úplně vyřízený; být nemocný; př.: *no levanto la cabeza, estoy de vuelta y vuelta*; ► kub. je odvozen od stavu bifteku, kt. je opekan z obou stran na grilu, *estar frito (estar de vuelta y vuelta)* má v kub. šp. stejný význam jako *estar mal*; **(56) estar de ~y ~²** (Kub): mít problém; př.: *hoy estoy de vuelta y vuelta*; **(57) estar en esa ~¹** (Kub): zopakovat si to ještě jednou, zažít to znovu; př.: *yo quisiera estar en esa vuelta*; **(58) estar en esa ~²** (Kub): nechat se přesvědčit; najednou podporovat opačný názor, než měl původně; najednou být na opačném břehu; př.: *él ahora está en esa vuelta porque le conviene*; **(59) estar en otra ~** (Kub): mít jiný záměr; př.: *no te puedo seguir porque estoy en otra vuelta*; **(60) hacerlo a la ~ de un chivo** (Kub): bleskově něco udělat; př.: *hizo el problema a la vuelta de un chivo*; viz též: *estar frío, galleta*; **(61) no dar a alguien la ~ en redondo** (Kub): mít o kolečko víc; př.: *yo te digo que él no sabe dar la vuelta en redondo*; **(62) ~ de tres** (Kub), viz: *tantaya*; (DMC). • **(63)** (Ven): zákrut řeky; ► vlivem jazyka maipuré-arw. se používá jako měřítko vzdálenosti; př.: *faltan dos vueltas para llegar a ...*; (EA). • **(64) ~ al mundo**, ruské kolo, viz: *rueda*; **(65) carne ~ y ~**, středně propečené maso, viz též: *carne a punto*; (EEA). • **(66)** (Arg, Urug): řešení, rozřešení; **(67) buscar la ~²** (Urug): hledat řešení, snažit se najít řešení; př.: *le estoy buscando la vuelta al problema de alojamiento cuando vayamos a la conferencia en París*; **(68) encontrar la ~** (Urug): najít řešení, přijít tomu na kloub; ► slang; **(69) jugar la ~¹** (Guat): vyhýbat se, vyhnout se, jít obloukem; př.: *Mario le anda jugando la vuelta a su cuñado porque le debe dinero*; **(70) jugar la ~²** (Hond): podvést, podfouknout, podrazit; př.: *a Edson le jugaron la vuelta con unos dólares que compró*; **(71) sacar la ~⁴** (Hond, Per): zradit, podvést, zahrnout, odskočit si, být nevěrný; př.: *mi marido me sacó la vuelta con mi mejor amiga*; ► slang; (RF). • **(72)** (Kol): přestupek, kšeft, nezákonný čin, krádež; **(73) hacer la ~** (Kol): zabít, zavraždit; př.: *vamos a hacerle la vuelta a ese gonorra*; ► kol. argot *parlache*; viz též: *cascar*; (M01). • **(74)** (Salv): řít, zadek; viz též: *cagón*; **(75) dar ~¹** (Per): zabít, odpravit někoho; viz též: *ultimar*; **(76) dar ~²** (Kost) být někomu nevěrný; **(77) ;da la ~!** (Portor): tak to není; to nesedí; ► vyjádření nesouhlasu s vysloveným přirovnáním; **(78) darle la ~¹**, lid. (Mex): vyhnout se problému; **(79) darle la ~²**, lid. (Mex): vyhýbat se někomu; **(80) darle su~** (Mex): kontrolovat někoho; **(81) dar media ~ española**, venk. (Portor): o kohoutovi v kohoutích zápasech: předstírat odstoupení, otočit se kolem vlastní osy se záměrem napadnout neočekávaně soupeře; **(82) dar ~ el codo** (Urug): zestárnout; **(83) irse de ~ y ~**, lid. (Chil): vyměnit si role (v homosexuálním vztahu); **(84) sacar la ~⁵** (Mex, Dom, Chil): vyhnout se svým povinností nebo úkolům obloukem; **(85) sacar la ~⁶** (Per): být kam vítr tam pláště, změnit znenadání názor, být neloajlní; **(86) sacar la ~⁷** (Dom): vyhýbat se někomu obloukem; **(87) vuelta y vuelta¹**, lid. (Chil): souložit dvou mužů; viz též: *chingadera* **(88) ~ y ~²**, m., lid. (Arg): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; **(89) ~ y ~³**, lid. (Arg): zženštilec, změkčilý člověk; viz též: *culero*; **(90)** (Par, Arg): situace, okamžik, příležitost; **(91)** lid. (Chil): rok ve vězení; **(92)** (Kol, Par): snaha; nedokončený úkol; **(93)** (Kost): skutečněná akce (k získání něčeho); **(94)** vulg. (Salv): řít; **(95) ~ al mundo** (Arg): ruské kolo; **(96) ~ carnera** (Kost, Arg): viz: *vuelta carnero*; **(97) ~ carnero¹** (Kub, Bol, Par, Arg, Urug): kotoul, kotrmelec; viz též: *vuelta carnera, vuelta de carnera*; **(98) ~ carnera²** (Arg, Urug): změna, přeměna; **(99) ~ bandido** (Hond): zatáčka (kteřou se projíždí rychle); **(96) ~ de carnera** (Kub): viz: *vuelta carnero*; **(97) ~ del cacho** (Ven): nabrání na rohy (býkem); **(98) ~ del músico** (Ekv): opuštěnost; **(99) ~ del perro¹** (Arg, Urug): procházka; **(100) ~ del perro²** (Chil): objížďka, zajížďka; **(101) ~ en u** (Mex, Nik, Kost, Kub, Portor, Ven, Per, Bol, Chil): otočení (na cestě); **(102) a ~ de la rueda** (Chil): viz: *a vuelta de rueda*; **(103) a ~ de rueda** (Mex, Hond, Salv): pomalu; ► Var.: *a vuelta de la rueda*; **(104) de ~²** (Mex, Salv, Kost, Bol, Par, Arg, Urug): znovu; **(105) sin ~ de ojo** (Salv, Dom): nepochybně; (DA).

vueltacanela, f. **(1)** (zápKol): salto; (DA).

vueltear, tr/intr., lid. **(1)** intr., lid. (Bol): kecat, tlachat; viz též: *lengüetear*; **(2)** intr. (Bol): procházet se; **(3)** tr. (Bol): chodit za ženskou (muž, aby získal její lásku); (DA).

vueltgado, m. **(1)** (Guat, Salv): kotoul, kotrmelec; (DA).

vueltereta, f. **(1)** (Kub): obrat, otočení, salto; př.: *dio una vueltereta en el aire y cayó en la tierra*; (DMC).

vueltero, -ra, adj. **(1)** (Arg): mazaný, lišácký, nespolehlivý; (AM). • **(2)** (Am): ramenářský; (JD). • **(3)** (Arg, Par): nerozhodný; ► o člověku; (BDE, DA). • **(4)** (Bol, Par): záškodnický (člověk); **(5)** (Bol): nestálý, vrtkavý; (DA).

vueltnín, m. **(1)** (Salv, Kost): malá procházka; **(2)** (Salv): obchůzka; (DA).

vueltitita, f. **(1)** (Urug): procházka, vycházka; př.: *anítese, tía; venga a dar una vueltitita conmigo*; (BDE).

vuelto, m. **(1)** [Š: *vuelta (dinero que sobra de pagar algo)*] (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven): peníze nazpět (při placení); př.: *guardar el vuelto* (nechat si drobné); *se equivocaron con el vuelto, mira: me dieron diez pesos de más*; ■ Syn.: *cambio* (Arg, Mex, Urug); (RAE, JD, EEA, RF). • **(2)** **gandinga que el kilo no tiene** ~ (Kub): pánbůh peče oplatky; (JD, BDE). • **(3)** lid. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, zKol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): peníze, prachy; viz též: *plata*; **(4)** **dar el medio** ~ (Nik): jednat s druhým člověkem tak jak on jednal s Vámi; **(5)** (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, zápKol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): drobné nazpět; (DA).

vuelton, m. **(1)** (Portor, zápKol, jzKol): procházka; (DA).

vuelvepedras, m. **(1)** (Ekv, Per, Chil): pták kameňáček pestrý; ► *Arenaria interpres*; (DA).

vuelveteloco, m. **(1)** (Guat, Salv, Nik): keř; viz: *chamico*; (DA).

vuestro(s), -ra(s), adj. **(1)** (LaPla): nesprávné užití zájmena su(s); př.: *el motivo de ésta es ofrecer a ustedes un perfecto ejemplar de...esperando vuestra respuesta sobre el particular saludamos a ustedes muy atentamente...*; (BDE).

vulca, f. **(1)** (Chil): dílna; viz: *vulcanización*; (DA).

vulcanización, f. **(1)** (Nik, Chil): opravná pneumatik, dílna na opravu pneumatik; ■ Var.: *taller de vulcanización, vulcanizadora*; viz: *gomería, gomero*; (EEA, DA). • **(2)** (Mex, Nik, Kost, Pan, Kub, Ekv, Bol, Chil): oprava pneumatik vulkanizací; (DA).

vulcanizador, m. **(1)** vulkanizér, opravář pneumatik, viz: *gomero*; (EEA).

vulcanizadora, f. **(1)** (Mex, Nik, Kost, Pan, Kub, Ekv, Per, Bol, jzKol): opravná, dílna na opravu pneumatik, viz též: *gomería, gomero*; (EEA, DA).

vulcanizar, tr. **(1)** (Kub, Nik, Mex, Kost, Pan, Ekv, Per, Bol): opravovat pneumatiky; (RAE, DA).

vulgar, adj. **(1)** ~ **y silvestre** (Ven, Ekv, Bol, Chil, ARG, Urug): obecný, běžný, obvyklý; (DA).

vulgarear(se), tr/intr/zvrat. **(1)** tr. (Salv, Nik): urážet na cti; ■ Var.: *vulgariar*; **(2)** intr/zvrat. (Nik): vysmívat se, posmívat se; ■ Var.: *vulgariarse*; (DA).

vulgarejo, -ja, adj. **(1)** (Ekv): o osobě nebo o věci: strašně vulgární, neslušný; všední, lidový; (AM, JD).

vulgariar(se), tr/intr/zvrat. **(1)** (Salv, Nik): viz: *vulgarear*; **(2)** (Nik): viz: *vulgarearse*; (DA).

vulgarismo, m. **(1)** (Am): vulgárnost; (JD).

vuqui, m. (← *cahito „otrok, podrobený“*) (Mex: Sonora): dítě, děcko; (AHM).

3. COMENTARIO

En esta parte me dedico al proceso de la traducción, a los problemas que tenía durante la creación del diccionario.

En primer lugar querría dedicarme al término: *los americanismos*. Los americanismos son las palabras usadas por los hispanohablantes en América Latina. Entre el español peninsular y el español americano existen diferencias, sobre todo en el léxico. Pero el concepto de *americanismo* es un poco más difícil:

Si consideráramos como americanismos sólo aquellos fenómenos lingüísticos que son de uso general en toda la Hispanoamérica pero no se usan en España, pronto llegaríamos a la conclusión de que prácticamente no existen, salvo unas pocas excepciones, tales como p. ej. papas (en España patatas, si dejamos aparte el uso de papas en Canarias y Andalucía occidental).⁵

El problema es que la mayoría de los americanismos se usan solamente en alguna parte de América Latina, y no por toda Hispanoamérica. Por eso:

... a veces se prefieren las designaciones “argentinismo”, “colombiasmo”, “cubanismo”, “peruanismo” y semejantes. Sin embargo, tampoco en este caso se resuelve el problema, ya que es sumamente difícil, si no imposible, encontrar un fenómeno lingüístico que esté en uso en todo el territorio de un país y no aparezca en ninguno de los demás.⁶

Como podemos ver la definición de los americanismos es bastante difícil, porque se trata de abstracción formulada a base de numerosas variantes.⁷ Los americanismos se pueden clasificar de varias maneras:

M. Morínigo (Diccionario ...) considera como americanismos: a) palabras indígenas incorporadas firmemente al español (*tabaco, tiburón*); b) palabras creadas en América o derivadas de voces españolas para designar realidades americanas (*quebracho, gallinazo*); c) palabras españolas de acepciones diferentes en

⁵ Jiří ČERNÝ, «Algunas observaciones sobre el español hablado en América», <http://publib.upol.cz/~obd/fulltext/Romanica-8/Romanica-8_05.pdf>, [consulta: 2/3/2015].

⁶ *Ibíd.*

⁷ *Ibíd.*

América (*león, estancia*); d) palabras arcaicas, regionalismos españoles, no utilizados actualmente en la Península pero vivas en América (*durazno, pollera*); e) latinismos, helenismos, anglicismos, africanismos, etc.⁸

O se puede ofrecer otra clasificación según origen idiomático de J. J. Montés Giraldo:

- indigenismos (*chocolate, cacique*)
- africanismos (*macumba, macondo*)
- americanismos endohispánicos, o sea los originados en América a base del español (*cimarrón, aparrear*)
- extranjerismos (*tiquete*).⁹

Se puede ver que este concepto, americanismo, incluye un léxico amplio que se usa en América Latina. Este término no se manifiesta solamente en los diccionarios, sino también en las obras literarias, en los periódicos etc.

La parte principal de este trabajo es el diccionario. Se trata de un diccionario bilingüe. Cuando creamos un diccionario es una actividad teórico práctica y tenemos que afrontar las dificultades y los problemas. Como escribe František Čermák en el libro *Manuál lexikografie*:

Tvorba překladových, přesněji dovujazyčných slovníků, tj. především slovníku česko-cizojazyčného a cizojazyčno-českého, protože východiskem, popř. cílem jimi pokrytého vztahu bývá zpravidla (ne však bezpodmínečně) mateřština, je prakticko-teoretická činnost, trpící řadou problémů. Obecně je třeba si připomínat především tyto: 1) Cizí jazyk, do kterého se český jazyk slovníkově převádí, by měl pokrývat rodilý mluvčí, tj. cizinec a naopak: ani ten nejlepší překladatel se nemůže rovnat tomu, kdo jazyk zná od narození. 2) Slovník je umění možného: v každém slovníku jsou nějaké nedokonalosti (popř. chyby) a je mylné domnívat se, že lze vytvořit slovník bez chyb (pojetí, výklad chyby ostatně záleží na teoretickém východisku, a je tedy dost relativní); je třeba je ovšem eliminovat na minimum, a slovníkář se proto musí umět vyrovnat se svou omezenou znalostí. ... 3) Slovník nelze chápat jako seznam slov, ke kterým hledáme jiná slova v dalším seznamu, ale jako komplexní a strukturovaný soubor hesel, ke kterým hledáme ekvivalentní hesla v druhém souboru.¹⁰

La fuente principal de mi trabajo es *Diccionario de americanismos*. *Diccionario de americanismos* de Asociación de Academias de la Lengua Española es la obra que estuvo bajo la dirección del Dr. Humberto López Morales, Secretario general de la Asociación de la

⁸ Lubomír BARTOŠ, *Introducción al estudio del español americano*, Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 1996, 29.

⁹ *Ibíd.*, 28.

¹⁰ František ČERMÁK y Renata BLATNÁ (eds.), *Manuál lexikografie*, Jinočany: Nakladatelství H&H, 1995, 231.

Lengua. Es un diccionario que contiene el léxico de todas las regiones americanas, desde Argentina hasta los Estados Unidos. Se trata de un léxico en distintos registros y niveles, contiene 70.000 voces, 120.000 acepciones y las entradas más usadas en Hispanoamérica. El *Diccionario de americanismos* es explicativo y descriptivo. No se trata de un diccionario normativo con reglas del uso del tipo “bien hablar”, porque abarca las lemas de los temas de la drogadicción, de la delincuencia, contiene términos vulgares y tabuizados.¹¹

Mi tarea principal era la traducción de las entradas que empiezan por la letra V. El diccionario menciona categoría gramatical, si se trata de adjetivo, menciona también la forma para el género femenino, los países en las que se utiliza con este significado, la explicación de la lema en español. Como por ejemplo en esta lema:

vacano, -a

1. adj. RD, Co, pop. *Referido a cosa*, de última moda
2. sust/adj. RD. Persona presumida, que pretende resultar atractiva para otras y que sigue modas, especialmente de vestir.¹²

Aunque *Diccionario de americanismos* es explicativo, a veces era complicado encontrar el equivalente checo adecuado. Las palabras desconocidas las consultaba en otros diccionarios, sobre todo he utilizado *Diccionario de la lengua española*¹³ de la Real Academia Española y *Velký španělsko-český slovník*¹⁴ de Josef Dubský. Cuando tenía dudas sobre la palabra checa, si la formulación es correcta, la consultaba en *Internetová jazyková příručka*¹⁵ de Ústav pro jazyk český, Akademie věd České Republiky.

Para aclarar el procedimiento de mi trabajo, voy a explicarlo y también explico la creación del diccionario. Cada entrada está escrita en negrita, sigue una clasificación morfológica (*adj.* – adjetivo, *subst.* – sustantivo, *f.* – femenino etc.). En algunos casos hay en paréntesis la lengua indígena de la que proviene la lema y también la palabra en lengua indígena, como por ejemplo en el caso de la entrada *vincha*: **vincha**, f. (← keč. *wíncha*). En el diccionario no aparecen solamente las palabras que provienen de las lenguas indígenas, sino

¹¹ «Diccionario de americanismos» [en línea], <http://www.scielo.org.ve/scielo.php?pid=S0798-97842012000100011&script=sci_arttext> [consulta: 4/3/2015].

¹² Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*. Lima, 2010.

¹³ *Diccionario de la lengua española*. [en línea], Madrid: Real Academia Española, 22a ed., 2001, <<http://www.rae.es/rae.html>>.

¹⁴ Josef DUBSKÝ: *Velký španělsko-český slovník, I, II*, Praha: Academia, 1993.

¹⁵ *Internetová jazyková příručka*. [en línea], Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, v.v.i. 2008-2015, <<http://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

también que proceden del francés, inglés e italiano. Luego menciono las características, si se trata de habla popular (*lid.*), si el término es vulgar (*vulg.*) etc. Cada significado tiene su número, por ejemplo el verbo *ver* tiene 130 significados (incluso frases). Después del número vienen las abreviaciones de los países en los que se utiliza la lema con el significado. Sigue la traducción checa y si se trata de la palabra complicada o poco conocida, añado la explicación enciclopédica, delante de la explicación es el signo ►. Menciono la lista de los sinónimos y variaciones escritas en cursiva. Para el comienzo del fuente nuevo utilizo el símbolo ●. Al final viene la abreviatura del diccionario del que proviene la entrada.

Como ya he mencionado en la introducción, mi tarea no era solamente encontrar los equivalentes checos, sino también añadir las entradas nuevas y completar los significados de las lemas de otros diccionarios. Después de complementación de las lemas, de los significados, de los países, todo esto marqué con el color azul. Esto era bastante difícil, en primer lugar tenía que juntar todas las entradas de otros diccionarios, buscar si dos o más diccionarios no mencionan el significado y los países idénticos. Por ejemplo en el caso de la palabra *vinchuca* que aparece en tres diccionarios con el significado idéntico:

vinchuca, f. (←keč.) (1) (Am; Bol, Chil, Per, LaPla): šipka; (RAE, JD, BDE).

A veces los significados eran parecidos pero no idénticos y tenía que considerar si el significado es igual o si se trata de un significado poco diferente y consultarlo en los diccionarios.

Como ya he mencionado en la introducción, el diccionario contiene las lemas de los temas varios, p. ej. del narcotráfico, de la vida cotidiana, de la técnica, de la fauna y flora etc. Aparecen las palabras que son típicas para América Latina (bebida, fauna y flora, fiestas etc.) y es bastante difícil encontrar el equivalente checo.

En el diccionario aparecen las palabras de fauna y flora. De la explicación española era difícil reconocer de que se trata exactamente, a veces. Me ayudaba que el diccionario menciona la terminología latina. Las entradas las buscaba en web *biolib.cz*¹⁶. *Diccionario de americanismos* describe las palabras que se refieren a la fauna y a la flora a menudo detalladamente y además menciona la denominación latina, lo que me facilitaba la búsqueda del equivalente checo. En Latinoamérica hay animales y plantas exóticas que no aparecen en República Checa, por eso no existe el equivalente checo adecuado.

¹⁶ Biological library. [en línea], 1999-2015, <<http://www.biolib.cz/cz>>.

Por ejemplo en el caso de la entrada *viuda*, la denominación latina la encontré en el web *biolib.cz* y según este web se trata de *vlhovec aztécký*.¹⁷ O por ejemplo la entrada *vizcacha* es explicada en el diccionario así: *vizcacha* «Mamífero roedor de hasta 80 cm de longitud, color gris oscuro, vientre blanco, cabeza grande y patas cortas. (Chinchillidae; *Lagostomus maximus*).»¹⁸ En primer lugar buscaba la palabra en el web *biolib.cz*, pero no encontré nada. Por eso utilizó la denominación latina y usé el diccionario en el internet *Latinský slovník. latinsky.cz*. y según este diccionario *vizcacha* significa en checo *viskača, činčila*.¹⁹

En el caso de la lema *volador* no encontré la traducción checa ni con la ayuda de la denominación latina y por eso escribí solamente de que se trata, la descripción corta y la denominación latina:

volador, -ra, adj/subst. (25) m. (Kol): okrasná rostlina, keř; ► má malé, bílé květy; ► *Spiraea argentea*;

En la misma palabra, con el significado diferente, *Diccionario de americanismos* no menciona detalladamente de que se trata, ni la denominación latina y solamente pone una palabra en negrita, que significa que corresponde a la entrada *volador*, y el significado de la lema podemos encontrar en el mismo diccionario bajo la entrada *alcarreto*: «volador. 4. Pa. **alcarreto**, árbol de hasta 35 m.»²⁰ Como el significado podemos revelar bajo la lema *alcarreto*, no es necesario mencionarlo más detalladamente:

volador, -ra, adj/subst. (26) m. (Pan): strom; viz: *alcarreto*;

La traducción de las palabras que se unen con las fiestas populares y con las tradiciones típicas para América Latina era bastante complicada. A veces no podía encontrar un equivalente checo adecuado, porque simplemente estas expresiones no existen en el ambiente

¹⁷ «*Psarocolius montezuma*», en *Biolib.cz* [en línea], <<http://www.biolib.cz/cz/taxon/id29505/>>, [consulta: 12/2/2015].

¹⁸ Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*. Lima, 2010, 2164.

¹⁹ «*Lagostomus maximus*», en *Latinský slovník. latinsky.cz* [en línea], <<http://latinsky-slovník.latinsky.cz/cesko-latinsky/lagostomus%20maximus.html>>, [consulta: 12/2/2015].

²⁰ Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*. Lima, 2010, 2165.

checo. Por eso tenía que traducirlo literalmente según la descripción de *Diccionario de americanismos*. Por ejemplo la palabra:

viuda, adj/f. (24) f. (Ekv): silvestrovská postava; ► převážně muž převlečený za ženu, který tančí a vybírá peníze před půlnocí; viz též: *viuda loca*;

Con la lema *viejo de la bolsa* sucede algo semejante. Según *Diccionario de americanismos* se trata de: «hombre imaginario con que se asusta a los niños para que obedezcan.»²¹ Esta explicación no es muy detallada, y bajo esta descripción podemos imaginar varias figuras. *Diccionario de la lengua española* de la Real Academia Española no menciona la palabra con este significado y tuve que traducirla con la palabra checa general *bubák* y adjunté la explicación de qué se trata exactamente:

viejo, -ja, adj/subst. (53) ~ **de la bolsa** (Arg, Urug): bubák; vymyšlená postava, kterou se straší děti, aby poslouchaly; viz též: *viejo, viejo del saco*;

Por supuesto en *Diccionario de americanismos* aparecen las palabras del ambiente de la gastronomía, sobre todo bebida y comida. A veces estas lemas también han presentado cierta dificultad para traducirlas. Por ejemplo en el caso de la palabra *vaina*, según *Diccionario de americanismos* es: «bebida alcohólica mezclada con vino, canela y yema de huevo.»²² Este tipo de bebida alcohólica no tiene su nombre checo y por eso he traducido la explicación de *Diccionario de americanismos*:

vaina, f. (68) (Chil): alkoholický nápoj s vínem, skořicí a se žloutkem;

La traducción de la entrada *vampiro* era semejante a la de *vaina*. *Diccionario de americanismos* escribe que *vampiro* es: «bebida preparada con tequila, sangrita y agua mineral.»²³ He traducido la explicación del diccionario y además he tenido que adjuntar que es la *sangrita*. La palabra *sangrita* la consultaba en *Diccionario de la lengua española* de la

²¹ Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*. Lima, 2010, 2154.

²² *Ibid.*, 2129.

²³ *Ibid.*, 2153.

Real Academia Española y escribe que se trata de: «bebida de jugo de tomate y de naranja, que se suele tomar acompañando el tequila.»²⁴

vampiro, m. (5) (Mex): nápoj s tequilou, sangritou a minerální vodou; ► *sangrita* je nápoj připravený z rajčatové šťávy a pomerančového džusu;

También en el caso de la lema vainilla no tenía otra opción que traducir la explicación de DA: «bizcocho esponjoso, de color amarillo, de forma chata y alargada y espolvoreado con azúcar.»²⁵ Pero no era necesario traducirlo literalmente y pienso que basta la traducción checa así:

vainilla, f. (7) (Arg, Urug, Par): piškotová buchta posypaná cukrem;

Otro grupo de palabras con el que tenía dificultades y problemas eran los juegos. La lema *vacaloca* la describe *Diccionario de americanismos*: «diversión que consiste en perseguir a otras personas con una vacaloca.»²⁶ El significado segundo es: «armazón en forma de cabeza de vaca cuyos cuernos se revisten de trapos impregnados en una sustancia inflamable que sirve de diversión en fiestas populares.»²⁷ Aunque el significado segundo es descrito detalladamente, no podía encontrar el equivalente checo adecuado, y por eso, como en otros casos semejantes, me decidí traducirlo literalmente según la explicación del diccionario:

vacaloca, f. (2) (Mex, Kol, Ekv): zábava spočívající v pronásledování lidí s kravskou hlavou; (3) (Kol, Ekv): rám ve tvaru kravské hlavy, jejichž rohy jsou pokryty látkou namočenou v hořlavině (zábava na různých oslavách);

La traducción de la palabra *vara ensebada* era menos complicada. Según DA se trata de: «*cucaña*.»²⁸ En el diccionario *Španělsko-český, česko-španělský slovník* he encontrado que

²⁴ «Sangrita», en REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Diccionario de la lengua española*, 22 ed., [en línea], Madrid, 2001, < <http://lema.rae.es/drae/?val=sangrita> >, [consulta 29/1/2015].

²⁵ Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*. Lima, 2010, 2130.

²⁶ *Ibid.*, 2127.

²⁷ *Ibid.*, 2127.

²⁸ *Ibid.*, 2135.

cucaña significa en checo «*snadný výdělek*.»²⁹ En *Diccionario de la lengua española* de la Real Academia Española he encontrado el significado diferente: «Palo largo, untado de jabón o de grasa, por el cual se ha de trepar, si se hinca verticalmente en el suelo, o andar, si se coloca horizontalmente a cierta distancia de la superficie del agua, para coger como premio un objeto atado a su extremidad.»³⁰ Gracias a esta explicación puedo traducir el lema así:

vara, f. (63) ~ **ensebada** (Hond): tyč namazaná mýdlem nebo sádlem; ► součást hry, je třeba vyšplhat po namazané tyči, pokud je tyč horizontálně, je třeba po ní přejít;

Tenía pequeñas dificultades con la traducción de las palabras que pertenecen al campo técnico, como por ejemplo la entrada *vía*. Este lema está definido por *DA*: «cada una de las piezas que lleva un vehículo en los laterales de su parte trasera para alojar la bombilla intermitente.»³¹ De esta explicación no estaba claro de que se trataba. *Diccionario de la lengua española* de la Real Academia Española define la palabra *intermitente* como: «En un automóvil, luz lateral que se enciende y apaga con periodicidad constante y frecuente para señalar un cambio de dirección en la marcha.»³² La traducción checa es *blinkr*:

vía, f. (12) (Hond): zadní blinkr;

En las líneas siguientes querría dedicarme a las palabras dudosas, con las que tenía problemas, y no pertenecen a ningún grupo ya mencionado.

La explicación de la entrada *valevista* en *Diccionario de americanismos* es: «documento mercantil que acredita una obligación de pago a su presentación ante la institución financiera individualizada en él.»³³ Esta explicación es detallada, pero no podía llegar a conclusión de que se trata exactamente. De las palabras *documento mercantil* deduje que en ceco puede ser *šek*. Después de consultarlo con profesor Černý, llegamos a la conclusión que se trata de *druh šeku*, para precisarlo.

²⁹ KOLEKTIV AUTORŮ, Španělsko-český, česko španělský slovník, Olomouc: Fin publishing, 2002, 299.

³⁰ «Cucaña», en REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Diccionario de la lengua española*, 22 ed., [en línea], Madrid, 2001, < <http://lema.rae.es/drae/?val=cucana>>, [consulta 2/2/2015].

³¹ Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*. Lima, 2010, 2150.

³² «Intermitente», en REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Diccionario de la lengua española*, 22 ed., [en línea], Madrid, 2001, < <http://lema.rae.es/drae/?val=intermitente>>, [consulta 9/2/2015].

³³ Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*. Lima, 2010, 2131.

valevista, m. (1) (Chil): druh šeku; (DA).

La entrada *valo* está explicada así: «persona que no pertenece a una mara. ♦ paisa, parco.»³⁴ En primer lugar tenía que encontrar el significado de la palabra *mara*. Según RAE se trata de: «Pandilla de muchachos.»³⁵ Como no existe el equivalente checo adecuado y exacto, tuve que traducirlo literalmente:

valo, m. (1) (Hond): člověk, který nepatří do gangu mladistvých; viz též: *paisa*; *parco*;

Tenía problemas con algunas formulaciones, por ejemplo en el caso de *valor*. *Diccionario de americanismos* dice que se trata de una formulación y «se usa especialmente entre mujeres para ponderar lo desagradable de una situación o hecho.»³⁶ Después de la consideración llegué a la conclusión que mejor equivalente checo es *to bude dobrý* y además adjunté la explicación del uso de la formulación:

valor, m. (3) ~¹ (Chil): to bude dobrý; ► fráze, kterou používají hlavně ženy, aby odlehčily situaci;

La elaboración de un diccionario es un proceso largo, que exige mucha paciencia y sentido lingüístico. A la vez se trata de un trabajo interesante, me ayudó enriquecer mi vocabulario y conocer más el ambiente de América Latina.

³⁴ Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*. Lima, 2010, 2132.

³⁵ «Mara», en REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Diccionario de la lengua española*, 22 ed., [en línea], Madrid, 2001, < <http://lema.rae.es/drae/?val=mara>>, [consulta 3/2/2015].

³⁶ Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*. Lima, 2010, 2132.

4. CONCLUSIÓN

El objetivo principal de este trabajo era traducir las entradas de *Diccionario de americanismos* de Asociación de Academias de la Lengua Española y encontrar los equivalentes checos adecuados. Concretamente he trabajado con las traducciones de la letra V.

En la introducción explico por qué he elegido este tipo de trabajo, la parte principal forma el diccionario bilingüe. Durante la elaboración del diccionario trataba encontrar los equivalentes checos adecuados y comprensibles para todos. Si la realidad era más complicada adjunté una explicación enciclopédica. En el trabajo encontré las expresiones específicas, de los temas varios, como por ejemplo los juegos, la gastronomía y la entradas del ambiente de América Latina. Para solucionar los problemas con la traducción me ayudaba *Diccionario de la lengua española*³⁷ de la Real Academia Española y *Velký španělsko-český slovník*³⁸ de Josef Dubský. Otra parte de mi tesina es el comentario en el que me dedico a los problemas con la traducción y a puntos problemáticos. Los problemas se refieren a las diferencias entre el ambiente checo y el ambiente de América Latina. En el comentario también explico el proceso entero de la elaboración del diccionario.

Es un trabajo que exige mucho tiempo, conocimiento no solamente del español sino también de la lengua checa y por supuesto exige sensibilidad lingüística. Trataba elaborar el diccionario con los equivalentes checos correctos y adecuados. Durante la elaboración enriquecí mi vocabulario y conocí más el ambiente y el mundo de Hispanoamérica.

Espero que este diccionario será útil para completación del diccionario español-checo de americanismos y será un aporte para los lectores que quieren ampliar su vocabulario.

³⁷ *Diccionario de la lengua española*. [en línea], Madrid: Real Academia Española, 22a ed., 2001, <<http://www.rae.es/rae.html>>.

³⁸ Josef DUBSKÝ: *Velký španělsko-český slovník, I, II*, Praha: Academia, 1993.

5. LISTA DE ABREVIATURAS

^{1,2} atd.	různé významy jedné fráze
adj.	adjektivum
adj/subst.	adjektivum i substantivum
afr.	africký, -ého původu
aim.	aimarština
adv.	adverbium
Am	Amerika (země mluvící španělsky)
amer.	americký
angl.	anglický
bol.	bolivijský
citosl.	citoslovce
čisl.	číslovka
f.	femeninum, rod ženský
fr.	Francouzština
guar.	guaraní
hanl.	hanlivě
hovor.	hovorově
imp.	imperativ
intr.	intransitivní sloveso
it.	italština
již	jižní
karib.	karibština
keč.	kečujština
lid.	lidový
m.	masculinum, rod mužský
m/f.	masculinum i femininum
map.	mapuče, araukánština
mark.	markátor
metaf.	metafora

pl.	množné číslo
port.	portugalština
př.	příklad
předl.	předložka
sev	severní
slang	slangově, žargon
slož.	složenina
tr.	tranzitivní sloveso
tr/zvrat.	tranzitivní i zvrtné sloveso
venk.	venkovský
vulg.	Vulgární
vyj.	vyjadřuje
vých	východní
záp	západní
zejm.	zejména
zvrat.	zvrtné sloveso

←	z jazyka, odvozeno od
■ Syn.:	synonyma
■ Var.:	varianty
▶	encyklopedické vysvětlení
•	začátek nového pramene

Arg	Argentina
Andy	oblast And
Antil	Antily
Bol	Bolivie
Dom	Dominikánská Republika
Ekv	Ekvádor
Guat	Guatemala
Hond	Honduras
Chil	Chile
Kol	Kolumbie

Kost	Kostarika
Kub	Kuba
Mex	Mexiko
Nik	Nikaragua
Pan	Panama
Par	Paraguay
Per	Peru
Portor	Portoriko
Salv	Salvador
Urug	Uruguay
US	USA
Ven	Venezuela

6. RESUMEN

Este trabajo de fin de máster se dedica a la traducción de los americanismos del *Diccionario de americanismos* al checo, sobre todo se dedica a la traducción de las entradas que empiezan por la letra V. El trabajo está elaborado en la forma del diccionario bilingüe. Se dirige a los estudiantes e interesados en el estudio del español.

Resumé

Tato práce se zabývá překladem hesel ze slovníku *Diccionario de americanismos* do češtiny, především se zabývá hesly, které mají počáteční písmeno V. Práce je zpracována formou překladového slovníku. Je určena všem studentům a zájemcům o španělštinu.

7. BIBLIOGRAFÍA

Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*. Lima, 2010.

BARTOŠ, Lubomír: *Introducción al estudio del español americano*, Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 1996.

Biological library. [en línea], 1999-2015, <<http://www.biolib.cz/cz>>.

ČERNÝ, Jiří: «Algunas observaciones sobre el español hablado en América», <http://publib.upol.cz/~obd/fulltext/Romanica-8/Romanica-8_05.pdf>, [consulta: 2/3/2015].

ČERMÁK, František y BLATNÁ, Renata (eds.), *Manuál lexikografie*, Jinočany: Nakladatelství H&H, 1995.

Diccionario de la lengua española. [en línea], Madrid: Real Academia Española, 22a ed., 2001, <<http://www.rae.es/rae.html>>.

«Diccionario de americanismos» [en línea], <http://www.scielo.org.ve/scielo.php?pid=S0798-97842012000100011&script=sci_arttext> [consulta: 4/3/2015].

DUBSKÝ, Josef: *Velký španělsko-český slovník, I, II*, Praha: Academia, 1993.

Internetová jazyková příručka. [en línea], Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, v.v.i. 2008-2015, <<http://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

KOLEKTIV AUTORŮ: *Španělsko-český, česko španělský slovník*, Olomouc: Fin publishing, 2002.

«Lagostomus maximus», en *Latinský slovník*. *latinsky.cz* [en línea], <<http://latinsky-slovník.latinsky.cz/cesko-latinsky/lagostomus%20maximus.html>>, [consulta: 12/2/2015].

8. ANOTACIÓN

Nombre y apellido del autor: Lenka Peerová

Departamento y facultad: Departamento de romanística, Facultad de Filosofía UP

Título de tesina: Diccionario español-checo de americanismos: la letra V

Supervisor de tesina: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Número de signos: 423 594

Número de apéndices: 0

Número de fuentes usados de literatura: 11

Palabras claves: americanismos, diccionario, palabra, traducción

Característica de trabajo:

Este trabajo de fin de máster se dedica a la traducción de los americanismos al checo de *Diccionario de americanismos* (DA). Las entradas las añadía a los lemas ya elaborados. Una parte de este trabajo es el comentario de la traducción de los americanismos.

Annotation

Name and surname: Lenka Peerová

Department and Faculty: Romance studies, Faculty of Philosophy

Thesis title: Spanish-czech dictionary of americanisms: letter V

Thesis supervisor: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Number of signs: 423 594

Number of supplements: 0

Number of used sources of literature: 11

Keywords: americanisms, dictionary, word, translation

Thesis charakter:

The thesis deals with the translation of americanisms to czech from dictionary *Diccionario de americanismos* (DA). I connected entries to entries already compiled. A part of the thesis is a commentary of the translation of americanisms.

• Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2013/2014

Studijní program: Filologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Španělská filologie (ŠPAFN)

Podklad pro zsdání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
PEEROVA Lenka	Borová 13, Samotičky	F/30379

TÉMA ČESKY:

Španělsko-český slovník amerikanismů: písmeno V

NÁZEV ANGLICKY:

Spanish-czech dictionary of americanisms: letter V

VEDOUcí PRÁCE:

Prof. PhDr. Jiří Černý, CSc. - KRS

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

1. Vytáh přidělených amerikanismů. 2. Vyhledání českých ekvivalentů. 3. Zpracování komentáře a ostatních částí diplomové práce.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Asociación de Academias de la Lengua Española: Diccionario de americanismos, Lima, 2010.
Dubský, Josef: Velký španělsko-český slovník, I, II, Praha, 1999.
Real Academia Española: Diccionario de la lengua española, 22. ed., Madrid, 2001, versión electrónica.

Podpis studenta:

Datum:

12.5.2014

Podpis vedoucího práce:

Datum:

12.5.2014